

Centralna banka Bosne i Hercegovine

Godišnji izvještaj za 2017. godinu

Sarajevo, mart 2018. godine

Uvodna riječ guvernera

Poštovani,

U skladu s članom 64. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine („Službeni list Bosne i Hercegovine“ broj 1/97), propisana je obaveza Centralne banke Bosne i Hercegovine (CBBiH) da u roku od tri mjeseca nakon završetka finansijske godine, podnese Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine sljedeća dokumenta:

- Izvještaj o stanju privrede,
- Izvještaj o poslovanju tokom godine, i
- Finansijski izvod ovjeren od strane vanjskog revizora.

Godišnji izvještaj CBBiH, koji sadrži Izvještaj o stanju privrede i Izvještaj o poslovanju za 2017. godinu, usvojen je na sjednici Upravnog vijeća CBBiH održanoj u Sarajevu 28. marta 2018. godine.

U 2017. godini smo obilježili značajan jubilej za instituciju i Bosnu i Hercegovinu – 20. godišnjicu postojanja i uspješnog rada CBBiH. Obraćanja predstavnika vlasti, međunarodne zajednice u BiH, Evropske centralne banke i drugih centralnih banaka, međunarodnih i domaćih institucija i prijatelja CBBiH, na međunarodnoj konferenciji koja je tim povodom održana, jasno su potvrdili izuzetnu reputaciju koju ova institucija strpljivo i predano gradi već dvije decenije. U kontekstu očuvanja monetarne stabilnosti, prepoznata je uloga CBBiH kao sidra makroekonomske stabilnosti u zemlji u posljednjih dvadeset godina. Efikasnom implementacijom aranžmana valutnog odbora stvorili smo i uspjeli očuvati povjerenje u domaću valutu. Međunarodna priznanja za uspješan rad CBBiH stigla su i u formi nagrade za najbolje upravljanje centralnom bankom u centralnoj i istočnoj Evropi od strane časopisa Capital Finance International. Pored međunarodne konferencije pod nazivom „20 godina stabilnosti“, jubilej smo obilježili nizom prigodnih aktivnosti, kao što su promocija Monografije CBBiH, tematska izložba novca u saradnji sa Zemaljskim muzejom BiH i izdavanje jubilarne kovanice.

Tokom 2017. godine zadržali smo definisanu politiku obavezne rezerve. Rast ekonomske aktivnosti u svijetu i regionu se pozitivno odrazio i na ekonomski rast BiH, dodatno podstaknut efektima nekih od implementiranih mjera iz procesa strukturnih reformi u zemlji. Rast

ekonomske aktivnosti osnažio je i kreditnu aktivnost u zemlji, što je rezultiralo i stabilnim bankarskim sektorom. Depoziti domaćih sektora zabilježili su najviši godišnji rast. Devizne rezerve na kraju 2017. godine su bile na historijski najvišem nivou.

Kao i prethodnih godina, CBBiH je nastavila uspješno provoditi svoje Zakonom definisane zadatke, kao i aktivnosti na ispunjavanju strateških ciljeva definiranih Strateškim planom za period 2016-2021. Deviznim rezervama se upravljalo prvenstveno u skladu s principima sigurnosti i likvidnosti investiranja, a na temelju Zakona o CBBiH i odgovarajućih internih akata. Snabdijevanje komercijalnih banaka gotovim novcem se vršilo neometano. Održavali smo odgovarajuće platne sisteme, a poduzeli smo i niz aktivnosti na njihovoj modernizaciji i unapređenju. Dio aktivnosti se odnosi i na unapređenje postojećeg registra kredita i transakcijskih računa. Kontinuirano smo ispunjavali ulogu fiskalnog agenta i doprinosili jačanju stabilnosti finansijskog sistema praćenjem sistemskih rizika. Naša saradnja s relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama je nastavljena i kroz proširivanje i objavu statističkih podataka, objavu standardnog seta periodičnih publikacija i učešćem u radu tijela na domaćem i međunarodnom nivou gdje CBBiH ima predstavnike, uključujući i radne grupe za pripremu odgovora na Upitnik Evropske komisije u kojima je CBBiH aktivno učestvovala. I ove godine smo nastavili s proaktivnom politikom informiranja bh. javnosti o svom poslovanju, a bili smo uključeni u veći broj aktivnosti u finansijskoj edukaciji, posebno mladih, s ciljem podizanja finansijske inkluzije.

CBBiH je uspješno okončala sve planirane aktivnosti za 2017. godinu i ostvarila pozitivan finansijski rezultat koji iznosi 12.185.216,39 KM. Od tog iznosa, u skladu s članom 27. Zakona o CBBiH, na račun obaveza prema budžetu institucija Bosne i Hercegovine raspoređeno je 60%, odnosno 7.311.129,83 KM, dok je 40% ili 4.874.086,56 KM raspoređeno u generalne rezerve CBBiH.

Sve ove, uspješno realizovane aktivnosti i projekti, ne bi bili mogući bez maksimalnog angažmana svih članova našeg kolektiva, te se koristim ovom prilikom da se zahvalim članovima Upravnog vijeća, Uprave, kao i svim uposlenicima na profesionalnom pristupu i doprinosu u postizanju zacrtanih ciljeva.

dr. Senad Softić

Guverner

Pravni status

Članom 7. Aneksa 4. Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (Ustav) Centralna banka Bosne i Hercegovine (dalje: Centralna banka) je određena kao jedina ovlaštena institucija za štampanje novca i monetarnu politiku na cijelom području Bosne i Hercegovine čije nadležnosti će odrediti Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine. U skladu s ustavnom odredbom, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine je usvajanjem Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine (dalje: Zakon o Centralnoj banci) osnovala Centralnu banku kao instituciju Bosne i Hercegovine i pravno lice s punim ovlaštenjima koje ne može davati kredite kreiranjem novca i u tom smislu djeluje kao currency board.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Upravno vijeće Centralne banke se nalazi na čelu Centralne banke koja je, u okviru svojih ovlaštenja utvrđenih zakonom, potpuno nezavisna od Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, te bilo koje javne agencije i organa, a u cilju objektivnog sprovođenja svojih zadataka. Poslovanje, odnosno dužnosti, zadaci i obaveze Centralne banke se izvršavaju preko njene centrale, glavnih jedinica i filijala Centralne banke, kako slijedi:

- Centralni ured Centralne banke Bosne i Hercegovine, sa sjedištem u Sarajevu,
- Centralna banka Bosne i Hercegovine – Glavna jedinica Sarajevo, sa sjedištem u Sarajevu,
- Centralna banka Bosne i Hercegovine – Glavna jedinica Mostar, sa sjedištem u Mostaru,
- Glavna banka Republike Srpske Centralne banke BiH, sa sjedištem u Banjoj Luci,
- Filijala Centralne banke Bosne i Hercegovine na Palama, sa sjedištem u Palama,
- Centralna banka Bosne i Hercegovine Filijala Brčko, sa sjedištem u Brčko Distriktu BiH.

Ciljevi i osnovni zadaci Centralne banke su utvrđeni članom 2. Zakona o Centralnoj banci, kako slijedi:

Cilj Centralne banke je da postigne i održi stabilnost domaće valute (konvertibilna marka) tako što izdaje domaću valutu prema aranžmanu poznatom pod nazivom currency board.

Osnovni zadaci Centralne banke koji se izvršavaju pod nadležnošću njenog Upravnog vijeća Centralne banke jesu:

- da definiše, usvoji i kontroliše monetarnu politiku Bosne i Hercegovine putem izdavanja domaće valute (konvertibilna marka) po kursu određenom u članu 32. Zakona o Centralnoj banci (jedna konvertibilna marka za 0,511292 eura, odnosno jedan euro iznosi 1,955830 konvertibilnih maraka) i uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim sredstvima kao i kroz ostale funkcije koje ima prema Zakonu o Centralnoj banci;
- da drži i upravlja službenim deviznim rezervama Centralne banke na siguran i profitabilan način;
- da potpomogne ili uspostavi i održava odgovarajuće platne i obračunske sisteme;
- da izdaje propise za ostvarivanje aktivnosti utvrđenih u članu 2. stav a. tačka 3. Zakona o Centralnoj banci;
- da koordiniše djelatnosti agencija koje su nadležne za izdavanje bankarskih licenci i vršenje supervizije banaka u entitetima na način kako to odredi Upravno vijeće Centralne banke, uključujući mjesečne sastanke rukovodilaca tih agencija s predstavnicima Centralne banke i podnošenje mjesečnih izvještaja od strane tih agencija Centralnoj banci o njihovim djelatnostima i o kretanjima u finansijskim institucijama u njihovoj nadležnosti;
- da provodi monetarnu politiku u skladu s članom 2. stav a. tačka 3. Zakona o Centralnoj banci;
- da prima depozite od Bosne i Hercegovine i komercijalnih banaka radi ispunjenja zahtjeva za obaveznim rezervama. Centralna banka može držati i depozite entiteta i drugih javnih institucija kao i druge rezerve komercijalnih banaka, ukoliko to one žele;
- da pregleda informacije koje Centralnoj banci proslijede entitetske agencije za bankarstvo na osnovu člana 4(l) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i člana 4(m) Zakona o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske, izmijenjenih i dopunjenih u opštem kontekstu Poglavlja VIII istog, ali s ciljem da se donesu posebni propisi u pogledu procedura za kliring i poravnanje međubankarskih plaćanja, uključujući plaćanja čekom i drugim instrumentima plaćanja, ako bude bilo potrebno radi osiguranja postupanja u skladu s nalogima za blokiranje u pogledu finansiranja terorističkih aktivnosti ili aktivnosti kojima se remeti mir, kako se predviđa u entitetskim zakonima o agencijama za bankarstvo i zakonima o bankama te

radi dodatnog osiguranja protiv pristupa na bilo koji način blokiranim računima kako se predviđa u navedenim zakonima;

- da stavlja u opticaj i povlači iz opticaja domaću valutu (konvertibilna marka), uključujući novčanice i kovanice zakonskog sredstva plaćanja, pridržavajući se strogo pravila currency boarda definisanog u članu 2. stav a. tačka 3. Zakona o Centralnoj banci;

- da provodi radnje u pomaganju borbe protiv pranja novca, pomaže antiterorističke mjere i mjere protiv opstrukcije provođenja Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, koje se odnose na banke.

Ostali osnovni zadaci Centralnog ureda Centralne banke i glavnih jedinica jesu:

- da obavljaju devizne operacije na zahtjev banaka čije je sjedište u regionu koji pokriva glavna jedinica; i

- da prikupljaju podatke koji se odnose na ekonomske i finansijske aktivnosti u regionu u kojem se nalazi njihovo sjedište.

Pored navedenog cilja i osnovnih zadataka iz člana 2. Zakona o Centralnoj banci, Centralna banka ima i druge zadatke, dužnosti i ovlaštenja koja su utvrđena Zakonom o Centralnoj banci te drugim zakonima i propisima Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, među kojima se mogu izdvojiti ona iz Zakona o Centralnoj banci:

- zastupa Bosnu i Hercegovinu na svim međuvladinim sastancima, tijelima i organizacijama o pitanju monetarne politike i drugih pitanja koja su u njenoj nadležnosti (član 4. Zakona o Centralnoj banci);

- može pružati bankarske usluge u korist stranih vlada, stranih centralnih banaka i monetarnih vlasti te u korist međunarodnih organizacija u kojima ona ili Bosna i Hercegovina učestvuju (član 4. Zakona o Centralnoj banci);

- može učestvovati u međunarodnim organizacijama koje rade na učvršćivanju finansijske i ekonomske stabilnosti kroz međunarodnu monetarnu saradnju (član 4. Zakona o Centralnoj banci);

- može, kao zastupnik Bosne i Hercegovine, preuzeti odgovornost i izvršiti transakcije u vezi s učešćem Bosne i Hercegovine u međunarodnim organizacijama (član 4. Zakona o Centralnoj banci);
- utvrđuje propisima minimalni iznos koji se obračunava na depozite i pozajmljena sredstva, bez obzira u kojoj valuti su sredstva izražena, koji su banke dužne da drže kod Centralne banke, preko centrale ili glavnih jedinica (član 36. Zakona o Centralnoj banci);
- predstavlja jedini autoritet u Bosni i Hercegovini koji donosi odluke o izdavanju zakonitog sredstva plaćanja i povlačenju iz opticaja zakonitog sredstva plaćanja, preko centrale, glavnih jedinica i ostalih filijala u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj (član 39. Zakona o Centralnoj banci);
- određuje nominalnu vrijednost i veličinu novčanica i kovanica u skladu s članom 7. stav e. Zakona o Centralnoj banci (član 42. Zakona o Centralnoj banci);
- organizuje štampanje novčanica i kovanje kovanog novca, brine se o sigurnosti i čuvanju izdatih novčanica i kovanog novca (član 43. Zakona o Centralnoj banci);
- vodi inventuru zalihe novca, planira izdavanje novca, a centrala, glavne jedinice i ostale filijale Centralne banke osiguravaju redovno snabdijevanje novčanica i kovanica konvertibilne marke tako da udovolje potrebama privrede Bosne i Hercegovine (član 45. Zakona o Centralnoj banci);
- odlučuje o postavljanju ograničenja na plaćanja i međunarodne transakcije ako su takva ograničenja potrebna za izvršenje obaveze Bosne i Hercegovine, u skladu s međunarodnim zakonom (član 48. Zakona o Centralnoj banci);
- može, ili za svoj vlastiti račun ili za račun i po nalogu Bosne i Hercegovine, ući u klirinške i platežne aranžmane ili sklopiti bilo koji drugi ugovor u istu svrhu s javnim ili privatnim klirinškim institucijama koje se nalaze u inostranstvu (član 49. Zakona o Centralnoj banci);
- radiće kao bankar i fiskalni agent Bosne i Hercegovine i javnih agencija koje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine odredi (član 52. Zakona o Centralnoj banci);

- može prihvatiti depozite u svojoj centrali i glavnim jedinicama u konvertibilnoj marci i stranoj valuti iz institucija Bosne i Hercegovine i javnih agencija koje određuje nadležno ministarstvo Bosne i Hercegovine (član 54. Zakona o Centralnoj banci);
- može samo preko trust fonda (povjerilački fond) i prema uslovima o kojima će se složiti s nadležnim organima Bosne i Hercegovine djelovati kao fiskalni agent za Bosnu i Hercegovinu i njene javne agencije (član 55. Zakona o Centralnoj banci);
- može pomagati bankama u organizovanju klirinških mogućnosti i obračunu u međubankarskom plaćanju, uključujući plaćanje putem čekova i drugih platežnih instrumenata i može uspostaviti procedure i izdati takve propise koje smatra pravilnim (član 58. Zakona o Centralnoj banci);
- može osnovati i održavati informativnu mrežu za finansijski sistem Bosne i Hercegovine (član 59. Zakona o Centralnoj banci);
- konsultuje se o svim zakonskim prijedlozima vezano za sva pitanja koja se odnose na njeno poslovanje, ili koja su u domenu njene nadležnosti, prije nego budu dostavljena zakonodavnom tijelu Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske (član 65. Zakona o Centralnoj banci);
- prikuplja statističke podatke od nadležnih institucija Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske o ekonomskim i finansijskim pitanjima, pod uslovom da relevantni nadležni organi takve podatke ne smatraju povjerljivim, doprinosi usklađivanju pravila i prakse za prikupljanje, kompilaciju i distribuciju statističkih podataka u sklopu svoje nadležnosti i propisuje koji su statistički podaci potrebni, na kojem se obrascu dostavljaju Centralnoj banci, koje osobe dostavljaju te podatke Centralnoj banci, kao i režim povjerljivosti koji treba primijeniti kod dostavljanja podataka Centralnoj banci (član 68. Zakona o Centralnoj banci);
- svi propisi, smjernice i upute izdate od Centralne banke koje se odnose na više ustanova i objavljene su u službenim listovima Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, imaju zakonsku snagu na području cijele Bosne i Hercegovine (član 70. Zakona o Centralnoj banci).

U personalnom smislu Centralna banka se sastoji od Upravnog vijeća Centralne banke, Uprave (guverner i tri viceguvernera) i osoblja.

Upravno vijeće Centralne banke je sastavljeno od pet članova, imenovanih od Predsjedništva Bosne i Hercegovine, koje (Upravno vijeće) između svojih članova bira guvernera na period od šest godina. Upravno vijeće je nadležno za vrhovnu upravu i kontrolu sprovođenja politike, administraciju i poslovanje Centralne banke, s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci.

Guverner je glavni izvršni funkcioner zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke i sva ovlaštenja koja nisu specifično data Upravnom vijeću Centralne banke dodjeljuju se guverneru. Guverner predsjedava sjednicama Upravnog vijeća Centralne banke i ima zakonsko pravo da u granicama svojih ovlaštenja poduzme sve tražene mjere ili one za koje on sam smatra da su preporučljive za administraciju i poslovanje Centralne banke, uključujući i sklapanje ugovora u ime Centralne banke, imenovanje službenika, posrednika i korespondenata Centralne banke i zastupa Centralnu banku u pravnim postupcima.

Uprava Centralne banke se sastoji od guvernera i viceguvernera koje, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke, imenuje guverner. Uprava Centralne banke izvještava Upravno vijeće Centralne banke o administraciji i djelatnostima Centralne banke, vođenju njenih monetarnih i regulatornih politika, solidnosti finansijskog sistema te o stanju novca, kapitala i deviznog tržišta, uključujući sve događaje i uslove koji imaju, ili će imati, značajan efekat na upravljanje ili poslovanje Centralne banke, na sprovođenje njenih politika, na finansijski sistem, ili na prije pomenuta tržišta.

U Centralnoj banci je uspostavljena funkcija interne revizije kojom rukovodi glavni interni revizor s pravima i dužnostima utvrđenim članom 20. Zakona o Centralnoj banci. Glavnog internog revizora Centralne banke i njegove zamjenike imenuje guverner uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke.

Sadržaj

Uvodna riječ guvernera	ii
Pravni status.....	iv
Lista tabela.....	xii
Lista grafikona	xii
Skraćenice.....	xv
1. Ekonomska kretanja u 2017. godini	19
1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje	19
1.1.1 Trendovi u realnom sektoru	19
1.1.2 Monetarni trendovi	23
1.2 Izvještaj o stanju privrede BiH	25
1.2.1 Realni sektor.....	31
I. Osnovne privredne djelatnosti.....	31
II. Cijene.....	36
III. Zaposlenost i plate.....	40
1.2.2 Fiskalni sektor	45
1.2.3 Bankarski sektor	52
1.2.4 Vanjski sektor.....	57
I. Platni bilans	57
II. Nominalni i realni efektivni devizni kurs.....	61
2. Izvještaj o aktivnostima CBBiH u 2017. godini	64

2.1	Monetarna politika	66
2.2	Račun rezervi kod CBBiH.....	67
2.3	Upravljanje deviznim rezervama.....	71
2.4	Upravljanje gotovim novcem	76
2.5	Održavanje platnih sistema	83
2.6	Uloga fiskalnog i bankarskog agenta.....	86
2.7	Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka	89
2.8	Praćenje sistemskih rizika u finansijskom sistemu.....	91
2.9	Saradnja s međunarodnim institucijama i rejting agencijama.....	92
2.10	Proces interne revizije	95
2.11	Ostalo.....	97
2.11.1	Upravljanje ljudskim resursima.....	97
2.11.2	Komuniciranje s javnosti i društveno odgovorno poslovanje	98
3.	Finansijski izvještaji i Izvještaj nezavisnog vanjskog revizora	101
4.	Publikacije i web servisi	102
5.	Statističke tabele	104

Lista tabela

Tabela 1.1:	Prirast realnog BDP-a u odabranim zemljama Evropske unije	21
Tabela 1.2:	Devizni kurs EURUSD.....	24
Tabela 1.3:	Finansijsko tržište eurozone	25
Tabela 1.4:	Emisije javnog duga bh. entiteta u 2017.godini.....	50
Tabela 1.5:	Stope prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta u 2017.godini ..	51
Tabela 2.1:	Indikatori likvidnosti bankarskog sektora u BiH.....	71
Tabela 2.2:	Prosječna ponderisana neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH i prosječne tržišne kamatne stope i prinosi na državne obveznice u eurozoni	72
Tabela 2.3:	Platni promet preko komercijalnih banaka.....	83
Tabela 2.4:	Pregled prometa karticama na ATM i POS uređajima.....	84
Tabela 2.5:	Realizovane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti	84
Tabela 2.6:	Zastupljenost kartica prema brendovima.....	84
Tabela 2.7:	Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2017. godine	97

Lista grafikona

Grafikon 1.1:	Stope rasta BDP u ekonomskim blokovima	19
Grafikon 1.2:	Stopa inflacije u ekonomskim blokovima*	20
Grafikon 1.3:	Ekonomija eurozone.....	21
Grafikon 1.4:	Indeks neenergetskih i energetskih roba.....	22
Grafikon 1.5:	Referentna kamatna stopa Federalnih Rezervi*	23
Grafikon 1.6:	Kreditni rast u eurozoni	24
Grafikon 1.7:	Godišnje promjene nominalnog i realnog BDP-a	26
Grafikon 1.8:	Osnovni uzroci promjena u realnom BDP-u u BiH, u prva tri kvartala	28
Grafikon 1.9:	Osnovni uzroci promjena u realnom BDP-u u EU, u prva tri kvartala	28
Grafikon 1.10:	Struktura ostalih djelatnosti u BDV-u po zemljama	29
Grafikon 1.11:	Struktura realnog BDP-a po rashodnom pristupu	30
Grafikon 1.12:	Kvartalne promjene indeksa industrijske proizvodnje	31
Grafikon 1.13:	Doprinos godišnjim promjenama industrijske proizvodnje po područjima ...	33
Grafikon 1.14:	Stope rasta i udio glavnih grupa proizvoda industrijske proizvodnje	34

Grafikon 1.15: Godišnje promjene obima proizvodnje u građevinarstvu.....	35
Grafikon 1.16: Godišnje promjene indeksa distributivne trgovine, (Q/Q-4).....	36
Grafikon 1.17: Godišnja stopa inflacije/deflacije.....	37
Grafikon 1.18: Stvarna i procijenjena temeljna inflacija.....	38
Grafikon 1.19: Godišnje promjene u nivou cijena u prva tri kvartala.....	39
Grafikon 1.20: Stope promjene broja nezaposlenih, (Q/Q-4).....	41
Grafikon 1.21: Kretanje odabranih indeksa na tržištu rada, 2010=100.....	42
Grafikon 1.22: Doprinosi rastu broja zaposlenih po područjima.....	43
Grafikon 1.23: Iznos i procenat promjene prosječne godišnje neto plate.....	44
Grafikon 1.24: Godišnji rast plata po aktivnostima.....	45
Grafikon 1.25: Prihodi od indirektnih poreza.....	46
Grafikon 1.26: Primarni fiskalni bilans u % BDP-a.....	47
Grafikon 1.27: Ukupan bruto dug sektora vlade.....	48
Grafikon 1.28: Vanjski dug sektora vlade i godišnje promjene iznosa otplate vanjskog duga.....	48
Grafikon 1.29: Zaduzenost generalne vlade kod komercijalnih banaka.....	49
Grafikon 1.30: Prosječne stope prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta u 2016. godini i u 2017. godini.....	51
Grafikon 1.31: Godišnje stope rasta kredita.....	52
Grafikon 1.32: Doprinos pojedinačnih sektora promjeni u stanju ukupnih kredita.....	53
Grafikon 1.33: Doprinos pojedinačnih sektora promjeni u stanju ukupnih depozita.....	54
Grafikon 1.34: Kvartalne promjene u deviznim rezervama i neto stranoj pasivi komercijalnih banaka.....	55
Grafikon 1.35: Godišnje promjene u stavkama strane pasive i strane aktive komercijalnih banaka.....	56
Grafikon 1.36: Profitabilnost prosječne aktive (ROAA) i prosječnog kapitala (ROAE).....	57
Grafikon 1.37: Smanjenje/povećanje trgovinskog deficita po grupama proizvoda.....	58
Grafikon 1.38: Tekući račun i njegove komponente.....	60
Grafikon 1.39: Finansijski račun i njegove komponente.....	61
Grafikon 1.40: Godišnje promjene nominalnog kursa KM prema odabranim valutama u decembru.....	62
Grafikon 1.41: Nominalni i realni efektivni kurs KM.....	63

Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBH	64
Grafikon 2.2: Transakcije sa inostranstvom koje objašnjavaju dio promjena u deviznim rezervama.....	65
Grafikon 2.3: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama	67
Grafikon 2.4: Stanje računa rezervi kod CBBiH.....	68
Grafikon 2.5: Godišnje stope rasta komponenti novčane mase	69
Grafikon 2.6: Godišnje stope rasta monetarnih agregata	69
Grafikon 2.7: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH	75
Grafikon 2.8: Prosječne godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH.....	76
Grafikon 2.9: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka	77
Grafikon 2.10: Apoenska struktura novčanica	78
Grafikon 2.11: Apoenska struktura kovanica.....	78
Grafikon 2.12: Povećanje broja novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2016. godinu.....	79
Grafikon 2.13: Novčanice i kovanice izdate u 2017. godini prema apoenima	80
Grafikon 2.14: Izlazi gotovog novca (KM) u 2017. godini	81
Grafikon 2.15: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2017. godini.....	82
Grafikon 2.16: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2017. godini.....	82
Grafikon 2.17: Ukupan broj zaposlenih u CBBiH	98

Okvir

Tekstni okvir 1:Doprinos rasta realnog BDP-a po aktivnostima.....	27
---	----

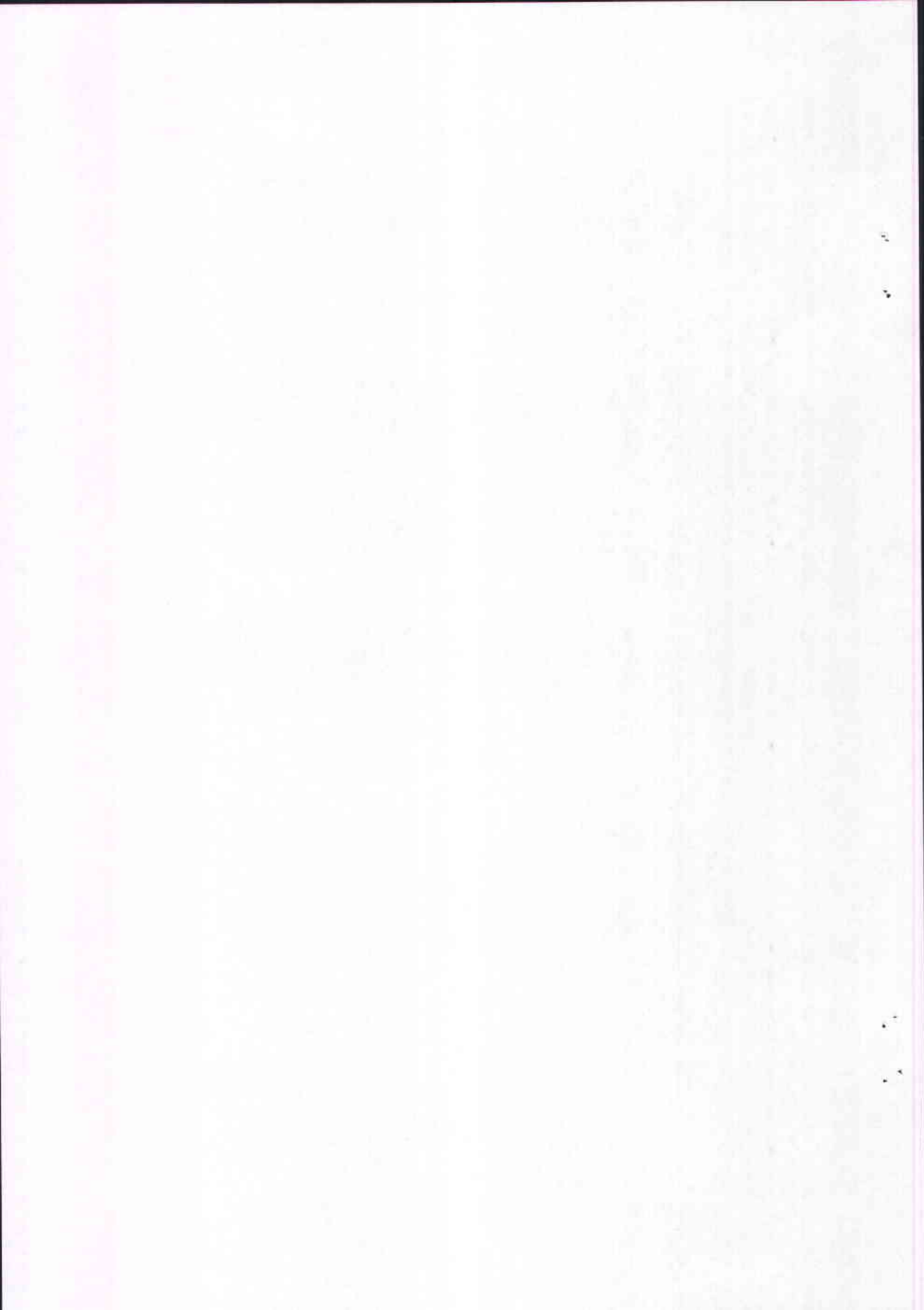
Skraćenice

AAA	Finansijski instrumenti s kreditnim rejtingom AAA (eng. triple A)
ABSPP	Program kupovine vrijednosnih papira pokrivenih imovinom (eng. Asset-backed securities purchase programme)
ATM	Bankomat
BAM	Valutni kod konvertibilne marke
BCC	Program bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta (eng. Bilateral Assistance and Capacity Building Program)
BDP	Bruto domaći proizvod
BDV	Bruto dodana vrijednost
bh.	bosanskohercegovački
BHAS	Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine
BiH	ISO kod zemlje za Bosnu i Hercegovinu
BIS	Banka za međunarodna poravnanja (eng. Bank for International Settlements)
BLSE	Banjalučka berza ad. Banjaluka
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CBPP3	Treći program kupovine pokrivenih obveznica (eng. Covered Bond Purchase Programme)
cca	približno, oko
CEFTA	Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini
CIF	trgovačka klauzula koja zahtijeva od prodavca da plati troškove prevoza i osiguranja robe
CPI	Indeks potrošačkih cijena (eng. Consumer Price Index)
CRK	Centralni registar kredita
DB	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
Distrikt	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
EC	Evropska komisija
ECB	Evropska centralna banka
EDP	Procedura prekomjernog deficita (eng. excessive deficit procedure)
EONIA	Jednodnevna međubankarska kamatna stopa u eurozoni
ERP	Program ekonomskih reformi za 2018. – 2020.

ESA 2010	Evropski standardni računi (eng. European Standard Accounts, 2010 (ESA))
ESCB	Evropski sistem centralnih banaka
EU	28 zemalja Evropske unije
EUR	valuta zone EUR
EURIBOR	međubankarska kamatna stopa na evropskom tržištu novca
Eurostat	Statistički zavod Evropske unije
EURUSD	kurs valute zone EUR u odnosu na valutu SAD
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FED	Centralna banka Sjedinjenih Američkih Država (eng. Federal Reserves)
FFR	referentna kamatna stopa Centralne banke Sjedinjenih Američkih Država (eng. Fed Fund Rate)
FOB	franko, prodavac snosi troškove transporta do luke, kao i trškove utovara
FOMC	Federalni odbor za operacije na otvorenom tržištu (eng. Federal Open Market Committee)
Fond PIO Republike Srpske	Fond Penzijsko-invalidskog osiguranja Republike Srpske
FZ PIO	Federalni zavod Penziono-invalidskog osiguranja
GEO6	šesti nivo geografskog razdvajanja (eng. 6 th level of geographical breakdown)
GFS	Statistika vladinih finansija
GIIS	Postdiplomski institut za međunarodne studije u Ženevi (eng. Graduate Institute of International Studies)
GIZ	Njemačko društvo za međunarodnu saradnju (njem. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)
GJ	glavna jedinica Centralne banke Bosne i Hercegovine
HICP	Harmonizovani indeks potrošačkih cijena (eng. Harmonised Index of Consumer Prices)

HRMIS	Informacioni sistem za upravljanje ljudskim resursima (eng. Human Resources Management Information System)
IBRD	Međunarodna banka za obnovu i razvoj (eng. The International Bank for Reconstruction and Development)
IDA	Udruženje za međunarodni razvoj (eng. The International Development Association)
IPA	Program instrumenata za predpristupnu pomoć (eng. Instrument for Pre-Accession Assistance – Programme)
ISMS	Upravljanje sigurnosti informacija (eng. Information Security Management)
IT	Informacione tehnologije
JRTR	Jedinstveni registar transakcijskih računa
KM	Valutni simbol konvertibilne marke
koridor Vc	Koridor pet ce
MIGA	Multilateralna agencija za garanciju investiranja (eng. The Multilateral Investment Guarantee Agency)
MMF	Međunarodni monetarni fond
NEER	Nominalni efektivni devizni kurs
Ø	Prosjeck
OR	Obavezna rezerva
p.p.	procentni poen
PDV	Porez na dodatu vrijednost
POS	terminali na mjestu prodaje (eng. point of sale)
PPKS	Prosječna ponderisana kamatna stopa
PSPP	Program kupovine javnog sektora (eng. Public Sector Purchase Programme)
QE	Program kvantitativnih olakšica (eng. Quantitative Easing Program)
QMS	Sistem upravljanja kvalitetom (eng. Quality Managemet System)
REER	Realni efektivni devizni kurs
RR	račun rezervi kod Centralne banke
RS	Republika Srpska
RTGS	Platni sistem bruto poravnanja u realnom vremenu
SAD	Sjedinjene Američke Države
SASE	Sarajevska berza dd. Sarajevo
SBA/Stand by arrangement	Kreditni aranžman u slučaju potrebe

SDR	Specijalna prava vučenja (eng. Special Drawing Rights)
SECO	Državni sekretarijat za ekonomske poslove (State Secretariat for Economic Affairs)
TLTRO	Ciljane operacije dugoročnog refinansiranja (eng. Targeted longer-term refinancing operations)
UIO	Uprava za indirektno oporezivanje
UK	koji se odnosi na Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije
UN	Ujedinjene nacije
UNCTAD	Konferencija Ujedinjenih nacija za trgovinu i razvoj
US	koji se odnosi na Sjedinjene Američke Države
USD	valuta Sjedinjenih Američkih Država
VP	vrijednosni papiri
WEO	Publikacija MMF-a, Svjetski ekonomski izgledi (eng. World Economic Outlook)

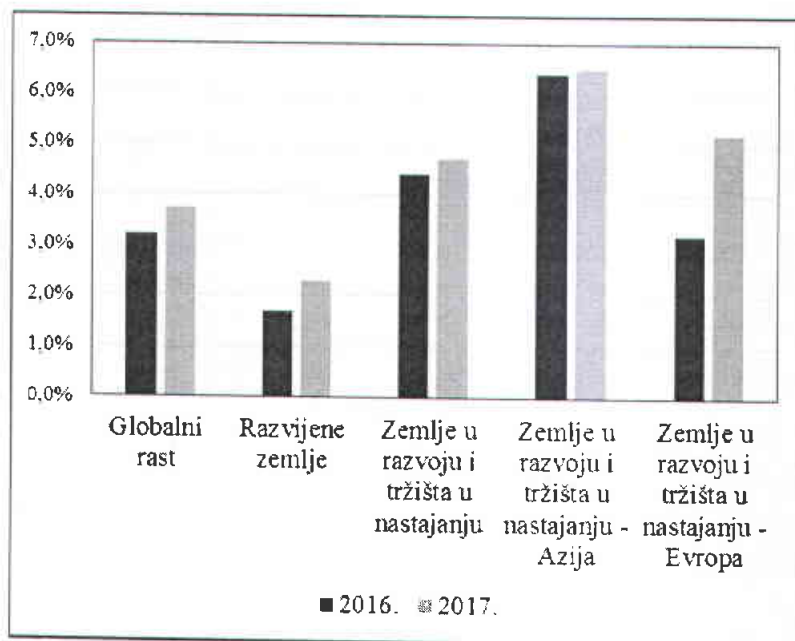
1. Ekonomska kretanja u 2017. godini

1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje

1.1.1 Trendovi u realnom sektoru

Ubrzanje globalnog ekonomskog rasta, koje je započelo u drugoj polovini 2016. godine, nastavljeno je u prvoj polovini 2017. godine. Nakon globalnog rasta od 3,2% u 2016. godini (2016/2015), u 2017. godini je ostvaren realni rast svjetskog BDP od 3,7% (2017/2016). Kao i prethodne godine i u 2017. godini tržišta u nastajanju i zemlje u razvoju (stopa rasta realnog BDP 4,7%), među kojima se izdvajaju zemlje Azije (6,5%) su rasli po značajno višoj stopi od razvijenih zemalja (grafikon 1.1). Oporavak globalne ekonomske aktivnosti i dalje traje, a očekuje se nastavak trenda i u srednjem roku (2018. godina i 2019. godina). Iako je oporavak snažan i u razvijenim ekonomijama, zemlje u razvoju i tržišta u nastajanju najviše doprinose globalnom rastu, što su očekivanja i za naredne periode. Azijske zemlje u razvoju i tržišta nastajanju, Kina i Indija prvenstveno, među najznačajnijim su pokretačima globalnog rasta. Značajan rast ekonomske aktivnosti je zabilježen, a očekuje se i u narednim periodima, i u evropskim zemljama u razvoju i tržištima u nastajanju, u koje spada i BiH.

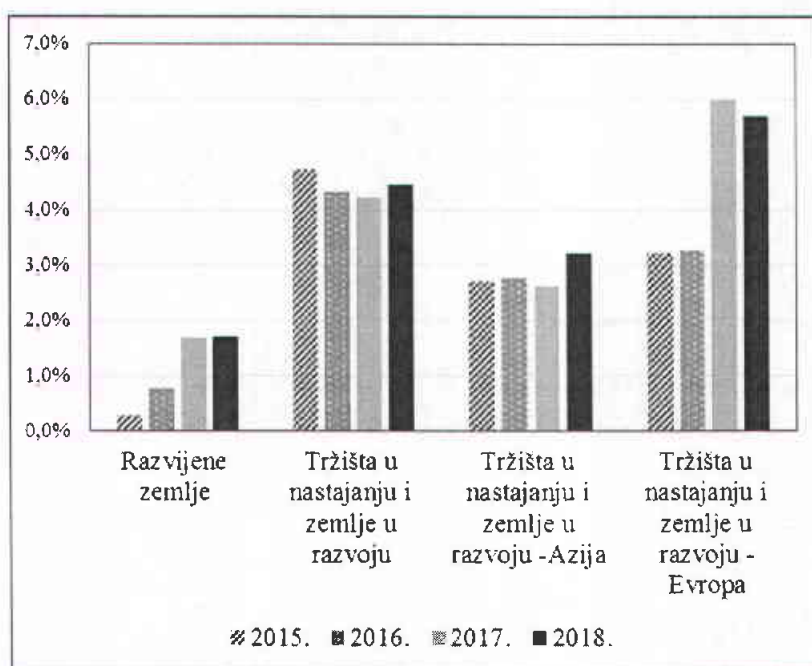
Grafikon 1.1: Stope rasta BDP u ekonomskim blokovima

Izvor: WEO, Update, January 2018.

Inflatorni pritisci su znatno ojačali u 2017. godini u razvijenim zemljama (grafikon 1.2), mada je inflacija u većini ovih zemalja još uvijek ispod ciljanog nivoa. Značajniji rast inflacije se ne očekuje u kratkom, nego tek u srednjem roku. U zemljama u razvoju i tržištima u nastajanju je u 2017. godini čak zabilježen i blagi pad opšteg nivoa potrošačkih cijena. Izuzetak su evropske zemlje u razvoju i tržišta u nastajanju u kojem je u 2017. godini zabilježen značajan rast inflacije. Značajno viša inflacija, u odnosu na razvijene Evropske zemlje, u ovom regionu se očekuje u srednjoročnom periodu.

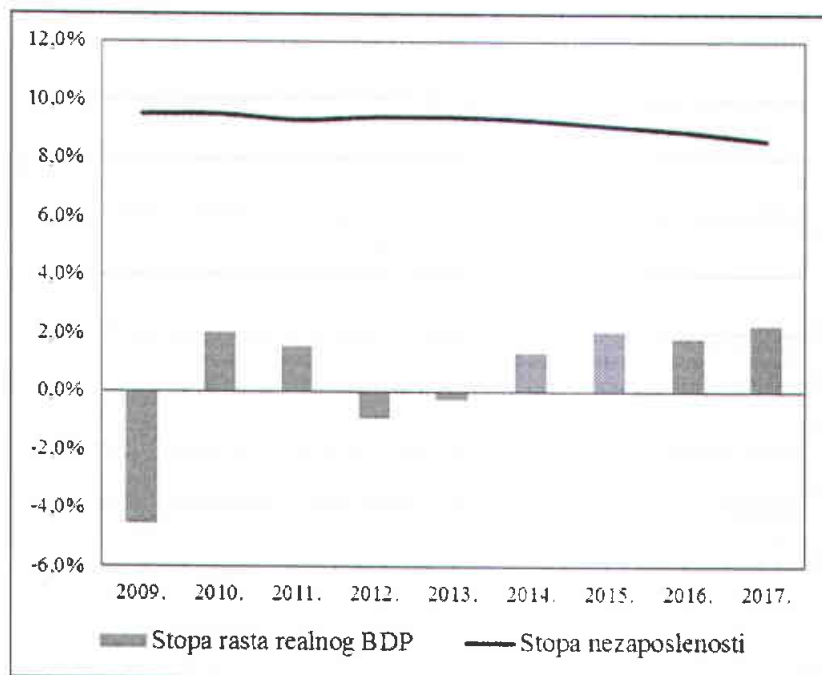
Grafikon 1.2: Stopa inflacije u ekonomskim blokovima*

Izvor: WEO, Update, January 2018. Napomena: * Za 2018. godinu projekcija.

Ekonomski oporavak u EU je snažan i evidentan je u svim regionima. Eurozona bilježi četvrtu godinu uzastopnog ekonomskog rasta, a rast u 2017. godini je bio 2,25% (grafikon 1.3). Stopa rasta realnog BDP u 2017. godini je najviše ostvarena stopa rasta od 2007. godine. Takođe, usljed rasta ekonomske aktivnosti, primjetan je i nastavak trenda smanjenja broja nezaposlenih u ukupnom radno aktivnom stanovništvu. Rast u eurozoni uprkos odsustvu značajnijeg rasta u produktivnosti, prouzrokovao je padom nezaposlenosti koja se nalazi na najnižem nivou od januara 2009. godine i iznosi 8,6%.

Grafikon 1.3: Ekonomija eurozone

Izvor: Evropska komisija

Sve države u kojima je u značajnoj mjeri prisutno radno aktivno stanovništvo porijeklom iz naše zemlje su ostvarile dodatni rast realnog BDP u 2017. godini, slično kao i u 2016. godini, s tom razlikom što je promjena stope rasta realnog BDP u 2017. godini (u odnosu na prethodnu godinu) u prosjeku značajno veća nego u 2016. godini (tabela 1.1). U ovoj grupi zemalja izdvajaju se Slovenija, Švedska i Hrvatska sa stopama rasta realnog BDP-a u 2017. godini od 4,72%, 3,19% i 3,18% respektivno.

Tabela 1.1: Prirast realnog BDP-a u odabranim zemljama Evropske unije

	Danska	Njemačka	Hrvatska	Austrija	Slovenija	Švedska	EU	^{u p.p.} Eurozona
2013.	0,71	0,00	1,12	-0,65	1,54	1,53	0,72	0,66
2014.	0,74	1,44	0,57	0,80	4,11	1,36	1,51	1,62
2015.	-0,07	-0,19	2,74	0,26	-0,72	1,92	0,58	0,73
2016.	0,07	0,20	0,74	0,36	0,89	-1,22	-0,37	-0,25
2017.	0,61	0,21	0,20	1,12	1,57	-0,11	0,40	0,42

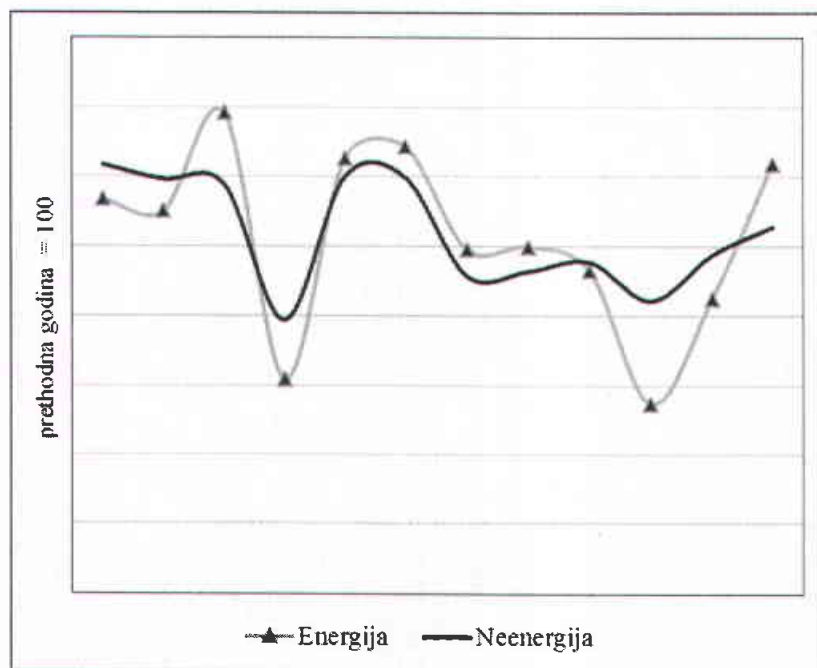
Izvor: Evropska komisija. Napomena: BDP izražen u cijenama iz 2010. godine.

Poslije dvije godine uzastopne deflacije (2015. godina i 2016. godina) inflacija u Hrvatskoj u 2017. godini je ponovo pozitivna i iznosi 1,3%. U Srbiji su inflatorni pritisci još jači nego u

Hrvatskoj, a stopa inflacije je u 2017. godini dostigla ciljanu vrijednost od 3%. Stopa privrednog rasta u Srbiji je u 2017. godini niža nego u prethodnoj godini. Srbijanski BDP je porastao za 1,9% (2017. godini), a rast u 2016. godini je bio 2,8%.

Prvi put nakon pet godina cijena energenata je viša u odnosu na prethodnu godinu, a porasle su i cijene neenergenata, mada je njihov rast značajno niži od rasta cijena energenata (grafikon 1.4) Cijene energenata (2017/2016) su porasle za 23,6%, a neenergenata za 5,6%, ali još uvijek su za oko jednu trećinu i za oko jednu šestinu niže nego u 2010. godini, respektivno. Poslije četiri godine pada, cijena sirove nafte je porasla za 23,5% (2017/2016. godine) i dostigla je vrijednost od 54,39 USD. U 2017. godini cijena aluminija i željezne rude je 1.967,65 USD i 71,76 USD, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja gotovo identičan porast od 22,8%. Nakon četiri godine pada (2012-2015.) cijene poljoprivrednih proizvoda su kao i u 2016. godini blao korigovane i u 2017. godini (-0,48%). Cijena pića je smanjena za 9% (2017/2016), a cijena hrane je ostala na istom nivou. Cijena drveta pada već treću godinu uzastopno (85,5% nivoa iz 2010. godine), dok poslije pet godina pada, cijene metala bilježe značajan godišnji rast (24,19%).

Grafikon 1.4: Indeks neenergetskih i energetskih roba

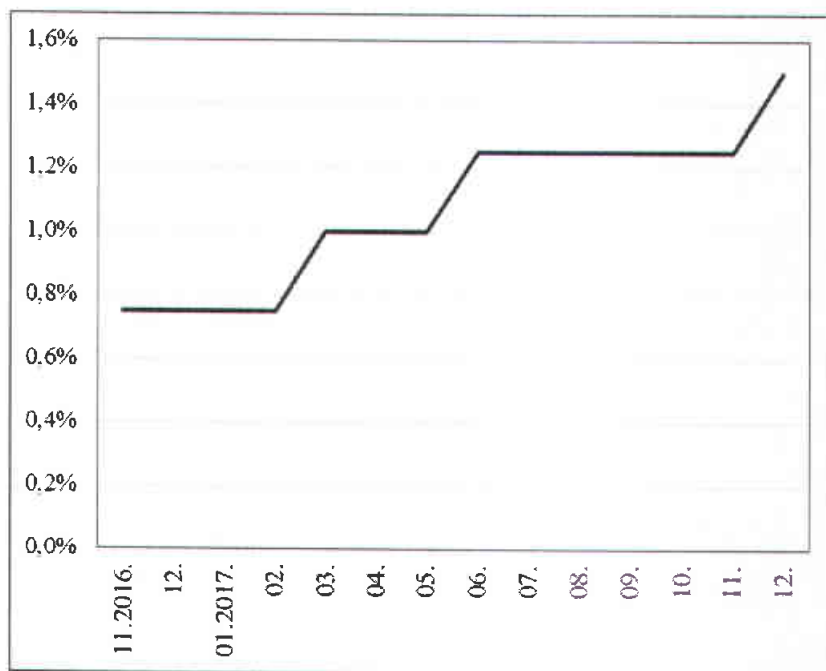

Izvor: Svjetska banka

1.1.2 Monetarni trendovi

Najznačajnija promjena u globalnim monetarnim trendovima tokom 2017. godine je nastavak rasta referentne kamatne stope FED-a (eng. Federal Funds Rate), (grafikon 1.5). FED je povećao kamatnu stopu čak tri puta, svaki put za 0,25 b.p. Prvo povećanje (mart) je smjestilo referentnu kamatnu stopu u interval 0,75% - 1,0%, drugo povećanje (juni) u interval 1% - 1,25%, a treće povećanje (decembar) u interval 1,25% - 1,5%. Kao razlozi odluke da se povećaju kamatne stope navođeni su realizovani i očekivani tržišni uslovi i inflacija, pri čemu se isticalo da će monetarna politika i dalje ostati prilagodljiva i da će podržavati oporavak tržišta rada i održivi povratak ka inflaciji od 2%.

Grafikon 1.5: Referentna kamatna stopa Federalnih Rezervi*

Izvor: fred.stlouisfed.org. *Napomena: Na grafikonu je prikazana gornja granica intervala referentne kamatne stope.

Za razliku od FED-a, ECB nije mijenjala referentne kamatne stope. Kamatna stopa na kreditne olakšice, glavna stopa refinansiranja i kamatna stopa na depozitne olakšice su ostale na nivou od 0,25%, 0% i -0,4% respektivno. Nakon tri godine deprecijacije, devizni kurs eura u odnosu na američki dolar je značajno aprecio (tabela 1.2). Promjena deviznog pariteta EURUSD u

2017. godini nije doprinijela povećanju cjenovne konkurentnosti bh. vanjskotrgovinskog sektora.

Tabela 1.2: Devizni kurs EURUSD

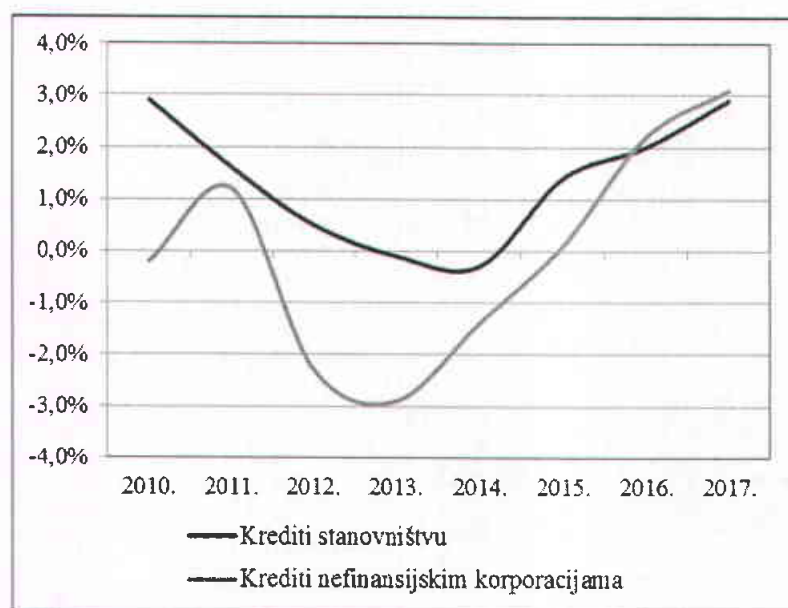
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Kurs	1,32	1,32	1,31	1,37	1,23	1,09	1,05	1,18
Promjena	-	0,0%	-0,8%	4,6%	-10,2%	-11,4%	-3,7%	12,4%

Izvor: Evropska komisija

Krajem oktobra 2017. godine ECB je najavila da će smanjiti mjesečni obim kupovine aktive sa 60 milijardi EUR na 30 milijardi EUR i da će ova promjena stupiti na snagu od januara 2018. godine. ECB je ostavila mogućnost nastavka kvantitativnog popuštanja (eng. quantitative easing), ako to bude potrebno, do septembra 2018. godine.

Kao rezultat ekspanzivne monetarne politike i rasta BDP-a u 2017. godini nastavljen je kreditni rast (grafikon 1.6). Već drugu godinu uzastopno krediti nefinansijskim preduzećima, rastu brže od kredita sektoru stanovništva, što je jedan od pokazatelja povećanja efikasnosti monetarne politike, ali i uspješnog restrukturiranja realnog sektora. Oporavak kreditnog tržišta, je uz visoke stope privrednog rasta i približavanje stope inflacije ciljanjoj, indikator da će monetarna politika ECB u srednjem roku promijeniti smjer što će uticati i na rast domaćih kamatnih stopa.

Grafikon 1.6: Kreditni rast u eurozoni

Izvor: Evropska Komisija

U odnosu na 2016. godinu prinosi na desetogodišnje obveznice u najrazvijenijim zemljama bilježe suprotne promjene. U Njemačkoj one su usljed niske baze korigovane za dvostruko 0,2% (2016. godina) na 0,43% (2017. godine), dok su u SAD samo blago korigovani, sa 2,41% na 2,45%. Do najvećeg pada prinosa na desetogodišnje obveznice je došlo u Grčkoj i to za 298 b.p. Na kraju 2017. godine prinosi na desetogodišnje obveznice su 4,12%, što implicuje poboljšanje javnih finansija Grčke i veći stepen održivosti javnog duga. Prinosi na finansijskom tržištu su blago povećani i u ostalim zemljama eurozone (tabela 1.3.), što implicuje poboljšanje uslova za investiranje deviznih rezervi Bosne i Hercegovine. Euribor je i u 2017. godini nastavio pad, s implikacijama na smanjenje domaćih kamatnih stopa.

Tabela 1.3: Finansijsko tržište eurozone

	Prinosi na desetogodišnje obveznice				12 m Euribor
	Njemačka	Francuska	Italija	Španija	
2013.	1,93	2,56	4,13	4,15	0,56
2014.	0,54	0,83	1,89	1,61	0,33
2015.	0,63	0,99	1,60	1,77	0,06
2016.	0,21	0,69	1,82	1,38	-0,08
2017.	0,43	0,79	2,02	1,57	-0,19

Izvor: CBBiH. Podaci su uzeti za posljedni radni dan u godini.

1.2 Izvještaj o stanju privrede BiH

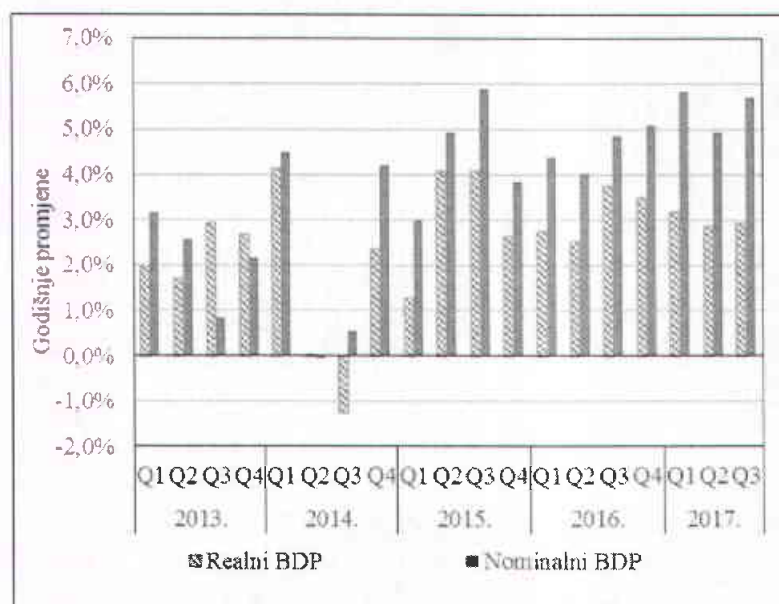
Realni sektor ekonomije u 2017. godini karakteriše rast industrijske proizvodnje u odnosu na prethodnu godinu. Rast proizvodnje bilježe industrijska područja prerađivačke industrije i rudarstva, dok s druge strane snažan pad bilježi proizvodnja i snabdijevanje električne energije, plina, pare i klimatizacije. Sljedstveno rastu proizvodnje navedenih područja, bilježi se snažan nominalni rast izvoza prerađivačke industrije i rudarstva, dok usprkos padu proizvodnje nominalni izvoz električne energije bilježi najizraženije stope rasta¹ kao rezultat značajnog cjenovnog efekta. U građevinarstvu je, kao i u prethodnoj godini, zabilježen pad obima proizvodnje slijedom usporavanja radova na izgradnji cestovne infrastrukture (posebno koridora Vc). Trgovina bilježi značajne stope rasta svih oblika trgovinskih aktivnosti. Kretanje

¹ Prema službenim podacima zapažen je rast izvoza u sljedećim djelatnostima: proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom, plinom, parom i klimatizaciju 43,6%, prerađivačka industrije 16,4%, proizvodnja ruda i kamena 16,8%.

opšteg nivoa cijena u BiH, mjereno indeksom potrošačkih cijena, pokazuje jačanje inflatornog pritiska u 2017. godini i on je najvećim dijelom uzrokovan povećanjem vanjskih cijena (nafta). Istovremeno, domaće cijene mjerene BDP deflatorom su u zoni inflacije. Na tržištu rada, prema administrativnim podacima i podacima iz Ankete radne snage 2017. godine, bilježi se smanjenje broja nezaposlenih i rast broja zaposlenih osoba. Trend porasta nominalnih neto plata nastavljen je u 2017. godini.

Prema službenoj projekciji Međunarodnog monetarnog fonda², nominalni bruto društveni proizvod (BDP) u BiH iznosi 31,283 milijarde KM za 2017. godinu, što predstavlja rast od 4,6% u odnosu na 2016. godinu. Projicirana stopa realnog rasta BDP-a u odnosu na prethodnu godinu iznosi 2,7%. Prema podacima Agencije za statistiku BiH (BHAS)³ ekonomija je u prva tri kvartala 2017. godine, u odnosu na prva tri kvartala 2016. godine, rasla nominalno po stopi od 5,5%. Prema istom izvoru, rast realnog BDP-a u prva tri kvartala 2017. godine procijenjen je na 3,0% (grafikon 1.7).

Grafikon 1.7: Godišnje promjene nominalnog i realnog BDP-a

Izvor: BHAS

² Article IV Consultation with Bosnia and Herzegovina; saopštenje MMF-a iz februara, 2018. godine.

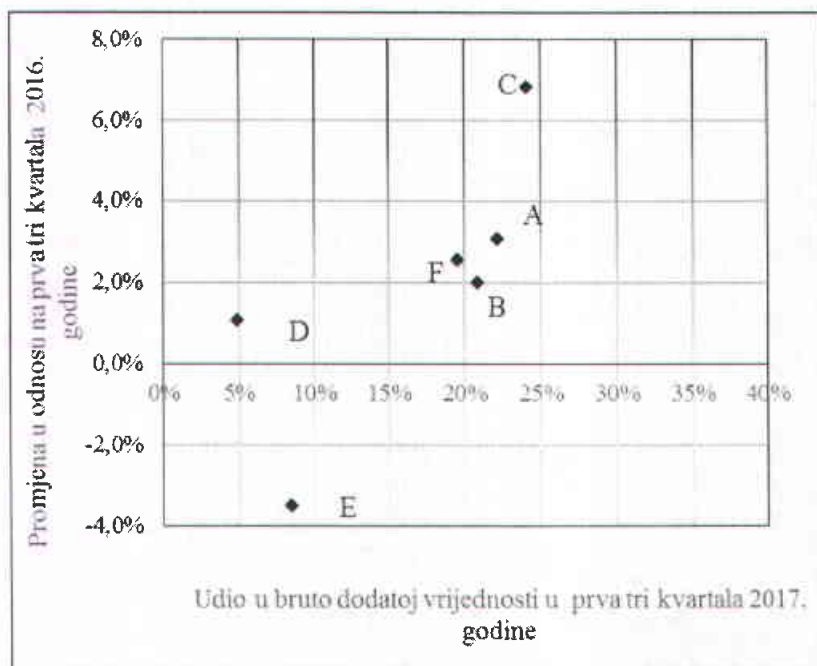
³ Bruto domaći proizvod – kvartalni podaci, januar 2018. godine.

Tekstni okvir 1: Doprinos rasta realnog BDP-a po aktivnostima

U prva tri kvartala 2017. godine rast realne bruto dodane vrijednosti generisan je rastom aktivnosti u većini (od ukupno 19) ekonomskih djelatnosti (grafikon 1.8), s tim da su najizraženiji rast bilježile djelatnosti: ostale uslužne djelatnosti 31,1%, umjetnost i zabava 10,1%, trgovina na veliko i malo 9,7%, rudarstvo 5,3%, finansijski sektor 4,6%, te prerađivačka industrija 4,1%. Na drugoj strani, značajni realni pad bruto dodane vrijednosti zabilježen je u stručnoj, naučnoj i tehničkoj djelatnosti (-4,4%), poljoprivredi (-3,5%), proizvodnji i snabdijevanju električne energije (-1,0%), te prevozu i skladištenju (-0,8%).

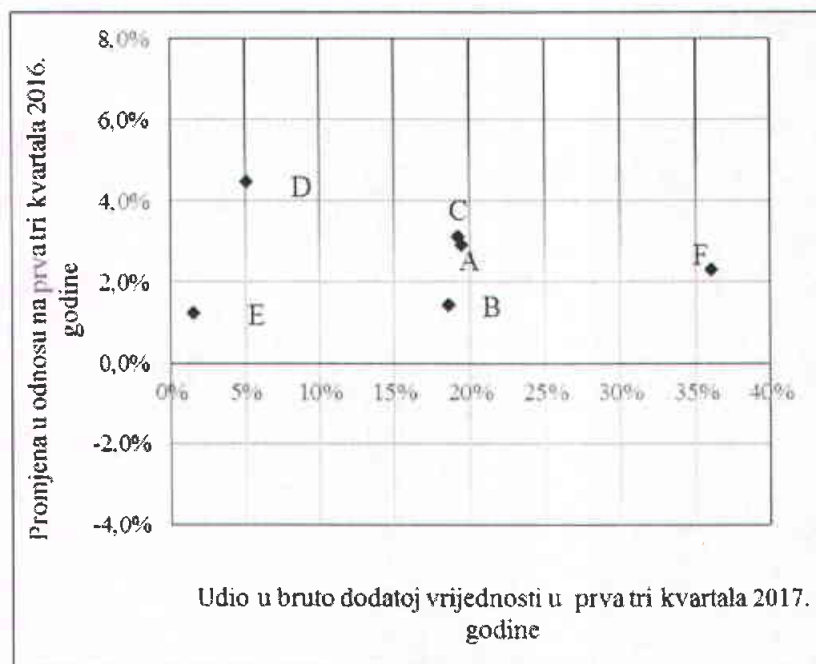
Uspoređujući doprinos rasta realne bruto dodane vrijednosti po aktivnostima u BiH s doprinosom rasta BDV-a u EU (grafikon 1.9) za prva tri kvartala 2017. godine primjetno kako godišnji rast te struktura BDV-a imaju pojedine sličnosti, ali istovremeno i bitne strukturne različitosti. Naime, najizraženiji doprinos rastu BDV-a u BiH, kao i EU, imaju trgovina, prevoz, hoteljerstvo i ugostiteljstvo (aktivnost C), te industrijska proizvodnja. Na drugoj strani, najveći rast BDV-a u EU bilježi građevinarstvo (4,5%), dok je rast iste aktivnosti u domaćoj ekonomiji značajno niži (1,1%) kao rezultat usporavanja infrastrukturnih investicija. Inače, rast navedene aktivnosti u eurozoni iznosi 2,9% čime je vidljivo da novije članice Unije bilježe izraženije stope rasta ove aktivnosti od razvijenih zemalja. Istovremeno, poljoprivreda u EU bilježi rast od 1,2%, dok u BiH ista aktivnost bilježi realno smanjenje. Usprkos činjenici da su vremenske neprilike imale snažan uticaj, pad navedene aktivnosti ukazuje na nedovoljnu razvijenost ovoga sektora i manjak javno-privatnog partnerstva, čime se ističe potreba za daljnje ulaganje u sistem navodnjavanja i povećanja osiguranja u poljoprivredi.

Grafikon 1.8: Osnovni uzroci promjena u realnom BDP-u u BiH, u prva tri kvartala

Izvor: BHAS

Grafikon 1.9: Osnovni uzroci promjena u realnom BDP-u u EU, u prva tri kvartala

Izvor: Eurostat

Legenda:

Grupa A: industrijska proizvodnja; statistička područja djelatnosti B (vađenje rude i kamena), C (prerađivačka industrija) i D (proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i klimatizacija), E (snabdijevanje vodom).

Grupa B: budžetski korisnici; statistička područja djelatnosti O (javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje), P (obrazovanje) i Q (djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite).

Grupa C: trgovina; statističko područje djelatnosti G (trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala), H (prevoz i skladištenje), I (hotelijerstvo i ugostiteljstvo).

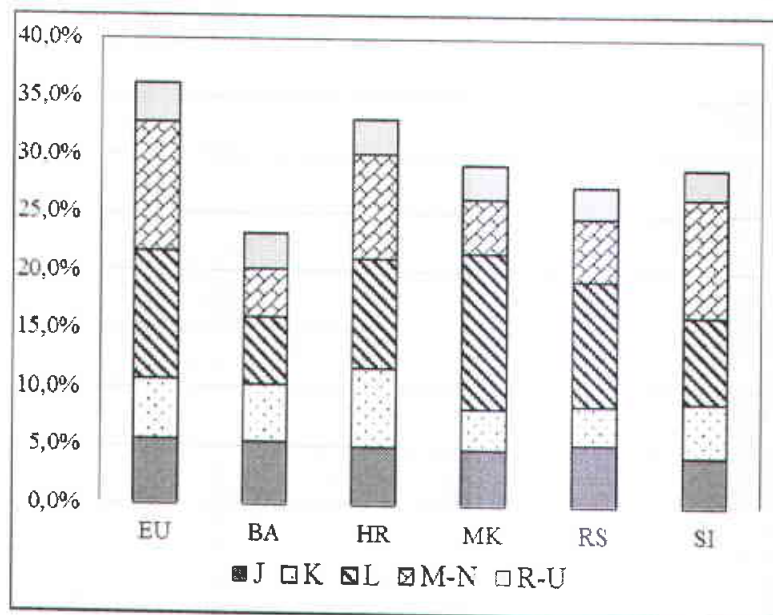
Grupa D: građevinarstvo; statističko područje djelatnosti F (građevinarstvo).

Grupa E: poljoprivreda; statističko područje djelatnosti A (poljoprivreda, šumarstvo i ribolov).

F: Ostalo

Što se tiče strukture bruto dodane vrijednosti u prva tri kvartala 2017. godine, veći udio u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti u BiH imaju aktivnosti industrijske proizvodnje (2,7%), trgovine i ostalog (4,8%) te javnog sektora (2,2%), što je zapaženo u ukupnom udjelu BDV-a za članice EU. Nadalje, aktivnost poljoprivrede u ukupnom udjelu BDV-a iznosi 8,5% u BiH, dok udio iste aktivnosti u EU iznosi 1,5%, što ukazuje na značaj poljoprivrednog sektora u domaćoj ekonomiji. Istovremeno, najizraženija razlika je prisutna za kategoriju ostale aktivnosti, naročito za stručne, naučne i pomoćne uslužne djelatnosti, te djelatnosti poslovanja nekretninama (grafikon 1.10). Prema prikaznim podacima vidljiva su odstupanja udjela ovih aktivnosti ne samo prema EU, već i prema odabranim državama regije, čime se ističe potreba za podsticanjem strukturnog prilagođavanja u narednom periodu.

Grafikon 1.10: Struktura ostalih djelatnosti u BDV-u po zemljama

Izvor: BHAS, Eurostat. Napomena: BA – Bosna i Hercegovina, HR – Hrvatska, MK – Makedonija, RS – Srbija, SI – Slovenija

Legenda:

J: Informacije i komunikacije.

K: Finansijske i osiguravajuće djelatnosti.

L: Poslovanje nekretninama.

M-N: M (Stručne, naučne i tehničke djelatnosti), N (Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti).

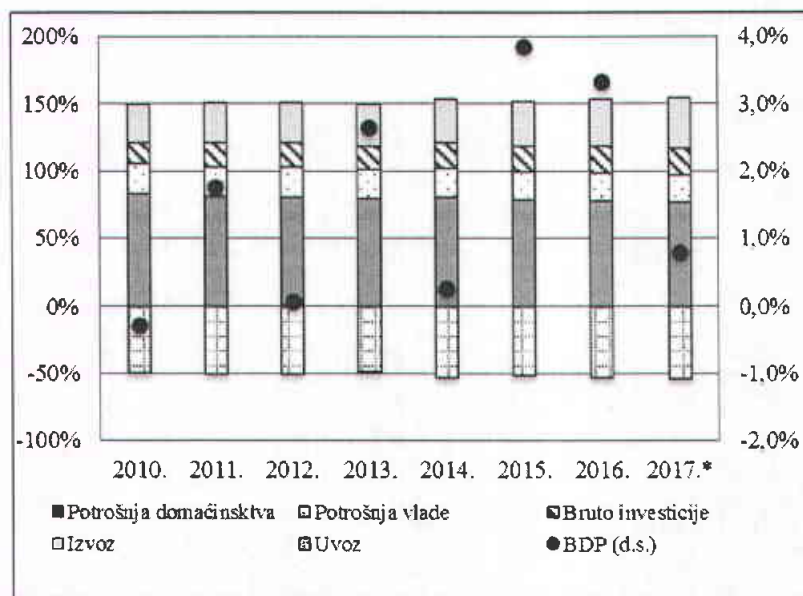
R-U: R (Umjetnost i zabava), S (Ostale uslužne djelatnosti), T (Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca),

U (Djelatnosti vanteritorijalnih organizacija i organa)

Napomena: Podaci za djelatnosti T i U nisu dostupni za BiH.

Uzimajući u obzir strukturu realnog BDP-a po rashodnoj metodi, vidljivo je da u prikazanom periodu (grafikon 1.11) izdaci za krajnju potrošnju domaćinstva imaju ponajveći uticaj na kretanje ukupne ekonomske aktivnosti, te isti prosječno iznose 79,3% BDP-a, iako je u posljednje vrijeme primjetan evidentan trend smanjenja udjela navedene potrošnje. Što se tiče izdataka za krajnju potrošnju vlade, isti u prosjeku iznose 21,5% BDP-a, s tim da se takođe bilježi smanjenje udjela ove kategorije u ukupnom BDP-u, što je posljedica i racionalnije javne potrošnje. Prosječni izdaci za bruto investicije su 18,6% BDP-a i većinski se odnose na investicije u nova stalna sredstva. Izvoz u navedenom periodu u strukturi BDP-a iznosi 32,3%, dok uvoz iznosi 51,6%. Pozitivnija struktura BDP-a bilježi se u prethodnim godinama kao rezultat povećanja udjela bruto investicija i izvoza tako da udjeli istih na kraju trećeg kvartala 2017. godine iznose 20,8% i 37,0%, respektivno.

Grafikon 1.11: Struktura realnog BDP-a po rashodnom pristupu

Izvor: BHAS. *Napomena: Podaci za 2017. godinu uključuju period za prva tri kvartala, dok BDP u 2017. godini predstavlja godišnji rast u odnosu na prva tri tromjesečja 2016. godine.

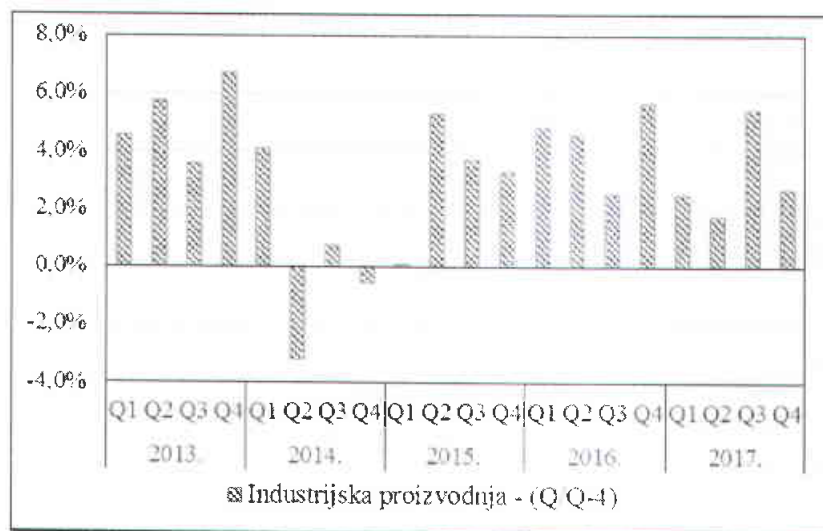
1.2.1 Realni sektor

U sklopu ovog potpoglavlja, a imajući u vidu njihov značaj za ukupne ekonomske aktivnosti bh. ekonomije, poseban naglasak, u okviru osnovnih privrednih djelatnosti, stavljen je na industrijsku proizvodnju, građevinarstvo, te trgovinu. Pored aktivnosti u ovim djelatnostima, izneseni su i osnovni trendovi u opštem nivou cijena kao i osnovne karakteristike tržišta rada (zaposlenost i plate) u 2017. godini.

I. Osnovne privredne djelatnosti

Sva četiri kvartala 2017. godine, posmatrano na godišnjem nivou, karakteriše rast industrijske proizvodnje. Zahvaljujući ovakvom kvartalnom kretanju, obim industrijske proizvodnje ostvaren u 2017. godini veći je za 3,1% (grafikon 1.12).⁴ Pri tome je, prosječan rast industrijske proizvodnje u 2017. godini, mjeren u odnosu na baznu 2010. godinu, zabilježio dvocifreni rast od 15,0%, nakon što je u prethodnoj godini prvi put zabilježen dvocifreni rast (11,6%), i može se smatrati povoljnim.

Grafikon 1.12: Kvartalne promjene indeksa industrijske proizvodnje

Izvor: BHAS

⁴ Godišnja stopa promjene izračunata iz kalendarski prilagođenih indeksa obima industrijske proizvodnje pokazuje istovjetan rast od 3,1%. Izvor: Mjesečni indeksi industrijske proizvodnje za BiH decembar 2016. - decembar 2017. godine (BHAS).

U 2017. godini u industrijskim područjima rudarstva, te prerađivačke industrije zabilježen je rast proizvodnje, dok značajan pad bilježi proizvodnja i snabdijevanje električne energije i plina (grafikon 1.13). Najznačajniji doprinos rastu industrijske proizvodnje u 2017. godini, posmatrano prema područjima djelatnosti, zabilježila je prerađivačka industrija (godišnji porast od 5,3%)⁵, dok negativan doprinos rastu bilježi proizvodnja i snabdijevanje električne energije i plina (godišnji pad 4,1%)⁶. Ključni doprinos rastu prerađivačke industrije zabilježen je u sljedećim granama: proizvodnja gotovih metalnih proizvoda osim mašina i opreme, proizvodnja papira, proizvodnja baznih metala, te proizvodnja tekstila. Rast proizvodnje u ovim djelatnostima, koje imaju značajan udio u ukupnoj industriji, pozitivno se odrazio na rast izvoza. Što se tiče obima proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (izuzev grane 35.3 - proizvodnja i snabdijevanje parom i klimatizacija), ovo je područje u prethodnim godinama bilo jedna od ključnih determinanti kretanja industrijske proizvodnje. U okviru ovog područja posebno je značajan dio koji se odnosi na proizvodnju električne energije. Prema posljednjim dostupnim podacima, u 2017. godini kumulirana neto proizvodnja električne energije je niža za 5,4% u odnosu na isti period prethodne godine⁷. Iako je zabilježen pad proizvodnje u 2017. godini, rast cijena električne energije je uzrokovao značajan rast vrijednosti izvoza tako da je u odnosu na 2016. godinu izvoz veći za 43,6%.⁸

Nadalje, područje u kome je, takođe, ostvaren rast i to u visini od 5,0%, jeste vađenje rude i kamena. U okviru ovog područja zabilježen je rast djelatnosti vađenja ugljena i lignita. Rast količine ugljena i lignita u uskoj je vezi s porastom izvoza električne energije.

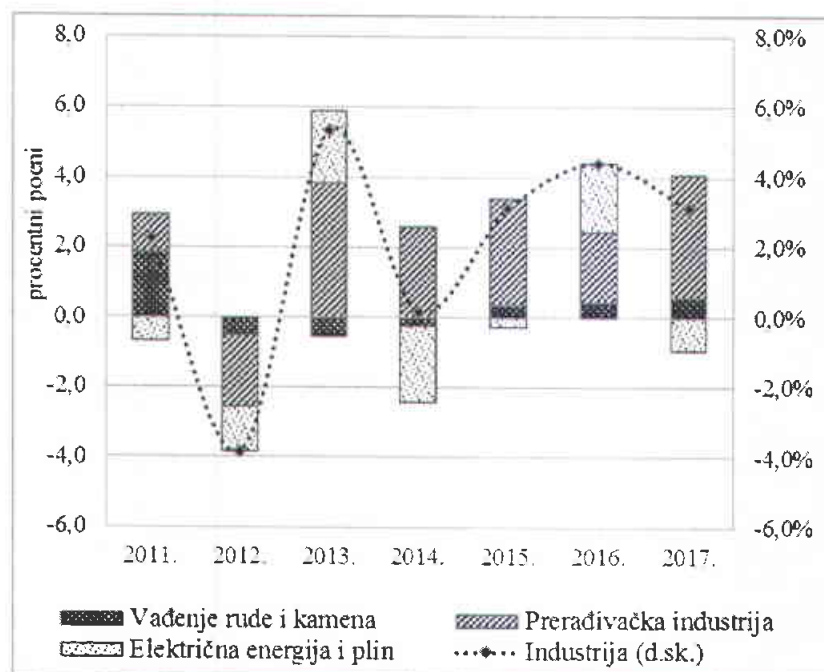
5 Prerađivačka industrija je stopi rasta ukupne industrije doprinijela 3,5 procentna poena.

6 Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom je stopi rasta ukupne industrije doprinijela -0,9 procentnih poena.

7 U ukupnoj neto proizvodnji električne energije u periodu od januara do augusta 2017. godine udio hidroelektrana je 24,7%, dok je udio termoelektrana 75,3%.

8 Izvor: BHAS; Statistika robne razmjene BiH s inostranstvom, januar-decembar 2017. godine.

Grafikon 1.13: Doprinos godišnjim promjenama industrijske proizvodnje po područjima

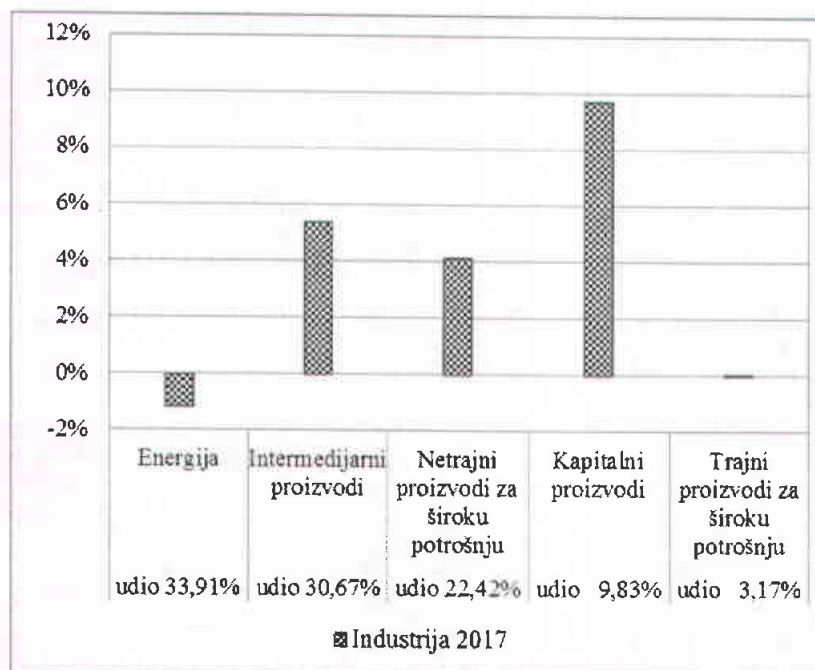
Izvor: BHAS

Posmatrajući udio glavnih grupa proizvoda industrijske proizvodnje (grafikon 1.14) primjetno je kako je u 2017. godini zabilježen porast većine glavnih grupa proizvoda, s tim da pad industrijske proizvodnje bilježi grupa energija, koja ima najznačajniji udio u industrijskoj proizvodnji.⁹ Poslije energije naredna glavna grupa proizvoda, posmatrano po veličini udjela u ukupnoj industriji, jesu intermedijarni proizvodi. Proizvodnja intermedijarnih proizvoda bitna je, kako za domaću finalnu proizvodnju tako i za izvoz, i to zbog činjenice da su intermedijarni proizvodi u ukupnom izvozu u 2017. godini učestvovali sa 39,6%.¹⁰ U okviru ove grupe izuzetno visoka stopa rasta obima proizvodnje je zabilježena u proizvodnji papira (godišnji rast 16,9%), te proizvodnji baznih metala (7,0%). Pri tome je izvoz ovih proizvoda u 2017. godini porastao za 14,3% i 22,0%, respektivno.

⁹ Kao što je navedeno značajan pad je zabilježen u proizvodnji i snabdijevanju el. energije i plina (-4,11%), dok proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih derivata stagnira (-0,01%).

¹⁰ Izvoz intermedijarnih proizvoda u 2017. veći je nominalno za 20,8% u odnosu na prethodnu godinu.

Grafikon 1.14: Stope rasta i udio glavnih grupa proizvoda industrijske proizvodnje

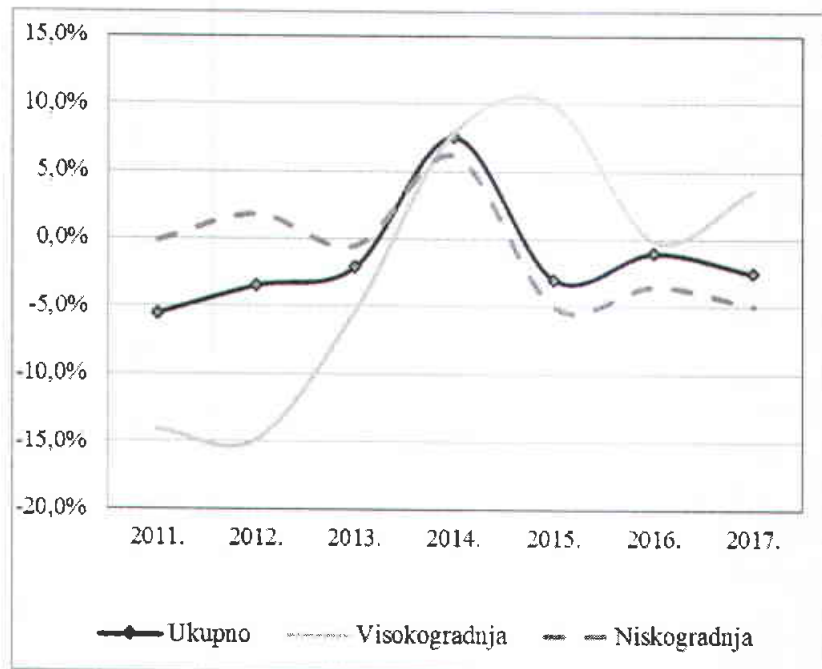
Izvor: BHAS

Iako se sljedeća grupa po udjelu u grupama proizvoda industrijske proizvodnje odnosi na netrajne proizvode za široku potrošnju, u 2017. godini značajniji doprinos u ukupnom rastu industrijske proizvodnje je ostvaren od rasta proizvodnje kapitalnih proizvoda. U okviru ove grupe proizvoda visoke stope rasta su ostvarene u proizvodnji gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme (godišnji rast 11,8%), gdje je rast izvoza navedene djelatnosti iznosio 21,1%. Nešto niži godišnji rast po grupama je zabilježen u proizvodnji netrajnih proizvoda za široku potrošnju, ponajviše iz razloga što je unutar ove grupe zabilježeno smanjenje godišnje proizvodnje prehrambenih proizvoda, te odjeće. Stagniranje proizvodnje je zabilježeno kod trajnih proizvoda za široku potrošnju, što je rezultiralo zanemarivom doprinosu rastu ukupne industrije. Unutar ove grupe najveći udio ima djelatnost proizvodnje namještaja koja u posljednjim godinama bilježi kontinuirani godišnji rast.

U ekonomskoj djelatnosti građevinarstva zabilježen je pad obima proizvodnje u 2017. godini koji je u odnosu na prethodnu godinu manji za 2,5%. Posmatrajući godišnje promjene proizvodnje u građevinarstvu (grafikon 1.15) primjećuje se jedino u 2014. godini rast proizvodnje u građevinarstvu, ponajviše zbog velikih aktivnosti u niskogradnji. Smanjenje indeksa proizvodnje u građevinarstvu u 2017. godini je pod uticajem pada segmenta

niskogradnje koji je u odnosu na prethodnu godinu manji za 4,9%, dok je visokogradnja ostvarila rast u odnosu na prošlu godinu (3,6%). Pad aktivnosti u niskogradnji naročito se odnosi na zastoje u gradnji koridora Vc.

Grafikon 1.15: Godišnje promjene obima proizvodnje u građevinarstvu

Izvor: BHAS

Trgovina kao pojedinačna djelatnost ima najveći udio u bruto dodanoj vrijednosti, koji za tri kvartala 2017. godine iznosi 17,3%. Posmatrajući statistiku distributivne trgovine (grafikon 1.16), koja uključuje sve oblike trgovinskih aktivnosti, od nabavke robe od proizvođača do isporuke robe do krajnjeg potrošača na domaćem tržištu¹¹, vidljivo je kako u sva četiri kvartala 2017. godine promet trgovine bilježi značajan rast, koji na godišnjem nivou iznosi 8,0%, prvenstveno kao rezultat rasta aktivnosti u trgovini na veliko i posredovanje u trgovini¹² (godišnji rast 9,3%) te trgovini na malo¹³, koja bilježi kontinuirani rast prometa u posljednjim godinama, koji na kraju 2017. godine iznosi 4,5% u odnosu na prethodnu godinu. Trgovina na

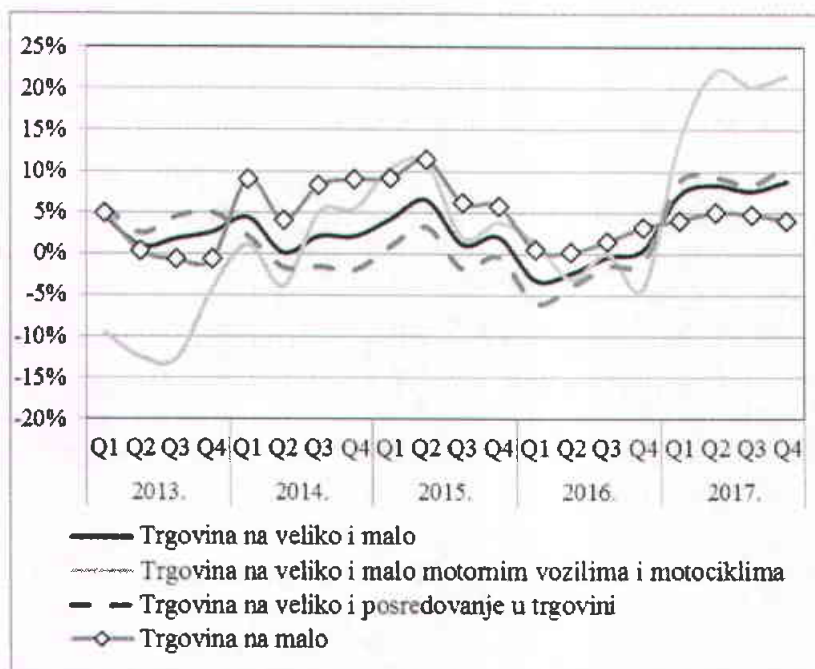
¹¹ Izvor: BHAS, Indeksi prometa distributivne trgovine

¹² Udio trgovine na veliko i posredovanje u ukupnoj trgovini iznosi 56,8%

¹³ Udio trgovine na malo iznosi 37,1%

veliko i malo motornim vozilima i motociklima, koja ima najniži udio u ukupnoj trgovini, (6,1%) bilježi rast od 19,7%.

Grafikon 1.16: Godišnje promjene indeksa distributivne trgovine, (Q/Q-4)

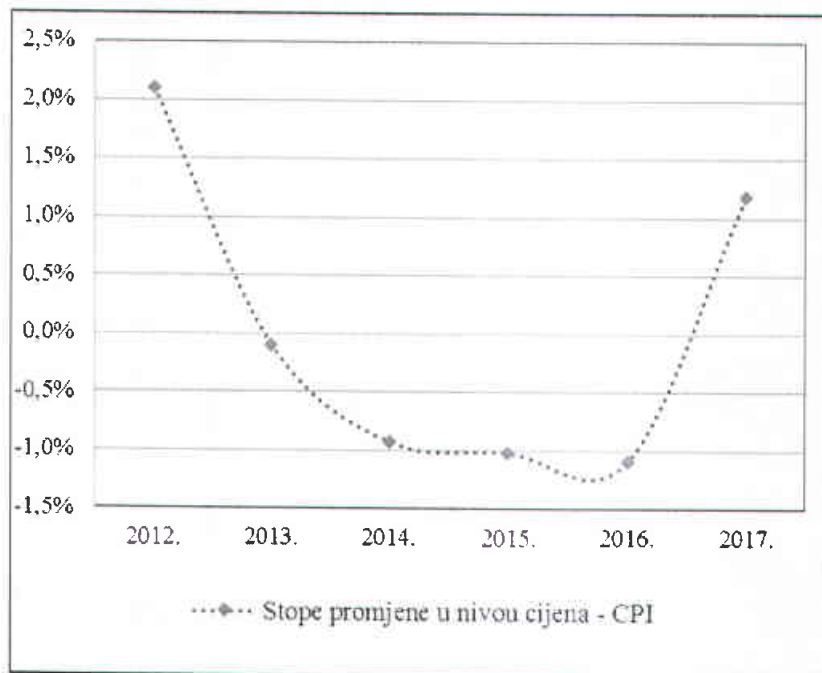
Izvor: BHAS

II. Cijene

Deflatorski pritisci, prisutni od trećeg kvartala 2013. godine, prekinuti su početkom 2017. godine, tako da su prosječne potrošačke cijene u istoj godini zabilježile godišnji rast od 1,2% (grafikon 1.17), slijedom kretanja cijena u odjeljku hrane i pića te prevoza, prema čemu je evidentno da se u narednom periodu očekuju dodatni inflatorni pritisci, ponajviše zbog uvođenja akciza na naftu i naftne derivate, usklađivanja dodatnih akciza na duhan i alkoholna pića, te kretanja vanjskih cijena (hrane i nafte)¹⁴.

¹⁴ Cijena nafte na svjetskom tržištu u januaru 2018. godine zabilježila je najviši nivo od kraja 2014. godine. Godišnji rast cijena u januaru tekuće godine iznosi 25,7%.

Grafikon 1.17: Godišnja stopa inflacije/deflacije

Izvor: BHAS

U posmatranom periodu stvarna inflacija je pod snažnim uticajem dva cjenovna odjeljka¹⁵, u okviru indeksa potrošačkih cijena, hrana i bezalkoholna pića (zbog cijena hrane) i prevoz (zbog cijena nafte). Cjenovni odjeljci hrane i bezalkoholnih pića te prevoza imaju visok udio u potrošnji domaćinstva i zbog toga u najvećoj mjeri determinišu kretanje inflacije / deflacije u bh. ekonomiji.¹⁶ Vrijednosti procijenjene temeljne inflacije¹⁷ ukazuju da je u 2017. godini usporen rast cijena ostalih roba i usluga koje ulaze u sastav indeksa potrošačkih cijena (grafikon 1.18). Značajan pad cijena bilježi odjeljak odjeće i obuće (-8,0%), što ponajviše utiče na sporiji rast vrijednosti procijenjene temeljne inflacije. Usljed rasta cijena nafte (godišnji rast 23,5%) na svjetskim tržištima u 2017. godini, cjenovni odjeljak prevoz, uz godišnji rast od 5,5%, je

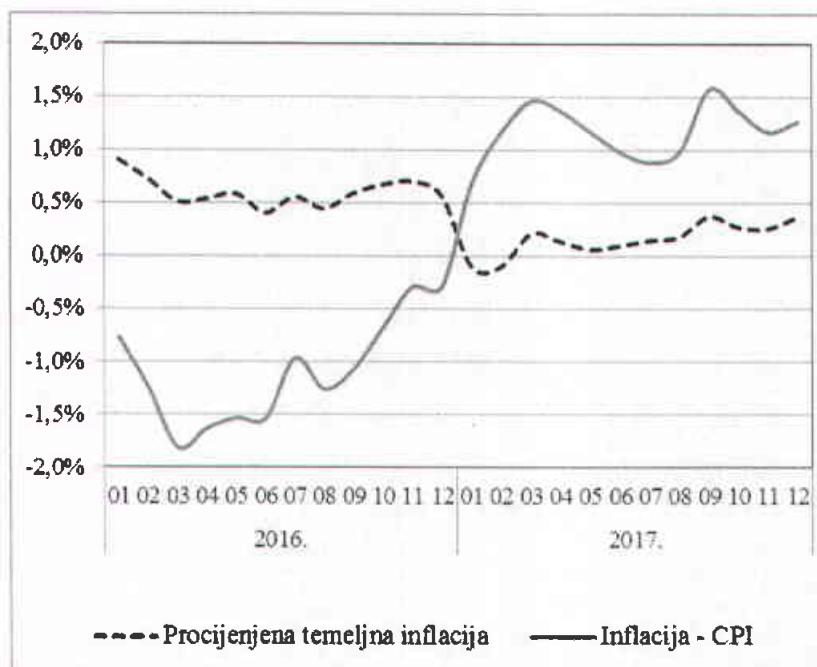
¹⁵ Odjeljak odjeće i obuće takođe je pod snažnim uticajem vanjskih cijena, ali zbog nižeg pondera od ostala dva odjeljka u obzir su uzeti odjeljci hrana i bezalkoholna pića te prevoz.

¹⁶ Prema posljednjim dostupnim podacima BHAS-a iz 2016. godine, u ukupnim troškovima domaćinstva hrana i bezalkoholna pića učestvuju 33,09%, a prevoz 12,79%.

¹⁷ Procijenjena temeljna inflacija dobijena je tako što je službena inflacija umanjena za efekte promjena u cijenama u ova dva odjeljka. Kao ponderi korišteni su službeni godišnji ponderi za cjenovne odjeljke objavljeni od BHAS. Pošto u momentu pisanja Godišnjeg izvještaja nisu objavljeni ponderi za 2017. godinu korišteni su cjenovni ponderi za 2016. godinu.

tokom cijele godine vršio inflatorne pritiske na opšti nivo potrošačkih cijena. Istovremeno, odjeljak hrane i bezalkoholnih pića, kao kategorija s najvećim udjelom u potrošnji domaćinstva, bilježi godišnji rast cijena od 0,9. Slijedom kontinuiranog povećanja akciza na duhanske proizvode i alkoholna pića, cijene ovog odjeljka takođe bilježe značajan godišnji rast (5,2%).

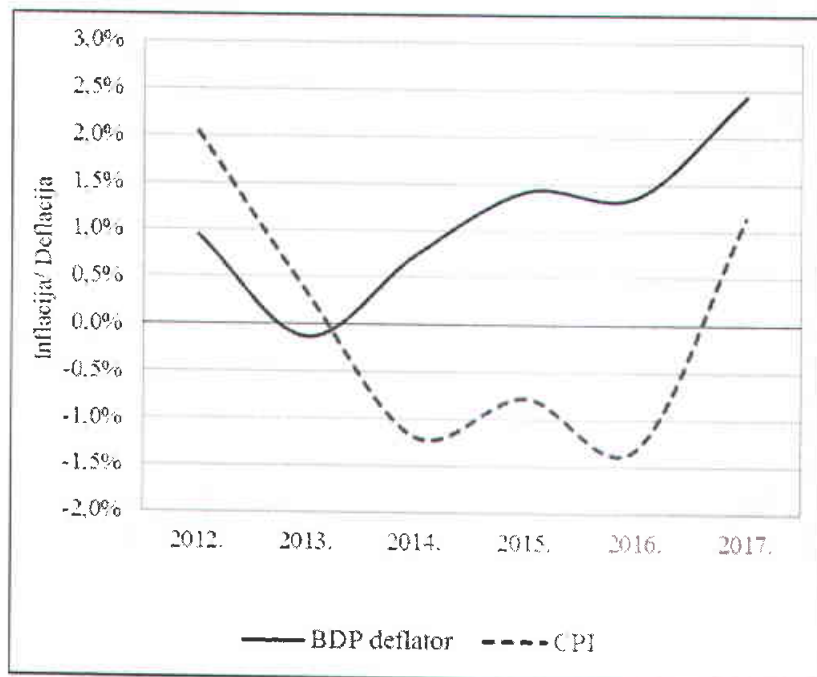
Grafikon 1.18: Stvarna i procijenjena temeljna inflacija

Izvor: BHAS, CBBiH. Napomena: Temeljna inflacija je procjena CBBiH.

Inflacija mjerena BDP deflatorom ukazuje na ubrzan rast cijena u prva tri kvartala 2017. godine (grafikon 1.19). Različiti trendovi kretanja cijena mjerene pomoću BDP deflatora i indeksa potrošačkih cijena mogu se obrazložiti visokim udjelom proizvoda koji se ne nalaze u potrošačkoj korpi (uključujući i potrošnju sektora vlade), već se prodaju direktno preduzećima ili se, pak, izvoze na inostrana tržišta. BDP deflator ukazuje da je u prva tri kvartala 2017. godine zabilježen rast cijena proizvoda i usluga u domaćoj ekonomiji od 2,4% na godišnjem nivou. Rast BDP deflatora u prva tri kvartala 2017. godine, u poređenju s istim periodom prethodne godine, zabilježen je u većini djelatnosti i to uglavnom u djelatnostima koje se odnose industriju, trgovinu i prevoz, dok pad deflatora je zabilježen jedino u obrazovanju i poljoprivredi.

Grafikon 1.19: Godišnje promjene u nivou cijena u prva tri kvartala

Izvor: BHAS

BDP deflator u djelatnosti prevoz i skladištenje u prva tri kvartala 2017. godine u odnosu na isti period prethodne godine ukazuje na rast domaćih cijena od 5,5 procentnih poena. Posmatrajući kvartalno kretanje BDP deflatora uočava se da se ono značajno podudara, s kretanjem cijena CPI u cjenovnom odjeljku prevoz, što implicira da se cijene u ovoj djelatnosti prilagođavaju promjenama cijena na svjetskim tržištima. Istovremeno, rast cijena prevoza i skladištenje jednim dijelom uzrokuje rast deflatora u djelatnosti trgovina na veliko i malo (1,8%), vjerovatno zbog udjela transportnih troškova u ukupnim troškovima ove djelatnosti. Godišnje smanjenje proizvodnje energije kao i porast cijena na inostranom tržištu uticali su na značajan rast cijena proizvodnje i snabdijevanja električne energije (8,5%). Istovremeno, najizraženiji rast cijena zabilježen je u finansijskoj djelatnosti i djelatnosti osiguranja (10,2%). Ukoliko se posmatra BDP deflator po rashodnoj metodi, u prva tri kvartala 2017. godine prisutan je rast cijena svih sastavnica BDP-a u odnosu na isti period 2016. godine, s tim da se izdvaja rast cijena izvoza (6,2%), uvoza (4,8%), te potrošnje domaćinstva (1,9%) što je bitno izraženiji rast od rasta prosječnih potrošačkih cijena u istom periodu (1,1%).

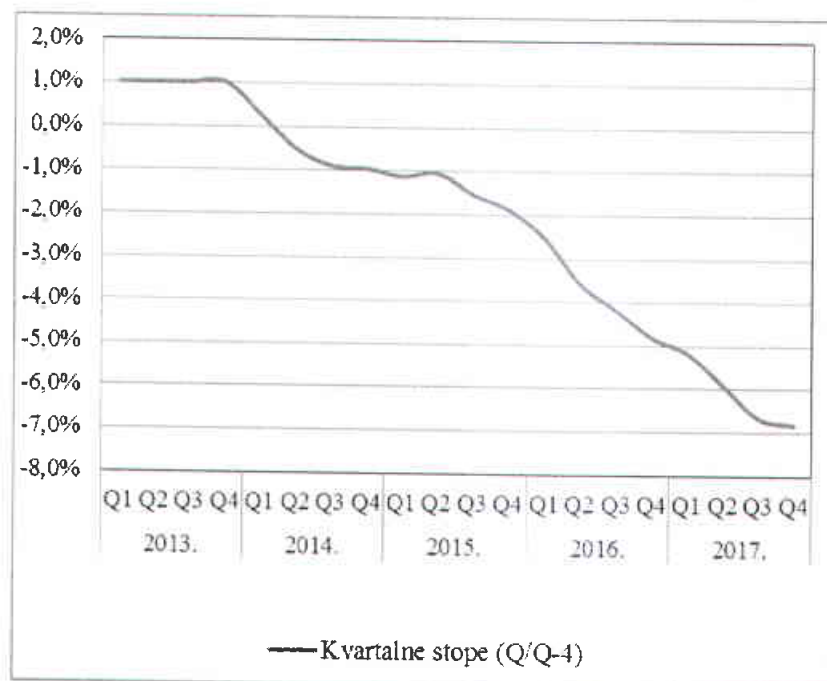
III. Zaposlenost i plate

Prema podacima iz Ankete o radnoj snazi, 2017. godine stopa nezaposlenosti u BiH je bila 20,5% i niža je u odnosu na 2016. godinu za 4,9%¹⁸, čime je nastavljen trend pada stope nezaposlenosti iz prethodnih godina. Administrativna stopa nezaposlenosti u decembru 2017. godine bila je 38,7% i niža je za 2,2% u odnosu na decembar prethodne godine. Stope nezaposlenosti značajno se razlikuju zbog različitog pristupa u definisanju i evidenciji, odnosno načinu utvrđivanja njihovog statusa.¹⁹ Prema Anketi radne snage, broj nezaposlenih u BiH u 2017. godini je 211 hiljada lica, dok je prema registrovanom broju u agencijama za zapošljavanje značajno veći broj nezaposlenih (475 hiljada nezaposlenih lica) i najslikovitije ilustruje navedene razlike u evidenciji, odnosno tretiranju zaposlenih i nezaposlenih lica. Kada se analiziraju administrativni podaci, uočava se trend pada nezaposlenih lica na godišnjem nivou koji je prisutan kako tokom cijele 2017. godine tako i tokom prethodnih godina (grafikon 1.20). Iako se radi o promjenama u broju nezaposlenih prema administrativnim podacima (odnosno, stopama nezaposlenosti koje su približne 40%), činjenica je kako na kraju 2017. godine u odnosu na prethodnu godinu broj nezaposlenih lica smanjen za 34.938 lica.

18 Anketu o radnoj snazi Agencija za statistiku BiH, zajedno sa statističkim zavodima u oba entiteta, provodi jedanput godišnje, a u skladu s ILO metodologijom. Engleska skraćenica ILO – International Labour Organization – Međunarodna organizacija rada.

19 Administrativni podaci o nezaposlenim licima sadrže ukupan broj nezaposlenih koji se vode u evidencijama Agencije za zapošljavanje u BiH, dok se podaci o nezaposlenosti iz Ankete o radnoj snazi izvode iz podataka, koji su prikupljeni anketiranjem lica u domaćinstvima, prema međunarodnim definicijama. Izvor: BHAS; Anketa o radnoj snazi 2017.

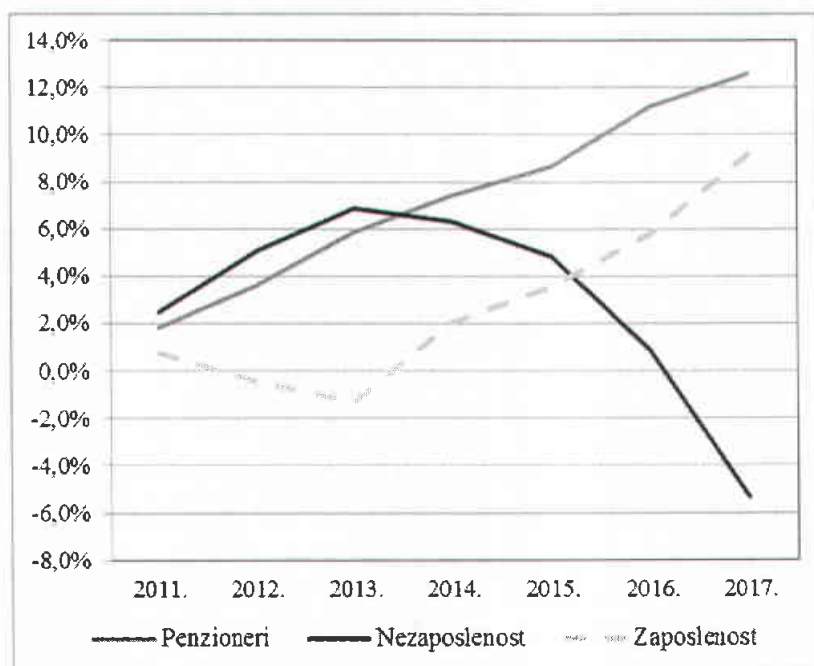
Grafikon 1.20: Stope promjene broja nezaposlenih, (Q/Q-4)

Izvor: BHAS

Posmatrajući kretanje indeksa na tržištu rada, vidljivo je kako rast zaposlenosti prati sličan trend kao rast broja penzionera, s tim da indeks zaposlenosti sporije raste (grafikon 1.21), što predstavlja pritisak na finansiranje rastućih troškova za isplatu penzija. Poslovanje penzionih i socijalnih fondova je dodatno usložnjeno kao rezultat sve izraženijih negativnih demografskih promjena koje se ogledaju u smanjenju udjela radnog aktivnog stanovništva i povećavanju udjela uzdržavanog stanovništva. U odnosu na 2010. godinu, broj zaposlenih je veći za 65.778 lica, dok je broj penzionera veći za 79.566 lica, čime se vrši veći pritisak na budžet prilikom finansiranje penzionog sistema. Što se tiče indeksa nezaposlenosti, vidljivo je kako je tek krajem 2016. godine zabilježen manji broj nezaposlenih lica u odnosu na baznu godinu, s tim da je rapidan trend smanjenja nezaposlenih lica nastavljen u tekućoj godini, kada je u odnosu na incijalni period zabilježen manji broj nezaposlenih, odnosno 40.708 lica.

Grafikon 1.21: Kretanje odabranih indeksa na tržištu rada, 2010=100

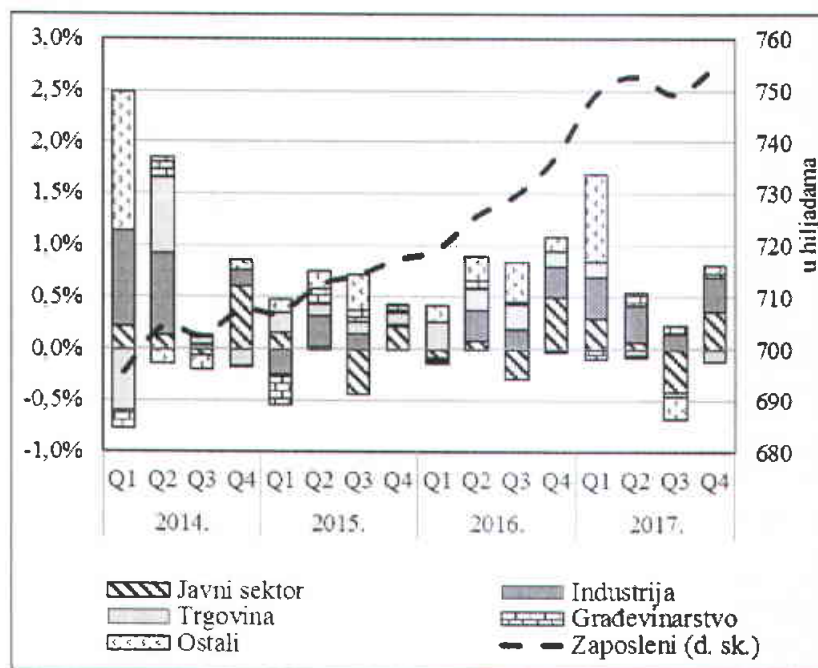

Izvor: BHAS, FZ MIO/PIO, Fond PIO RS.

Prema administrativnim podacima, bilježi se rast broja zaposlenih lica, koji je na kraju 2017. godine veći za 15.248 lica (grafikon 1.22). Posmatrajući na kvartalnom nivou, doprinos povećanju broja zaposlenih vidljiv je sezonski uticaj u pojedinim djelatnostima, naročito primjetan za djelatnosti javnog sektora²⁰. Prema rastu zaposlenih na kraju 2017. godine po djelatnostima, nosioci rasta broja zaposlenih (73,1% ukupnog povećanja), u odnosu na kraj prethodne godine, su djelatnosti prerađivačke industrije (povećan broj zaposlenih za 8.629 lica ili 5,9%), te hotelijerstvo i ugostiteljstvo (2.522 osoba ili 7,0%). Ipak, važno je istaći da je u ovim djelatnostima značajno pojačana kontrola zaposlenih lica, odnosno njihovog radnog statusa. Na godišnjem nivou pad zaposlenosti je iskazan u djelatnosti poslovanje nekretninama (19,8%), stručnoj, naučnoj i tehničkoj djelatnosti (5,1%), te trgovini (0,5%), što je vjerovatno uzrokovano konsolidacijom maloprodajnog tržišta.

²⁰ Javni sektor uključuje djelatnosti: O (Javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje), P (Obrazovanje) i Q (Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne pomoći)

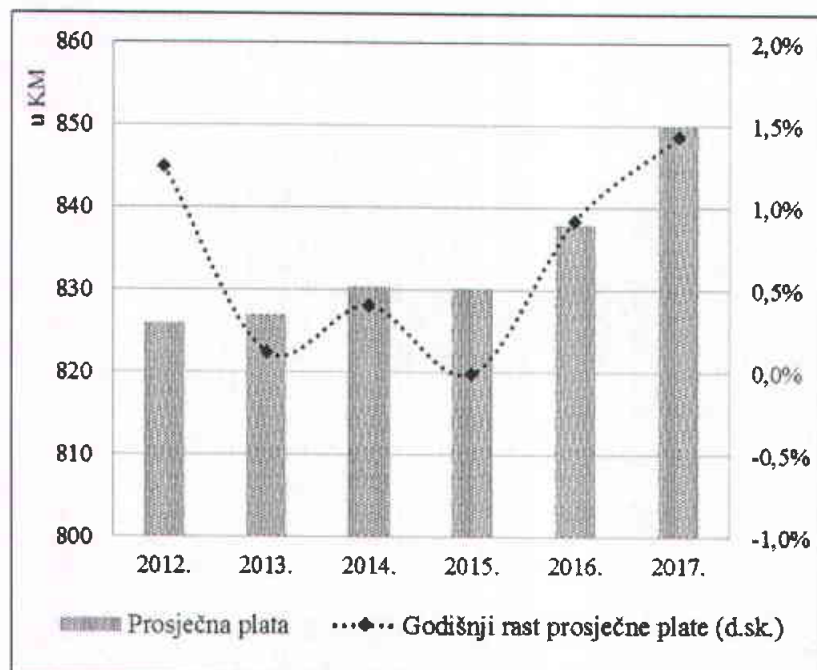
Grafikon 1.22: Doprinosi rastu broja zaposlenih po područjima

Izvor: BHAS

Trend rasta prosječne nominalne neto plate zabilježen je u 2017. godini (grafikon 1.23), nakon što je intenziviran rast plate u drugoj polovini 2016. godine, ponajviše kao rezultat izmjene Zakona o porezu na dohodak u FBiH. Navedena mjera je uticala na rast plata u djelatnostima čije vrijednosti su niže u odnosu na prosječnu platu u BiH. Najizraženiji rast plata u 2017. godini je zabilježen u stručnim i tehničkim djelatnostima (12,6%), administrativnim i pomoćno uslužnim djelatnostima (7,6%), trgovini (4,3%), građevinarstvu (4,3%), te industriji (4,2%).

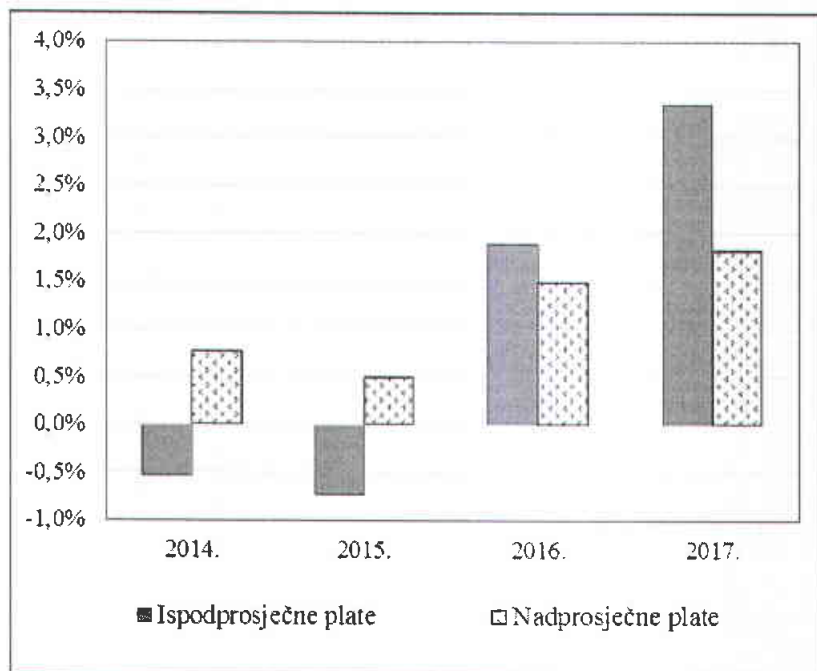
Grafikon 1.23: Iznos i procenat promjene prosječne godišnje neto plate

Izvor: BHAS. Napomena: Prosječna godišnja plata podrazumijeva aritmetički prosjek prosječnih plata po mjesecima.

Ukoliko se posmatra rast ispodprosječnih i nadprosječnih nominalnih plata prema aktivnostima (grafikon 1.24) vidljiv je izraženiji rast ispodprosječnih plata u posljednje dvije godine, kao rezultat već navedene zakonske promjene. Navedene ispodprosječne plate u 2017. godini iznose 675 KM, dok u prosjeku za istu godinu nadprosječne plate iznose 1.123 KM.

Grafikon 1.24: Godišnji rast plata po aktivnostima

Izvor: BHAS

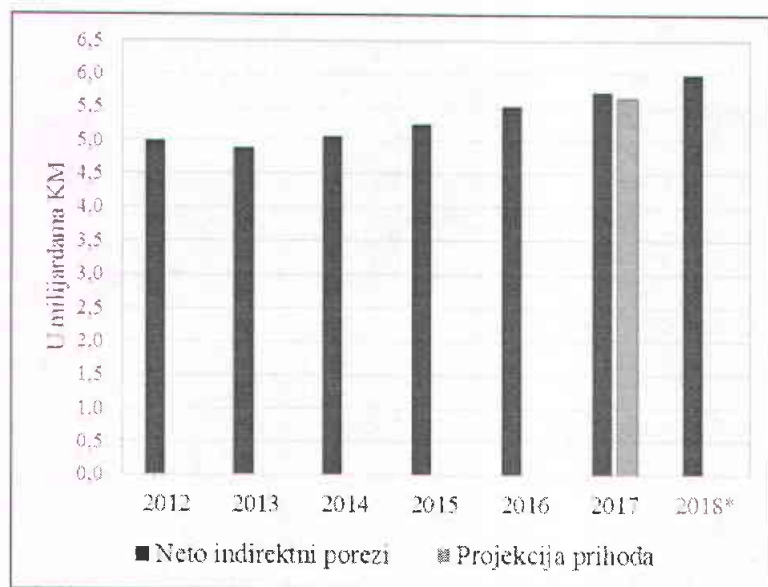
1.2.2 Fiskalni sektor

U 2017. godini na svim nivoima je nastavljena fiskalna konsolidacija, započeta u prethodnim godinama, a koja je u skladu s Reformskom agendom za period 2015-2018. Navedenu konsolidaciju je obilježilo ograničenje rasta tekuće potrošnje. U skladu s Globalnim fiskalnim okvirom, predviđena je i promjena strukture javne potrošnje u pravcu jačanja kapitalnih investicija, a na teret smanjenja tekućih rashoda. Međutim, u 2017. godini nije došlo do značajnijeg rasta kapitalne potrošnje, prvenstveno zbog ograničenog pristupa inostranim izvorima finansiranja, s obzirom na to da je povlačenje većeg dijela novih sredstava bilo direktno vezano za usvajanje izmjena Zakona o akcizama. Imajući u vidu usvojene izmjene Zakona o akcizama i dalje provođenje reformskih mjera, u 2018. godini se očekuje značajniji rast kapitalnih rashoda.

U 2017. godini nastavljen je stabilan rastući trend naplate prihoda od indirektnih poreza (grafikon 1.25). Iznos naplaćenih neto prihoda je najveći od osnivanja Uprave za indirektno oporezivanje (5,73 milijardi KM). Tako su prihodi po ovom osnovu, kao glavni izvori sredstava za finansiranje budžeta, na godišnjem nivou zabilježili rast u visini od 3,5% (220,0 miliona

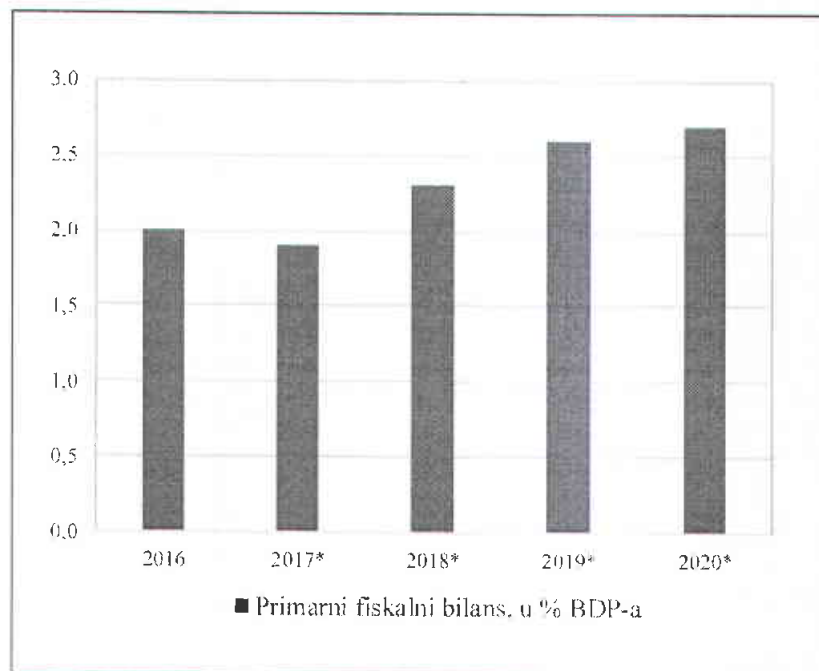
KM). Glavni doprinos ovakvim kretanjima su pozitivni trendovi u naplati PDV-a na uvoz, domaći PDV, prihodi od carine, putarina, akcize na derivate nafte i duhanske preradevine. Takođe, iako su očekivanja bila da će primjena adaptiranog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s EU doprinijeti znatnom padu prihoda od carina, zabilježen je neto porast prihoda od 20,9 miliona KM. Iako su u 2017. godini obilježena pozitivna kretanja u sferi naplate prihoda od indirektnih poreza, ograničene mogućnosti eksternog zaduživanja su imale negativan uticaj na nizak nivo infrastrukturnih radova. Implementacijom usvojenih mjera, očekuje se veća realizacija javnih investicija u 2018. godini. U 2017. godini u oblasti indirektnog oporezivanja nastavljen je proces harmonizacije politike oporezivanja duhanskih preradevina u skladu sa standardima EU. Ovaj proces podrazumijeva kontinuirano sukcesivno povećanje specifične akcize na cigarete, dok se ne dostigne minimalna akciza na cigarete EU, što u konačnici ima pozitivne efekte na prikupljanje prihoda. Prema ERP-u, očekuje se da će se proces harmonizacije akciza na cigarete sa standardima EU okončati do 2020. U narednoj godini je planiran nastavak pozitivnih trendova u naplati indirektnih poreza, što će djelimično ublažiti pritisak na finansiranje budžeta u tekućoj godini. Tokom primjene Programa ekonomskih reformi 2018-2020, projiciran je kontinuirani rast primarnog fiskalnog suficita, koji bi u 2020. trebao dostići nivo od 2,7% BDP-a (grafikon 1.26).

Grafikon 1.25: Prihodi od indirektnih poreza

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje

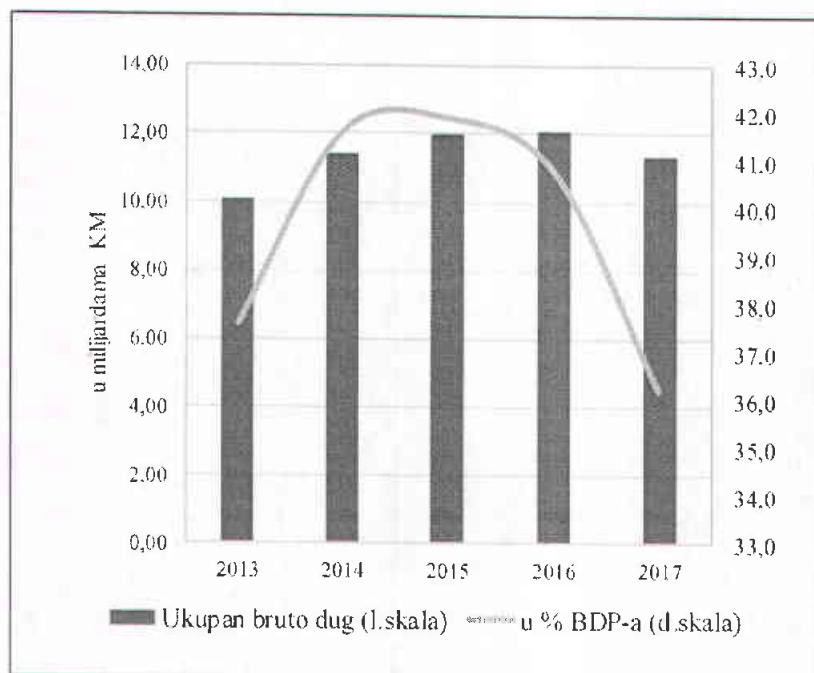
Grafikon 1.26: Primarni fiskalni bilans u % BDP-a

Izvor: ERP BiH 2018-2020

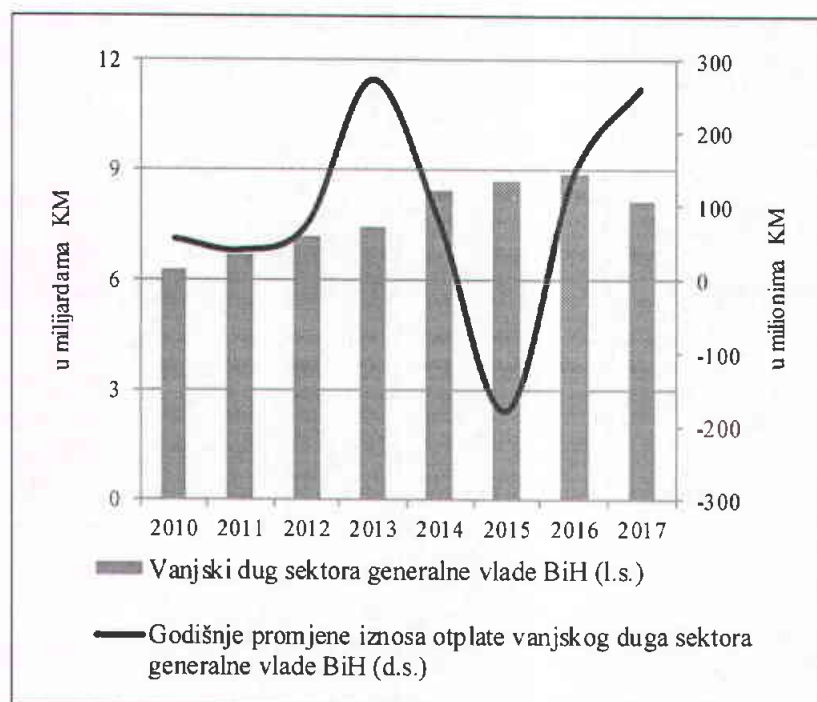
Ukupan bruto dug sektora vlade u 2017. godini je smanjen (grafikon 1.27), i to prvenstveno usljed smanjenja javnog duga sektora vlade. Ukupno servisirana sredstva prema inostranim kreditorima su iznosila 983,2 miliona KM. Vanjska zaduženost sektora generalne vlade bilježi pad u 2017. godini, što je u skladu s projekcijama iz Informacije o stanju javne zaduženosti u BiH Ministarstva finansija i trezora BiH, a u svrhu postizanja srednjoročnog cilja iz Globalnog fiskalnog okvira. Vanjska zaduženost sektora generalne vlade na kraju 2017. godine je iznosila 8,15 milijardi KM (grafikon 1.28), što je u odnosu na prethodnu godinu pad od 724,6 miliona KM (8,1%). Prema podacima Ministarstva finansija i trezora BiH, planirana su izdvajanja za servisiranje vanjskog duga sektora generalne vlade u 2018. u iznosu od 1,24 milijarde KM.

Grafikon 1.27: Ukupan bruto dug sektora vlade

Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

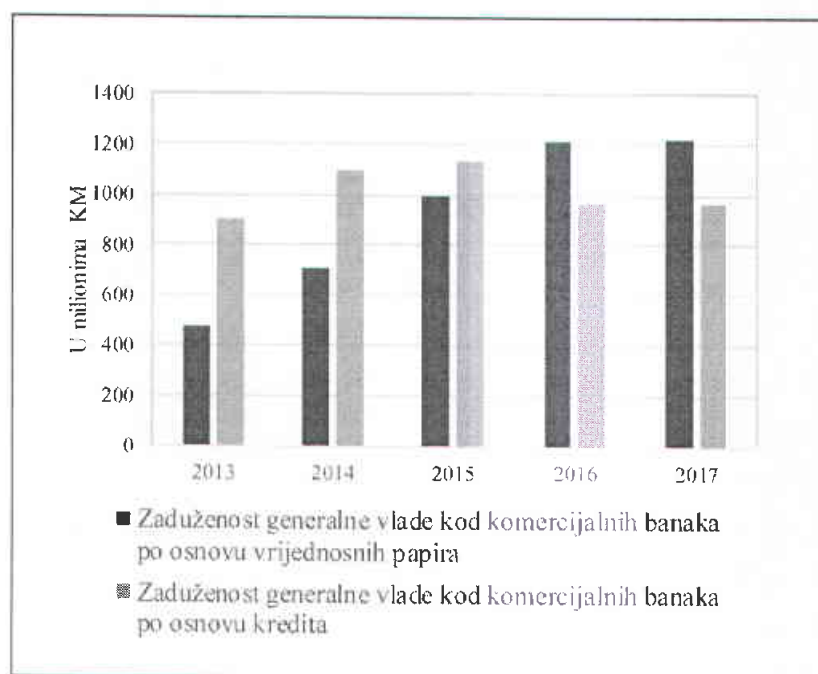
Grafikon 1.28: Vanjski dug sektora vlade i godišnje promjene iznosa otplate vanjskog duga

Izvor: CBBiH

Zaduživanje generalne vlade po osnovu dužničkih papira s krajem 2017. godine je iznosilo 1,22 milijarde KM. Većinski kupci ovih papira su komercijalne banke iako se u manjem obimu javljaju i drugi investitori (osiguravajuća društva, javna preduzeća). Istovremeno, zaduženost generalne vlade po osnovu kredita od komercijalnih banaka iznosila je 966,5 miliona KM. Tako je izloženost banaka prema sektoru vlade povećana za 0,7% u odnosu na isti period prethodne godine (grafikon 1.29).

Grafikon 1.29: Zaduzenost generalne vlade kod komercijalnih banaka

Izvor: CBBH

Unutrašnji javni dug Federacije Bosne i Hercegovine je u 2017. godini smanjen u odnosu na 2016. godinu. Stanje unutrašnjeg javnog duga FBiH je na kraju 2016. godine bilo 1,016 milijardi KM, dok je u 2017. godini unutrašnji javni dug 894,68 miliona KM, što predstavlja smanjenje od 12,01%. Republika Srpska je tek u junu 2017. godine objavila informacije o unutrašnjem javnom dugu za 2016. godinu koji iznosi 2,27 milijardi KM (1,8 milijardi KM se odnosi na budžet RS), a to je samo blago povećanje (0,31%) u odnosu na 2015. godinu.

Kao i tokom prethodnih godina i tokom 2017. godine vodeći ročni segment javnog duga Republike Srpske su bili šestomjesečni trezorski zapisi, a primjetno je i jačanje i dalji razvoj primarnog tržišta obveznica pogotovo u Republici Srpskoj. Federacija Bosne i Hercegovine je

emitovala značajno manji broj emisija javnog duga nego Republika Srpska (tabela 1.4), a ukupna vrijednost njenih emisija je bila manja. Od 29 emisija 58,6% se odnosi na Republiku Srpsku, a ovaj entitet je apsorbovao približno isti ostvareni iznos emisija (55,8%), koje su u 2017. godini iznosile 656,45 miliona KM. U ročnom segmentu do godinu dana, bh. entiteti su emitovali 69% emisija od ukupnog broja emisija, a ukupno je emitovano 9 obveznica. Udio vrijednosti obveznica entiteta u ukupnim emisijama je bio 38,5%, a ovaj odnos se značajno razlikuje po entitetima. Udio vrijednosti obveznica u ukupnoj vrijednosti emisija Federacije Bosne i Hercegovine je 10,35%, a Republike Srpske 60,94%.

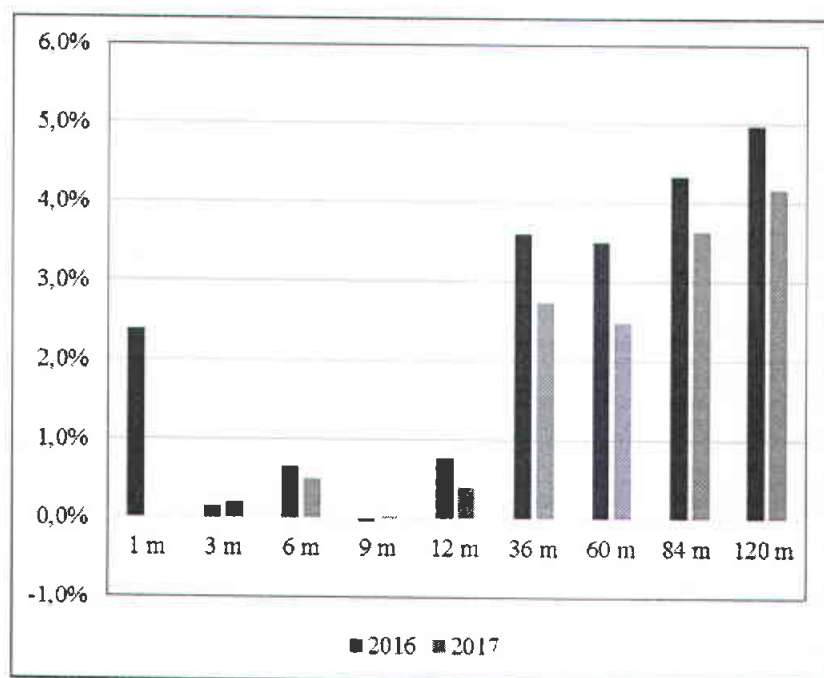
Tabela 1.4: Emisije javnog duga bh. entiteta u 2017.godini

	1 m	3 m	6 m	9 m	12 m	36 m	60 m	84 m	120 m	Ukupno
Republika Srpska	-	-	7	-	2	1	3	2	2	17
Federacija Bosne i Hercegovine	-	3	4	2	2	-	1	-	-	12
Ukupno	-	3	11	2	4	1	4	2	2	29

Izvor: SASE i BLSE

Na primarnom tržištu trezorskih zapisa, s izuzetkom tržišta dvanestomjesečnih trezorskih zapisa, ne uočavaju se značajne razlike u prinosima (grafikon 1.30), što se ne može kazati i za tržište obveznica. Prosječne stope prinosa na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa i dvanaestomjesečnih trezorskih zapisa su u 2017. godini za 14 b.p. i 36 b.p. respektivno niže nego u 2016. godini. Na tržištu obveznica, ove su razlike daleko izraženije, a najveća je razlika kod petogodišnjih obveznica (-102 b.p). Za trogodišnje, sedmogodišnje i desetogodišnje obveznice razlika (2016-2017. godina) je -87 b.p. -70 b.p, -82 b.p. respektivno.

Grafikon 1.30: Prosječne stope prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta u 2016. godini i u 2017. godini

Izvor: BLSE, SASE

Za razliku od 2016. godine, tokom 2017. godine (tabela 1.5) nije bilo emisija s negativnim stopama prinosa, mada su se na primarnom tržištu devetomjesečnih i dvanaestomjesečnih trezorskih zapisa (Federacija Bosne i Hercegovine) prinosi približili nuli.

Tabela 1.5: Stope prinosa na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta u 2017. godini

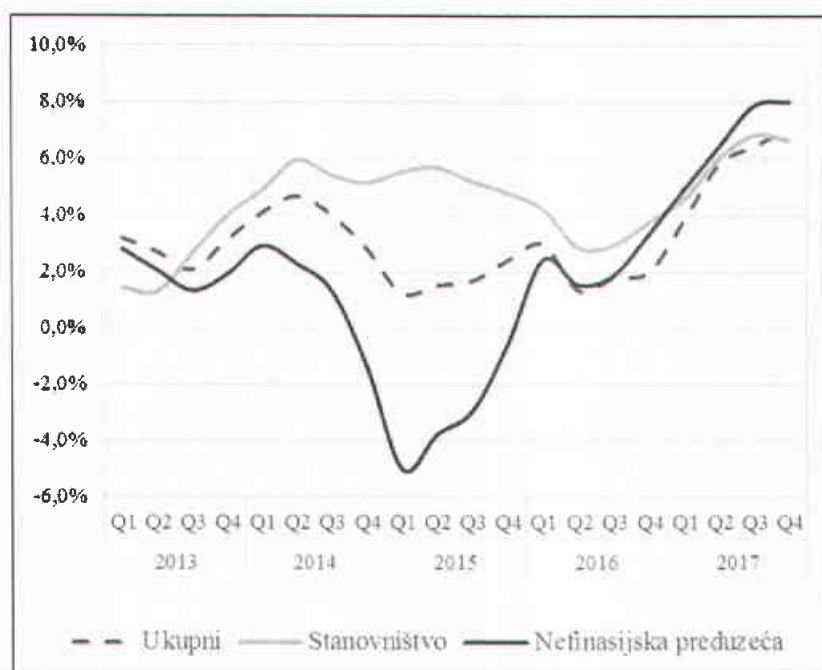
Entitet	1 m	3 m	6 m	9 m	12 m	36 m	60 m	84 m	120 m	u %
Republika Srpska	-	-	0,68	-	0,88	2,74	2,92	3,64	4,17	
Federacija Bosne i Hercegovine	-	0,21	0,21	0,03	0,02	-	1,20	-	-	
Razlika u.p.p.			0,47		0,85		1,72			

Izvor: SASE i BLSE

1.2.3 Bankarski sektor

Bilansna suma bankarskog sektora povećana je za 8,2% tokom 2017. godine, ponajviše uslijed rasta depozita domaćeg sektora kao i prethodnih godina, i iznosila je 28,29 milijardi KM u decembru²¹. Nastavak trenda rasta depozita i intenzivniji nego prethodnih godina kreditni rast obilježili su u 2017. godini temeljne aktivnosti bankarskog sektora u BiH. Krediti, koji predstavljaju najznačajniju stavku aktive komercijalnih banaka, povećani su na godišnjem nivou za oko 7%. Godišnje stope rasta kredita nefinansijskim preduzećima su više od istih za stanovništvo u 2017. godini nakon dužeg perioda (grafikon 1.31).

Grafikon 1.31: Godišnje stope rasta kredita

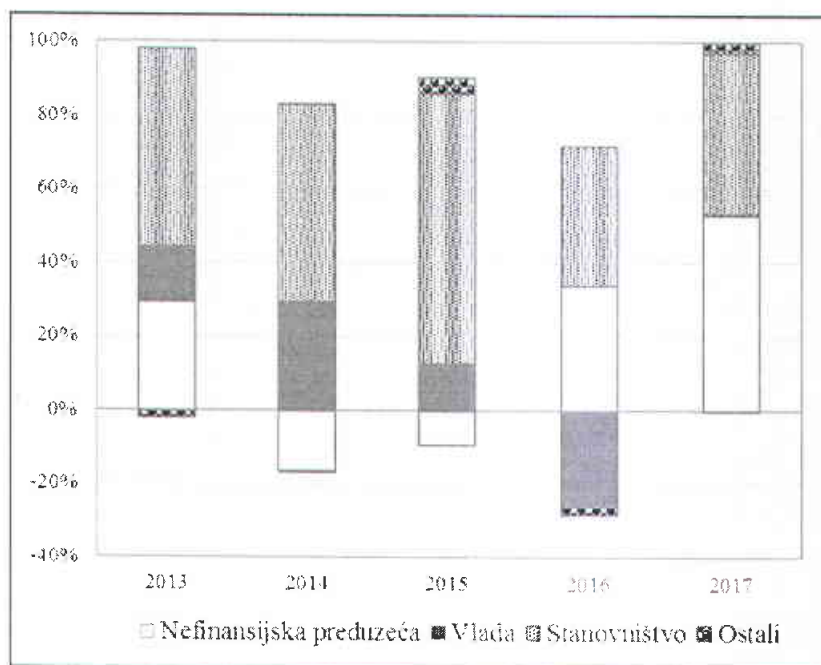
Izvor: Tabele 16 i 17

Grafikon 1.32 ilustruje doprinos rastu ukupnih kredita po sektorima i ukazuje da je privatni sektor imao dominantnu ulogu u rastu kredita tokom godine. Intenzivnijem rastu kredita

²¹ Unicredit leasing d.o.o. Sarajevo pripojeno je UniCredit banci d.d. Mostar od 1. jula 2017. godine, što se odrazilo na određene pokazatelje, prije svega na bilansnu sumu, kredite i kreditne obaveze prema nerezidentima.

preduzećima, posebno dugoročnim kreditima, svakako su doprinijeli rast realnog BDP-a, posmatran na godišnjem nivou, u gotovo svim ekonomskim djelatnostima, te intenzivnija izvozna aktivnost. Tome je takođe doprinio i nastavak trenda smanjenja prosječnih ponderisanih aktivnih kamatnih stopa tokom godine (tabele 10 i 11).

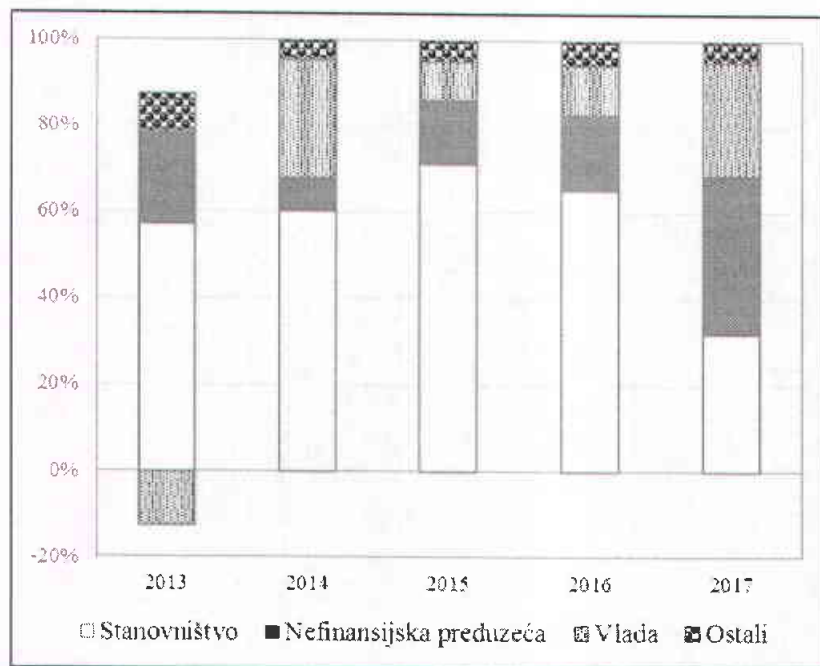
Grafikon 1.32: Doprinos pojedinačnih sektora promjeni u stanju ukupnih kredita

Izvor: Tabele 16 i 17

Ukupni depoziti su nastavili trend rasta tokom cijele godine uslijed rasta depozita privatnog domaćeg sektora, kao i rasta depozita vlade. Na grafikonu 1.33 prikazan je doprinos pojedinačnih sektora rastu depozita iz kojeg je evidentno smanjenje doprinosa sektora stanovništva u 2017. godini u odnosu na prethodne godine. Ovaj sektor je učestvovao sa 31,8% u rastu ukupnih depozita u 2017. godini. Na grafikonu se takođe uočava doprinos nefinansijskih preduzeća (36,9%) i sektora vlade (26,3%) povećanju ukupnih depozita u 2017. godini. Rast depozita vlade uzrokovan je stabilnim prihodom od indirektnih poreza na svim nivoima vlasti, te izdavanja vrijednosnih papira entitetskih vlada. Pored navedenog, izvršena je isplata ruskog klirinškog duga nadležnim institucijama BiH u iznosu 206,0 miliona KM u augustu, što se odrazilo na povećanje deviznih rezervi.

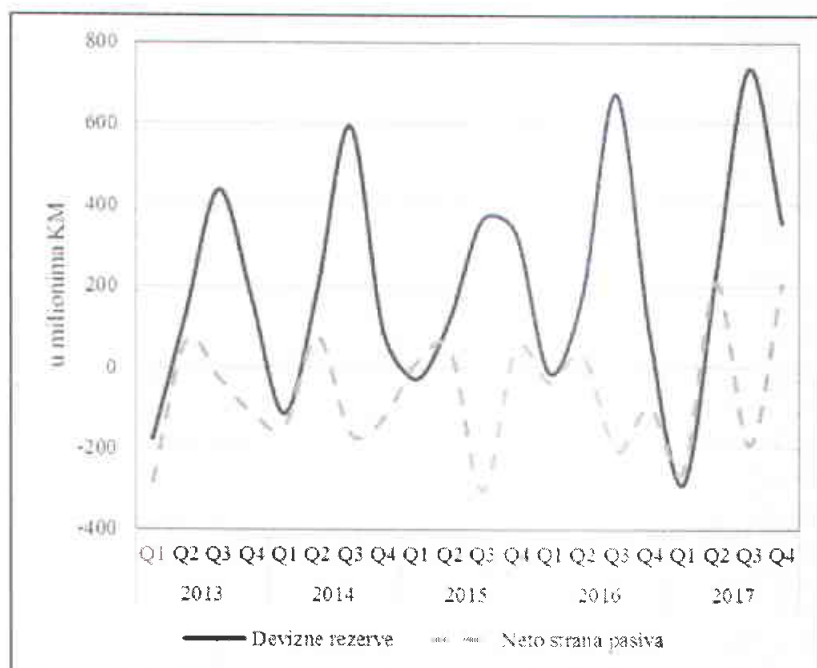
Grafikon 1.33: Doprinos pojedinačnih sektora promjeni u stanju ukupnih depozita

Izvor: Tabele 14 i 15

Uz umjereno zaduženje domaćih sektora kod banaka i istovremeni brži rast depozita, razlika između ukupnih kredita i depozita je nastavila da se povećava. Omjer kredita u odnosu na depozite izražen u procentima iznosio je 93,7% na kraju 2017. godine, 3,2 procentna poena niže u odnosu na kraj 2016. godine. Shodno tome, komercijalne banke koriste većim dijelom domaće izvore za nove plasmane. Međutim, vrlo bitna je ročna usklađenost finansijskih izvora i plasmana, što je od posebnog značaja za bh. bankarski sistem u kojem se značajan dio ukupnih depozita odnosi na prenosive depozite, koji su raspoloživi na zahtjev, bez naknada i ograničenja. Prenosivi depoziti su iznosili 48,6% ukupnih depozita u decembru 2017. godine, što je više za 3,2 procentana poena u odnosu na decembar 2016. godine. Uslijed odsustva snažnije kreditne ekspanzije komercijalne banke nemaju potrebu za dodatnim inostranim zaduženjima. Stoga se obaveze banaka po osnovu dugoročnih kredita od nerezidenata blago smanjuju, što se negativno odražava na kretanje deviznih rezervi. U prethodnim godinama bankarski sektor kroz proces razduživanja imao je značajniju ulogu u determinisanju promjena u deviznim rezervama nego je to slučaj u 2017. godini, izuzev u prvom kvartalu 2017. godine. Tako su u 2017. godini drugi faktori neutralisali smanjenje deviznih rezervi uslijed razduživanja banaka (grafikon 1.34) (poglavlje 2).

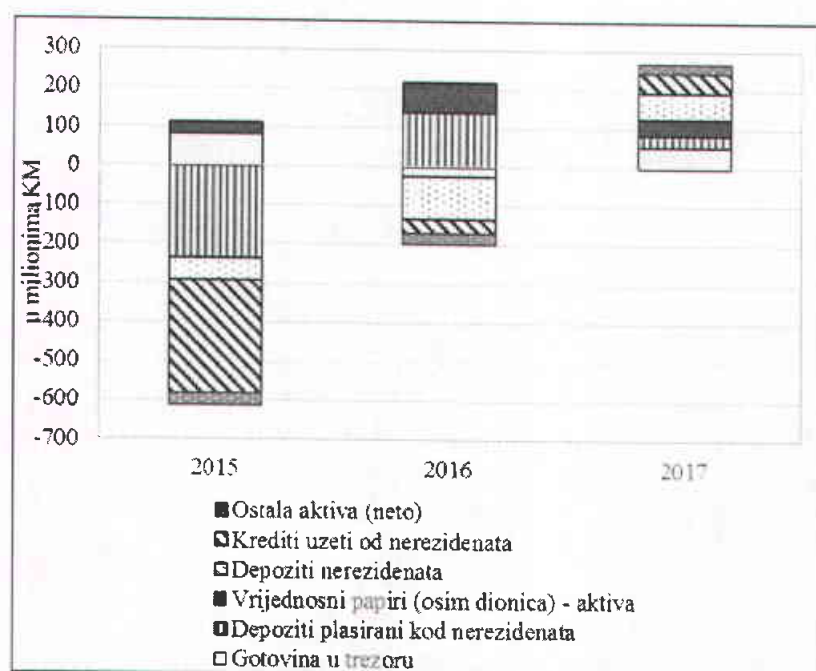
Grafikon 1.34: Kvartalne promjene u deviznim rezervama i neto stranoj pasivi komercijalnih banaka

Izvor: Tabele 09 i 26

Neto strana pasiva povećana je za 34,3 miliona KM u decembru 2017. godine u odnosu na decembar 2016. godine, što je rezultat značajnijeg rasta strane aktive (147,9 miliona KM) od strane pasive (113,6 miliona KM). Povećanje strane valute u trezoru, depozita kod nerezidenata, te ulaganje u vrijednosne papire osim dionica u inostranstvu objašnjava 85,4% promjena u stranoj aktivnosti komercijalnih banaka na godišnjem nivou. Tokom 2017. godine ključni uticaj na promjene u stranoj pasivi su imali depoziti nerezidenata (grafikon 1.35). Banke uredno izmiruju dospjele kredite prema nerezidentima, a tokom godine zabilježena su manja inostrana zaduženja pojedinih banaka. Ovdje je bitno napomenuti da je satusna promjena pripajanja lizing društva matičnoj banci uticala na povećanje kredita od nerezidenata (134 miliona KM).

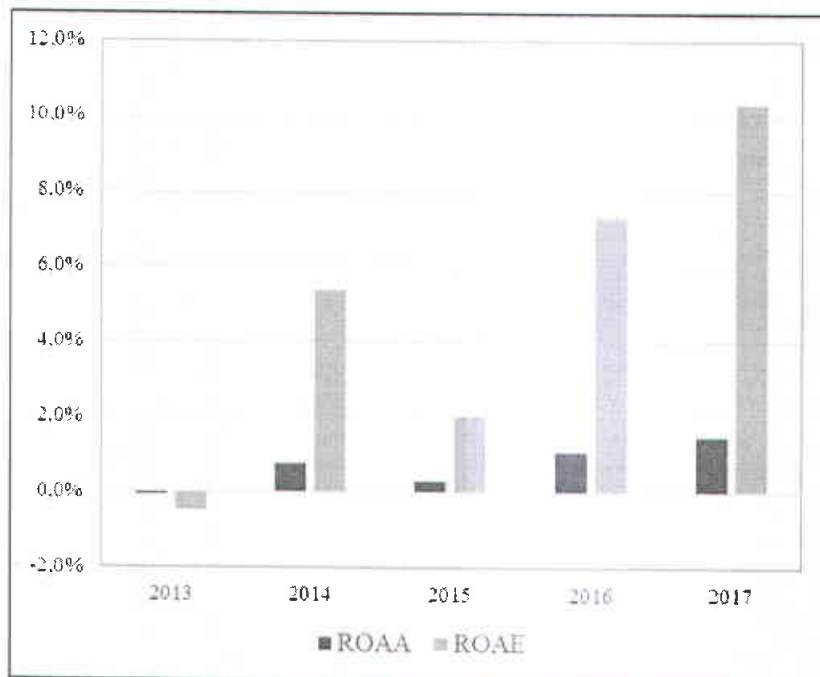
Grafikon 1.35: Godišnje promjene u stavkama strane pasive i strane aktive komercijalnih banaka

Izvor:CBBH

Bankarski sektor BiH poslovao je pozitivno u 2017. godini (grafikon 1.36). Neto dobit, prema preliminarnim podacima agencija za bankarstvo, iznosi 336,2 miliona KM, što je više za 117,6 miliona KM u odnosu na prethodnu godinu. Veći dio od navedene dobiti, 95,8%, se odnosi na banke u većinskom stranom vlasništvu. Kao i prethodnih godina, najveći dio dobiti koncentrisan je u manjem broju najvećih banaka.

Grafikon 1.36: Profitabilnost prosječne aktive (ROAA) i prosječnog kapitala (ROAE)

Izvor: FBA i ABRS, kalkulacija CBBH

1.2.4 Vanjski sektor

I. Platni bilans

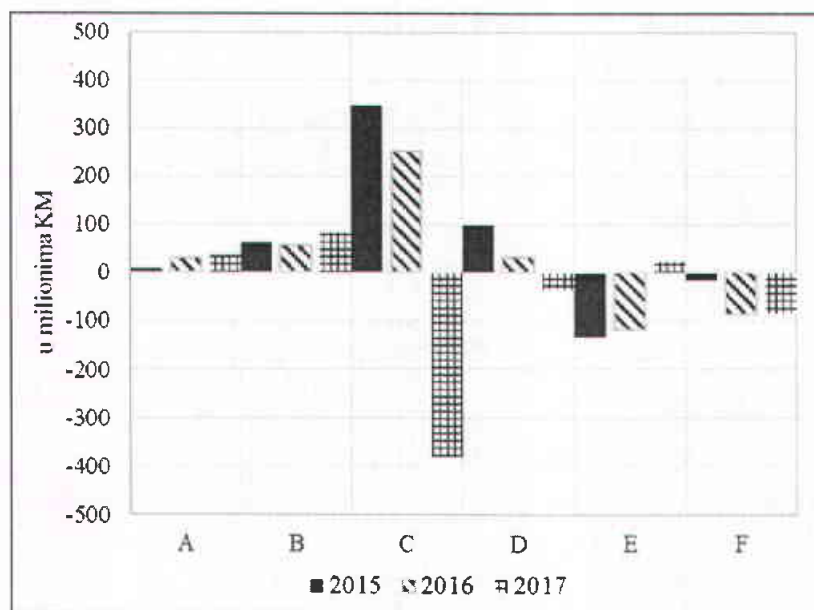
Platnobilansna pozicija zemlje je u 2017. godini blago pogoršana. Na računu tekućih transakcija s inostranstvom, u 2017. godini ostvaren je deficit u iznosu od 1,51 milijardi KM, te je deficit tekućeg računa pogoršan u odnosu na prethodnu godinu i to za 4,0% (grafikon 1.38). Osnovni uzrok deficita tekućeg računa je deficit na računu robe, dok je u razmjeni usluga i dohotka, kako primarnog tako i sekundarnog s inostranstvom došlo do kreiranja pozitivnog salda.

Povećanje tekućih transakcija s inostranstvom, naročito na računu robe²² je odraz povećanja ekonomske aktivnosti u zemlji, odnosno porasta BDP-a, što je evidentno kroz rast uvoza, dok je i oporavak ekonomija u eurozoni i okruženju, takođe stimulisao rast domaće proizvodnje i posljedično BDP. Pored navedenih faktora, kretanje cijena energenata na svjetskom tržištu je

²² Podaci o uvozu i izvozu po grupama proizvoda su preuzeti od Agencije za statistiku BiH (BHAS)

takođe uticalo na vrijednosti uvoza i izvoza. Na računu robnih transakcija je zabilježen deficit u iznosu 7,08 milijardi KM. U odnosu na prethodnu godinu, došlo je do produbljivanja trgovinskog deficita i to za 358,0 miliona KM ili 5,3%. Naša zemlja je neto uvoznik prehrambenih prerađevina, gdje deficit iznosi 1,17 milijardi KM, nafte i naftnih derivata, odnosno proizvoda mineralnog porijekla, gdje negativan saldo iznosi 1,64 milijarde KM. Nadalje, uvoz farmaceutskih proizvoda premašuje izvoz za 404,4 miliona KM, kao i tekstilnih proizvoda za 626,7 miliona. Negativan robni saldo ostvarujemo i u trgovini mašinama, aparatima i električnim uređajima 1,23 milijarde KM i u trgovini transportnim sredstvima 923,9 miliona KM. S druge strane, naša zemlja je neto izvoznik baznih metala gdje je ostvaren suficit od 20,8 miliona KM, drveta i proizvoda od drveta 523,1 milion KM i namještaja gdje je neto izvoz iznosio 906,1 miliona KM. Najznačajnije godišnje produbljenje deficita je zabilježeno kod proizvoda mineralnog porijekla 381,1 milion KM, gdje je dominantan uticaj povećanja cijene nafte na svjetskom tržištu i kod transportnih sredstava (83,1 miliona KM), kao rezultat povećane potražnje (grafikon 1.37). S druge strane, pozitivan uticaj na trgovinski deficit je imalo povećanje suficita u grupi namještaj, gdje je povećanje iznosilo 80,3 miliona KM, zbog povećane traženje za ovom grupom proizvoda od strane naših trgovinskih partnera, dok je pozitivan saldo u trgovini baznih metala rezultat povećanja i cijene baznih metala i povećane potražnje za ovom grupom proizvoda (grafikon 1.37).

Grafikon 1.37: Smanjenje/povećanje trgovinskog deficita po grupama proizvoda

Izvor: BHAS

Legenda:

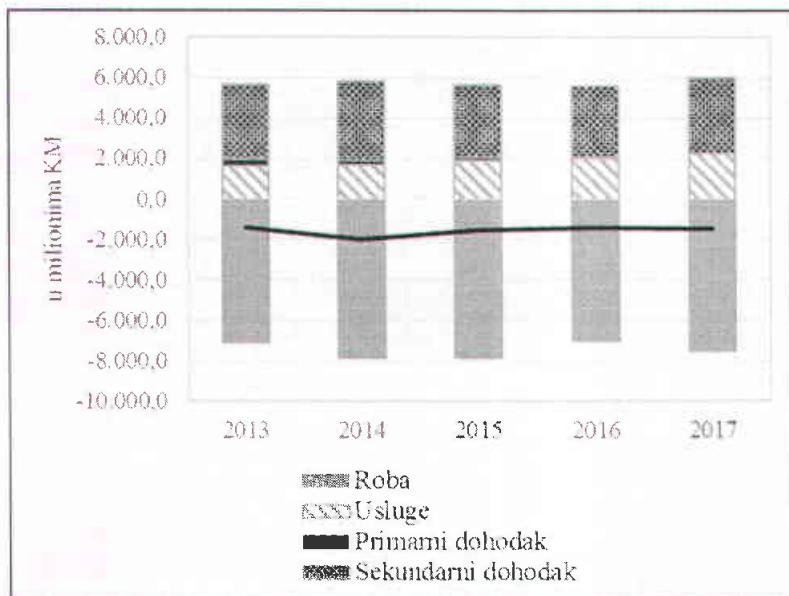
- A Drvo i proizvodi od drveta
- B Namještaj
- C Proizvodi mineralnog porijekla
- D Mašine, aparati i električni uređaji
- E Bazni metali
- F Vozila

Na računu usluga ostvaren je suficit u iznosu od 2,23 milijarde KM, te se neto priliv na računu usluga povećao za 9,0% (grafikon 1.38). Ukupan priliv po osnovu pružanja usluga u inostranstvu iznosi 3,18 milijardi KM. U oblasti pružanja usluga u inostranstvu, skoro polovina priliva dolazi od turizma, odnosno noćenja stranih turista 1,43 milijarde KM, zatim od transportnih usluga 664,6 miliona KM i od pružanja usluga obrade i dorade robe 636,6 miliona KM. Godišnje povećanje priliva je najznačajnije u oblasti turizma, gdje je povećan priliv od dolaska stranih turista za 12,0%, kao i od povećanja priliva od transportnih usluga usljed povećanja obima trgovine i povećanja cijene transporta, što se odrazilo i na rashode po ovom osnovu. Odliv sredstava po osnovu uvoza usluga iznosi 957,5 miliona KM, te je došlo do povećanja odliva sredstava za 8,7% u odnosu na 2016. godinu, s tim da je najveće povećanje zabilježeno kod transporta robe i putovanja naših građana u inostranstvo.

Na računu dohotka, primarni dohodak u protekloj godini nije imao značajan uticaj na tekući račun u smislu doprinosa smanjenju deficita, jer su prilivi po osnovu primanja zaposlenih u stranim organizacijama skoro izjednačeni s rashodima po osnovu kamata na pozajmljena sredstva svih sektora i isplata dividendi za preduzeća u stranom vlasništvu, gdje je i došlo do povećanja na godišnjem nivou, jer su prilivi na primarnom računu uglavnom stabilni. Konačan saldo je pozitivan, ali iznosi svega 3,3 miliona KM (grafikon 1.38).

U 2017. godini doznake iz inostranstva iznose 2,51 milijarda KM, te je u odnosu na prethodnu godinu registrovano povećanje priliva i to za 170,5 miliona KM (7,2%). Priliv po osnovu doznaka je tek u ovoj godini dosegao nivo iz 2007. godine, odnosno nivo koji je bio zabilježen prije finansijske krize. Oporavak ekonomija iz kojih imamo najveći priliv radničkih doznaka je osnovni uzrok povećanja priliva po ovom osnovu. Penzije, kao drugi najznačajniji priliv na računu sekundarnog dohotka, iznose 1,17 milijardi KM, te je priliv i po ovom osnovu povećan za 7,2%. Dakle, iako imamo značajan trgovinski deficit, suficit na računu dohodaka i usluga pokriva gotovo 80% robnog deficita.

Grafikon 1.38: Tekući račun i njegove komponente

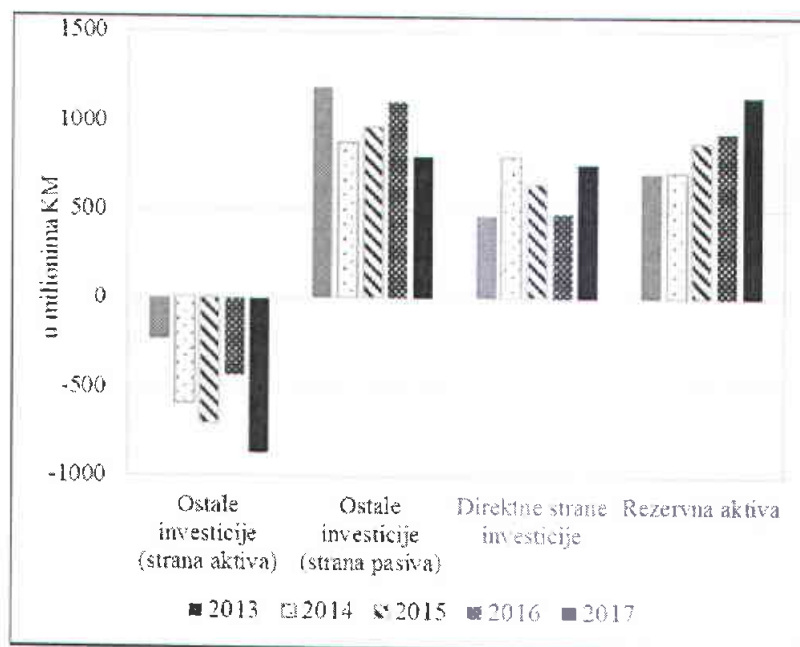

Izvor: Tabela 21.

Nedostajuća sredstva za pokrivanje deficita tekućih transakcija su se formirala na način da je došlo do dodatnog zaduživanja, kao i da je zabilježen priliv direktnih stranih investicija. Direktna strana investicije su u 2017. godini iznosile 758,4 miliona KM, od čega se polovina priliva 384,3 miliona KM odnosi na reinvestiranu zaradu, što predstavlja značajno povećanje kapitala u ovakvoj formi u odnosu na prethodnu godinu, a u skladu je i s povećanim obimom trgovine i potrebom za finansiranjem iste (grafikon 1.39). U formi vlasničkih vrijednosnih papira uloženo je 312,4 miliona KM. Iako su se direktne strane investicije uduplale na godišnjem nivou, direktno strano ulaganje u posmatranoj godini predstavlja tek trećinu priliva ostvarenih u periodu prije krize. Povećan obim trgovine i transakcija s inostranstvom su doveli do smanjenja finansijske aktive preduzeća, ali i stanovništva i to za 762,1 miliona KM. U formi trgovinskih kredita kao oblika zaduživanja uvoznih preduzeća priliv je iznosio 572,2 miliona KM, gdje je godišnji priliv povećan u skladu s povećanjem uvoza u 2017. godini. Nadalje, ostali oblici zaduživanja preduzeća, odnosno dugoročni krediti iznose 445,8 miliona KM, gdje je došlo do blagog smanjenja priliva na godišnjem nivou, usljed dospjeća kredita na naplatu. Vladin sektor je u posmatranoj godini više otplatio dugova, nego što je iznosilo novo zaduživanje. Ukoliko uzmemo u obzir priliv po osnovu ruskog duga, vladin sektor je skoro neutralisao negativan saldo s inostranstvom na nivou prethodne godine. U smislu finansiranja tekućeg računa, doprinos bankarskog sektora je poprilično neutralan, jer je u protekloj godini

zaduživanje bankarskog sektora iznosilo je 66,0 miliona KM. Sve navedeno je rezultiralo povećanjem priliva deviza u zemlju, što je doprinijelo da je rezervna aktiva povećana za više od 1,0 milijardi KM (grafikon 1.39).

Grafikon 1.39: Finansijski račun i njegove komponente

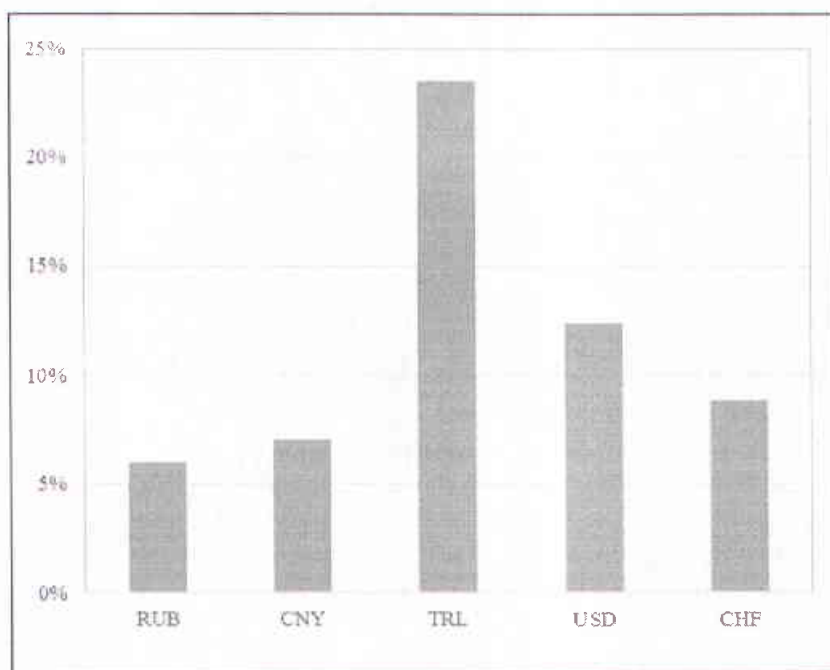

Izvor: CBBH

II. Nominalni i realni efektivni devizni kurs

Nominalni efektivni kurs KM (NEER) u 2017. godini ima izrazito aprecijacijski trend, te je NEER na kraju godine iznosio 106,8 indeksnih poena. U odnosu na decembar prethodne godine, NEER je aprecirao za 1,38 p.p. Sva kretanja NEER su uzrokovana kretanjem nominalnih kurseva naših trgovinskih partnera u odnosu na EUR, našu sidrenu valutu. Tako je u protekloj godini došlo do slabljenja američkog dolara u odnosu na EUR, najviše zbog značajnog rasta ekonomija eurozone, te je KM aprecirala u odnosu na američki dolar za 12,4%. Konvertibilna marka je značajnije aprecirala prema turskoj liri i to za 23,5%, što je opet odraz trenda slabljenja lire prema EUR, te ruskoj rublji za 6,0% (grafikon 1.40).

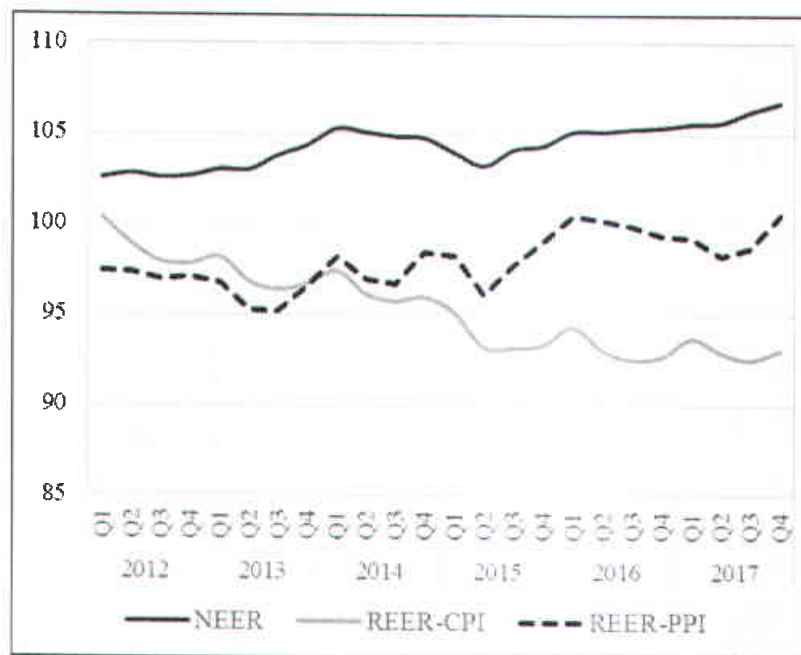
Grafikon 1.40: Godišnje promjene nominalnog kursa KM prema odabranim valutama u decembru

Izvor: CBBH

Realni efektivni kurs REER mjeren i potrošačkim i proizvođačkim cijenama ima aprecijacijski trend, s tim da je realni efektivni kurs prema potrošačkim cijenama niži od kursa mjerenog proizvođačkim cijenama. REER mjeren potrošačkim cijenama je u prvoj polovini godine imao deprecijacijski trend, iako je unutar perioda bilo dosta oscilacija. U drugoj polovini godine došlo je do promjene trenda, te je REER mjeren potrošačkim cijenama zabilježio aprecijaciju. Ovakva kretanja REER su u skladu s rastom inflacije, iako je inflacija u BiH još uvijek niža nego u zemljama glavnim trgovinskim partnerima. U decembru je REER-CPI povećan na godišnjem nivou za 39 b.p, dok je aprecijacija u odnosu na juni 2017. godine iznosila 62 b.p. REER mjeren proizvođačkim cijenama ima rastući trend, usljed rasta NEER ali i rasta energenata i cijena metala na svjetskom tržištu. Tako je REER-PPI na godišnjem nivou aprecirao za 1,76 p.p, dok je u odnosu na juni 2017. godine aprecijacija još izraženija (2,71 p.p.) (grafikon 1.41).

Grafikon 1.41: Nominalni i realni efektivni kurs KM

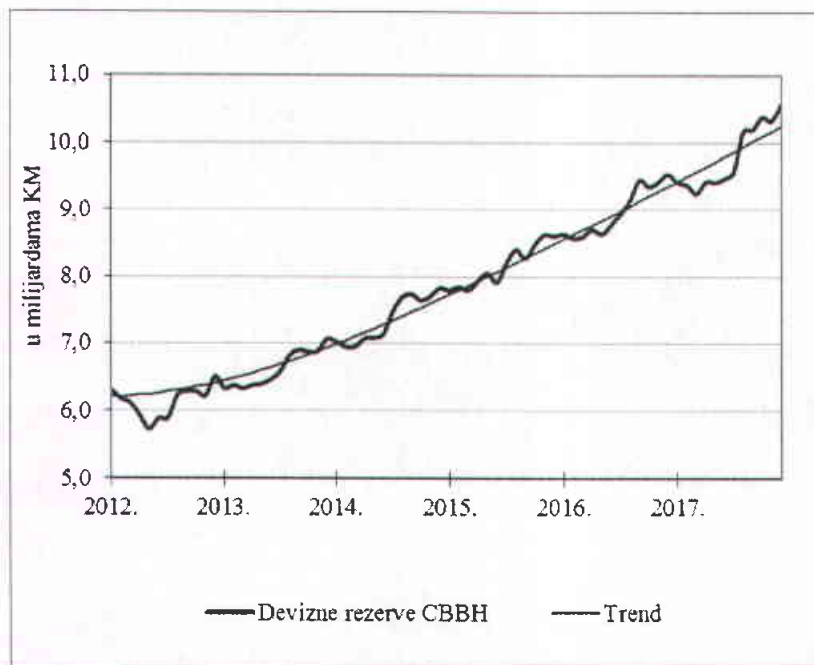

Izvor: Tabela 39

2. Izvještaj o aktivnostima CBBiH u 2017. godini

Nakon smanjenja koje je obilježilo prve mjesece 2017. godine, devizne rezerve od šestog mjeseca bilježe snažan rast, čime je nastavljen uzlazni trend kretanja deviznih rezervi iz prethodnih godina (grafikon 2.1, tabela 24).

Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBH

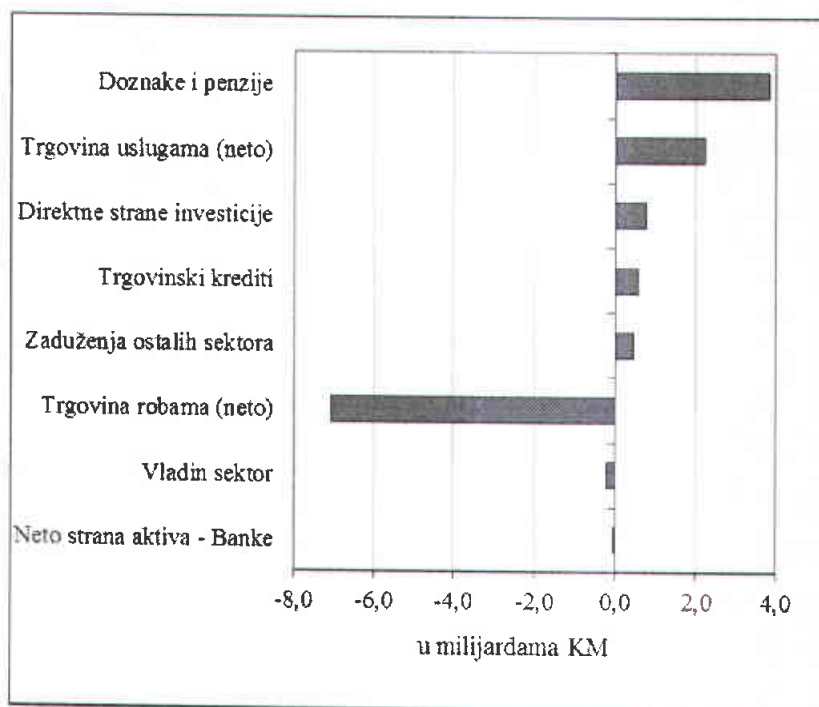

Izvor: Tabela 26

U transakcijama s inostranstvom prilivi po osnovu doznaka i penzija, trgovine uslugama, te direktnih stranih investicija dali su najveći pozitivan doprinos rastu deviznih rezervi. Značajan udio dali su i trgovinski krediti i ostala zaduženja domaćih sektora prema inostranstvu. S druge strane, deficit u trgovini robama se negativno odražava na kretanje deviznih rezervi. Međutim, potrebno je napomenuti da se transakcije plaćanja po osnovu trgovine ne mogu posmatrati strogo u okvirima određenog vremenskog perioda. Veći dio plaćanja se obično vrši s odgodom, ali se dio roba i usluga može platiti i avansno, te kroz pomenute trgovinske kredite. Stoga, ove tokove i stanja treba posmatrati u relativnom značaju na kretanje deviznih rezervi, a ne u apsolutnim iznosima. Transakcije vladinog sektora obuhvataju plaćanje obaveza po osnovu servisiranja javnog vanjskog duga, povučena sredstva u vidu novih zaduženja i priliv sredstava po osnovu isplate ruskog klirinškog duga. Proces razduživanja bankarskog sektora, koji je u

postkriznim godinama imao značajnu ulogu u kretanju deviznih rezervi, već 2016. godine zabilježio je značajno usporavanje. Posmatrano na nivou 2017. godine, bankarski sektor je u svojim transakcijama s inostranstvom, izraženim kroz promjene neto strane aktive zabilježio vrlo skromna kretanja (grafikon 2.2). Pored transakcija s inostranstvom, na kretanje deviznih rezervi utiču i devizne transakcije koje se odvijaju unutar zemlje, a koje se ne vide kroz platnobilansne tokove, kao i neformalni privredni tokovi. Tako je ukupan saldo kupovine i prodaje koji je CBBiH ostvarila s bankama i internim deponentima iznosio 1,05 milijardi KM (tabela 18). Detaljniju analizu o platnobilansnim kretanjima pogledati u poglavlju 1.2.4.²³

Grafikon 2.2: Transakcije sa inostranstvom koje objašnjavaju dio promjena u deviznim rezervama

Izvor: CBBH

²³ Podaci su preuzeti iz trenutno raspoloživih statističkih izvora i u toku godine će sigurno biti izmijenjeni usljed redovnih kontrola i revizija.

2.1 Monetarna politika

CBBiH je i u 2017. godini ispunila cilj definisan Zakonom, izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora. U skladu s članom 31. Zakona CBBiH je obavezna da osigura da ukupan iznos njene novčane pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos njenih neto deviznih rezervi, što je u potpunosti i ispunjeno. Pored toga, Centralna banka je dužna, prije raspodjele profita instituciji zaduženoj za budžet BiH, na račun generalne rezerve izdvojiti dio profita tako da iznos početnog kapitala i generalne rezerve bude ekvivalentan iznosu od pet procenata ukupnog iznosa novčane pasive prikazane na računima Centralne banke za kraj te finansijske godine.

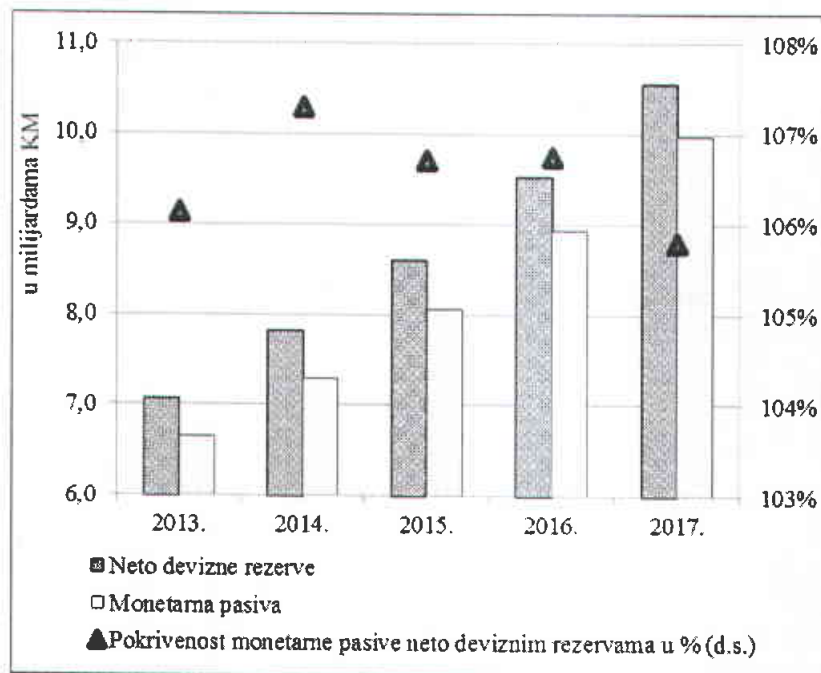
U skladu sa Zakonom, ukupan iznos novčane (monetarne) pasive Centralne banke je uvijek zbir:

(A) svih novčanica i kovanog novca koje su u opticaj stavile centrala, glavne jedinice i ostale filijale Centralne banke i

(B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njenih organizacionih jedinica od strane rezidentnih vlasnika računa.

Iznos neto strane aktive, koja predstavlja pozitivnu razliku deviznih rezervi nakon pokrića monetarne pasive i obaveza prema nerezidentima, tokom 2017. godine oscilirao je usljed promjena u nivou deviznih rezervi, ali i monetarne pasive. Krajem godine neto strana aktiva iznosila je 577,84 miliona KM, što je za 24,81 milion KM (4,12%) manje u odnosu na stanje na kraju 2016. godine. Devizne rezerve na kraju 2017. godine su iznosile 10.556,63 miliona KM i povećane su za 1.025,49 miliona KM, odnosno za 10,76% u odnosu na kraj 2016. godine, dok je monetarna pasiva u istom periodu zabilježila rast od 11,77% ili za 1,051 milijardu KM. Neto strana aktiva predstavlja zaštitu od šokova koji mogu imati negativan uticaj na tržišnu vrijednost finansijskih instrumenata u koje su devizne rezerve investirane, a koji mogu umanjiti vrijednost deviznih rezervi i ugroziti princip pune pokrivenosti monetarne pasive deviznim rezervama, kao jednog od osnovnih principa na kojem se temelji stabilnost i održivost valutnog odbora. Snažniji rast monetarne pasive u odnosu na neto devizne rezerve rezultirao je nižom pokrivenošću (za 96 b.p.) u odnosu na 2016. godinu (grafikon 2.3).

Grafikon 2.3: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama

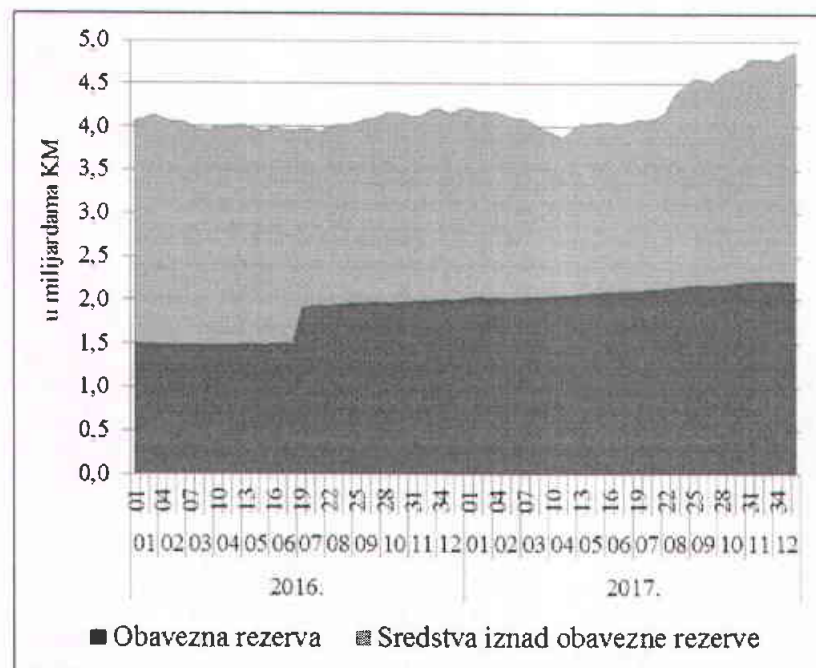

Izvor: Tabela 26

2.2 Račun rezervi kod CBBiH

CBBH, ima na raspolaganju jedino obaveznu rezervu kao instrument monetarne politike. U toku 2017. godine, CBBiH nije mijenjala stopu obavezne rezerve, te se u skladu s Odlukom iz 2016. godine primjenjivala stopa od 10% na osnovicu za obračun obavezne rezerve, koju čine depoziti i pozajmljena sredstva (grafikon 2.4).

Grafikon 2.4: Stanje računa rezervi kod CBBiH

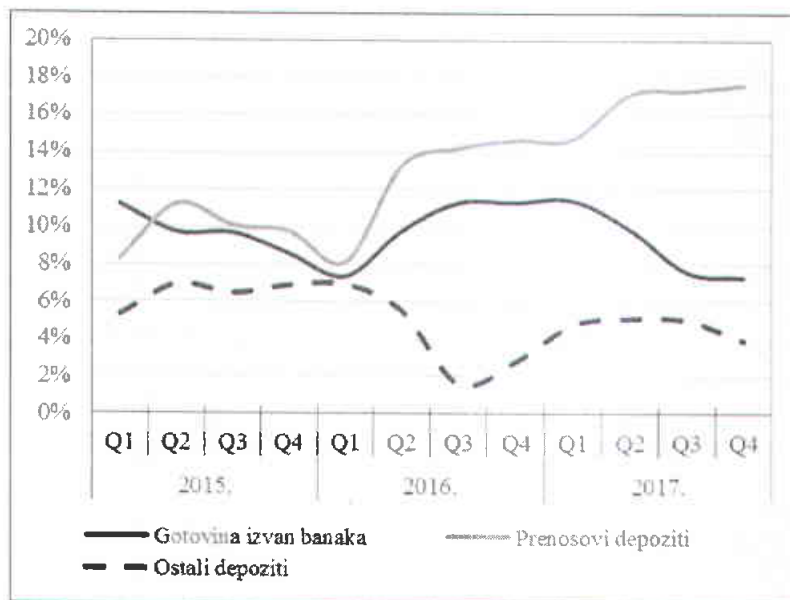
Izvor: Tabela 19

S krajem godine osnovica za obračun obavezne rezerve je na nivou od 22,18 milijardi KM, uz godišnje povećanje u iznosu 2,10 milijardi KM, što je primjenom važeće stope rezultiralo i odgovarajućim povećanjem iznosa prosječne obavezne rezerve na računu kod CBBiH. Tokom godine banke nisu imale problema s održavanjem obavezne rezerve. Ukupan broj banaka u sistemu obavezne rezerve iznosi 24 i nije bilo promjena u njihovom broju u odnosu na prethodnu godinu. Saldo računa rezervi s krajem godine iznosio je 4,88 milijardi KM uz godišnje povećanje u iznosu 673,7 miliona KM (16,0%) (tabela 19). Od toga, povećanje viška sredstava iznosi 463,9 miliona KM (21,1%). Depoziti domaćih sektora dominantno određuju kretanje osnovice za obračun obavezne rezerve.

U strukturi novčane mase, prenosivi depoziti bilježe najveće godišnje stope rasta. Dok gotovina van banaka bilježi usporavanje u odnosu na prethodnu godinu, ostali depoziti su ostvarili nešto veće i prilično stabilne godišnje stope promjene u toku sva četiri kvartala 2017. godine (grafikon 2.5). U skladu s navednim kretanjima, monetarni agregat M1, koji čine najlikvidnije komponente novčane mase, gotovina van banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti, nastavio je kontinuiran godišnji rast. Kvazi-novac, koji obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti,

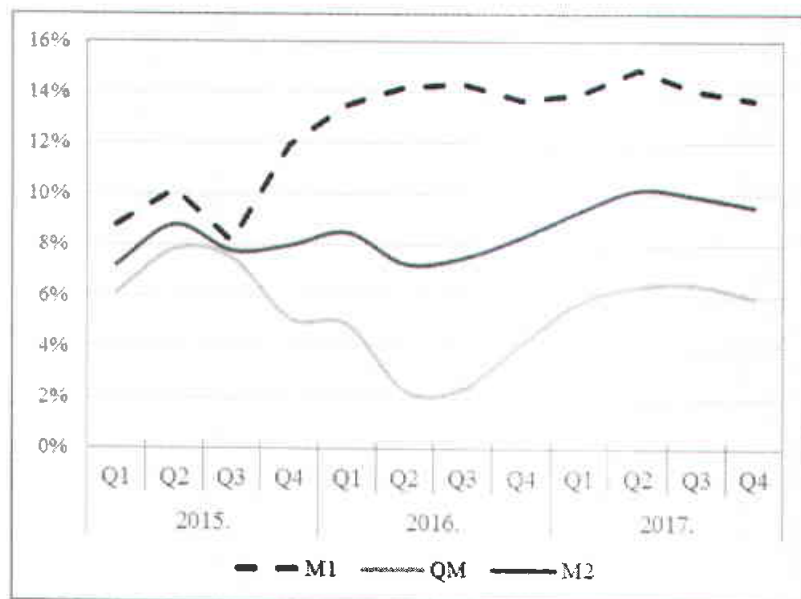
prenosive i ostale depozite u stranoj valuti, bilježi ubrzanje, što je rezultiralo i ubrzanjem rasta novčane mase u širem smislu, monetarnog agregata M2 (grafikon 2.6).

Grafikon 2.5: Godišnje stope rasta komponenti novčane mase

Izvor: Tabela 06

Grafikon 2.6: Godišnje stope rasta monetarnih agregata

Izvor: Tabela 06

Osnovni pokazatelji likvidnosti bankarskog sektora u BiH su na relativno zadovoljavajućem nivou (tabela 2.1). Rast gotovine i prenosivih depozita ponovo je, kao i prethodne godine, uticao na poboljšanje indikatora likvidnosti koji mjeri omjer likvidnih sredstva prema ukupnim sredstvima. Likvidna sredstva prema kratkoročnim finansijskim obavezama su zadržala približno isti omjer kao i prethodne godine. Kratkoročne finansijske obaveze predstavljaju ukupne finansijske obaveze preostale ročnosti do jedne godine i bilježe povećanje u odnosu na prethodni period, što je ponajviše rezultat gorepomenutog rasta prenosivih depozita. Tako je omjer kratkoročnih finansijskih prema ukupnim finansijskim obavezama porastao. Veoma visok procenat kratkoročnih prema ukupnim finansijskim obavezama banaka ukazuje na ročnu strukturu izvora koja trenutno ne pogoduje snažnijem rastu dugoročnih kreditnih plasmana. Snažniji rast depozita u odnosu na kreditnu aktivnost rezultirao je time da ukupan iznos depozita premašuje ukupan iznos kredita tokom cijele 2017. godine.²⁴

24 Metodologija za kompiliranje indikatora finansijskog zdravlja, CBBiH (mart 2017. godine), www.cbbh.ba

Osnovna likvidna sredstva, odnosno likvidna sredstva u užem smislu, sastoje se od gotovine i depozita i drugih finansijskih sredstava s rokom dospjeća manjim od tri mjeseca, ne računajući međubankarske depozite.

Kratkoročne finansijske obaveze definisane su Izvještajem o ročnoj usklađenosti aktive i pasive banaka i predstavljaju ukupne finansijske obaveze preostale ročnosti do jedne godine.

Ukupne finansijske obaveze definisane su Izvještajem o ročnoj usklađenosti aktive i pasive banaka, a čine ih: a) depoziti i dospjele neizmirene vanbilansne obaveze, b) uzete pozajmice od drugih banaka, c) obaveze prema vladi, d) obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama, e) subordinisani dugovi i subordinisane obveznice, i f) ostale finansijske obaveze.

Tabela 2.1: Indikatori likvidnosti bankarskog sektora u BiH

	Likvidna sredstva prema ukupnim sredstvima	Likvidna sredstva prema kratkoročnim finansijskim obavezama	Depoziti prema kreditima	Kratkoročne finansijske prema ukupnim finansijskim obavezama
2016. Q1	25,0%	41,6%	96,5%	70,9%
Q2	25,1%	41,5%	97,3%	71,5%
Q3	25,9%	42,8%	99,6%	71,8%
Q4	27,2%	44,1%	101,7%	72,8%
2017. Q1	25,6%	41,6%	101,2%	72,8%
Q2	26,0%	42,1%	101,1%	72,8%
Q3	27,6%	43,8%	103,5%	74,4%
Q4	28,4%	44,3%	105,1%	75,2%

Izvor: CBBH²⁵

2.3 Upravljanje deviznim rezervama

Proces i rezultati upravljanja deviznim rezervama CBBiH, u periodu 2011-2017. godine, bili su u znatnoj mjeri determinisani kretanjima na finansijskim tržištima na kojim se, u skladu sa Zakonom o CBBiH i definisanom strateškom strukturom rezervi, investiraju sredstva u stranoj konvertibilnoj valuti. Prosječna ponderisana neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH od 2011. godine konstantno opada; sa 0,93% u 2011. godini pala je na 0,22% u 2016. godini, te na 0,18% u 2017. godini. Ovakvo smanjenje je u velikoj mjeri determinisano trendovima u kamatnim stopama i prinosima na tržištu eurozone u posljednjih sedam godina. Prosječni jednomjesečni euribor (Euribor 1m) u 2011. godini je iznosio 1,18%, dok je u 2017. godini iznosio -0,37%. Prosječni tromjesečni euribor (Euribor 3m) u 2011. godini je iznosio 1,39%, a u 2017. godini -0,33%.

Prosječni prinosi na državne dvogodišnje, trogodišnje i petogodišnje obveznice svih rejtinga, a koje su denominovane u EUR, u 2011. godini iznosili su 2,44%, 2,74%, i 3,30% respektivno. Pad prinosa u posljednjih šest godina je bio veoma izražen, tako da su dnevni prosjeci prinosa na državne dvogodišnje i trogodišnje obveznice svih kreditnih rejtinga koje su denominovane

u EUR negativni još od druge polovine 2015. godine. Od sredine 2016. godine negativni su bili i dnevni prosjeci prinosa na državne petogodišnje obveznice denominovane u EUR svih nivoa kreditnih rejtinga, ali su u ovom segmentu prinosi ponovno blago pozitivni od kraja 2016. godine. Prosječni prinosi na državne dvogodišnje i trogodišnje obveznice svih rejtinga denominovane u EUR u 2017. godini iznosili -0,39% (smanjenje sa 0,32% u 2016. godini) i -0,24% (-0,25% u 2016. godini) respektivno. Prosječni prinos na državne petogodišnje obveznice svih kreditnih rejtinga koje su denominovane u EUR u 2017. godini porastao na 0,18% sa 0,01% u 2016. godini.

Tabela 2.2: Prosječna ponderisana neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH i prosječne tržišne kamatne stope i prinosi na državne obveznice u eurozoni

	PPnKS	ECB - Glavne operacije refinansiranja (MROR)	Euribor		EUR obveznice			u %
			1m	3m	2 godine	3 godine	5 godina	
2011	0,93	1,25	1,18	1,39	2,44	2,74	3,30	
2012	0,53	0,88	0,33	0,57	1,62	1,91	2,53	
2013	0,48	0,55	0,13	0,22	0,88	1,19	1,85	
2014	0,43	0,16	0,13	0,21	0,31	0,46	0,96	
2015	0,34	0,05	-0,07	-0,02	-0,04	0,07	0,40	
2016	0,22	0,01	-0,34	-0,26	-0,32	-0,25	0,01	
2017	0,18	0,00	-0,37	-0,33	-0,39	-0,24	0,18	

Izvor: CBBiH i ECB

CBBiH upravlja deviznim rezervama polazeći prvenstveno od principa sigurnosti i likvidnosti investiranja, u skladu sa Zakonom o CBBiH i odgovarajućim internim aktima (investicionim smjernicama, strateškom alokacijom aktive i pravilima i parametrima rizika). S obzirom da je prema zakonu obavezna da više od 95% deviznih rezervi investira u finansijske instrumente denominovane u EUR, CBBiH mora prihvatati negativne i niske tržišne prinose na državne dužničke vrijednosne papire i negativne kamatne stope na devizne depozite kod stranih banaka, a što implicira niže neto prihode od investiranja sredstava deviznih rezervi.

Odluke o upravljanju i investiranju deviznih rezervi donose se na tri nivoa u okviru organizacije CBBiH: strateškom – Upravno vijeće; taktičkom – Investicioni komitet, i; operativnom – odjeljenja CBBiH nadležna za bankarstvo, upravljanje rizicima, monitoring i analize. Upravno vijeće utvrđuje investicione smjernice, kojim se definišu maksimalna tolerancija na rizik, optimalna kombinacija (engl. trade-off) između rizika i povrata, strateška alokacija aktive, investiciona ograničenja, investicioni period i referentnu vrijednost (eng. benchmark) za ocjenu

performansi. Investicioni komitet djeluje u okviru obavezujućih zakonskih ograničenja i Investicionih smjernica usvojenih od strane Upravnog vijeća pri pripremi pravila i parametara rizika vezanih za ulaganje deviznih rezervi. Odlučivanje i odgovornost za svakodnevno upravljanje deviznim rezervama je povjereno organizacionim oblicima zaduženim za bankarske poslove, upravljanje rizicima i monitoring i analize, koji djeluju u skladu sa smjernicama i pravilima i parametrima rizika.

U procesu upravljanja deviznim rezervama, tokom 2017. godine kontinuirano su razmatrane dostupne informacije s relevantnih tržišta novca i kapitala u eurozoni i svijetu, kao i dostupne prognoze koje bi mogle uticati na investiranje deviznih rezervi u tekućoj godini, ali i u narednom periodu. Takođe su analizirane mogućnosti i modaliteti politike investiranja i upravljanja deviznim rezervama CBBiH i inicirane odgovarajuće promjene politike investiranja u cilju prilagođavanja tržišnim uslovima u eurozoni. Dodatno, kontinuirano su analizirane informacije vezane za kretanje prinosa na finansijskim tržištima na kojima se vrši investiranje deviznih rezervi, kao i informacije vezane za rejtinge inobanaka kod kojih CBBiH ima oročene depozite i sredstva na tekućem računu i država koje su izdavaoci vrijednosnih papira zastupljenih u portfoliju deviznih rezervi CBBiH, s ciljem upravljanja kreditnim rizikom.

Portfolio deviznih rezervi izložen je prvenstveno finansijskim rizicima i to: kamatnom riziku, deviznom riziku, kreditnom riziku te riziku likvidnosti. CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku ulaganjem prvenstveno u obveznice odabranih država eurozone te plasiranjem depozita u odabrane centralne banke u eurozoni, odabrane poslovne inobanke, uz uslov da zadovoljavaju standarde podobnosti ugovorne strane, te u Banku za međunarodna poravnanja (eng. Bank for International Settlements, BIS). Osnovni princip u upravljanju kreditnim rizikom predstavlja odgovarajući kriterij odabira ugovornih strana i dužničkih vrijednosnih papira s fiksnim prihodom i izbjegavanje prevelike koncentracije izloženosti kreditnom riziku prema pojedinoj ugovornoj strani. Navedeni standardi i ograničenja se preispituju i po potrebi ažuriraju, pri čemu se vodi računa o zvaničnim ocjenama vodećih svjetskih rejting agencija, kao i pokazateljima dobijenim primjenom internih metoda za procjenu kreditnog rizika. Kamatni rizik, odnosno rizik smanjenja vrijednosti portfolija deviznih rezervi zbog nepoželjnih kretanja kamatnih stopa, kontroliše se primjenom tzv. referentnog portfolija (engl. benchmark portfolio), kao i regulisanjem dužine trajanja (engl. duration) ukupnog portfolija deviznih rezervi. Devizni rizik predstavlja rizik promjene vrijednosti devizne aktive i pasive zbog promjene valutnih kurseva u kojima se drže devizne rezerve u odnosu na domaću

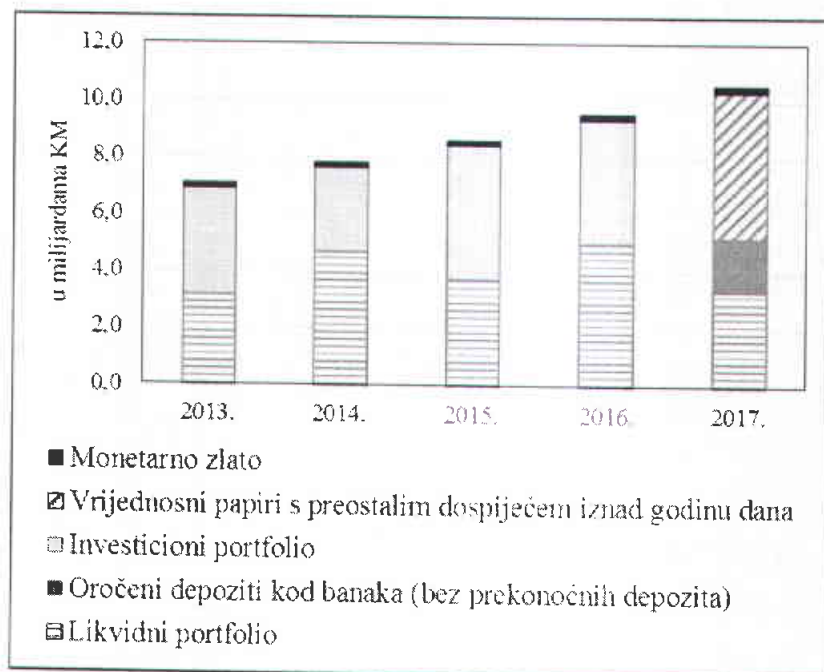
valutu. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture aktive i pasive CBBiH.

Instrumenti kojima se obezbjeđuje dnevna likvidnost jesu prekonoćni depoziti i sredstva na tekućim računima kod centralnih banaka zemalja eurozone, BIS-a i poslovnih inobanaka koje zadovoljavaju kriterije kreditnog rizika, te dospijevajuća sredstva po svim instrumentima.

Strukturu deviznih rezervi na kraju 2017. godine činili su: oročeni depoziti kod banaka, bez prekonoćnih depozita (17,53%); likvidni portfolio (31,62%); portfolio vrijednosnih papira kojima je do dospijea ostalo više od godinu dana (48,92%), i; monetarno zlato (1,93%). Likvidni portfolio na kraju 2017. godine se sastojao od: računa kod banaka (6,36% ukupnih deviznih rezervi); prekonoćnih depozita (1,67% ukupnih deviznih rezervi); gotovine u trezoru CBBiH (2,24% ukupnih deviznih rezervi); specijalnih prava vučenja (SDR) kod MMF-a (0,01% ukupnih deviznih rezervi), i; vrijednosnih papira kojima je do dospijea preostalo godinu dana i manje (21,34% ukupnih deviznih rezervi). Portfolio vrijednosnih papira kojima je do dospijea ostalo više od godinu dana, na kraju 2017. godine, činili su: vrijednosni papiri raspoloživi za prodaju (48,92% ukupnih deviznih rezervi) i vrijednosni papiri za držanje do dospijea (21,34% ukupnih deviznih rezervi). S ciljem zaštite od kreditnog rizika, vrši se investiranje u vrijednosne papire odabranih evropskih zemalja, uz ograničenja maksimalnog učešća dužničkih instrumenata za svaku pojedinu zemlju.

Učešće likvidnog portfolija se smanjilo na 31,62% s prošlogodišnjih 52,40%, prvenstveno zbog promjene u klasifikaciji strukture deviznih rezervi. Od 1. maja 2017. godine promijenjena je, između ostalog, i klasifikacija strukture deviznih rezervi na način da su iz likvidnog portfolija izdvojeni oročeni depoziti kod banaka (bez prekonoćnih depozita) kao posebna kategorija. Od istog perioda, likvidni portfolio uključuje vrijednosne papire za držanje do dospijea s preostalim dospijecom ispod godinu dana. Zbog kretanja na međunarodnim tržištima, u odnosu na 2016. godinu, smanjena su sredstva deponovana kod nerezidentnih banaka (272 miliona KM, odnosno, 9,15%), a porast monetarne pasive u odnosu na 2016. godinu uglavnom je investiran u vrijednosne papire s fiksnim prihodom (povećanje od 1,26 milijardi KM, odnosno, 20,43%). Grafikon 2.7 ispod prikazuje strukturu deviznih rezervi CBBiH, uz napomenu da u 2017. godini nije došlo do promjene instrumenata u strukturi deviznih rezervi, već se koriste drugi nazivi i drugi način grupisanja instrumenata na način kako je opisano.

Grafikon 2.7: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH

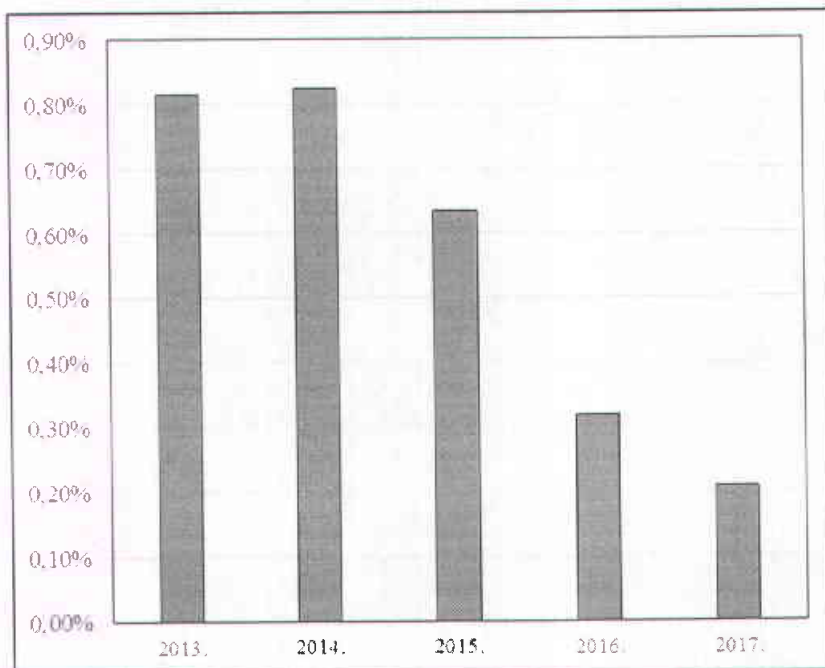

Izvor: CBBiH

Kombinovani neto efekat na bilans uspjeha svih ulaganja deviznih sredstava CBBiH u konvertibilnu stranu valutu i monetarno zlato (neto monetarni devizni prihodi) iznosi 20,12 miliona KM, a izražen efektivnom stopom prinosa²⁶ za period 1.1.-31.12.2017. godine iznosi 0,21% (grafikon 2.8). Relativno niske ostvarene stope povrata na ulaganja u konvertibilnu stranu valutu posljedica su niskih stopa prinosa na vrijednosne papire i uglavnom negativnih kamatnih stopa na kratkoročne depozite u eurima, koje su tokom 2017. godine preovladavale na finansijskim tržištima.

26 Efektivna stopa prinosa izračunata je tako da su ukupni neto efekti investiranja sredstava deviznih rezervi (u zlato i u konvertibilnu stranu valutu) podijeljeni s prosječnim stanjem deviznih rezervi u posmatranom periodu. Pri izračunavanju ukupnih neto efekata investiranja sredstava deviznih rezervi, u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamate na vrijednosne papire i depozite, kao i realizovani neto kapitalni dobitci/gubici usljed prodaje vrijednosnih papira iz portfolija deviznih rezervi CBBiH.

Grafikon 2.8: Prosječne godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH

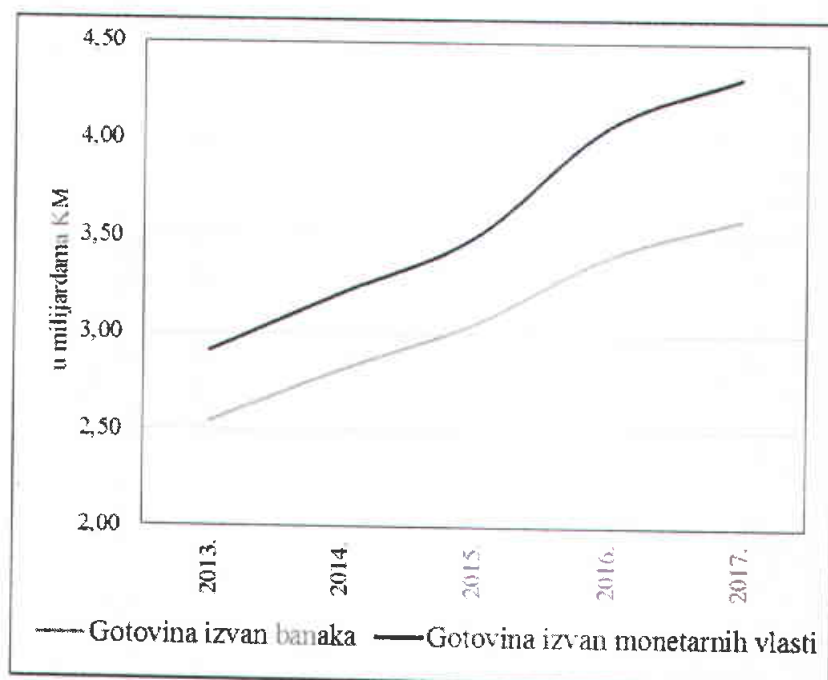

Izvor: CBBiH

2.4 Upravljanje gotovim novcem

Na dan 31.12.2017. godine, stanje gotovog novca u opticaju (van banaka) iznosilo je 3,60 milijardi KM (grafikon 2.9), što je za 5,71% više u odnosu na 2016. godinu. Time je nastavljen trend rasta iz prethodnih godina. Rast potražnje za gotovinom od strane banaka je rezultat uvećanih zahtjeva klijenata za gotovim novcem. Ovo potkrepljuju i podaci o kartičnom poslovanju, koji ukazuju na još uvijek izraženu preferenciju stanovništva ka gotovinskom plaćanju. Naime, od ukupne vrijednosti transakcija realizovanih upotrebom kartica u zemlji u iznosu 9,51 milijardu KM, putem bankomata podignuto je gotovine u iznosu od 6,75 milijardi KM (71,01% vrijednosti). Dodatnu potražnju za gotovinom potiču i izuzetno niske kamatne stope na depozite, naročito na kratak rok, što minimizira oportunitetni trošak držanja gotovine. U 2017. godini je zabilježen nastavak rasta KM u trezorima banaka što je, djelimično, i posljedica promjene politike obavezne rezerve, odnosno, uvođenja negativne naknade na višak iznad obavezne rezerve.

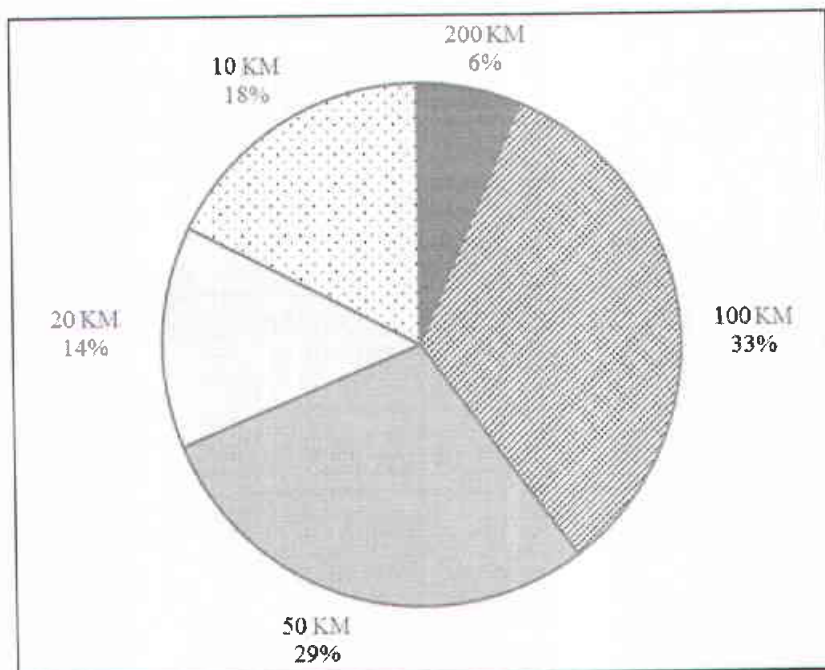
Grafikon 2.9: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka

Izvor: Tabela 38

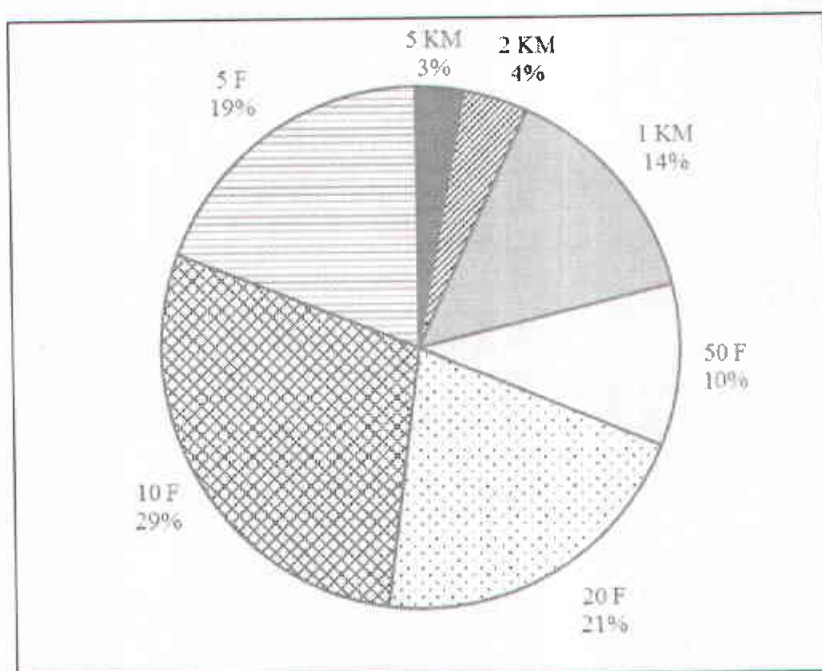
Izvan CBBiH, na kraju 2017. godine, bilo je 63,6 miliona novčanica KM i 336,1 milion kovanica KM, ukupne vrijednosti 4,32 milijarde KM, što je za 6,2% više u odnosu na 2016. godinu. U pogledu apoenke strukture novca van CBBiH, najzastupljenije su bile novčanice od 100 KM i 50 KM, a kod kovanica apoen 10 F (grafikoni 2.10 i 2.11).

Grafikon 2.10:Apoenska struktura novčanica

Izvor: CBBiH

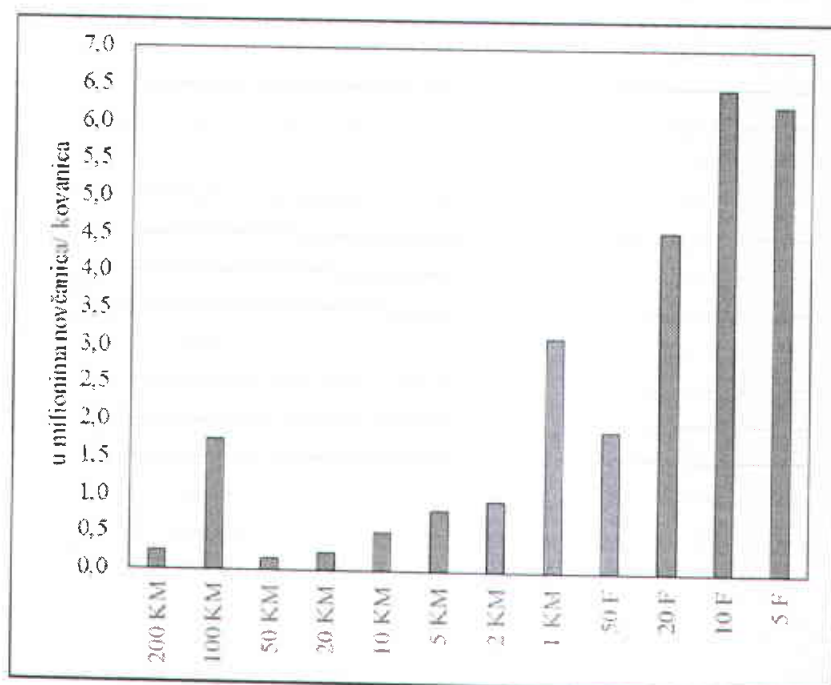
Grafikon 2.11:Apoenska struktura kovanica

Izvor: CBBiH

U odnosu na 2016. godinu, količina novčanica van CBBiH je povećana za 2,9 miliona komada (4,8%), ukupne vrijednosti 240,7 miliona KM (grafikon 2.12). Količina kovanica van CBBiH je u istom periodu povećana za 24,1 milion komada (7,7%), ukupne vrijednosti 11,9 miliona KM (grafikon 2.12).

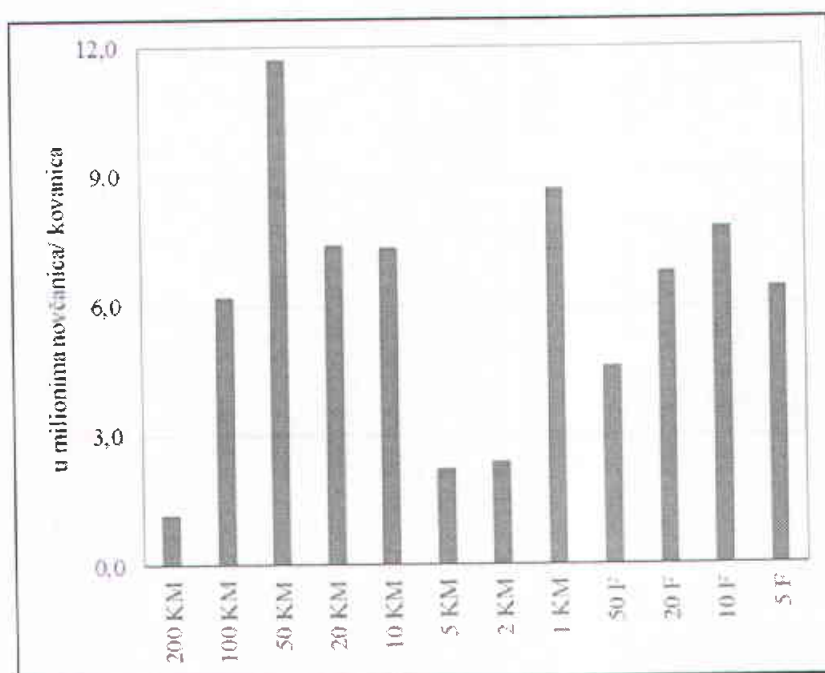
Grafikon 2.12: Povećanje broja novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2016. godinu

Izvor: CBBiH

Snabdijevanje komercijalnih banaka gotovim novcem vrši se putem trezora glavnih jedinica i filijala CBBiH, lociranih u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Brčkom, uz striktno poštivanje aranžmana valutnog odbora. U toku 2017. godine komercijalnim bankama je izdato 33,8 miliona komada novčanica i 38,8 miliona komada kovanica, ukupne vrijednosti 1,68 milijardi KM (grafikon 2.13).

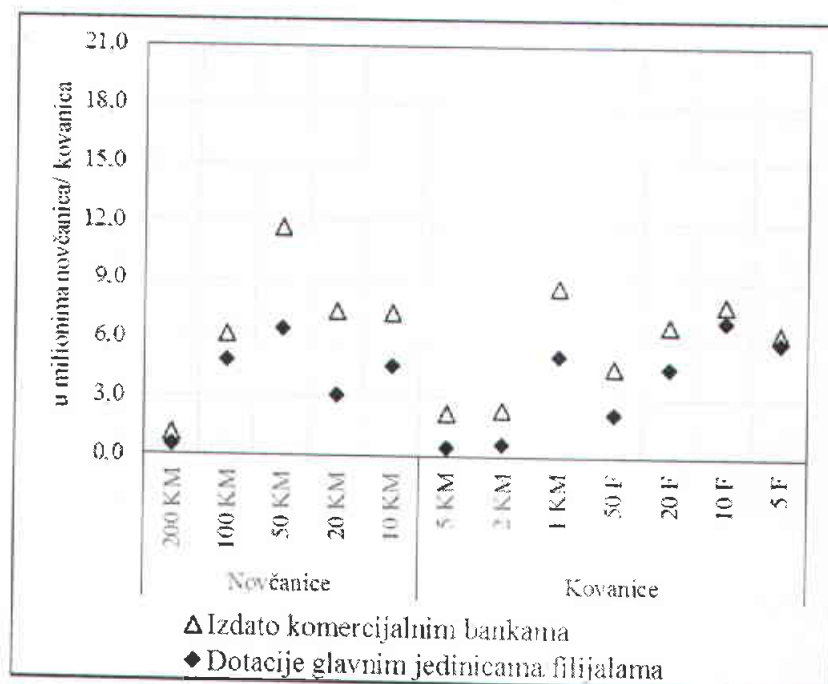
Grafikon 2.13: Novčanice i kovanice izdate u 2017. godini prema apoenima

Izvor: CBBH

U istom periodu je iz Odjeljenja trezora CU glavnim jedinicama i Filijali Brčko izdato (dotacije) 19,6 miliona komada novčanica i 25,9 miliona komada kovanica, ukupne vrijednosti 1,04 milijarde KM. Grafikon 2.14 ispod implicira da je CBBiH vodila računa o potraživanjima komercijalnih banaka za gotovim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi. Pošto komercijalne banke vrše i značajan povrat gotovog novca u trezore CBBiH, dotacije glavnim jedinicama / filijalama CBBiH su, u pravilu, znatno manje.

Grafikon 2.14:Izlazi gotovog novca (KM) u 2017. godini

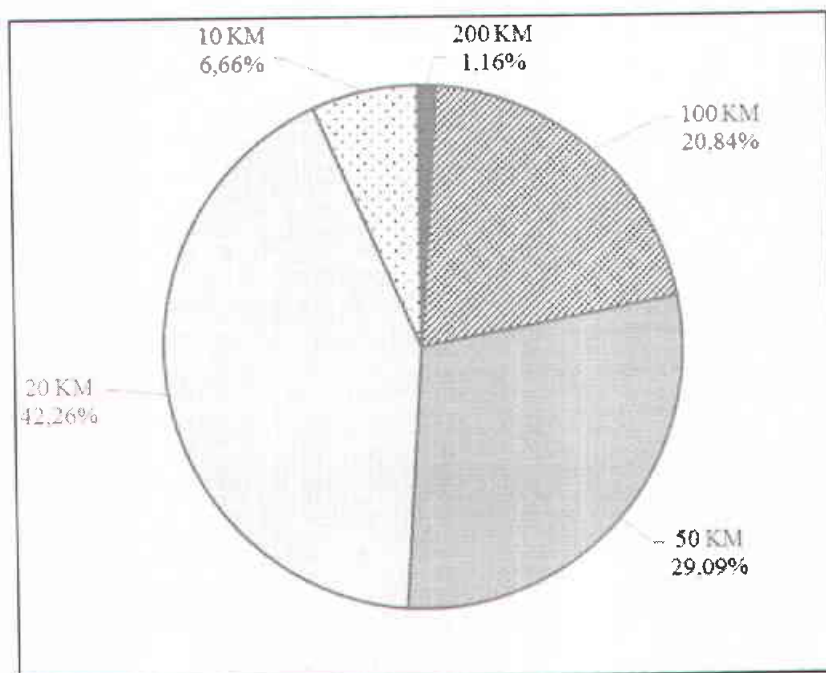

Izvor: CBBiH

CBBiH vrši kontinuirano povlačenje novčanica nepodobnih za opticaj, koje se uništavaju u skladu s važećim propisima. Povlačenjem nepodobnih novčanica, i puštanjem u opticaj novčanica nove serije, CBBiH održava zadovoljavajući kvalitet novca u opticaju. U 2017. godini uništeno je 14,5 miliona komada novčanica i 8.167 kovanica nepodobnih za opticaj, ukupne vrijednosti 654,2 miliona KM. Broj zamijenjenih novčanica u 2017. godini bio je u visini 22,7% od ukupnog broja novčanica KM van CBBiH na kraju 2017. godine.

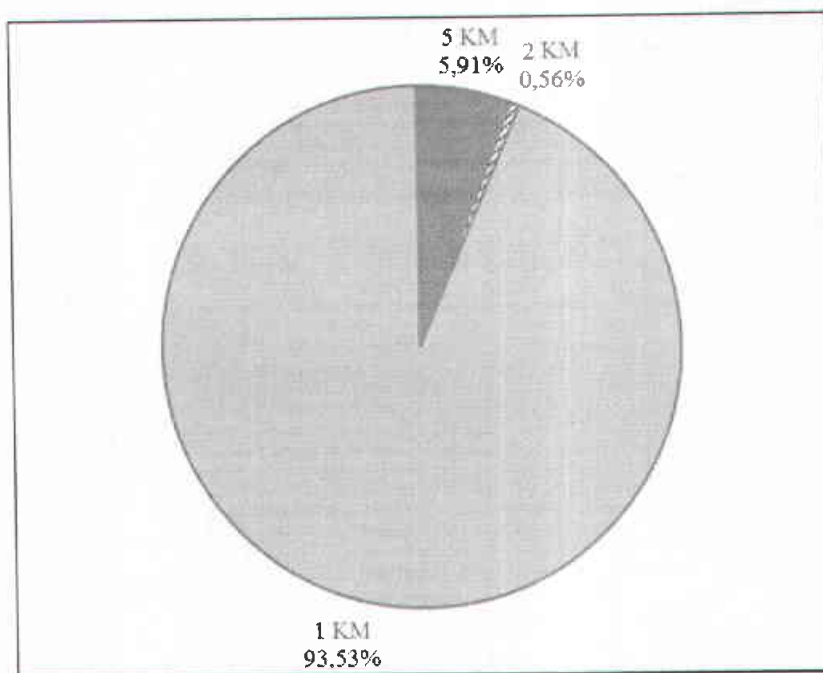
U 2017. godini, u CBBiH je registrovana 691 krivotvorena novčanica konvertibilne marke, što je za 15,8% manje u odnosu na 2016. godinu. Krivotvorenih kovanica konvertibilne marke je registrovano 2.303 komada, što je za 13,6% manje u odnosu na 2016. godinu. Prema apoenskoj strukturi, najviše krivotvorenih novčanica je bilo u apoenu od 20 KM (grafikon 2.15), a krivotvorenih kovanica u apoenu od 1 KM (grafikon 2.16).

Grafikon 2.15:Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2017. godini

Izvor: CBBiH

Grafikon 2.16:Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2017. godini

Izvor: CBBiH

2.5 Održavanje platnih sistema

Zakonsku obavezu održavanja odgovarajućih platnih i obračunskih sistema CBBiH ispunila je i u 2017. godini: platni promet u zemlji se odvijao neometano, kroz sisteme žirokliringa i bruto poravnanja u realnom vremenu (RTGS); održavani su Centralni registar kredita (CRK) i Jedinstveni registar transakcijskih računa (JRTR); a obavljan je i međunarodni kliring plaćanja s inostranstvom.

U 2017. godini je zabilježen porast i broja i vrijednosti ukupnih transakcija u platnom prometu (tabela 2.3). U odnosu na 2016. godinu, zabilježen je rast i broja i vrijednosti međubankarskih transakcija kroz sisteme žirokliringa i RTGS-a (tabela 20). Kao i u ranijim periodima, većina transakcija u međubankarskom platnom prometu obavlja se u manjem broju banaka; preko pet banaka obavljeno je 50,4% ukupne vrijednosti i 51,6% ukupnog broja transakcija u platnom prometu u 2017. godini.

Tabela 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka

	Međubankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Unutarbankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Ukupno	Promjena u odnosu na prethodnu godinu
Broj, u milionima						
2013	35,8	5,8%	58,2	-10,1%	94,0	-4,6%
2014	37,9	6,0%	59,7	2,6%	97,7	3,9%
2015	39,1	3,0%	63,2	5,8%	102,3	4,7%
2016	40,0	2,3%	63,7	0,8%	103,7	1,4%
2017	41,1	2,8%	68,4	7,4%	109,5	5,6%
Vrijednost, u milijardama KM						
2013	76,60	-6,0%	84,98	-5,5%	161,59	-5,8%
2014	87,86	14,7%	87,84	3,4%	175,70	8,7%
2015	85,11	-3,1%	99,69	13,5%	184,80	5,2%
2016	88,38	3,8%	92,74	-7,0%	181,12	-2,0%
2017	96,24	8,9%	117,10	26,3%	213,34	17,8%

Izvor: CBBiH

Kartično plaćanje je zabilježilo značajan porast u odnosu na 2016. godinu (tabela 2.4), prvenstveno usljed porasta prometa na ATM uređajima (eng. Automated teller machine, ATM). Od ukupnog povećanja prometa na ATM uređajima u odnosu na 2016. godinu, 327,5 miliona BAM (64,2%) se odnosi na promet karticama izdatim u BiH. S druge strane, povećanje prometa karticama na POS terminalima (mjesto prodaje, eng. Point of sale, POS) od 210,0 miliona KM najvećim dijelom (63,2%) je uzrokovano povećanjem prometa karticama izdatim van BiH (tabela 2.5).

Tabela 2.4: Pregled prometa karticama na ATM i POS uređajima

	2013	2014	2015	2016	2017
POS, u milijardama KM	2,27	1,83	1,96	2,55	2,76
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	33,3%	-19,3%	7,0%	30,2%	8,2%
ATM, u milijardama KM	4,92	5,35	5,71	6,24	6,75
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	6,3%	8,7%	6,7%	4,9%	8,2%
Ukupno, u milijardama KM	7,18	7,18	7,66	8,79	9,51
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	13,5%	-0,1%	6,8%	11,3%	8,2%

Izvor: CBBiH

Tabela 2.5: Realizovane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti

Godina	Podizanje gotovine		Kupovina roba i usluga na POS terminalima	Ukupno
	Bankomati	POS terminali		
Realizovane vrijednosti inostranih kartica u BiH, u milionima KM				
2013	969,0	85,6	324,4	1.379,0
2014	807,9	70,9	266,1	1.144,9
2015	911,9	61,3	327,8	1.300,9
2016	995,4	79,6	394,7	1.469,7
2017	1.177,9	35,0	527,3	1.740,2
Realizovane vrijednosti u inostranstvu kartica izdatih u BiH, u milionima KM				
2013	124,8	0,0	312,1	436,9
2014	140,5	1,7	232,6	374,9
2015	145,3	8,0	277,5	430,8
2016	155,5	1,9	336,2	493,7
2017	147,4	1,7	380,3	529,5

Izvor: CBBiH

Tradicionalno najzastupljeniji brend kartica u BiH je Visa (tabela 2.6). Ipak, primjetan je trend pada učešća ovog brenda u ukupnom broju izdatih kartica, a u 2017. godini je prvi put ispod 50%. Daleko najveći broj izdatih kartica su i dalje debitne kartice, čije učešće je iznosilo 81,8% u 2017. godini.

Tabela 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima

Godina	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Ukupno
2013	1.261.893	607.700	6.098	12.774	676	1.889.141
2014	1.268.252	645.879	6.570	11.200	453	1.932.354
2015	1.253.784	742.265	6.913	10.094	163	2.013.219
2016	1.124.181	898.914	7.471	11.714	0	2.042.280
2017	1.001.137	983.194	7.246	9.844	3.792	2.005.213

Izvor: CBBiH

Za razliku od ranijih perioda, broja instaliranih ATM i POS terminala (+132 u odnosu na prethodnu godinu) nije znatno rastao. Ovako relativno malo poboljšanje u dostupnosti bankomata i terminala za bezgotovinsko plaćanje, imajući u vidu značajan porast prometa na ATM uređajima koji generišu rezidenti, je pozitivan signal s aspekta finansijske inkluzije, ali i smanjenja sive ekonomije. Od ukupno 28.997 uređaja za kartično plaćanje i podizanje gotovine, 1.539 su bili bankomati (+27 u odnosu na 2016. godinu), 26.673 su POS terminali za trgovinu (+349 u odnosu na 2016. godinu), a 785 uređaja su POS terminali za gotovinu (-244 u odnosu na 2016. godinu). I dalje je prisutan naglašen trend rasta broja korisnika internet bankarstva ili neke vrste elektronskog bankarstva, posebno u segmentu stanovništva. U odnosu na 2016. godinu, broj korisnika e-bankarstva je porastao za preko 107 hiljada klijenata (27,9%), te je u 2017. godni svaka četvrta kartica izdata u BiH bila korištena, između ostalog, i za usluge e-bankarstva. Koliko je korištenje elektronskog bankarstva u porastu posljednjih godina najbolje ilustruje činjenica da je u 2011. godni tek svaki osamnaesti vlasnik kartice izdate u BiH koristi ovu vrstu kartičnih usluga.

CBBiH je doprinosila finansijskoj stabilnosti i održavajući Centralni registar kredita (CRK), koji je tokom 2017. godine, na dnevnoj osnovi, podacima ažuriralo 27 banaka (23 banke s dozvolom za rad, tri banke koje su u likvidaciji i još uvijek imaju aktivna potraživanja, te Razvojna banka FBiH), 27 mikrokreditnih organizacija, te 19 lizing kompanija i ostalih institucija. U odnosu na 2016. godinu, broj pristupnih tačaka povećan je za 41, na broj od 1.325. Promjena u broju pristupnih tačaka najviše je uzrokovana povećanjem broja u poslovnim bankama, koje su sa 1.180 pristupnih mjesta (86 više nego u 2016. godini) i dalje daleko najznačajniji korisnici informacija pohranjenih u CRK.

U jedinstvenom registru transakcijskih računa (JRTR) na kraju 2017. godine bili su pohranjeni podaci o 707.337 transakcijskih računa, od čega 224.946 aktivnih (+3,2% u odnosu na 2016. godinu), 75.236 blokiranih (+5,6% u odnosu na 2016. godinu) i 407.155 ugašenih i neaktivnih računa. JRTR se pristupalo sa 1.264 pristupne tačke koje je koristilo: 27 banaka, 18 mikrokreditnih organizacija, lizing kompanija i osiguravajućih kuća, te 88 drugih institucija. Organizacijske jedinice CBBiH u protekloj godini izdale su ukupno 10.282 izvoda iz JRTR.

CBBiH je i u 2017. godini vršila međunarodni kliring plaćanja između BiH i srbijanskih banaka. Kroz sistem klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano je ukupno 10.602 naloga (+2,7% u odnosu na 2016. godinu), čija je vrijednost bila 172,1 milion eura (-

12,9% u odnosu na 2016. godinu). U sistemu plaćanja između dviju država učestvovalo je pet banaka iz BiH, od čega dvije pripadaju istoj bankarskoj grupaciji i na njih se odnosi najveći dio prometa.

2.6 Uloga fiskalnog i bankarskog agenta

Zakonom o Centralnoj banci BiH (član 4, 52 i 54) definisana je mogućnost da Centralna banka pruža bankarske usluge, izvršava transakcije i djeluje kao depozitar i zastupnik pri plaćanju te fiskalni agent (zastupnik) za članstvo BiH u međunarodnim finansijskim institucijama. Na osnovu Ugovora o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i Ministarstva finansija i trezora BiH, koji je prvi put potpisan uspostavljanjem institucije Ministarstva finansija i trezora BiH, a ažuriran 2017. godine CBBiH pruža usluge domaćeg i inostranog platnog prometa, upravljanja depozitnim računima, KM i deviznim, i obavlja konverzije sredstava vezanih za kredite i donacije po ugovorima koje je zaključila BiH sa međunarodnim finansijskim institucijama. CBBiH izvršava transakcije za Ministarstvo finansija i trezora BiH u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH, fiskalni je agent i izvršava transakcije u vezi s članstvom BiH u MMF-u, depozitar je i izvršava transakcije u domaćem platnom prometu za MMF i grupaciju Svjetske banke (IBRD, IDA i MIGA) i druge međunarodne organizacije.

CBBiH pruža bankarske usluge i izvršava transakcije po nalogu Ministarstvo finansija i trezora BiH (dalje: Ministarstvo BiH) u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH. Ministarstvo BiH je nadležno za provođenje procedura za zaduživanje i upravljanje državnim dugom, obezbjeđuje pokriće obaveza u domaćoj valuti i vodi bazu podataka o vanjskom dugu BiH. Pored Zakona o CBBiH, uloga CBBiH i Ministarstva BiH po poslovima servisiranja vanjskog duga BiH definisana je Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama BiH, Zakonom o finansiranju institucija BiH, Zakonom o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH i Zakonom o uplatama na Jedinstveni račun i raspodjeli prihoda.

Poslovi, zadaci, nadležnosti i međusobni odnosi između Ministarstva BiH i CBBiH definisani su bilateralnim Ugovorom o servisiranju vanjskog duga BiH, koji su dvije institucije zaključile prvi put 2001. godine (zadnja verzija zaključena je 2013. godine). CBBiH je prema odredbama navedenog Ugovora nadležna za:

- blagovremeno obezbjeđenje potrebnih iznosa u stranim valutama za plaćanje dospjelih obaveza;
- blagovremeno i tačno izvršenje plaćanja na osnovu naloga / instrukcija Ministarstva BiH;
- korespondenciju sa stranim bankama i kreditorima u vezi s plaćanjem obaveza, i;
- izvještavanje Ministarstva BiH o svim izvršenim transakcijama.

Sredstva potrebna za servisanje vanjskog duga u domaćoj valuti obezbjeđuje Ministarstvo BiH od Uprave za indirektno oporezivanje (UIO) i / ili direktnim uplatama krajnjih korisnika kredita. U skladu sa zaključenim Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i UIO, a na osnovu Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda, tokom 2017. godine nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa UIO za prikupljanje prihoda od indirektnih poreza. Po ovom aranžmanu, komercijalne banke su na dnevnoj osnovi transferisale na račun za evidentiranje, držanje i raspodjelu prihoda UIO kod CBBiH sve prikupljene prihode, a potom su se ti prihodi po nalogu UIO alocirali na više računa po različitim namjenama u skladu sa zakonskom regulativom i nalogom UIO. Na osnovu Zakona o akcizama u 2016. godini je nastavljen proces prikupljanja sredstava uplaćenih po osnovu putarina na račun UIO kod CBBiH, te raspored ovih sredstava po nalogu UIO prema entitetima i Brčko distriktu. Navedene transakcije se takođe obavljaju svakodnevno.

CBBiH je fiskalni agent i izvršava transakcije u vezi s članstvom i aranžmanima BiH u MMF-u od 2002. godine, na osnovu odluke Vijeća ministara BiH koja je zvanično objavljena u službenim glasilima BiH. Međusobni odnosi, nadležnosti i postupanje pet institucija u BiH (CBBiH, Ministarstvo finansija i trezora BiH, Federalno ministarstvo finansija, Ministarstvo finansija Republike Srpske i UIO) o pitanju finansijskih aranžmana s MMF-om, definisani su Memorandumom o razumijevanju (prvi je zaključen 2002. godine, na snazi je onaj iz 2016. godine). CBBiH je depozitar za račune (gotovinske i vrijednosne papire) koje MMF drži kod fiskalnog agenta (obično su to centralne banke) svih članica u skladu sa Statutom (engl. Articles of Agreement) MMF-a. Da bi se izvršile transakcije odobrenja sredstava od MMF-a i plaćanja obaveza prema MMF-u, CBBiH vodi namjenski depozitni račun za transakcije s MMF-om, s podračunima Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta. CBBiH izvršava transakcije

s MMF-om nakon što nadležne institucije u BiH obezbijede puno pokriće u domaćoj valuti na pomenutom računu / podračunima.

U skladu sa Statutom Svjetske banke, Centralna banka je depozitar za članice grupe Svjetske banke: IBRD, IDA i MIGA. Po nalogu navedenih članica, CBBiH izvršava transakcije kupoprodaje strane valute za domaću i izvršava plaćanja / transfere krajnjim korisnicima u domaćem platnom prometu.

CBBiH je i u 2017. godini, skladu s Ugovorom zaključenim s Agencijom za osiguranje depozita BiH, obavljala poslove evidencije portfolija vrijednosnih papira ove institucije kojim, prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita s inostranim portfolio menadžerom, upravlja eksterni portfolio menadžer.

U augustu 2017. godine je izvršena isplata klirinškog duga bivšeg SSSR-a prema BiH po obračunima u vezi s robnim prometom između bivšeg SSSR-a i bivše SFRJ prema Sporazumu između Vlade Ruske Federacije i Vijeća ministara BiH. CBBiH je, u okviru međudržavnog sporazuma, potpisala međubankarski sporazum s predstavnicima državne Banke za razvoj i vanjske ekonomske odnose (Vnešekonombank) iz Rusije i aktivno je bila uključena u proces obračuna i isplate duga.

Takođe, CBBiH je u skladu sa zaključenim ugovorima nastavila djelovati kao bankarski i fiskalni agent Agencije za bankarstvo FBiH, Agencije za bankarstvo RS-a, Brčko distrikta te za entitetske registre vrijednosnih papira. Usluga korištenja elektronskog bankarstva, uvedena 2011. godine s ciljem unapređenja i poboljšanja usluga bankarskog i fiskalnog agenta, pružana je i tokom 2017. godine.

2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka

Statističke aktivnosti u 2017. obilježila je redovna kompilacija (prikupljanje, verifikacija i obrada izvornih podataka, te njihovo agregiranje i klasificiranje), što je praćeno s redovnim publikovanjem i dostavom podataka. Uz to se paralelno radilo na proširivanju statistike i podizanju njenog kvaliteta.

Osnovu za statističku produkciju predstavljaju važeće međunarodne metodologije i prakse u području makroekonomskih statistika: statistike monetarnog i finansijskog sektora; statistike platnog bilansa, i; statistike vladinih finansija i finansijskih računa. Svako od navedenih statističkih područja uključuje niz odvojenih statističkih istraživanja i statistiku, koje se stavljaju na raspolaganje širokoj javnosti putem publikacija, web stranice i distribucije kroz uvrštavanje u publikacije međunarodnih institucija. Poštujući obavezu o primjeni odgovarajućih međunarodnih metodologija i standarda kompilacije, CBBiH je kroz svoje statističke aktivnosti u mogućnosti da proizvede kvalitetne i pravovremene statističke pokazatelje, koji su uporedivi s podacima iz drugih ekonomija. Korisnici podataka uključuju mnogobrojne domaće vladine institucije, akademsku zajednicu, poslovnu zajednicu, međunarodne organizacije i ukupnu javnost u svrhu praćenja ekonomskih kretanja u zemlji kao i za planiranje ekonomskih politika.

Statističke aktivnosti CBBiH su inkorporirane i usaglašene s ostalim statističkim institucijama. Saradnja u okviru domaćeg statističkog sistema u BiH zahtijeva kontinuirano dogovaranje i sinhronizaciju. Naročito, naglašena je saradnja s Agencijom za statistiku BiH, kako na nivou strateškog planiranja i metodologija tako i u razmjeni podataka i dopunjavanju u radu. Na međunarodnom planu (Pododbor Evropske komisije i Bosne i Hercegovine, radne grupe Eurostata, ECB-a, BIS-ov komitet za statistiku, zemlje iz regiona) predstavnici CBBiH redovno učestvuju na radnim sastancima (prezenovanje napretka i usklađivanje prakse).

Glavni naglasak u pogledu metodološkog usklađivanja, a u skladu s obavezama iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, stavljeno je na harmoniziranje s metodologijama i praksama Evropskog statističkog sistema (ESS). BiH je pod naglašenim pritiskom da proširi svoje statistike poštujući EU regulative iz te oblasti, stoga je uključena u projekte tehničke pomoći. U toku 2017. godine je uspješno završen višekorisnički IPA 2014 program tehničke pomoći, a CBBiH je realizovala komponentu MIP: indikatori makroekonomskih neravnoteža i statistika vladinih finansija. Napravljene su transmiseone tabele za statistiku vladinih finansija i EDP

(Procedure prekomjernog deficita; eng. excessive deficit procedure, EDP). Tokom 2017. godine radilo se i na realizaciji ranije započetog trogodišnjeg projekta (koji finansira švicarska agencija SECO, a implementira MMF), a koji će zemljama regiona pomoći na uspostavljanju statistike vladinih finansija usklađenih s ESA 2010 i EDP.

Sredinom 2017. godine započet je rad i na novom višekorisničkom IPA 2015 programu tehničke pomoći, u okviru kojeg je CBBiH angažovana na tri komponente s ciljevima: vladine finansije (dalja dogradnja i prilagođavanje ESA 2010 i EDP); međunarodna trgovina uslugama (dogradnja i početak redovne dostave Eurostatu), i; indikatori makroekonomskih neravnoteža (razvijanje dodatnih indikatora). U sklopu pripremni aktivnosti za IPA 2015, pripremane su formulacije tehničke pomoći, a u saradnji s Agencijom za statistiku, te prezentovane prema Direkciji za evropske integracije i Delegaciji Evropske komisije.

Pored redovne diseminacije podataka, CBBiH je nastavila da ispunjava dodatne statističke zahtjeve domaćih institucija (Direkcija za ekonomsko planiranje, Agencija za promociju stranih investicija, Direkcija za ekonomske integracije, Ministarstvo finansija i trezora BiH, Ministarstvo za ekonomske odnose i regionalnu saradnju RS).

U sklopu međunarodnih obaveza, CBBiH redovno dostavlja obimne setove statističkih podataka (neki od korisnika su: MMF, Svjetska banka, ECB, Evropska banka za obnovu i razvoj, UNCTAD, Eurostat, BIS, UN Statistički odjel), a koji se koriste u analitičke svrhe ili bivaju publicirani od strane ovih organizacija. Naročito naglašena razmjena informacija se realizuje s Eurostatom, jer CBBiH redovno izvještava u okviru Monitoringa usklađenosti sa statističkim zahtjevima EU te godišnjeg (dvokružna) prikupljanja podataka za zemlje u procesu proširivanja. Dostavljaju se podaci Svjetskoj banci za kvartalnu bazu o javnom dugu, čime je BiH prvi put uvrštena u tu bazu. Za potrebe razmjene podataka unutar CEFTA grupacije, preuzete su obaveze o izvještavanju za CEFTA bazu podataka o trgovini uslugama, stranim direktnim investicijama. Kao jedan od dodatnih poslova je i izrada izvještaja o pristupu finansijama, koji priprema MMF i koji obrađuje dostupne oblike finansiranja u zemlji, kroz dodatne pokazatelje.

2.8 Praćenje sistemskih rizika u finansijskom sistemu

CBBiH vrši funkciju praćenja finansijske stabilnosti koja podrazumijeva pravovremeno identifikovanje ranjivosti u finansijskom sistemu zemlje. Cilj djelovanja CBBiH u ovom području je da se poboljša razumijevanje uzročno-posljedičnih veza između finansijskog sistema i makroekonomskog okruženja, upozore finansijske institucije i drugi učesnici na tržištu na postojeće rizike, pokrene dijalog o rizicima i poduzmu korektivne mjere kojima će se umanjiti posljedice materijalizacije rizika. Aktivnosti CBBiH na polju praćenja stabilnosti finansijskog sistema obuhvataju i specijalizovanu komunikaciju s relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama kojom se osigurava kontinuitet procesa praćenja sistemskih rizika, kao i komuniciranje o rizicima po finansijsku stabilnost sa širom javnošću. Doprinos očuvanju finansijske stabilnosti CBBiH daje u okviru članstva u Stalnom odboru za finansijsku stabilnost BiH, koji, pored guvernera CBBiH i direktora agencija za bankarstvo, čine i državni ministar finansija i trezora i entitetski ministri finansija i direktor Agencije za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine.

CBBiH izvještava širu javnost o rizicima po finansijsku stabilnost kroz redovnu godišnju publikaciju, Izvještaj o finansijskoj stabilnosti, koji se od 2007. godine objavljuje na web stranici CBBiH. Objavljivanjem Izvještaja o finansijskoj stabilnosti CBBiH javnosti želi ukazati na posljedice dosadašnjih makroekonomskih trendova i trendova u finansijskom, prvenstveno bankarskom sektoru na rizike i iskušenja s kojima će se finansijski sistem suočiti u narednim periodima.

Kompilacija i objavljivanje seta osnovnih indikatora finansijskog zdravlja prema metodologiji MMF-a također je važan kanal komunikacije CBBiH sa širom javnošću. Indikatori finansijskog zdravlja se objavljuju kvartalno na web stranici CBBiH od polovine 2009. godine, a od septembra 2011. godine i na web stranici MMF-a.

U 2017. godini CBBiH je nastavila aktivnosti na provođenju makroekonomskih testova na stres. Testovi na stres se u CBBiH rade kvartalno i osnovni su alat za kvantifikaciju efekata sistemskih rizika na bankarski sistem. Detaljni rezultati testova na stres se dijele s agencijama za bankarstvo, kojima se dostavlja i Izvještaj o rezultatima testova na stres, u kojem se na deskriptivan način prezentuju sistemski rizici i budući trendovi. O rezultatima testova na stres se kroz odgovarajuću formu Izvještaja o rezultatima testova na stres upoznaje i Stalni odbor za

finansijsku stabilnost. Agregirani rezultati testova na stres s podacima s kraja godine se objavljuju u Izvještaju o finansijskoj stabilnosti.

Kontinuirana razmjena informacija, mišljenja i iskustava s drugim relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama i nadogradnja postojećih analitičkih kapaciteta CBBiH na polju finansijske stabilnosti kroz edukaciju i programe tehničke pomoći osigurava usklađenost pristupa analiziranja sistemskog rizika s najboljim praksama i sadašnjim trendovima, kao i pravovremenu identifikaciju sistemskih rizika.

U 2017. godini CBBiH je obavljala i poslove koordinacije djelatnosti agencija za bankarstvo, a koji se odnose na aktivnosti entitetskih agencija za bankarstvo o pitanjima supervizije banaka, mikrokreditnih organizacija i društava za lizing i informisanje o stanju u ovim institucijama. Poslovi koordinacije uključivali su redovne sastanke s predstavnicima agencija za bankarstvo u skladu s Memorandumom o principima koordinacije bankarske supervizije, saradnji i razmjeni podataka i informacija, što je rezultiralo uspostavljanjem jače koordinacije i proširenjem saradnje agencija i s organizacionim dijelovima CBBiH.

Informacije o stanju u bankarskom sektoru, mikrokreditnim organizacijama i društvima za lizing razmjenjivane su kvartalno, a na sastancima koordinacije bankarske supervizije su se razmatrala pitanja koja se odnose na regulativu iz oblasti supervizije banaka i o aktivnostima CBBiH koje mogu doprinijeti kvalitetnijoj superviziji i analizi bankarskog sektora. Ostvarena je i kontinuirana saradnja i s Agencijom za osiguranje depozita BiH, Udruženjem banaka, Udruženjem mikrokreditnog sektora i Udruženjem sektora lizing društava.

2.9 Saradnja s međunarodnim institucijama i rejting agencijama

Proces pridruženja Evropskoj uniji (EU) u 2017. godini su obilježile aktivnosti na izradi odgovora na Upitnik Evropske komisije (EC), koji je Bosni i Hercegovini uručen krajem 2016. godine. Od 3242 pitanja koja sadrži Upitnik EC za BiH, CBBiH je kao nadležna institucija ili kao zainteresirana strana, učestvovala u pripremi odgovora na 92 pitanja u oblasti Ekonomski kriterij i osam poglavlja Upitnika:

- Poglavlje 4: Sloboda kretanja kapitala;
- Poglavlje 9: Finansijske usluge;

- Poglavlje 17: Ekonomska i monetarna politika;
- Poglavlje 18: Statistika;
- Poglavlje 20: Poduzetnička i industrijska politika;
- Poglavlje 24: Pravda, sloboda i sigurnost;
- Poglavlje 32: Finansijska kontrola;
- Poglavlje 33: Finansijske i budžetske odredbe.

Do kraja januara 2017. godine, CBBiH je pripremila odgovore, čime je završena prva faza rada na Upitniku. Uspostavom radnih grupa, u skladu s Odlukom o sistemu koordinacije procesa evropskih integracija u BiH, u drugoj fazi rada na Upitniku kroz međuinstitucionalno usaglašavanje i koordinaciju odgovora.

Tokom 2017. godine predstavnici CBBiH nastavili su aktivan doprinos procesu evropskih integracija BiH kroz izradu informacija, pripremu izvještaja i podataka strukturiranih prema zahtjevima i metodologiji EC. CBBiH je učestvovala u radu i pripremila materijale iz svoje nadležnosti za sastanke Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku i Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju. Dodatno, CBBiH je učestvovala u redovnim godišnjim aktivnostima u sklopu izrade Programa ekonomskih reformi za period 2018-2020, uključujući proces konsultacija i dijaloga s ECB kao dio ekonomskog i finansijskog dijaloga EU s kandidatima, kao i redovni Godišnji ministarski dijalog o ekonomskoj politici u okviru Vijeća za ekonomska i finansijska pitanja EU.

U okviru dugoročne strategije usklađivanja praksi, standarda i politika sa EU standardima centralnog bankarstva, CBBiH je i protekle godine radila na jačanju institucionalnih kapaciteta, unapređenju efikasnosti poslovanja, uvođenju novih pravila, politika, promjene praksi, daljeg razvoja i obuke osoblja u cilju unapređenja priprema za pristup u Evropski sistem centralnih banaka (ESCB), kada BiH uđe u EU. Kontinuirana implementacija EU standarda u poslovanju CBBiH se ostvaruje vlastitim kapacitetima, korištenjem internih resursa, ali i kroz pristup EU IPA fondovima, te bilateralnu i multilateralnu saradnju s drugim centralnim bankama. Posebno je značajna ECB i ESCB koji kroz tehničku saradnju doprinose poboljšavanju institucionalnih kapaciteta CBBiH.

U okviru administrativne i institucionalne podrške EU, tokom 2017. godine CBBiH je učestvovala u procesu programiranja pretpristupne pomoći EU IPA II kroz rad višeinstitucionalne radne grupe za sektor Demokracija i upravljanje. Izrada Sektorskog planskog dokumenta za BiH (2018-2020) predstavlja nastavak procesa IPA II programiranja koji je počeo 2014. godine, kada je u sklopu pripreme novog budžeta EU za period 2014-2020 EC izvršila reviziju prijašnjeg instrumenta IPA i uvela novi instrument IPA II za period 2014-2020. U sektoru Demokracija i upravljanje, prioriteti u kojima će učestvovati CBBiH se odnose na unapređenje statistike i procesa ekonomskog planiranja i izrade Programa ekonomskih reformi. U sklopu instrumenta IPA 2018 biće osigurana podrška jačanju institucionalnih kapaciteta centralnih banaka Zapadnog Balkana kroz usklađivanje s međunarodnim i evropskim standardima u cilju jačanja kapaciteta za razvoj politika centralnih banaka i poboljšanja analitičkih alata, s fokusom na Program ekonomskih reformi. Instrument IPA 2019 će se fokusirati na statistiku, čime će u narednim godinama biti osiguran kontinuitet podrške reformi statističkog sektora u BiH u koji je, uz državnu Agenciju i entitetske zavode za statistiku, uključena i CBBiH.

U saradnji s Vladom Švicarske, na osnovu amandmana o produženju Sporazuma iz 2013. godine o „Programu bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta“ između Švicarskog sekretarijata za ekonomske poslove (Swiss State Secretariat for Economic Affairs - SECO) Vlade Švicarske i Centralne banke, u 2017. godini CBBiH je završila prvu fazu projekta koji je realizovan u partnerstvu s Institutom za međunarodne studije (Graduate Institute of International Studies – GIIIS) iz Ženeve u trajanju 2014-2017. Centralna banka je ostvarila rezultate na unapređenju operativnih, tehničkih i institucionalnih kapaciteta, uključujući ekonomski istraživački rad. Cilj projekata je priprema i uvođenje međunarodnih standarda i praksi centralnog bankarstva usklađenim s izazovima i zahtjevima EU pretpristupnog procesa u poslovanju centralne banke u oblastima: ekonomske analize, unapređenje procesa upravljanja deviznim rezervama, statistika i upravljanje ljudskim resursima.

Opšti doprinos projekta u ovim poslovnim oblastima je prenos znanja u direktnoj saradnji s međunarodnim ekspertima realizacijom osam radionica u 2017. godini na kojima je učestvovalo oko sto službenika, a glavni rezultati projekta koji su postignuti u ovim oblastima jesu: unaprijeđen kapacitet za ekonomske analize u CBBiH, razvijene vještine za upravljanje deviznim rezervama ključne za valutni odbor, poboljšano prezentiranje podataka prema evropskim standardima, i izrađen sistem procjene učinka osoblja. Poseban značaj u

istraživačkom dijelu projekta su završena dva istraživačka rada, a dodatno još jedan rad iz CBBiH je predstavljen na konferenciji u Ženevi u 2017. godini. U narednoj godini planiran je nastavak ovog izuzetno uspješnog i značajnog programa.

U 2017. godini CBBiH je uz pomoć Vlade Švicarske radila i na programu novčanih doznaka i plaćanja koji realizuje Svjetska banka u cilju smanjenja troškova slanja novčanih doznaka i povećanje procenta doznaka koje se šalju putem formalnih kanala. Osigurana je tehnička pomoć kako bi politike u pogledu infrastrukture platnih sistema bile usklađene s Opštim principima za međunarodne usluge slanja novčanih doznaka i uvedena funkcija oversighta. U sklopu podrške Vlade Švicarske, Odjel za statistiku MMF-a je osigurao tehničku pomoć i obuku za poboljšanje kapaciteta za statistiku državnih finansija (GFS) u zemljama Jugoistočne Evrope, uključujući i BiH, te se kontinuirano radilo na unapređenju statističkih kapaciteta i poboljšanju statističke infrastrukture u opštem cilju pripreme za ulazak u EU.

Pomenućemo podršku Vlade Njemačke u sklopu Programa jačanja javnih institucija koji realizuje Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (ger. GIZ). Saradnja je omogućila povećanje efikasnosti internih procesa CBBiH. Tokom 2017. godine se radilo na poboljšanju integritetnog sistema kvaliteta u skladu sa standardom ISO 9001:2015 i standardom za upravljanje zaštitom informacija ISO 27001:2013. Implementacija integritetnog sistema upravljanja u CBBiH podrazumijeva razvoj upravljačkog sistema, shodno zahtjevima QMS-a (Quality Management System) i ISMS-a (Information security management).

U organizaciji CBBiH, tokom 2017. godine održane su misije međunarodnih rejting agencija Standard&Poor's i Moody's Investors Service s relevantnim međunarodnim i domaćim institucijama u BiH u cilju ocjene suverenog kreditnog rejtinga BiH. U toku 2017. godine obje međunarodne rejting agencije koje je BiH angažovala u ocjeni suverenog kreditnog rejtinga, potvrdile su prethodno utvrđen kreditni rejting i to: agencija Standard&Poor's „B / sa stabilnim izgledima“, a agencija Moody's Investors Service „B3 / sa stabilnim izgledima“.

2.10 Proces interne revizije

Regulatorni okvir za obavljanje funkcije interne revizije predstavljaju: Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Pravilnik o internoj reviziji u Centralnoj banci, Priručnik o radu interne revizije u Centralnoj banci i obavezujuće smjernice Međunarodnog okvira profesionalne prakse interne revizije. Internu reviziju u CBBiH obavlja Ured glavnog internog

revizora (UGIR), organizovan kao samostalni organizacioni oblik CBBiH. Osnovni cilj rada UGIR-a je da svojom aktivnošću doprinosi unapređenju poslovanja centralne banke, ostvarenju formulisanih planova i postavljenih strateških ciljeva, uspostavljanju efikasnog sistema upravljanja rizicima, zaštiti resursa i preduzimanju mjera protiv mogućih gubitaka, kao i osiguranju dosljedne primjene zakonskih propisa i akata poslovne politike CBBiH.

Uvažavajući navedene ciljeve, UGIR kontinuirano radi na unapređenju tehnika i metoda rada, procjeni efikasnosti i efektivnosti sistema internih kontrola i uspostavljanju određenih procedura i instrumenata za identifikaciju, mjerenje, praćenje i kontrolu rizika kojima je CBBiH izložena pri obavljanju poslovnih aktivnosti. S ciljem usaglašavanja rada interne revizije s obavezujućim smjernicama Međunarodnog okvira, UV je donijelo Pravilnik o internoj reviziji u Centralnoj banci s primjenom od 1. marta 2017. U okviru programa eksterne procjene kvaliteta funkcije interne revizije od strane eksperata Narodne banke Holandije, početkom 2017. izvršena je procjena usklađenosti s obavezujućim smjernicama i s pojedinačnim standardima interne revizije na bazi prethodne samoprocjene UGIR-a.

Aktivnosti UGIR-a u 2017. godini bile su usmjerene na izvršavanje dužnosti definisanih članom 20. Zakona o Centralnoj banci, realizaciji poslova i zadataka utvrđenih Planom rada Centralne banke za 2017, Strateškim planom interne revizije za period 2014 - 2017. i Godišnjim planom interne revizije za 2017. U cilju realizacije utvrđenih zadataka, glavni interni revizor na bazi procjene rizika je uradio strateški i godišnji plan interne revizije, prema Metodologiji procjene rizika u CBBiH, razmatran od Revizorskog komiteta i usvojen od UV-a. U skladu s Godišnjim planom interne revizije za 2017. godinu, glavni interni revizor je donio dinamički plan kojim su definisani rokovi i timovi za provođenje revizija.

Shodno navedenim planskim aktima, obavljene su revizije određenih funkcija, poslovnih procesa i aktivnosti CBBiH u organizacionim jedinicama / oblicima, u cilju ocjene o adekvatnosti i efikasnosti sistema internih kontrola, ocjene usaglašenosti rada sa zakonima i propisima koji se odnose na CBBiH i internim aktima, planovima, uspostavljenim procedurama, instrukcijama i uputstvima, kao i procjene izloženosti riziku poslovnih procesa. U okviru planiranih revizija obavljena je revizija usklađenosti poslovnih procesa sa standardima sistema za upravljanje informacijskom sigurnošću.

Revizija se provodi na način i po postupcima definisanim Priručnikom o radu interne revizije koji donosi glavni interni revizor. Kontinuirano se prati zakonska i međunarodna profesionalna

regulativa za oblast interne revizije i u skladu s promjenama vrši se usaglašavanje navedenog Priručnika. Ured je u 2017. godini obavio 10 revizija i pružao savjetodavne usluge za menadžment CBBiH po različitim pitanjima. Zaposlenici UGIR-a unapređuju svoja znanja, vještine i ostale kompetencije kroz kontinuirani profesionalni razvoj. Edukacija se obavlja preko profesionalnih međunarodnih asocijacija i institucija, profesionalnih asocijacija i udruženja internih revizora, računovođa i revizora na državnom i regionalnom nivou.

2.11 Ostalo

2.11.1 Upravljanje ljudskim resursima

Najviši organ CBBiH je Upravno vijeće, koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju CBBiH u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom. Upravno vijeće čine guverner, koji predsjedava Vijećem, i četiri člana (tabela 2.7). Upravu Centralne banke čine guverner i tri viceguvernera koje je imenovao guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Zadatak Uprave je operativno rukovođenje poslovanjem Centralne banke. Svaki viceguverner neposredno je odgovoran za rad jednog sektora Centralne banke (vidjeti organizacijsku shemu CBBiH).

Tabela 2.7: Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2017. godine

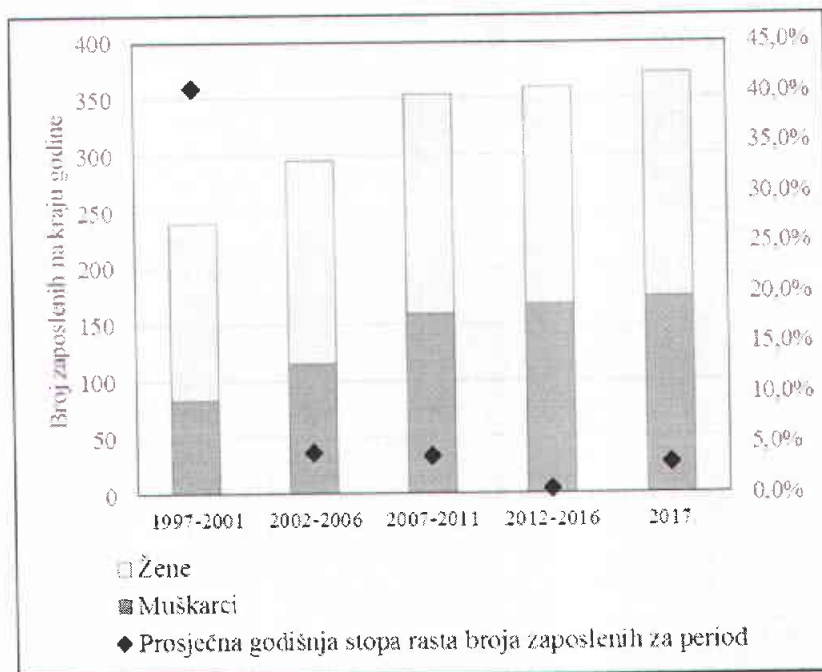
Upravno vijeće CBBiH	dr. Senad Softić, predsjedavajući
	mr. Ankica Kolobarić, član
	dr. Šerif Isović, član
	mr. Trivo Marinković, član
	dr. Ljubiša Vladušić, član
Uprava CBBiH	dr. Senad Softić, glavni izvršni funkcioner CBBiH
	mr. Emadina Bajrović, viceguverner nadležan za Sektor za administraciju i finansije
	dr. Milica Lakić, viceguverner nadležan za Sektor za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom
	Željimir Raspudić, viceguverner nadležan za Sektor za statistiku, servisiranje vanjskog duga, evropske integracije i platne sisteme

Izvor: CBBiH

Na dan 31.12.2017. godine u CBBiH je bilo zaposleno 367 službenika u radno-pravnom statusu na neodređeno i određeno vrijeme, i pet službenika kojima prava i obaveze iz radnog odnosa na neodređeno vrijeme miruju zbog korištenja neplaćenog odsustva s rada. Broj zaposlenih je u godinama neposredno nakon uspostavljanja CBBiH rastao dosta brzo jer je rastao i broj funkcija koje je CBBiH preuzela (grafikon 2.17). Umjeren rast zaposlenih u periodu 2002-2010 omogućio je razvoj osnovnih funkcija CBBiH kroz strateški odabir profila kadrova koji su bili

neophodni za dalje unapređenje efikasnosti poslovanja. U periodu 2011-2017. godine broj uposlenih je gotovo nepromijenjen, što je djelimično i posljedica politike racionalnog korištenja raspoloživih resursa. Grafikon takođe sugeriše da se vremenom korigovala i inicijalna polna neujednačenost u strukturi zaposlenih. Od ukupnog broja službenika na kraju 2017. godine, 53,23% bile su žene, a 46,77% muškarci, a prosječna starost službenika bila je 45 godina.

Grafikon 2.17: Ukupan broj zaposlenih u CBBiH

Izvor: CBBiH; Napomena: Broj zaposlenih je stanje na kraju perioda.

Od ukupnog broja službenika, 76,34% bili su s visokom stručnom spremom, a od toga devet doktora nauka i 58 magistara. Intenzivna edukacija službenika, u vidu seminara (značajnim dijelom seminari u CBBiH), konferencija i predavanja nastavljena je i u 2017. godini.

U okviru Programa bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta centralnih banaka, tokom 2017. godine radilo se na uspostavljanju sistema ocjenjivanja rada službenika CBBiH.

2.11.2 Komuniciranje s javnosti i društveno odgovorno poslovanje

Tokom 2017. godine, CBBiH je intenzivno informisala javnost o svojim redovnim aktivnostima, ali i drugim događanjima za koja su bosanskohercegovački mediji bili zainteresovani. Svojim aktivnostima vezanim za odnose s javnošću, CBBiH je kao i do sada

nastojala sačuvati reputaciju odgovorne i profesionalne institucije, koja uživa povjerenje najvećeg broja građana i privrednih subjekata. Izrađena je Strategija komuniciranja CBBiH 2017-2021. godine.

U javnim istupima, CBBiH je nastojala prezentirati javnosti svoju ulogu u očuvanju monetarne i finansijske stabilnosti, posebno u složenim i otežanim uslovima investiranja deviznih rezervi na međunarodnim finansijskim tržištima koji su bili izraženi i tokom 2017. godine, a koji su se odrazili i na prihode CBBiH. U skladu sa Strategijom komuniciranja o uticaju kretanja na finansijskim tržištima na finansijsko poslovanje CBBiH, usvojenom od Upravnog vijeća, CBBiH je i dalje nastavila informisati javnost i nastojala osigurati razumijevanje i podršku svojim aktivnostima u pogledu ulaganja deviznih rezervi CBBiH u izmijenjenim, složenim okolnostima.

Imajući u vidu činjenicu da je i 2017. godina bila u znaku intenzivnijih aktivnosti u pogledu evropskih integracija na nivou BiH, CBBiH je nastavila davati svoj doprinos izradi Akcionog plana za implementaciju Komunikacione strategije za informiranje javnosti o procesu pristupanja BiH Evropskoj uniji.

U 2017. godini, obilježeno je 20 godina od početka rada CBBiH, tokom kojih je, svojim nezavisnim i profesionalnim djelovanjem, uspostavila i održala monetarnu stabilnost kao jedan od ključnih faktora makroekonomske stabilnosti. Pored dosljednog provođenja aranžmana valutnog odbora, CBBiH se razvijala, kako bi, u okviru svojih nadležnosti, dala doprinos stabilnosti finansijskog sistema i podršku ekonomskom razvoju zemlje, i ispunjavanju preuzetih međunarodnih obaveza BiH. Godišnjica je realizovana kroz održavanje više prigodnih aktivnosti, do kojih se mogu izdvojiti:

- Organizovanje međunarodne konferencije pod nazivom „20 godina stabilnosti” na kojoj su učestvovali najviši domaći i međunarodni dužnosnici, guverneri i drugi predstavnici središnjih banaka iz Evrope i regije, kao i kreatori politike i stručnjaci iz Evropske unije i međunarodnih finansijskih institucija;
- Promovisanje monografije povodom jubileja CBBiH;
- Postavljanje izložbe novca pod nazivom „Tragom novca“ u Zemaljskom muzeju;
- Izrada korporativnog videa CBBiH.

U okviru finansijske edukacije CBBiH je kreirala prvu slikovnicu o novcu i historiji novca u BiH pod nazivom „Novko i Novčica u svijetu novca”. Promocija slikovnice je održana 31. oktobra, na Svjetski dan štednje, kada je učenicima osnovnih i srednjih škola koji su bili u posjeti Centralnoj banci uručen primjerak slikovnice, uz već tradicionalnu prezentaciju o ulozi CBBiH i štednji novca.

I u 2017. godini među mlađom populacijom zabilježen je veliki interes za rad CBBiH, te su, u okviru aktivnosti institucije na finansijskoj edukaciji, organizovane posjete učenika osnovnih i srednjih škola i fakulteta iz svih dijelova BiH. Centralna banka je i u 2017. godini gradila pozitivan imidž kroz obučavanje studenata na ferijalnoj praksi. Studenti se svake godine raspoređuju u organizacione oblike i dodjeljuje im se mentor koji u 20 radnih dana ima zadatak da studentu objasni osnovnu ulogu CBBiH i da ga upozna s poslovnim procesima tog organizacionog oblika u kojem ima priliku da usvoji praktično znanje.

Centralna banka je nastavila s praksom stipendiranja djece svojih preminulih službenika i u 2017. godini je organizovana redovna akcija dobrovoljnog darivanja krvi.

3. Finansijski izvještaji i Izvještaj nezavisnog vanjskog revizora

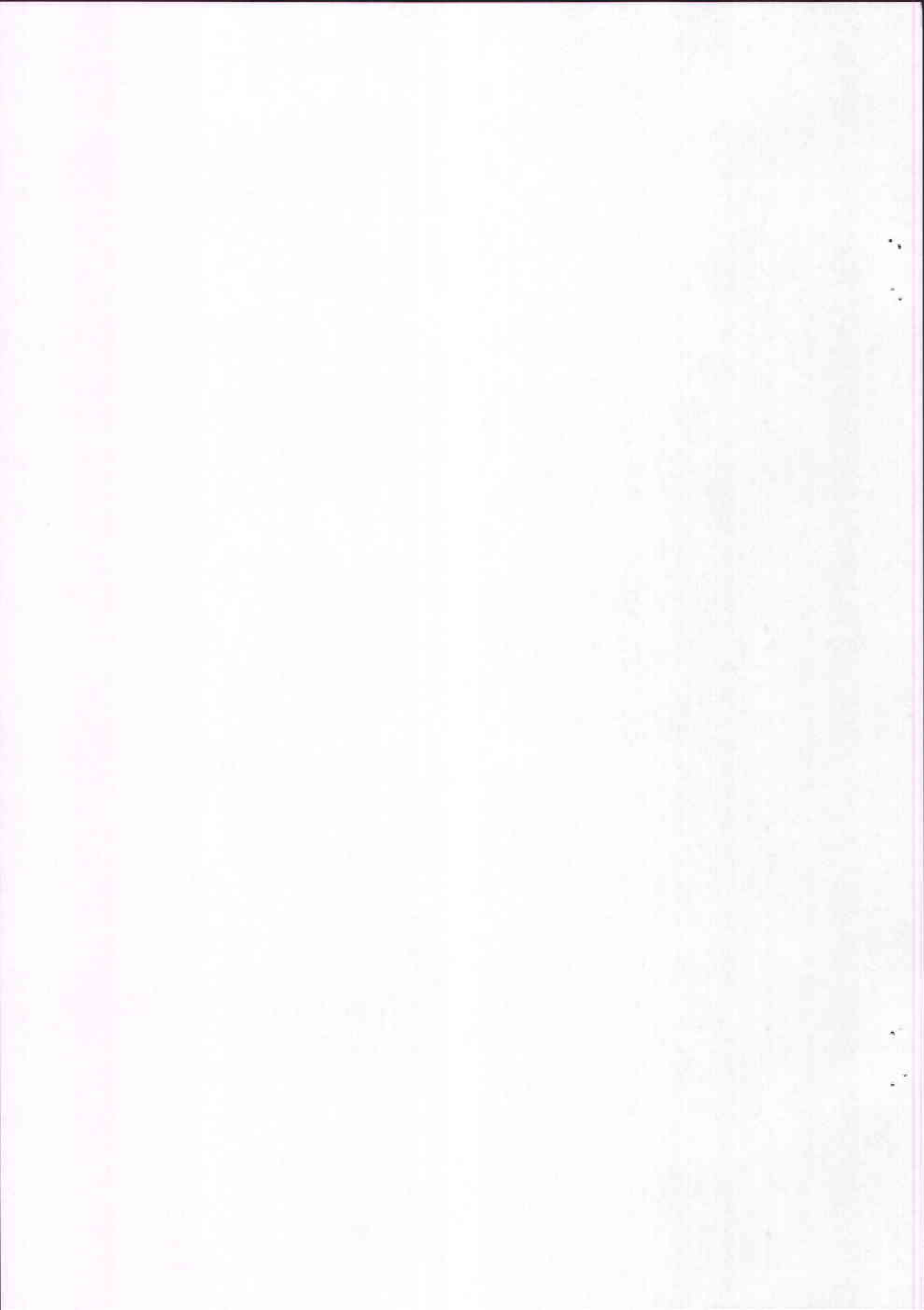
FINANSIJSKI I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG VANJSKOG REVIZORA POSTAJU SASTAVNI DIO GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA PO USVAJANJU U PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI BIH.

4. Publikacije i web servisi

Mjesečni ekonomski pregled	Kratka informacija o posljednim trendovima u makroekonomskom okruženju, koja se od maja 2013. godine objavljuje na web stranici CBBiH. Publikacija je do tada bila interna.
Bilten	Kvartalna publikacija, obuhvata podatke monetarne i finansijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platnog bilansa Bosne i Hercegovine.
Godišnji izvještaj	Publikacija sadrži izvještaj o poslovanju CBBiH u toku godine i finansijske izvještaje koje CBBiH dostavlja Predsjedništvu BiH i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
Izvještaj o finansijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija sadrži ocjenu rizika koji proizilaze iz makroekonomskog okruženja i trendova u finansijskom sistemu te procjenu otpornosti sistema na identifikovane rizike.
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web stranici CBBiH.
Monografija CBBiH	Jubilarna publikacija povodom obilježavanja dvadesete godišnjice CBBiH
<p>WEB STRANICA www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@CBBIH</p>	<p>Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra izuzetno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH i u međunarodnim institucijama. Na osnovu Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obavezu da obavještava javnost o svom radu davanjem blagovremenih informacija, objavljivanjem izvještaja, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za štampu.</p> <p>Web stranica CBBiH postoji od 1998. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i kovanice Bosne i Hercegovine, te numizmatička izdanja CBBiH; na stranici se takođe može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnji izvještaji, mjesečni bilansi stanja, kvartalni bilteni, izvještaj o finansijskoj stabilnosti, platni bilans BiH, platni promet...), te spisak svih komercijalnih banaka u BiH. Publikacije i statistički podaci se objavljuju u opšteprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na</p>

	<p>stranici se takođe objavljuje kursna lista koja se mijenja jednom dnevno, te ostale relevantne novosti i saopštenja za javnost.</p> <p>Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku. U 2013. godini CBBiH je, radi povećanja otvorenosti i transparentnosti te dosezanja što širih društvenih slojeva, pokrenula službeni profil na društvenoj mreži Twitter. Putem tog profila objavljuju se podaci koji se inače objavljuju na web stranici banke www.cbbh.ba, kao i dodatne informacije i podaci za koje postoji procjena da su relevantni.</p> <p>Način komunikacije prilagođen je ciljanoj javnosti.</p>
--	--

5. STATISTIČKE TABELE

11. STATISTIČKE TABELE

- T01: Glavni ekonomski indikatori
- T02: Bruto domaći proizvod BiH
- T03: Indeks industrijske proizvodnje
- T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)
- T05: Prosječne bruto i neto plate i penzije
- T06: Monetarni agregati
- T07: Monetarni pregled
- T08: Bilans stanja CBBiH
- T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka u BiH
- T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu
- T11: Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima
- T12: Kamatne stope na depozite stanovništva i nefinansijskih preduzeća
- T13: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka
- T14: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka
- T15: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka
- T16: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka
- T17: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka
- T18: Kupovina i prodaja KM
- T19: Prosječne obavezne rezerve
- T20: Transakcije u platnom prometu
- T21: Platni bilans BiH
- T22: Platni bilans BiH: Tekući i kapitalni račun
- T23: Platni bilans BiH: Finansijski račun
- T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade
- T25: Vanjski dug opšte vlade BiH po kreditorima
- T26: Devizne rezerve CBBiH
- T27: Vanjskotrgovinska razmjena BiH
- T28: Izvoz robe po zemljama destinacije
- T29: Uvoz robe po zemljama porijekla
- T30: Struktura uvoza i izvoza robe po proizvodima
- T31: Pregled prosječnih srednjih kurseva KM
- T32: Vladine finansije BiH- jedinice sektora vlade
- T33: Vladine finansije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda
- T34: Vladine finansije FBiH - jedinice sektora vlade
- T35: Vladine finansije RS - jedinice sektora vlade
- T36: Tokovi direktnih stranih ulaganja u BiH klasifikovani prema zemlji stranog ulagača
- T37: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH prema NACE Rev 2 klasifikaciji djelatnosti
- T38: Međunarodna investiciona pozicija (MIP)
- T39: Realni i nominalni efektivni kurs KM
- T40: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka

T01: Glavni ekonomski indikatori

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.*
Nominalni BDP BiH, (u milionima KM)¹⁾ tekuće cijene	25.519	24.799	25.365	26.231	26.223	26.779	27.359	28.586	29.900	31.283
Godišnji rast realnog BDP-a (u%)¹⁾	5,4	-3,0	0,9	1,0	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,1	2,7
Stopa rasta indeksa potrošačkih cijena (CPI) u BiH²⁾	u procentima									
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	7,4	-0,4	2,1	3,7	2,1	-0,1	-0,9	-1,0	-1,1	1,2
Godišnja stopa rasta CPI za decembar	3,8	0,0	3,1	3,1	1,8	-1,2	-0,4	-1,3	-0,3	1,3
Budžet opšte vlade³⁾	u procentima BDP-a									
Prihodi	42,8	41,7	42,9	43,3	43,8	42,7	43,8	43,0	42,7	***
Rashodi ⁴⁾	44,9	46,1	45,3	44,6	45,8	44,8	45,8	42,3	41,5	***
Saldo	-2,1	-4,3	-2,4	-1,2	-2,0	-2,2	-2,0	0,7	1,2	***
Novac i kredit	u procentima BDP-a									
Novac u širem smislu (M2)	48,7	51,2	53,7	55,0	56,9	60,1	63,1	65,2	69,6	70,7
Kreditni nevladinim sektorima	54,4	53,8	54,0	54,4	56,1	56,5	56,2	55,0	56,0	55,8
Platni bilans										
Bruto devizne rezerve										
U milionima KM	6.296	6.212	6.458	6.424	6.509	7.068	7.826	8.606	9.531	10.557
U milionima USD	4.710	4.416	4.372	4.569	4.274	4.797	5.309	4.883	5.391	6.083
U mjesecima uvoza robe i usluga	5,0	6,2	6,0	5,3	5,3	5,8	6,1	6,8	7,3	7,3
Saldo tekućeg računa										
U milionima KM	-3.515	-1.588	-1.531	-2.483	-2.266	-1.425	-2.021	-1.556	-1.450	-1.512
U milionima USD	-2.630	-1.129	-1.037	-1.766	-1.488	-967	-1.371	-883	-820	-870
U procentima BDP-a	-13,8	-6,4	-6,0	-9,5	-8,6	-5,3	-7,4	-5,4	-4,9	-4,8
Saldo robne razmjene										
U milionima KM	-10.472	-7.436	-7.186	-7.827	-7.779	-7.099	-7.874	-7.191	-7.040	-7.500
U milionima USD	-7.834	-5.286	-4.866	-5.566	-5.108	-4.817	-5.342	-4.080	-3.982	-4.322
U procentima BDP-a	-41,1	-30,0	-28,3	-29,8	-29,7	-26,5	-28,8	-25,2	-23,5	-24,0
Vanjski dug sektora vlade**										
U milionima KM	4.240	5.236	6.291	6.663	7.212	7.563	8.442	8.691	8.871	8.146
U milionima USD	3.056	3.839	4.272	4.408	4.861	5.330	5.249	4.855	4.781	4.995
U procentima BDP-a	16,6	21,1	24,8	25,4	27,5	28,2	30,9	30,4	29,2	26,0
Servisiranje vanjskog duga sektora vlade⁵⁾										
U milionima KM	230	246	301	340	413	685	761	581	723	983
U milionima USD	172	175	204	242	271	465	516	330	409	567
U procentima izvoza robe i usluga	3,4	4,0	4,0	4,0	4,9	7,6	8,2	5,9	6,8	8,1

Bilješka:

1) Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod za Bosnu i Hercegovinu 2005-2015/ESA 2010., te priopćenje: Bruto domaći proizvod - tromjesečni podaci, januar 2018.

* BDP za 2017. godinu je procjena Međunarodnog monetarnog fonda, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

2) Izvor: Agencija za statistiku BiH

3) Izvor: GFS, Centralna banka BiH

4) Rashodi uključuju i neto nabavku stalnih sredstava.

5) Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

** Podaci revidirani od 2009. godine u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva finansija i trezora BiH od 01.02.2018. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktan dug Brčko Distrikta.

T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.*
Nominalni BDP, (u milionima KM)	25.519	24.799	25.365	26.231	26.223	26.779	27.359	28.586	29.900	31.283
Nominalni BDP (u milionima USD)	19.092	17.628	17.174	18.655	17.221	18.173	18.561	16.218	16.912	18.026
BDP po stanovniku BiH (u KM)	7.205	7.001	7.163	7.414	7.418	7.584	7.759	8.126	8.516	8.928
BDP po stanovniku BiH (u USD)	5.390	4.977	4.850	5.273	4.872	5.147	5.264	4.610	4.817	5.144
Godišnji rast realnog BDP (u%)	5,4	-3,0	0,9	1,0	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,1	2,7
Broj stanovnika (u hiljadama) ¹⁾	3.542	3.542	3.541	3.538	3.535	3.531	3.526	3.518	3.511	3.504
Prosječni godišnji kurs BAM/USD	1,336600	1,406800	1,476900	1,406117	1,522700	1,473557	1,474019	1,762605	1,768011	1,735482

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod za Bosnu i Hercegovinu 2005-2015/ESA 2010., te priopćenje: Bruto domaći proizvod - tromjesečni podaci, januar 2018. Podatak o prosječnom godišnjem kursu BAM/USD izvor je CBBiH.

1) Broj stanovnika je preuzet iz TB 01 - "Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, dohodovnom i rashodnom pristupu, 2016. Procjena broja stanovnika za 2017. godinu uključuje dostupne podatke o prirodnom prirastu sa krajem rujna 2017. godine; Izvor: Agencija za statistiku BiH

* BDP za 2017. godinu je procjena Međunarodnog monetarnog fonda te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

T03: Indeks industrijske proizvodnje

Godina	Mjesec	Mjesec / isti mjesec prethodne godine			Period / isti period prethodne godine		
		FBiH	RS	BiH	FBiH	RS	BiH
2006.	12.	106,7	128,5	...	110,4	119,1	...
2007.	12.	98,4	102,0	...	108,6	101,4	106,6
2008. ¹	12.	109,4	199,6	...	107,9	116,8	107,3
2009.	12.	90,1	121,0	95,5	88,4	119,0	96,7
2010.	12.	112,7	114,1	108,7	104,2	105,0	101,6
2011.	12.	93,6	93,9	100,4	102,5	104,7	105,6
2012.	12.	99,6	98,5	95,2	95,7	95,8	94,8
2013.	12.	107,7	104,7	107,0	107,4	104,1	106,4
2014.	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	101,9
2016. ²	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	100,4	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2017.	01.	100,3	120,6	105,8	100,3	120,6	105,8
	02.	102,0	104,0	102,6	101,2	111,5	104,1
	03.	102,5	94,8	99,7	101,6	104,8	102,5
	04.	100,6	110,3	103,3	101,4	106,2	102,7
	05.	102,2	93,6	99,5	101,5	103,5	102,0
	06.	99,7	106,8	102,5	101,2	104,1	102,1
	07.	110,0	98,6	106,4	102,5	103,2	102,7
	08.	110,6	95,2	105,8	103,5	102,2	103,1
	09.	108,5	95,5	104,2	104,0	101,4	103,3
	10.	104,1	101,2	103,9	104,1	101,4	103,3
	11.	104,5	104,4	104,6	104,1	101,7	103,5
	12.	100,4	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Bilješka: Indeks industrijske proizvodnje za period / isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine	Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Period/isti period prethodne godine
1998.	12.	...	121,2	113,3
2006.	12.	...	104,6	106,1
2007.	12.	...	104,9	101,5
2008.	12.	...	103,8	107,4
2009.	12.	...	100,0	99,6
2010.	12.	...	103,1	102,1
2011.	12.	...	103,1	103,7
2012.	12.	...	101,8	102,1
2013.	12.	...	98,8	99,9
2014.	12.	...	99,6	99,1
2015.	12.	...	98,8	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	101,3	101,2
2017.	01.	101,2	100,7	100,7
	02.	100,3	101,2	100,9
	03.	100,2	101,5	101,1
	04.	99,6	101,4	101,2
	05.	99,9	101,2	101,2
	06.	99,5	101,0	101,1
	07.	99,6	100,9	101,1
	08.	99,8	101,0	101,1
	09.	100,6	101,6	101,1
	10.	100,6	101,4	101,2
	11.	100,0	101,2	101,2
	12.	100,0	101,3	101,2

Izvor: Agencija za statistiku BiH od 2006. a do 2006. Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Bilješka: Do 2006. prikazan je indeks cijena na malo na nivou BiH i izračunat je kao ponderisani prosjek mjesečnih indeksa cijena entiteta, gdje ponder predstavlja učešće entiteta u BDP-u (vidi napomenu T01).

Za 2006. i dalje prikazan je indeks potrošačkih cijena.

Indeks cijena za period/isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05: Prosječne bruto i neto plate i penzije - u KM -

Godina	Mjesec	Bruto plate				Neto plate				Penzije		
		FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko
1998.		507	258	...	454	329	172	...	296	153
1999.		551	314	...	503	374	216	...	343	174	87	...
2000.		607	387	...	539	413	277	...	372	176	115	...
2001.		652	444	792	598	443	309	504	409	170	105	...
2002.		710	528	1.031	660	483	347	676	446	189	120	138
2003.		771	576	1.057	717	524	379	695	484	192	133	148
2004.		785	643	1.076	748	533	423	707	505	203	166	169
2005.		820	707	1.050	798	558	465	676	538	221	190	188
2006.		887	793	1.048	869	603	521	674	586	238	215	208
2007.		974	875	1.088	935	662	585	684	645	284	230	243
2008.		1.105	1.132	1.139	1.113	751	755	730	752	340	309	310
2009.		1.204	1.204	1.194	1.204	792	788	769	790	346	335	326
2010.		1.223	1.199	1.234	1.217	804	784	797	798	341	321	316
2011.		1.248	1.326	1.262	1.271	819	809	800	816	349	321	319
2012.		1.266	1.349	1.271	1.290	830	818	819	826	351	312	311
2013.		1.275	1.333	1.266	1.291	835	808	817	827	348	318	310
2014.		1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333	323
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	327
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	326
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	326
2017	01.	1.316	1.304	1.296	1.312	859	815	833	846	371	342	327
	02.	1.277	1.358	1.295	1.299	834	848	834	838	374	342	326
	03.	1.328	1.326	1.284	1.327	867	828	831	854	373	342	325
	04.	1.297	1.317	1.270	1.302	847	821	823	839	372	341	325
	05.	1.335	1.342	1.299	1.336	871	837	839	860	372	341	325
	06.	1.320	1.326	1.294	1.321	861	828	830	851	372	341	324
	07.	1.313	1.330	1.320	1.318	857	830	843	849	371	341	324
	08.	1.335	1.333	1.312	1.334	871	832	835	858	371	341	324
	09.	1.301	1.330	1.307	1.310	850	830	841	844	372	341	324
	10.	1.322	1.332	1.318	1.325	863	831	849	853	372	351	329
	11.	1.331	1.334	1.336	1.332	868	832	853	857	372	351	329
	12.	1.341	1.338	1.324	1.340	875	835	851	862	372	351	329

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statistički biro Brčko distrikta.

Bilješka: Od 1. 1. 2006. u bruto i neto plate na nivou BiH uključene su i plate Brčko distrikta.

T06: Monetarni agregati

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Rezervni novac	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14= 12+13
2006.	12.	2.154,2	2.891,9	10,5	1.978,3	2.761,4	1.365,4	691,3	3.105,4	5.056,6	4.739,8	5.162,0	9.901,8
2007.	12.	2.439,7	3.777,1	12,2	2.185,3	3.546,6	1.726,5	833,8	3.661,1	6.229,0	5.731,9	6.221,3	11.953,2
2008.	12.	2.552,4	3.144,2	7,4	2.302,4	3.388,8	1.776,2	1.107,2	3.864,7	5.704,0	5.691,2	6.748,1	12.439,3
2009.	12.	2.267,7	3.375,1	6,0	2.009,5	3.536,3	1.844,3	1.078,0	4.241,0	5.648,9	5.545,8	7.163,3	12.709,1
2010.	12.	2.497,5	3.393,5	8,7	2.210,8	3.689,2	1.991,0	1.209,8	4.526,4	5.899,7	5.900,0	7.727,2	13.627,1
2011.	12.	2.645,1	3.192,8	11,1	2.366,4	3.819,0	2.285,7	1.100,1	4.846,1	5.848,9	6.185,5	8.231,9	14.417,4
2012.	12.	2.747,5	3.040,6	13,5	2.414,3	3.728,4	2.672,7	1.052,9	5.041,4	5.801,7	6.142,7	8.767,0	14.909,7
2013.	12.	2.909,9	3.475,3	15,9	2.542,3	4.153,3	3.006,3	1.189,3	5.202,4	6.401,0	6.695,6	9.398,0	16.093,6
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,0	6.999,9	7.310,4	9.958,5	17.268,9
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2017.	01.	4.054,7	4.179,7	61,0	3.330,9	5.978,3	3.903,9	1.621,4	5.490,3	8.295,4	9.309,1	11.015,6	20.324,7
	02.	4.050,6	4.109,2	61,2	3.356,7	5.989,4	3.942,6	1.618,1	5.519,1	8.220,9	9.346,1	11.079,8	20.425,9
	03.	4.074,4	3.968,5	60,6	3.382,4	5.992,4	3.984,5	1.592,7	5.591,7	8.103,4	9.374,8	11.168,8	20.543,6
	04.	4.138,7	4.054,0	72,2	3.467,3	6.100,4	3.954,6	1.603,3	5.568,8	8.264,9	9.567,6	11.126,6	20.694,3
	05.	4.134,2	4.019,6	72,2	3.412,9	6.174,6	4.002,7	1.718,7	5.538,3	8.225,9	9.587,4	11.259,7	20.847,2
	06.	4.180,2	4.077,4	73,7	3.468,0	6.281,1	4.008,3	1.633,5	5.566,1	8.331,2	9.749,1	11.207,9	20.957,1
	07.	4.272,4	4.086,3	73,1	3.572,4	6.430,6	4.025,4	1.655,2	5.541,3	8.431,7	10.003,1	11.221,9	21.225,0
	08.	4.332,9	4.567,4	73,1	3.631,3	6.604,1	4.053,5	1.693,9	5.527,7	8.973,4	10.235,5	11.275,1	21.510,6
	09.	4.334,0	4.543,6	74,1	3.616,6	6.643,9	4.058,4	1.734,4	5.564,3	8.951,7	10.260,5	11.357,2	21.617,6
	10.	4.304,2	4.753,9	85,4	3.556,6	6.816,2	4.069,6	1.861,9	5.602,4	9.143,5	10.372,8	11.533,9	21.906,7
	11.	4.261,9	4.786,0	74,8	3.519,3	6.876,8	4.090,3	1.765,9	5.630,8	9.122,8	10.396,1	11.487,0	21.883,1
	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi bilješku na strani 49

Bilješka: Gotovina izvan monetarnih vlasti je preuzeta iz Bilansa stanja CBBiH i predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti). Depoziti komercijalnih banaka predstavljaju sredstva komercijalnih banaka na računima kod CBBiH. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti predstavljaju depozite drugih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Centralna vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Fondovi socijalne sigurnosti/zaštite na entitetskom nivou (iz Federacije BiH: Fond PIO, Fond zdravstva Federacije BiH, Fond za zapošljavanje Federacije BiH, a iz Republike Srpske: Fond penzijsko-invalidskog osiguranja RS, Fond zdravstva RS, Fond za zapošljavanje RS i Fond za dječiju zaštitu RS) klasifikovani su na nivo centralne vlade. Gotovina izvan banaka je preuzeta iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 8) i predstavlja gotov novac u opticaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Prenosivi ili transferabilni depoziti u domaćoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 7) i predstavljaju depozite necentralne vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi i ostali depoziti u stranoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 7) i predstavljaju depozite necentralne vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) je u cijelosti preuzet iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 8), a čine ga gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Prema nacionalnoj definiciji, novčanu masu čine svi prenosivi i ostali depoziti domaćih nebankarskih i nevladinih sektora, kao i sektora lokalne vlade u domaćoj i stranoj valuti. Depoziti entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite priključeni su centralnoj vladi na entitetskom nivou i time isključeni iz Novčane mase ili Monetarnih agregata. Monetarni agregat M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Monetarni agregat QM je definisan kao istoimena pozicija u Monetarnom pregledu (tabela 7) i obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM.

T07: Monetarni pregled

- na kraju perioda, u milionima KM -

AKTIVA												
Neto strana aktiva					Potraživanja od domaćih sektora							Ukupno
Godina	Mjesec	Strana aktiva	Strana pasiva		Potraživanja od centralne vlade (neto)	Potraživanja od kantona i općina	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora		
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12
2006.	12.	7.835,7	-3.696,4	4.139,3	-971,9	62,3	248,3	4.086,1	89,4	4.450,8	7.965,0	12.104,3
2007.	12.	10.285,0	-4.818,5	5.466,5	-2.378,4	96,1	271,3	5.315,7	159,6	5.793,5	9.257,9	14.724,4
2008.	12.	9.429,7	-6.000,0	3.429,7	-1.655,8	148,3	256,4	6.751,6	169,2	6.804,5	12.474,1	15.903,8
2009.	12.	9.430,9	-5.386,9	4.043,9	-1.294,6	195,6	268,2	6.682,5	103,0	6.411,3	12.365,8	16.409,8
2010.	12.	9.300,8	-4.397,0	4.903,8	-996,9	270,8	351,3	6.965,5	80,2	6.424,3	13.095,3	17.999,1
2011.	12.	9.175,9	-3.779,7	5.396,2	-440,3	323,1	360,2	7.166,9	94,0	6.770,1	14.274,0	19.670,2
2012.	12.	9.044,2	-3.559,7	5.484,4	-182,6	386,3	390,9	7.473,1	73,7	6.874,4	15.015,8	20.500,2
2013.	12.	9.733,5	-3.330,9	6.402,6	-19,1	422,5	451,6	7.556,4	67,4	7.133,6	15.612,5	22.015,1
2014.	12.	10.479,7	-2.961,1	7.518,6	71,0	509,1	443,6	7.452,0	61,3	7.502,5	16.039,4	23.557,9
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7.452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8.354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2
2017.	01.	11.996,6	-2.180,7	9.815,9	199,3	512,3	372,1	7.704,5	60,9	8.126,2	16.975,4	26.791,3
	02.	11.950,5	-2.135,1	9.815,4	225,1	507,5	377,6	7.812,4	62,4	8.157,9	17.143,0	26.958,4
	03.	11.911,9	-2.221,1	9.690,7	239,8	499,1	380,1	7.936,1	78,7	8.252,1	17.385,8	27.076,5
	04.	12.124,4	-2.321,3	9.803,1	216,2	499,2	379,2	7.977,7	76,3	8.326,6	17.475,2	27.278,3
	05.	12.188,3	-2.295,9	9.892,4	202,8	499,0	372,3	8.008,3	81,9	8.400,4	17.564,7	27.457,1
	06.	12.177,2	-2.471,8	9.705,4	251,6	504,1	376,1	8.078,9	91,8	8.464,2	17.766,7	27.472,1
	07.	12.473,2	-2.586,1	9.887,1	198,2	503,7	388,8	8.193,0	92,8	8.526,6	17.903,1	27.790,3
	08.	13.078,4	-2.508,8	10.569,6	-83,1	496,7	386,7	8.125,8	93,1	8.563,1	17.582,4	28.151,9
	09.	13.098,3	-2.466,3	10.632,0	-149,4	496,7	387,0	8.158,8	93,6	8.600,4	17.587,1	28.219,1
	10.	13.380,2	-2.444,3	10.935,8	-217,0	509,2	391,6	8.194,0	87,5	8.649,6	17.614,9	28.550,7
	11.	13.199,2	-2.351,8	10.847,4	-239,9	503,7	385,9	8.247,6	81,6	8.674,4	17.653,3	28.500,7
	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8.354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine. Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka: Monetarni pregled prikazuje konsolidovane podatke Bilansa stanja CBBiH - monetarnih vlasti (tabela 8) i Konsolidovanog bilansa komercijalnih banaka BiH (tabela 9). Neto strana aktiva predstavlja razliku između zbira stranih aktiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH i zbira stranih pasiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH. Domaći krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih sektora uz napomenu da su potraživanja od centralne vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite centralne vlade kod CBBiH i kod komercijalnih banaka BiH. Centralna vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske Fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Prema novoj metodologiji, fondovi socijalne sigurnosti/zaštite se klasifikuju na nivo centralne vlade kao entitetski vanbudžetski fondovi, što se direktno odražava na podatke o neto potraživanjima od centralne vlade u Monetarnom pregledu.

T07: Monetarni pregled

- na kraju perioda, u milionima KM -

PASIVA														
Godina	Mjesec	Novčana masa (M2)								Vrijednosni papiri	Kredit	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
		Novac (M1)		Kvazi-novac (QM)										
		Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti		Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti							
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14	15=10+...+14
2006.	12.	1.978,3	2.761,4	4.739,8	691,3	1.365,4	3.105,4	5.162,0	9.901,8	0,0	114,0	1.897,3	191,2	12.104,3
2007.	12.	2.185,3	3.546,6	5.731,9	833,8	1.726,5	3.661,1	6.221,3	11.953,2	5,2	106,1	2.355,0	304,9	14.724,4
2008.	12.	2.302,4	3.388,8	5.691,2	1.107,2	1.776,2	3.864,7	6.748,1	12.439,3	17,9	264,3	2.770,9	411,4	15.903,8
2009.	12.	2.009,5	3.536,3	5.545,8	1.078,0	1.844,3	4.241,0	7.163,3	12.709,1	13,6	446,7	2.821,8	418,5	16.409,8
2010.	12.	2.210,8	3.689,2	5.900,0	1.209,8	1.991,0	4.526,4	7.727,2	13.627,1	9,1	595,1	3.042,3	725,4	17.999,1
2011.	12.	2.366,4	3.819,0	6.185,5	1.100,1	2.285,7	4.846,1	8.231,9	14.417,4	0,0	675,3	3.592,8	984,7	19.670,2
2012.	12.	2.414,3	3.728,4	6.142,7	1.052,9	2.672,7	5.041,4	8.767,0	14.909,7	0,0	712,4	3.767,1	1.111,1	20.500,2
2013.	12.	2.542,3	4.153,3	6.695,6	1.189,3	3.006,3	5.202,4	9.398,0	16.093,6	0,0	707,9	3.815,2	1.398,4	22.015,1
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,0	9.958,5	17.268,9	0,0	681,0	3.993,5	1.614,5	23.557,9
2015	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1
2016	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2
2017.	01.	3.330,9	5.978,3	9.309,1	1.621,4	3.903,9	5.490,3	11.015,6	20.324,7	8,0	505,7	4.447,7	1.505,2	26.791,3
	02.	3.356,7	5.989,4	9.346,1	1.618,1	3.942,6	5.519,1	11.079,8	20.425,9	7,9	505,7	4.509,8	1.509,1	26.958,4
	03.	3.382,4	5.992,4	9.374,8	1.592,7	3.984,5	5.591,7	11.168,8	20.543,6	7,9	503,9	4.533,1	1.487,9	27.076,5
	04.	3.467,3	6.100,4	9.567,6	1.603,3	3.954,6	5.568,8	11.126,6	20.694,3	8,0	503,7	4.582,1	1.490,3	27.278,3
	05.	3.412,9	6.174,6	9.587,4	1.718,7	4.002,7	5.538,3	11.259,7	20.847,2	8,0	492,8	4.626,2	1.482,9	27.457,1
	06.	3.468,0	6.281,1	9.749,1	1.633,5	4.008,3	5.566,1	11.207,9	20.957,1	8,0	480,6	4.550,4	1.476,0	27.472,1
	07.	3.572,4	6.430,6	10.003,1	1.655,2	4.025,4	5.541,3	11.221,9	21.225,0	8,0	488,2	4.608,2	1.460,9	27.790,3
	08.	3.631,3	6.604,1	10.235,5	1.693,9	4.053,5	5.527,7	11.275,1	21.510,6	7,9	479,4	4.668,9	1.485,1	28.151,9
	09.	3.616,6	6.643,9	10.260,5	1.734,4	4.058,4	5.564,3	11.357,2	21.617,6	7,9	457,4	4.692,0	1.444,1	28.219,1
	10.	3.556,6	6.816,2	10.372,8	1.861,9	4.069,6	5.602,4	11.533,9	21.906,7	8,0	437,7	4.733,0	1.465,3	28.550,7
	11.	3.519,3	6.876,8	10.396,1	1.765,9	4.090,3	5.630,8	11.487,0	21.883,1	8,0	433,2	4.724,5	1.452,0	28.500,7
	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine. Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka: Novac M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Kvazi-novac QM obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM. Ostalu pasivu čine vrijednosni papiri, krediti, dionice i drugi kapital i ostale stavke (neto). Prema novoj metodologiji, kao posebni finansijski instrumenti na strani pasive se iskazuju krediti (uz koje se dodaje obračunata kamata), kao i dionice i drugi kapital. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. U ostale stavke (neto) su takođe uključeni i ograničeni depoziti, protivstavke fondova i vladini fondovi za kreditiranje.

T08: Bilans stanja CBBiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA				PASIVA					
		Strana aktiva	Potraživanja od privatnog sektora	Ukupno	Rezervni novac		Strana pasiva	Depoziti centralne vlade	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
					Gotovina izvan monetarnih vlasti						
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9	10	11	12=7+...+11
2006.	12.	5.479,5	2,3	5.481,8	2.154,2	5.056,6	1,0	126,1	301,0	-2,9	5.481,8
2007.	12.	6.726,3	2,2	6.728,5	2.439,7	6.229,0	0,9	74,8	386,4	37,4	6.728,5
2008.	12.	6.323,6	2,1	6.325,6	2.552,4	5.704,0	1,0	23,4	499,3	97,9	6.325,6
2009.	12.	6.239,9	1,9	6.241,8	2.267,7	5.648,9	0,9	56,7	502,5	33,0	6.241,8
2010.	12.	6.485,5	1,8	6.487,3	2.497,5	5.899,7	1,4	69,8	533,9	-17,5	6.487,3
2011.	12.	6.451,4	1,6	6.453,0	2.645,1	5.848,9	1,1	66,2	547,6	-10,8	6.453,0
2012.	12.	6.536,4	1,6	6.538,0	2.747,5	5.801,7	1,2	185,3	575,7	-25,9	6.538,0
2013.	12.	7.096,2	1,7	7.097,8	2.909,9	6.401,0	1,0	258,2	466,3	-28,7	7.097,8
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6
2017	01.	9.440,0	1,1	9.441,1	4.054,7	8.295,4	2,9	537,6	642,1	-36,9	9.441,1
	02.	9.395,6	1,2	9.396,8	4.050,6	8.220,9	2,5	538,4	672,5	-37,5	9.396,8
	03.	9.269,0	2,0	9.271,0	4.074,4	8.103,4	2,0	548,0	655,0	-37,5	9.271,0
	04.	9.446,9	1,7	9.448,6	4.138,7	8.264,9	2,4	559,1	668,1	-46,0	9.448,6
	05.	9.437,2	2,0	9.439,2	4.134,2	8.225,9	1,9	584,2	673,3	-46,2	9.439,2
	06.	9.493,5	2,2	9.495,7	4.180,2	8.331,2	1,7	569,2	644,3	-50,7	9.495,7
	07.	9.608,3	1,7	9.610,0	4.272,4	8.431,7	2,7	578,7	647,3	-50,4	9.610,0
	08.	10.202,8	2,0	10.204,8	4.332,9	8.973,4	2,3	603,5	675,6	-50,0	10.204,8
	09.	10.228,0	2,1	10.230,1	4.334,0	8.951,7	2,1	668,7	659,3	-51,7	10.230,1
	10.	10.412,8	1,8	10.414,6	4.304,2	9.143,5	2,8	640,0	680,6	-52,3	10.414,6
	11.	10.358,7	1,8	10.360,5	4.261,9	9.122,8	2,4	609,1	678,8	-52,5	10.360,5
	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Strana aktiva CBBiH - monetarnih vlasti obuhvata zlato, devize u trezoru CBBiH, devizne depozite kod inostranih banaka, raspolaganje SDR, strane vrijednosne papire i ostalo. Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u opticaju izvan centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Strana pasiva CBBiH obuhvata kratkoročne obaveze prema nerezidentima, depozite nerezidenata i ostale kratkoročne obaveze prema nerezidentima i obaveze prema MMF-u (računi 1 i 2). Depoziti centralne vlade kod CBBiH predstavljaju prenosive i ostale depozite institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta u domaćoj valuti. Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, rezultat tekuće godine, opšte i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive.

T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka u BiH
- na kraju perioda, u milionima KM -

AKTIVA									
Godina	Mjesec	Rezerve	Strana aktiva	Potraživanja od generalne vlade	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9
2006.	12.	3.063,6	2.356,1	69,8	248,3	4.086,1	89,4	4.448,9	14.362,2
2007.	12.	4.022,9	3.558,6	127,5	271,3	5.315,7	159,6	5.791,7	19.247,3
2008.	12.	3.393,3	3.106,1	265,5	256,4	6.751,6	169,2	6.802,8	20.744,9
2009.	12.	3.632,0	3.190,3	355,5	268,2	6.682,5	103,0	6.409,8	20.641,1
2010.	12.	3.679,8	2.814,2	465,4	351,3	6.965,5	80,2	6.423,0	20.779,3
2011.	12.	3.469,7	2.724,5	904,7	360,2	7.166,9	94,0	6.768,9	21.488,9
2012.	12.	3.370,4	2.507,8	1.236,2	390,9	7.473,1	73,7	6.873,3	21.925,4
2013.	12.	3.843,7	2.637,3	1.379,4	451,6	7.556,4	67,4	7.131,8	23.067,7
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.854,5	443,6	7.452,0	61,3	7.501,7	24.054,3
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7
2017.	01.	4.906,3	2.556,6	2.244,7	372,1	7.704,5	60,9	8.125,8	25.971,0
	02.	4.804,7	2.554,9	2.265,3	377,6	7.812,4	62,4	8.157,5	26.034,8
	03.	4.661,8	2.642,9	2.302,9	380,1	7.936,1	78,7	8.251,6	26.254,0
	04.	4.728,2	2.677,5	2.322,2	379,2	7.977,7	76,3	8.326,1	26.487,3
	05.	4.747,2	2.751,1	2.382,2	372,3	8.008,3	81,9	8.399,9	26.742,8
	06.	4.796,0	2.683,7	2.380,8	376,1	8.078,9	91,8	8.463,7	26.871,0
	07.	4.795,0	2.865,0	2.320,3	388,8	8.193,0	92,8	8.526,2	27.181,0
	08.	5.277,4	2.875,6	2.234,4	386,7	8.125,8	93,1	8.562,6	27.555,7
	09.	5.265,2	2.870,3	2.227,2	387,0	8.158,8	93,6	8.599,8	27.602,0
	10.	5.505,3	2.967,3	2.248,5	391,6	8.194,0	87,5	8.649,2	28.043,4
	11.	5.534,2	2.840,6	2.256,1	385,9	8.247,6	81,6	8.674,0	28.019,9
	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.
Vidi bilješku na strani 44

Bilješka: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka obuhvata Konsolidovane bilanse komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajevo, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke Republike Srpske, Brčko distrikta (od jula 2001. do novembra 2002), NBRS (do decembra 1998) i NBBiH (do novembra 2002). Konsolidovana su međusobna potraživanja i obaveze između komercijalnih banaka. Rezerve banaka sastoje se od gotovine u trezorima banaka i depozita banaka kod CBBiH. Strana aktiva komercijalnih banaka obuhvata: devize u trezorima, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti kod nerezidenata, kredite nerezidentima, vrijednosne papire nerezidenata u stranoj valuti i ostala potraživanja od nerezidenata. Potraživanja od generalne vlade obuhvataju potraživanja od svih nivoa vlada: centralne vlade (institucije BiH, vlade entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta) i necentralne vlade (vlada kantona i općinskih vlada). Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvataju: potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća, nefinansijskih privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Bilans stanja komercijalnih banaka Federacije BiH sadrži pored aktivnog podbilansa i podatke pasivnog podbilansa. Pasivni podbilans sadrži obaveze po stranim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. Ove obaveze će preuzeti Ministarstvo finansija Federacije BiH u procesu privatizacije u skladu s entitetskim Zakonom o početnom bilansu preduzeća i banaka i Zakonom o privatizaciji.

T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka u BiH
- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	PASIVA										Ukupno
		Depoziti središnje vlade	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Vrijednosni papiri	Krediti	Strana pasiva	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12
2006.	12.	853,3	2.751,0	691,3	1.365,4	3.105,4	0,0	114,0	3.695,4	1.596,3	190,2	14.362,2
2007.	12.	2.335,0	3.534,4	833,8	1.726,5	3.661,1	5,2	106,1	4.817,5	1.968,6	259,1	19.247,3
2008.	12.	1.749,7	3.381,4	1.107,2	1.776,2	3.864,7	17,9	264,3	5.999,0	2.271,6	312,9	20.744,9
2009.	12.	1.397,9	3.530,3	1.078,0	1.844,3	4.241,0	13,6	446,7	5.386,1	2.319,4	383,9	20.641,1
2010.	12.	1.121,7	3.680,5	1.209,8	1.991,0	4.526,4	9,1	595,1	4.395,7	2.508,4	741,7	20.779,3
2011.	12.	955,7	3.807,9	1.100,1	2.285,7	4.846,1	0,0	675,3	3.778,6	3.045,1	994,3	21.488,9
2012.	12.	847,2	3.714,8	1.052,9	2.672,7	5.041,4	0,0	712,4	3.558,6	3.191,3	1.134,1	21.925,4
2013.	12.	717,8	4.137,4	1.189,3	3.006,3	5.202,4	0,0	707,9	3.329,9	3.348,9	1.427,8	23.067,7
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,0	0,0	681,0	2.960,0	3.408,5	1.606,8	24.054,3
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7
2017.	01.	995,7	5.917,2	1.621,4	3.903,9	5.490,3	8,0	505,7	2.177,8	3.805,6	1.545,4	25.971,0
	02.	994,4	5.928,2	1.618,1	3.942,6	5.519,1	7,9	505,7	2.132,6	3.837,3	1.548,8	26.034,8
	03.	1.016,2	5.931,8	1.592,7	3.984,5	5.591,7	7,9	503,9	2.219,1	3.878,1	1.528,1	26.254,0
	04.	1.047,8	6.028,1	1.603,3	3.954,6	5.568,8	8,0	503,7	2.319,0	3.913,9	1.540,2	26.487,3
	05.	1.096,2	6.102,4	1.718,7	4.002,7	5.538,3	8,0	492,8	2.294,0	3.952,9	1.536,8	26.742,8
	06.	1.056,0	6.207,4	1.633,5	4.008,3	5.566,1	8,0	480,6	2.470,1	3.906,1	1.534,9	26.871,0
	07.	1.039,7	6.357,5	1.655,2	4.025,4	5.541,3	8,0	488,2	2.583,4	3.960,9	1.521,4	27.181,0
	08.	1.217,4	6.531,1	1.693,9	4.053,5	5.527,7	7,9	479,4	2.506,4	3.993,2	1.545,0	27.555,7
	09.	1.211,3	6.569,8	1.734,4	4.058,4	5.564,3	7,9	457,4	2.464,2	4.032,7	1.501,5	27.602,0
	10.	1.316,3	6.730,8	1.861,9	4.069,6	5.602,4	8,0	437,7	2.441,6	4.052,4	1.522,8	28.043,4
	11.	1.383,2	6.802,0	1.765,9	4.090,3	5.630,8	8,0	433,2	2.349,4	4.045,7	1.511,4	28.019,9
	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.
Vidi bilješku na strani 49

Bilješka: Depoziti centralne vlade uključuju prenosive i ostale depozite u domaćoj i stranoj valuti institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i stranoj valuti predstavljaju obaveze banaka prema necentralnoj vladi (kantona i općina), nefinansijskim javnim preduzećima, nefinansijskim privatnim preduzećima, ostalim finansijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvu, neprofitnim institucijama i ostalim neklasifikovanim sektorima). Strana pasiva komercijalnih banaka obuhvata obaveze banaka prema nerezidentima po osnovu prenosivih i ostalih depozita, kredita, vrijednosnih papira, trgovinskih kredita i avansa i ostalih računa dugovanja. Prema novoj metodologiji, krediti na strani pasive su prikazani kao poseban finansijski instrument, uz koje se dodaje obračunata kamata.

Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, zadržani prihod, rezultat tekuće godine, opšte i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. Ostale stavke (neto) takođe obuhvataju i ograničene depozite.

T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu
u procentima, na godišnjem nivou

Stanovništvo																	
Kamatne stope na kredite u KM						Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom									Revolving krediti, prekoračenja i kreditne kartice (kreditna pogodnost i produženi krediti)*		
		Potrošački krediti		Ostali krediti		Potrošački krediti		Stambeni krediti				Ostali krediti			Kamatne stope na kredite u KM		Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom
Godina	Period	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 3 godina IPFKS	preko 10 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	Prekoračenja	Kreditna kartica sa produženim kreditom	Prekoračenja
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Ponderisani mjesečni prosjeci																	
2012.	12.	8,058	7,159	8,686	8,030	8,193	...	6,626	8,288	7,425	6,990	8,969	8,905	8,149	13,123	13,825	13,742
2013.	12.	7,738	...	7,664	7,018	7,248	8,542	6,360	7,497	7,375	6,056	8,429	8,412	8,599	12,442	14,622	13,907
2014.	12.	7,499	7,728	7,151	7,090	5,689	8,182	6,138	6,819	6,522	6,172	8,290	7,570	7,693	11,516	14,652	13,858
2015.	12.	7,797	4,790	7,236	6,819	...	6,919	5,609	6,163	6,081	5,822	7,616	7,163	7,436	12,367	14,706	12,740
2016.	12.	8,150	6,060	6,986	6,214	...	7,349	5,221	5,981	5,330	5,277	7,745	6,714	6,450	12,456	14,688	11,680
2017.	12.	4,159	...	5,944	6,261	...	7,169	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	14,668	11,191
2017.	1.	6,454	5,934	7,574	6,724	...	7,922	5,087	5,589	5,279	5,400	7,581	6,894	7,071	12,383	14,685	11,618
	2.	...	6,300	7,563	6,576	...	8,020	4,952	5,129	4,924	5,176	7,588	6,972	7,381	12,431	14,686	11,556
	3.	7,622	...	7,223	6,130	4,624	4,655	4,944	4,922	7,173	6,683	6,949	12,419	14,690	11,491
	4.	8,125	...	6,767	6,102	...	7,351	4,394	4,271	4,927	4,577	7,138	6,871	6,747	12,397	14,698	11,500
	5.	8,134	...	6,762	6,119	...	7,388	4,381	4,083	4,828	4,780	7,168	6,859	6,717	12,434	14,697	11,453
	6.	5,801	4,304	6,634	6,081	4,435	4,119	4,777	4,869	6,991	6,797	6,669	12,278	14,688	11,398
	7.	6,936	4,198	6,536	6,278	4,300	4,045	4,554	4,588	7,055	7,085	7,011	12,380	14,685	11,381
	8.	6,515	6,303	...	6,988	4,392	4,041	4,654	4,672	7,152	7,386	7,096	12,393	14,676	11,387
	9.	4,819	...	6,630	6,037	...	7,499	4,222	4,284	4,836	4,955	6,968	6,647	6,849	12,368	14,702	11,395
	10.	2,758	5,624	6,802	6,093	...	7,220	4,159	4,637	4,825	4,831	6,537	6,050	6,337	12,368	14,690	11,335
	11.	6,369	6,208	...	6,990	4,240	4,141	4,760	4,866	6,459	6,370	6,404	12,395	14,694	11,254
	12.	4,159	...	5,944	6,261	...	7,169	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	14,668	11,191
Iznosi kredita (novi poslovi)																- u hiljadama KM -	
2012.	12.	1.650	95	13.330	2.196	355	...	12.884	663	2.562	3.705	89.858	13.413	3.306	611.936	160.052	53.001
2013.	12.	473	...	62.268	5.512	390	422	11.481	763	2.493	2.900	105.523	17.232	7.034	538.077	114.753	49.438
2014.	12.	200	507	47.019	10.525	89	1.043	13.696	385	1.067	4.948	92.582	23.137	8.174	477.047	104.227	47.031
2015.	12.	51	292	34.379	18.377	...	118	10.486	432	990	4.021	112.780	14.553	15.293	530.393	100.377	56.325
2016.	12.	37	207	55.519	23.435	...	491	11.206	961	1.275	5.159	64.833	23.133	18.529	521.185	93.033	59.127
2017.	12.	483	...	49.832	14.785	...	569	17.187	395	3.826	8.180	74.945	23.401	36.446	522.643	89.901	56.786
2017.	1.	18	151	40.976	16.670	...	169	7.648	1.276	1.158	2.856	48.875	16.338	23.249	527.743	47.066	91.926
	2.	...	234	45.212	20.836	...	308	7.672	714	1.847	4.524	62.982	18.981	36.384	519.382	45.125	90.541
	3.	108	...	83.797	34.527	18.397	785	4.030	6.956	95.839	29.969	45.111	517.808	45.868	90.381
	4.	44	...	74.011	31.854	...	589	19.559	1.033	4.023	4.784	75.808	23.046	48.605	513.717	45.737	89.470
	5.	90	...	65.981	27.088	...	421	21.897	897	3.426	6.521	88.879	8.836	41.728	523.291	46.094	90.079
	6.	106	144	61.145	27.798	21.786	537	3.026	8.674	89.666	10.648	36.621	518.460	46.713	89.838
	7.	257	163	64.703	26.887	15.963	417	2.916	6.429	75.474	7.357	26.140	522.597	47.269	89.554
	8.	64.367	23.480	...	486	18.357	398	4.121	9.481	56.668	12.973	24.068	524.388	47.011	89.946
	9.	164	...	39.629	17.608	...	303	15.621	395	2.261	6.731	80.975	21.824	29.444	531.211	47.922	89.304
	10.	302	250	43.317	15.137	...	471	14.490	290	3.234	7.177	88.974	29.540	45.441	535.814	48.707	90.924
	11.	43.521	15.281	...	437	18.020	508	2.754	11.897	76.322	22.717	38.976	535.843	50.026	89.748
	12.	483	...	49.832	14.785	...	569	17.187	395	3.826	8.180	74.945	23.401	36.446	522.643	89.901	56.786

Napomena:

Kamatne stope u tabeli za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope ... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumjevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publikuju

T11: Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima u procentima, na godišnjem nivou

Nefinansijska preduzeća														
Kamatne stope na kredite u KM						Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom								
Godina	Period	do iznosa od 0,25 mil EUR		preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR	do iznosa od 0,25 mil EUR			preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR			Preko iznosa 1 mil EUR	Revolving krediti i prekoračenja*	
		promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Kamatne stope na kredite u KM	Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ponderisani mjesečni prosjeci														
2012.	12.	8,245	8,005	6,691	6,670	7,689	8,727	7,765	7,998	6,414	7,914	7,000	7,029	6,509
2013.	12.	8,011	7,526	6,460	7,223	7,834	8,231	8,016	6,731	6,707	7,867	6,417	6,838	6,517
2014.	12.	7,071	7,097	5,798	6,090	6,668	7,572	6,997	6,175	6,479	5,444	4,875	6,355	6,311
2015.	12.	6,608	6,409	4,988	5,626	6,687	5,816	6,189	5,812	5,902	6,260	5,953	5,519	5,955
2016.	12.	5,977	5,420	4,623	4,315	5,845	4,882	5,008	5,628	4,448	4,854	4,463	4,707	4,868
2017.	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	3,772	4,601	3,518	4,011	4,131
2017.	1.	5,827	5,377	4,619	4,287	5,921	5,339	4,733	5,212	4,200	4,695	5,238	4,644	4,811
	2.	5,603	5,509	4,531	4,112	5,902	4,872	4,630	5,578	4,641	4,753	5,272	4,565	4,742
	3.	5,474	5,398	4,184	3,969	6,060	5,199	4,886	5,246	4,317	4,474	5,127	4,489	4,692
	4.	5,454	5,233	3,898	3,962	5,614	5,018	4,782	5,577	4,046	4,165	4,600	4,425	4,754
	5.	5,397	5,063	3,959	4,241	5,827	4,991	4,795	5,146	4,311	4,299	4,261	4,367	4,586
	6.	5,487	5,222	3,798	3,925	5,650	4,757	4,721	5,219	4,080	4,298	4,567	4,293	4,624
	7.	5,355	5,048	3,487	3,879	5,487	4,966	4,799	5,256	3,901	4,432	4,255	4,250	4,462
	8.	5,494	5,377	3,730	3,704	5,371	5,004	4,528	5,221	3,860	...	4,807	4,265	4,461
	9.	5,153	5,391	3,609	3,632	5,437	4,892	4,975	5,086	4,080	5,026	4,862	4,166	4,411
	10.	5,022	5,112	3,628	4,058	4,944	4,635	4,983	4,713	4,033	4,806	5,479	4,107	4,354
	11.	5,410	4,934	3,639	3,501	5,533	4,615	4,750	4,755	4,215	4,960	5,299	4,061	4,236
	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	4,011	4,601	3,518	4,011	4,131
Iznosi kredita (novi poslovi)												- u hiljadama KM -		
2012.	12.	59.827	3.218	78.180	69.492	31.020	12.444	6.103	25.115	11.663	5.238	68.638	1.804.800	598.167
2013.	12.	58.148	2.808	61.373	59.503	36.938	14.643	5.331	47.739	3.490	11.397	63.237	1.712.557	593.756
2014.	12.	57.589	3.428	59.350	45.951	51.005	11.580	4.490	51.621	13.600	10.177	138.835	1.562.823	574.250
2015.	12.	50.117	14.157	56.173	42.450	17.594	13.003	6.571	30.490	19.323	14.047	35.546	1.667.461	534.778
2016.	12.	48.482	19.022	68.596	35.951	18.266	15.794	5.580	10.638	6.238	18.458	45.779	1.865.259	461.392
2017.	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315
2017.	1.	25.880	9.392	43.177	43.855	7.039	5.441	3.702	13.662	8.326	4.885	14.700	1.854.822	459.656
	2.	35.597	16.415	36.083	27.326	11.687	8.650	3.028	11.311	6.973	6.372	58.476	1.959.903	458.202
	3.	46.818	20.558	58.911	45.750	14.550	11.779	5.066	33.578	9.467	15.618	41.566	1.981.951	449.053
	4.	41.842	14.074	58.860	19.825	9.554	12.479	7.696	17.797	5.435	10.886	103.919	2.023.042	432.400
	5.	39.620	14.969	54.008	42.670	12.519	10.509	4.282	16.518	13.799	7.138	62.481	2.007.292	455.283
	6.	40.500	15.980	65.338	61.573	10.970	8.069	6.165	16.860	7.426	16.533	58.466	2.050.402	463.795
	7.	39.217	13.592	56.771	34.600	9.335	8.677	5.902	22.404	6.934	6.519	78.334	2.059.626	409.031
	8.	30.280	11.339	50.260	23.415	7.912	9.758	2.742	19.703	4.837	-	33.412	2.027.200	389.799
	9.	38.727	12.165	64.500	27.294	8.073	8.021	5.812	12.237	7.518	7.949	45.475	2.092.995	369.280
	10.	47.774	10.829	43.045	49.250	9.583	13.224	6.134	28.920	8.175	10.099	52.530	2.113.367	367.856
	11.	41.108	12.484	42.866	48.254	13.777	12.214	5.009	24.318	12.186	14.611	36.353	2.108.108	390.443
	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315

Napomena:

Revidirana serija podataka o kamatnim stopama na kredite preduzećima u KM s valutnom klauzulom, do iznosa 0,25 mil. EUR, promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS, za period januar 2015. – novembar 2017. godine, zbog isključenja podataka jedne banke s kamatnim stopama koje ne odražavaju kretanje na tržištu.

* Kamatne stope u tabeli za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope ... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publikuju

Nema podataka za kamatne stope na kredite u stranoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima nefinansijskim preduzećima.

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva i nefinansijskih preduzeća
u procentima, na godišnjem nivou

Stanovništvo									
Godina	Period	Depoziti u KM i depoziti s valutnom klauzulom				Depoziti u EUR			
		s dogovorenim dospijecem			Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	s dogovorenim dospijecem			Depoziti po viđenju (prekonoćni)*
		do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine		do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ponderisani mjesečni prosjeci									
2012.	12.	2,079	3,163	4,407	0,140	2,384	3,298	3,993	0,342
2013.	12.	1,973	3,189	3,754	0,116	2,068	3,127	3,927	0,240
2014.	12.	1,263	2,764	2,973	0,089	1,431	2,901	3,170	0,181
2015.	12.	1,062	2,164	2,358	0,091	1,236	2,128	2,684	0,129
2016.	12.	0,548	1,698	2,102	0,093	0,545	1,525	2,211	0,106
2017.	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062
2017.	01.	0,550	1,570	2,028	0,070	0,434	1,516	2,006	0,093
	02.	0,473	1,655	1,814	0,067	0,402	1,429	1,705	0,089
	03.	0,369	1,779	1,757	0,077	0,462	1,593	2,103	0,087
	04.	0,352	1,700	1,639	0,066	0,304	1,539	1,606	0,086
	05.	0,362	1,596	1,593	0,058	0,335	1,583	1,447	0,069
	06.	0,436	1,715	1,509	0,057	0,307	1,657	1,494	0,068
	07.	0,481	1,466	1,512	0,057	0,331	1,485	1,572	0,067
	08.	0,422	1,492	1,520	0,055	0,344	1,426	1,573	0,066
	09.	0,567	1,468	1,573	0,056	0,359	1,297	1,617	0,065
	10.	0,396	1,490	1,477	0,055	0,467	1,306	2,064	0,064
	11.	0,378	1,451	1,892	0,055	0,338	1,320	1,522	0,062
	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062
Iznos depozita (novi poslovi)									
									- u hiljadama KM -
2012.	12.	22.786	32.900	32.655	1.691.057	30.445	77.512	40.687	689.308
2013.	12.	19.637	34.381	21.954	1.923.736	29.340	74.954	57.798	731.719
2014.	12.	24.762	33.097	19.050	2.115.947	28.079	72.251	48.611	787.586
2015.	12.	15.246	29.802	27.103	2.540.711	22.363	57.842	54.185	921.532
2016.	12.	12.326	33.407	37.407	3.052.215	15.650	50.354	53.399	1.046.384
2017.	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762
2017.	01.	11.586	23.640	27.354	3.065.931	14.340	43.252	41.055	1.075.798
	02.	10.803	24.114	24.581	3.090.258	13.943	42.639	39.652	1.084.848
	03.	7.974	29.053	26.301	3.124.024	10.743	54.799	90.492	1.084.142
	04.	7.753	19.368	18.987	3.163.551	11.617	44.186	38.155	1.097.170
	05.	9.799	20.993	24.748	3.164.343	12.404	46.965	38.051	1.109.685
	06.	7.533	25.518	19.733	3.192.100	10.755	49.448	27.827	1.133.377
	07.	7.393	23.001	14.995	3.213.209	12.906	42.184	41.623	1.144.992
	08.	7.974	21.497	23.786	3.238.372	13.912	53.142	35.189	1.159.203
	09.	11.798	23.461	27.806	3.242.965	11.881	41.791	52.794	1.179.900
	10.	9.253	22.159	21.810	3.245.554	13.213	42.409	89.352	1.206.167
	11.	8.369	25.155	30.724	3.263.078	10.648	47.435	63.074	1.193.825
	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762

Napomena:

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijecem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

Depoziti u stranoj valuti obuhvaćaju sve strane valute osim EUR

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva i nefinansijskih preduzeća
u procentima, na godišnjem nivou

Nefinansijska preduzeća										
Depoziti u stranoj valuti		Depoziti u KM i s valutnom klauzulom					Depoziti u EUR			Depoziti u stranoj valuti
sa dogovorenim dospijećem	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*
		do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine		do 1 godine	preko 1 i do 2 godine	preko 2 godine		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Ponderisani mjesečni prosjeci										
1,953	0,092	3,467	4,540	4,063	0,176	1,456	4,026	...	0,136	0,098
1,232	0,075	1,686	3,862	3,933	0,219	2,458	3,517	...	0,144	0,157
0,916	0,064	0,760	2,867	3,369	0,203	1,890	...	2,319	0,132	0,094
0,966	0,061	0,930	1,428	1,937	0,122	0,609	2,469	...	0,097	0,057
0,423	0,057	0,456	1,393	1,822	0,085	0,915	...	2,124	0,083	0,048
0,572	0,046	0,708	1,588	...	0,045	0,588	0,019	0,033
0,324	0,056	0,720	1,538	...	0,078	0,086	0,043
0,415	0,055	0,602	1,233	1,435	0,081	1,772	0,079	0,047
0,289	0,059	0,923	1,023	2,102	0,072	...	1,349	...	0,073	0,046
0,449	0,060	0,468	0,712	2,187	0,067	...	1,263	...	0,056	0,035
0,516	0,051	0,607	1,334	1,782	0,066	0,063	0,031
0,415	0,051	0,569	0,914	2,027	0,059	1,663	0,062	0,035
0,362	0,050	0,524	1,213	1,795	0,059	...	0,153	...	0,056	0,036
0,375	0,049	1,125	0,983	1,669	0,053	1,046	1,243	...	0,047	0,027
0,458	0,048	0,809	1,465	...	0,053	0,852	0,031	0,025
0,416	0,049	1,145	0,954	1,856	0,052	0,531	1,890	...	0,020	0,031
0,660	0,046	0,432	0,978	1,735	0,048	0,016	0,038
1,588	0,046	0,708	1,588	...	0,045	0,588	0,019	0,033
Iznos depozita (novi poslovi)										- u hiljadama KM -
11.233	217.349	45.600	53.329	3.973	1.536.916	17.408	1.248	...	319.103	44.031
5.744	235.804	20.855	22.272	5.378	1.889.799	6.398	40.153	...	427.605	42.477
4.240	213.851	26.218	15.491	4.029	1.920.631	1.277	...	1.381	494.367	63.957
7.180	233.901	16.591	61.505	8.118	2.029.544	3.118	10.252	...	475.393	63.119
3.090	261.142	19.822	14.794	8.874	2.168.102	1.663	...	17.116	523.643	75.169
3.981	287.026	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	677.882	89.421
3.178	264.891	18.288	5.201	...	2.213.016	556.809	84.397
2.368	269.560	8.903	3.657	35.301	2.153.024	29.477	543.752	86.127
5.145	272.508	11.298	5.761	8.952	2.115.039	...	1.452	...	556.432	89.103
2.424	268.915	6.439	8.151	17.561	2.122.509	...	3.357	...	540.883	97.095
2.405	275.449	6.868	12.953	20.400	2.200.924	571.389	109.758
1.845	276.625	19.465	27.259	2.791	2.245.040	47.527	516.182	97.004
2.985	272.498	12.774	53.215	31.846	2.353.728	...	326	...	555.589	112.856
3.043	273.560	7.659	10.495	265	2.430.308	6.406	3.935	...	585.217	100.673
2.608	277.385	10.427	9.044	...	2.432.223	1.245	622.875	97.606
4.350	302.620	42.943	9.436	14.042	2.523.670	26.613	1.243	...	669.117	83.696
24.345	285.863	7.584	12.990	19.428	2.553.482	677.940	81.907
3.981	287.026	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	677.882	89.421

Napomena:

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).
Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijećem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.
Depoziti u stranoj valuti obuhvaćaju sve strane valute osim EUR

T13: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka
- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Depoziti			Kredit		
		Prenosivi depoziti	Ostali depoziti	Ukupni depoziti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2006.	12.	4.004,4	4.758,1	8.762,5	2.057,0	6.755,6	8.812,6
2007.	12.	5.105,8	6.980,7	12.086,5	2.541,4	8.954,2	11.495,5
2008.	12.	4.904,3	6.970,0	11.874,4	3.427,5	10.708,6	14.136,1
2009.	12.	5.214,4	6.877,0	12.091,4	3.391,5	10.293,3	13.684,8
2010.	12.	5.556,9	6.972,4	12.529,3	3.614,8	10.530,3	14.145,1
2011.	12.	5.518,1	7.474,1	12.992,2	3.972,1	10.929,9	14.901,9
2012.	12.	5.306,9	8.018,8	13.325,8	4.271,2	11.271,3	15.542,5
2013.	12.	5.771,9	8.477,3	14.249,2	4.318,6	11.707,7	16.026,4
2014.	12.	6.292,8	9.082,5	15.375,2	4.170,2	12.303,3	16.473,5
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2017.	01.	8.173,7	9.741,3	17.914,9	4.173,8	13.005,8	17.179,6
	02.	8.180,7	9.808,2	17.988,9	4.286,5	13.049,9	17.336,4
	03.	8.116,6	9.988,3	18.104,9	4.346,3	13.233,5	17.579,8
	04.	8.254,8	9.935,8	18.190,6	4.319,4	13.350,5	17.669,9
	05.	8.509,7	9.936,8	18.446,5	4.348,0	13.400,8	17.748,8
	06.	8.513,5	9.947,2	18.460,7	4.340,8	13.589,3	17.930,1
	07.	8.658,5	9.949,9	18.608,5	4.305,0	13.814,3	18.119,4
	08.	9.068,0	9.945,0	19.012,9	4.221,0	13.817,1	18.038,2
	09.	9.150,9	9.977,6	19.128,5	4.256,2	13.863,1	18.119,3
	10.	9.561,0	10.010,2	19.571,2	4.285,0	13.913,0	18.198,0
	11.	9.565,0	10.097,8	19.662,8	4.285,6	13.975,8	18.261,5
	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.
Vidi napomenu na strani 49.

Napomena: Ukupni depoziti predstavljaju obaveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim institucionalnim sektorima u domaćoj i stranoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i stranoj valuti.

T14: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA													
Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2006.	12.	44,2	393,7	348,6	169,8	124,3	156,0	697,6	1.067,2	139,6	853,3	10,1	4.004,4
2007.	12.	45,7	544,5	381,0	242,0	147,5	186,2	740,3	1.321,0	176,2	1.311,7	9,6	5.105,8
2008.	12.	52,3	255,2	271,7	204,0	108,2	137,5	781,8	1.328,9	161,3	1.558,8	44,7	4.904,3
2009.	12.	41,4	416,0	352,7	187,9	148,6	146,5	852,2	1.280,0	173,1	1.601,4	14,5	5.214,4
2010.	12.	58,8	458,1	291,0	194,6	149,7	144,2	723,8	1.444,3	172,4	1.904,0	16,1	5.556,9
2011.	12.	42,2	413,1	290,9	190,0	154,8	176,9	688,5	1.447,8	182,1	1.917,2	14,7	5.518,1
2012.	12.	94,0	339,2	231,1	195,2	105,9	161,5	517,5	1.443,4	186,5	2.015,3	17,0	5.306,9
2013.	12.	65,3	300,8	228,1	172,4	79,0	209,7	615,2	1.667,4	194,4	2.226,8	12,8	5.771,9
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6
2017.	12.	150,8	612,8	558,9	305,9	146,3	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1
2017.	01.	102,1	470,0	409,8	241,7	63,0	212,1	591,5	2.347,7	273,1	3.444,2	18,6	8.173,7
	02.	103,8	459,8	418,2	266,9	70,8	222,3	542,4	2.322,3	274,9	3.480,3	18,9	8.180,7
	03.	94,2	421,5	452,7	269,5	76,5	198,8	554,6	2.239,5	259,7	3.531,8	17,9	8.116,6
	04.	106,7	444,6	461,4	277,8	72,2	225,4	633,8	2.185,2	257,7	3.565,3	24,7	8.254,8
	05.	120,8	489,8	491,4	283,3	78,0	232,9	595,7	2.357,3	272,4	3.570,0	18,1	8.509,7
	06.	107,8	486,1	528,1	273,5	78,6	206,1	583,1	2.340,6	274,8	3.616,3	18,4	8.513,5
	07.	108,4	456,4	514,5	288,9	81,0	220,1	601,5	2.449,5	279,0	3.638,8	20,4	8.658,5
	08.	108,7	636,5	537,6	295,1	97,8	283,3	554,2	2.580,0	288,1	3.666,8	19,8	9.068,0
	09.	111,8	637,5	588,1	312,8	97,3	245,1	566,5	2.594,2	291,2	3.683,8	22,6	9.150,9
	10.	156,4	712,0	640,0	318,2	100,0	248,3	626,3	2.719,7	295,6	3.724,4	20,2	9.561,0
	11.	162,3	704,0	654,8	314,2	147,0	247,5	619,4	2.672,8	291,6	3.731,1	20,2	9.565,0
	12.	150,8	612,8	558,9	305,9	146,3	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.
Vidi bilješku na strani 49

Bilješka:

Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se direktno upotrijebiti za plaćanja trećim licima, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prenos sredstava na prenosive depozite.

T15: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka
- na kraju perioda, u milionima KM -

DEPOZITI SVIH DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA													
Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2006.	12.	22,7	222,3	35,6	33,0	42,4	168,3	405,0	516,0	50,9	3.246,9	15,1	4.758,1
2007.	12.	11,8	1.457,4	56,4	47,4	124,0	217,5	537,8	595,4	59,8	3.854,2	18,9	6.980,7
2008.	12.	16,0	1.211,7	21,3	50,1	101,5	334,0	758,5	743,7	78,1	3.647,0	8,2	6.970,0
2009.	12.	4,7	725,3	20,9	48,8	61,7	478,8	753,5	606,0	100,5	4.062,0	14,8	6.877,0
2010.	12.	22,5	383,2	16,8	41,2	49,2	438,8	825,0	504,5	91,2	4.580,4	19,6	6.972,4
2011.	12.	62,8	237,8	24,0	30,0	41,7	567,5	816,3	471,5	79,1	5.134,1	9,2	7.474,1
2012.	12.	31,7	242,0	21,4	27,6	31,0	598,3	778,9	537,8	87,1	5.639,9	23,0	8.018,8
2013.	12.	62,7	170,8	21,0	26,6	35,0	651,4	724,0	531,1	100,3	6.137,1	17,1	8.477,3
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	669,6	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.082,5
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,7	766,6	554,4	102,6	7.412,7	15,8	10.110,8
2017.	01.	73,3	238,3	20,9	29,3	35,4	771,6	689,7	476,4	121,0	7.269,4	15,9	9.741,3
	02.	70,8	239,4	19,7	30,3	36,3	779,9	743,9	472,3	123,9	7.274,2	17,5	9.808,2
	03.	71,4	308,1	20,1	30,3	32,7	783,7	745,6	510,3	124,3	7.343,1	18,9	9.988,3
	04.	70,1	307,1	20,2	34,1	35,2	782,9	692,8	503,4	122,9	7.347,4	19,7	9.935,8
	05.	68,0	287,0	21,9	35,5	40,7	791,4	733,6	495,2	117,9	7.326,7	18,8	9.936,8
	06.	65,1	267,2	22,4	37,5	40,6	808,0	743,3	495,6	116,0	7.332,2	19,4	9.947,2
	07.	104,3	240,9	24,1	36,4	38,1	799,1	755,0	509,8	118,1	7.306,5	17,7	9.949,9
	08.	72,2	266,2	26,0	38,0	25,3	813,8	755,9	506,5	117,0	7.308,1	16,0	9.945,0
	09.	53,7	271,5	26,6	41,1	29,7	816,2	758,5	502,5	117,4	7.340,4	20,0	9.977,6
	10.	38,7	272,1	24,1	41,1	27,4	823,6	749,1	533,7	117,5	7.354,3	28,7	10.010,2
	11.	77,4	273,4	24,2	38,6	26,0	822,9	767,4	548,8	117,0	7.386,1	16,1	10.097,8
	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,7	766,6	554,4	102,6	7.412,7	15,8	10.110,8

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.
Vidi bilješku na strani 49

Bilješka:

Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim licima, štedne i oročene depozite, ostale depozite - ostalo.

T16: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka
- na kraju perioda, u milionima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA													
Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Krediti fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim preduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim preduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2006.	12.	0,1	6,2	2,2	1,4	0,1	30,1	77,6	1.453,4	11,8	466,6	7,5	2.057,0
2007.	12.	0,0	6,3	2,3	0,3	0,0	53,5	73,8	1.819,0	17,0	564,5	4,6	2.541,4
2008.	12.	0,0	6,0	2,3	10,4	0,1	69,8	76,5	2.579,8	32,8	645,7	4,2	3.427,5
2009.	12.	3,2	8,7	2,2	31,7	33,5	33,4	80,0	2.459,8	10,6	716,4	12,0	3.391,5
2010.	12.	0,1	6,1	2,3	21,9	40,6	28,1	69,1	2.624,0	13,5	801,9	7,1	3.614,8
2011.	12.	0,0	11,9	1,4	21,5	26,0	37,4	70,1	2.935,2	5,9	858,4	4,2	3.972,1
2012.	12.	0,0	2,6	0,7	22,2	9,9	41,1	73,8	3.188,4	6,7	919,5	6,3	4.271,2
2013.	12.	0,0	12,9	0,6	40,1	35,3	28,5	89,2	3.152,2	5,5	942,2	12,1	4.318,6
2014.	12.	0,0	26,7	4,0	45,3	26,0	27,4	90,7	2.989,7	4,9	936,4	19,0	4.170,2
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5
2017.	01.	0,0	53,5	4,3	20,0	50,8	22,2	90,2	3.019,7	7,0	891,4	14,7	4.173,8
	02.	0,0	63,1	7,4	20,8	61,1	23,5	72,1	3.127,0	7,8	887,8	15,9	4.286,5
	03.	0,0	52,6	8,3	21,0	52,0	32,3	80,6	3.190,1	7,6	886,2	15,8	4.346,3
	04.	0,0	49,1	8,0	21,4	35,1	34,9	79,0	3.185,2	7,3	883,1	16,2	4.319,4
	05.	0,0	49,8	7,1	18,4	22,4	37,3	76,6	3.220,0	6,6	893,9	15,9	4.348,0
	06.	0,0	48,6	10,1	17,2	21,6	37,5	74,5	3.221,6	7,5	885,7	16,5	4.340,8
	07.	0,0	46,7	8,8	15,6	34,2	38,6	80,5	3.163,5	8,8	891,7	16,7	4.305,0
	08.	0,0	47,1	5,8	14,9	11,2	37,4	78,4	3.106,5	8,5	894,5	16,6	4.221,0
	09.	0,0	45,6	4,7	14,6	10,0	37,1	82,1	3.137,2	10,4	898,3	16,1	4.256,2
	10.	0,0	48,7	2,8	14,2	19,2	33,4	78,3	3.158,7	9,5	904,2	16,1	4.285,0
	11.	0,0	48,8	2,6	13,8	8,2	25,8	75,1	3.189,9	9,2	896,6	15,7	4.285,6
	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.
Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka:

Do 2006. ukupna potraživanja od svih nivoa vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) prikazana su u tabeli kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu, jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Kratkoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora do jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti

T17: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka
- na kraju perioda, u milionima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA													
Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Kredit vladama kantona	Kredit vladama općina	Kredit fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Kredit nefinansijskim javnim preduzećima	Kredit nefinansijskim privatnim preduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Kredit stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2006.	12.	0,0	0,4	1,3	56,2	0,6	31,8	167,7	2.592,7	10,3	3.893,0	1,5	6.755,6
2007.	12.	0,7	8,8	1,1	92,3	15,5	77,9	195,0	3.439,2	18,5	5.104,4	0,9	8.954,2
2008.	12.	1,7	95,6	0,9	132,5	13,5	73,9	177,2	4.142,2	19,5	6.051,1	0,5	10.708,6
2009.	12.	1,4	89,2	2,1	155,5	19,7	43,6	185,8	4.186,9	17,4	5.590,8	0,9	10.293,3
2010.	12.	0,1	105,8	40,2	201,6	26,5	27,0	270,8	4.309,5	17,4	5.522,3	9,1	10.530,3
2011.	12.	0,0	233,2	42,8	251,1	38,8	25,4	285,3	4.186,7	12,7	5.846,4	7,5	10.929,9
2012.	12.	0,0	404,3	68,7	289,5	28,4	19,3	313,0	4.248,8	16,3	5.875,2	7,9	11.271,3
2013.	12.	0,0	418,6	77,9	299,4	17,5	23,4	361,5	4.369,0	15,0	6.123,0	2,5	11.707,7
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	351,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.303,3
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
2017.	01.	0,0	288,6	226,2	259,0	101,1	23,9	278,2	4.646,3	11,7	7.170,5	0,4	13.005,8
	02.	0,0	282,6	222,2	254,6	100,3	24,6	301,7	4.645,9	10,0	7.207,5	0,4	13.049,9
	03.	0,0	324,5	216,5	250,5	95,7	31,1	295,8	4.708,6	9,8	7.300,7	0,4	13.233,5
	04.	0,0	318,0	211,9	255,1	106,4	26,5	296,5	4.752,2	10,3	7.373,1	0,4	13.350,5
	05.	0,0	311,5	208,6	260,9	101,4	30,3	292,1	4.748,3	10,1	7.437,1	0,4	13.400,9
	06.	0,0	353,0	204,2	266,3	97,9	39,8	296,9	4.810,6	12,5	7.507,7	0,3	13.589,3
	07.	0,0	343,0	199,2	273,9	98,0	40,2	303,6	4.989,5	12,4	7.554,3	0,3	13.814,3
	08.	0,0	327,5	195,2	274,4	90,8	41,1	303,6	4.980,5	12,2	7.591,5	0,3	13.817,1
	09.	0,0	343,3	190,2	277,6	87,9	42,1	300,2	4.985,3	12,9	7.623,7	0,2	13.863,1
	10.	0,0	334,2	210,9	272,0	87,5	41,1	308,5	4.981,9	12,7	7.664,0	0,2	13.913,0
	11.	0,0	333,5	212,4	264,6	82,1	43,6	306,1	5.020,7	12,5	7.700,2	0,2	13.975,8
	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.
Vidi bilješku na strani 49.

Bilješka:

Do 2006. ukupna potraživanja od svih nivoa vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) prikazana su u tabeli kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu, jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Dugoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora preko jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti.

T18: Kupovina i prodaja KM

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo	Kumulativ salda
1	2	3	4	5(3-4)	6
2006.		3.316.074	2.181.712	1.134.362	4.880.802
2007.		3.878.146	2.822.867	1.055.279	5.936.081
2008.		4.933.211	5.564.318	-631.108	5.304.973
2009.		4.197.642	4.234.491	-36.849	5.268.124
2010.		5.273.777	5.014.550	259.227	5.527.351
2011.		5.088.041	5.162.710	-74.669	5.452.682
2012.		5.511.162	5.491.846	19.316	5.471.998
2013.		4.588.615	3.918.598	670.017	6.142.015
2014.		5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2017.	01.	314.881	418.412	-103.531	8.360.098
	02.	312.555	375.373	-62.819	8.297.280
	03.	421.708	529.257	-107.550	8.189.730
	04.	522.189	364.058	158.131	8.347.861
	05.	509.831	508.563	1.268	8.349.129
	06.	749.293	658.692	90.601	8.439.731
	07.	938.815	840.010	98.805	8.538.535
	08.	1.333.621	756.323	577.298	9.115.834
	09.	620.321	630.332	-10.011	9.105.823
	10.	765.497	556.433	209.064	9.314.887
	11.	805.290	847.076	-41.787	9.273.100
	12.	1.182.377	936.655	245.721	9.518.821

T19: Prosječne obavezne rezerve
- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obavezne rezerve*	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Razlika
1	2	3	4	5	6=5-4
2008.		17.320.130	2.961.865	3.630.571	668.706
2009.		16.194.265	1.754.398	3.010.417	1.256.019
2010.		15.617.849	1.624.905	3.154.793	1.529.888
2011.		15.227.393	1.323.886	2.959.315	1.635.429
2012.		14.755.574	1.257.850	2.711.013	1.453.163
2013.		15.162.241	1.290.758	3.103.865	1.813.107
2014.		15.999.278	1.370.137	3.577.824	2.207.688
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2017.	01.	20.383.300	2.038.330	4.193.367	2.155.037
	02.	20.360.577	2.036.058	4.137.602	2.101.544
	03.	20.440.989	2.044.099	4.037.032	1.992.933
	04.	20.594.783	2.059.478	3.924.350	1.864.872
	05.	20.862.763	2.086.276	4.041.640	1.955.364
	06.	21.081.265	2.108.126	4.046.262	1.938.136
	07.	21.231.283	2.123.128	4.091.430	1.968.302
	08.	21.542.794	2.154.279	4.344.400	2.190.120
	09.	21.785.669	2.178.567	4.548.132	2.369.565
	10.	21.945.254	2.194.525	4.654.556	2.460.030
	11.	22.249.300	2.224.930	4.796.097	2.571.167
	12.	22.220.255	2.222.025	4.825.215	2.603.190

Bilješka:

Od 1. jula 2016. godine stopa obavezne rezerve koju primjenjuje CBBiH na osnovicu za obračun obavezne rezerve iznosi 10%.

Od 1. jula 2016. godine CBBiH primjenjuje nove stope za obračun naknade na sredstva na računu rezervi banaka: Centralna banka BiH na računu rezervi komercijalne banke u obračunskom periodu ne obračunava naknadu na iznos sredstava obavezne rezerve, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Evropska centralna banka na depozite komercijalnih banaka (Deposit Facility Rate).

Od 1. maja 2015. godine Centralna banka obračunava naknadu banci na iznos sredstava te banke na računu rezervi kod Centralne banke u obračunskom periodu, kako slijedi:

- na iznos obavezne rezerve – prosjek EONIA-e koji je u istom periodu zabilježen na tržištu umanjen za 10 baznih poena, ili minimum nula,
- na iznos sredstava iznad obavezne rezerve – nulta stopa naknade.

Nulta stopa naknade na obaveznu rezervu primjenjuje se u slučaju da je prosječna EONIA umanjena za 10 baznih poena imala negativnu vrijednost.

Od 1. septembra 2014. stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderisanog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obavezne rezerve obračunava 70% ili minimum nula, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve 90% od navedene stope ili minimum nula.

Od 1. avgusta 2011. godine stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderisanog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obavezne rezerve obračunava 70%, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve 90% od navedene stope.

Od 1. februara 2011. g stopa obavezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospjeća do jedne godine je smanjena sa 14% na 10%, dok je stopa obavezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospjeća preko jedne godine ostala nepromjenjena.

Od 1. jula 2010. godine stopa naknade na iznos obavezne rezerve je promjenjena i obračunava se na osnovu prosjeka kamatne stope koju je u istom periodu ostvarila Centralna banka na "overnight" depozite, dok je stopa naknade na iznos sredstava iznad obavezne rezerve ostala nepromjenjena.

Od 1. maja 2009. god. stopa obavezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospjeća preko jedne godine iznosi 7%.

Od 1. aprila 2009. god. stopa naknade se utvrđuje: na iznos sredstava koji je banka dužna da drži kao obavezne rezerve po stopi 0.50%, na iznos sredstava iznad obavezne rezerve po stopi koja se utvrđuje na osnovu prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana.

Od 1. januara 2009. g stopa obavezne rezerve je 14% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospjeća do jedne godine, a 10% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospjeća preko jedne godine.

Od 11. oktobra 2008. god. stopa obavezne rezerve je smanjena sa 18% na 14%.

Od 1. januara 2008. god. stopa obavezne rezerve je povećana sa 15% na 18%.

*Osnovicu za obračun obavezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i drugim valutama izraženi u KM.

T20: Transakcije u platnom prometu
 - u milionima KM -

Godina	Mjesec	RTGS		ŽIROKLIRING		UKUPNO	
		br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2006.		591.823	37.280	24.309.113	10.448	24.900.936	47.728
2007.		704.702	48.174	27.662.395	12.018	28.367.097	60.193
2008.		766.690	57.335	28.831.882	13.009	29.598.572	70.345
2009.		692.669	52.283	28.346.898	12.175	29.039.567	64.458
2010.		713.755	55.281	31.060.911	12.498	31.774.666	67.779
2011.		760.459	63.608	31.729.367	13.046	32.489.826	76.653
2012.		763.522	68.310	33.073.839	13.223	33.837.361	81.533
2013.		773.099	63.232	35.026.526	13.373	35.799.626	76.605
2014.		821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2017.	01.	66.631	5.410	2.951.538	1.115	3.018.169	6.525
	02.	70.264	5.339	3.153.733	1.173	3.223.997	6.512
	03.	85.486	6.306	3.587.741	1.396	3.673.227	7.702
	04.	78.784	6.192	3.224.703	1.307	3.303.487	7.499
	05.	84.234	6.602	3.430.355	1.408	3.514.589	8.011
	06.	86.283	6.875	3.396.530	1.404	3.482.813	8.279
	07.	84.614	6.689	3.368.531	1.387	3.453.145	8.076
	08.	87.901	7.550	3.451.198	1.463	3.539.099	9.013
	09.	81.065	6.724	3.205.877	1.348	3.286.942	8.072
	10.	89.002	6.957	3.547.319	1.479	3.636.321	8.436
	11.	85.831	7.372	3.319.298	1.407	3.405.129	8.779
	12.	95.948	7.838	3.474.495	1.502	3.570.443	9.340

T21: Platni bilans Bosne i Hercegovine
 - u milionima KM -

Period	TEKUĆI I KAPITALNI RAČUN					Ukupno	FINANSIJSKI RAČUN	NETO GREŠKE I PROPUSTI
	Tekući račun				Kapitalni račun			
	Roba	Usluge	Primarni dohodak	Sekundarni dohodak				
2013.	-7.099	1.624	357	3.694	337	-1.088	-909	179
2014.	-7.874	1.667	216	3.969	442	-1.579	-1.434	145
2015.	-7.191	1.883	183	3.570	360	-1.196	-1.168	28
2016.	-7.040	2.046	37	3.507	297	-1.153	-918	235
2017.	-7.500	2.230	3	3.754	300	-1.212	-1.034	178
2012. Q1	-1.744	341	98	827	75	-403	-537	-134
Q2	-1.865	418	-108	930	80	-545	-409	136
Q3	-2.200	497	100	943	91	-569	-428	141
Q4	-1.969	374	115	977	88	-415	-432	-16
2013. Q1	-1.607	338	83	837	78	-272	-449	-177
Q2	-1.618	436	-106	926	80	-282	-215	67
Q3	-1.869	481	128	951	91	-218	-25	192
Q4	-2.005	370	251	980	89	-316	-220	96
2014. Q1	-1.733	386	79	833	76	-359	-473	-114
Q2	-1.912	391	-87	989	85	-535	-369	165
Q3	-2.135	508	66	1.071	153	-338	-174	164
Q4	-2.094	383	159	1.076	128	-347	-418	-71
2015. Q1	-1.564	381	49	877	99	-159	-353	-194
Q2	-1.880	505	-39	901	99	-415	-378	36
Q3	-1.938	590	-18	891	80	-395	-245	150
Q4	-1.809	408	191	901	82	-227	-191	36
2016. Q1	-1.537	402	24	745	68	-298	-258	39
Q2	-1.859	538	-36	904	77	-374	-253	122
Q3	-1.788	612	7	927	77	-165	-41	124
Q4	-1.857	494	41	931	75	-315	-366	-50
2017. Q1	-1.606	443	38	839	71	-216	-335	-118
Q2	-1.978	598	-69	993	76	-380	-245	135
Q3	-1.857	673	0	965	77	-143	-62	80
Q4	-2.059	516	36	958	76	-474	-392	81

Izvor podataka: CBBiH; Statistika platnog bilansa.

Napomena: Platni bilans BiH urađen je u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6)

Podaci za period 2015-2016 su revidirani i objavljeni zajedno sa podacima za 2017.

Najvažnije revizije za period 2015-2016 nastale su kao rezultat:

- korištenja novih objavljenih podataka domaćih i stranih institucija (statističke i druge vladine agencije i institucije, te BIS banka, OECD i druge strane institucije).

Detaljnija metodološka objašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

T22: Platni bilans BiH: Tekući i kapitalni račun
 - u milionima KM -

Godina	TEKUĆI RAČUN								KAPITALNI RAČUN					
	Ukupno			Roba		Usluge		Primarni dohodak		Sekundarni dohodak				
	Potražuje	Duguje	Saldo	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Saldo
2007.	11.764	13.811	-2.047	3.542	12.022	2.569	707	1.553	883	4.101	200	415	0	415
2008.	12.543	16.058	-3.515	4.158	14.355	2.694	782	1.656	713	4.036	209	383	0	383
2009.	11.046	12.634	-1.588	3.756	11.193	2.446	894	1.265	309	3.579	238	350	0	350
2010.	12.200	13.731	-1.531	5.015	12.201	2.518	804	881	468	3.787	257	389	0	389
2011.	13.157	15.640	-2.483	6.029	13.856	2.374	781	935	725	3.818	278	357	0	357
2012.	13.311	15.577	-2.266	6.067	13.846	2.416	785	874	669	3.954	277	334	0	334
2013.	13.873	15.297	-1.425	6.645	13.743	2.391	768	864	507	3.973	279	337	0	337
2014.	14.519	16.541	-2.021	6.847	14.721	2.450	783	955	739	4.267	298	442	0	442
2015.	14.773	16.329	-1.556	7.194	14.385	2.742	859	928	746	3.909	339	360	0	360
2016.	15.404	16.855	-1.450	7.697	14.738	2.926	880	929	892	3.852	345	297	0	297
2017.	17.244	18.754	-1.509	8.992	16.492	3.188	955	948	945	4.116	362	300	0	300
2012. Q1	2.903	3.381	-478	1.338	3.082	472	131	199	101	894	67	75	0	75
Q2	3.487	4.112	-625	1.660	3.525	611	192	218	326	997	68	80	0	80
Q3	3.588	4.248	-660	1.547	3.747	792	295	233	133	1.016	73	91	0	91
Q4	3.333	3.836	-504	1.522	3.491	541	167	223	109	1.047	70	88	0	88
2013. Q1	3.082	3.432	-350	1.491	3.098	478	141	207	123	906	70	78	0	78
Q2	3.646	4.007	-361	1.806	3.424	625	190	218	323	996	70	80	0	80
Q3	3.689	3.998	-308	1.683	3.552	755	274	231	103	1.019	68	91	0	91
Q4	3.455	3.860	-405	1.664	3.669	532	163	208	-43	1.051	71	89	0	89
2014. Q1	3.198	3.633	-435	1.546	3.279	524	138	225	146	903	70	76	0	76
Q2	3.582	4.202	-620	1.698	3.610	585	195	238	326	1.060	71	85	0	85
Q3	3.990	4.480	-491	1.792	3.927	790	282	258	192	0	80	153	0	153
Q4	3.750	4.225	-475	1.811	3.905	551	169	235	75	1.153	76	128	0	128
2015. Q1	3.387	3.644	-258	1.666	3.230	534	153	238	189	949	72	99	0	99
Q2	3.720	4.234	-513	1.802	3.682	711	206	219	258	989	88	99	0	99
Q3	4.011	4.487	-475	1.869	3.807	914	324	249	268	979	88	80	0	80
Q4	3.655	3.964	-309	1.858	3.667	584	176	222	31	992	91	82	0	82
2016. Q1	3.270	3.636	-366	1.657	3.194	562	160	221	197	830	85	68	0	68
Q2	3.894	4.346	-452	1.950	3.808	733	195	223	258	988	84	77	0	77
Q3	4.206	4.448	-242	1.985	3.773	954	342	256	249	1.011	84	77	0	77
Q4	4.034	4.425	-391	2.106	3.963	676	183	229	188	1.023	91	75	0	75
2017. Q1	3.767	4.054	-287	1.999	3.605	611	168	229	191	929	90	71	0	71
Q2	4.379	4.836	-456	2.253	4.231	809	210	237	306	1.080	87	76	0	76
Q3	4.805	5.025	-220	2.444	4.301	1.051	379	253	253	1.057	92	77	0	77
Q4	4.292	4.839	-546	2.296	4.355	717	198	230	194	1.050	92	76	0	76

Izvor podataka: CBBiH; Statistika platnog bilansa.

Napomena: Platni bilans BiH urađen je u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6)

Podaci za period 2015-2016 su revidirani i objavljeni zajedno sa podacima za 2017.

Najvažnije revizije za period 2015-2016 nastale su kao rezultat:

- korištenja novih objavljenih podataka domaćih i stranih institucija (statističke i druge vladine agencije i institucije, te BIS banka, OECD i druge strane institucije). Detaljnija metodološka objašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

T23: Platni bilans BiH: Finansijski račun
- u milionima KM -

Godina	FINANSIJSKI RAČUN				Ukupno*
	Direktne investicije	Portfolio investicije	Ostale investicije	Rezervna aktiva	
2007.	-2.560	4	-453	1.242	-1.766
2008.	-1.315	29	-1.551	-462	-3.300
2009.	-344	274	-957	-104	-1.131
2010.	-532	173	-857	258	-957
2011.	-674	46	-1.378	-33	-2.039
2012.	-506	19	-1.391	73	-1.806
2013.	-342	144	-1.420	709	-909
2014.	-784	107	-1.469	712	-1.434
2015.	-487	110	-1.671	881	-1.168
2016.	-470	161	-1.540	930	-918
2017.	-664	166	-1.672	1.136	-1.034
2012. Q1	-26	-6	-191	-314	-537
Q2	-134	45	-90	-230	-409
Q3	-107	-18	-697	394	-428
Q4	-240	-2	-413	224	-432
2013. Q1	-295	51	-37	-168	-449
Q2	-164	26	-317	241	-215
Q3	4	21	-498	447	-25
Q4	113	46	-568	189	-220
2014. Q1	-250	13	-76	-161	-473
Q2	-230	31	-333	163	-369
Q3	-116	-20	-663	625	-174
Q4	-189	83	-397	85	-418
2015. Q1	-105	-14	-183	-52	-353
Q2	-213	-44	-334	213	-378
Q3	-105	77	-595	378	-245
Q4	-64	91	-560	342	-191
2016. Q1	-164	1	-34	-62	-258
Q2	-54	44	-395	152	-253
Q3	-118	79	-695	692	-41
Q4	-135	37	-417	148	-366
2017. Q1	-294	71	145	-257	-335
Q2	-88	19	-436	260	-245
Q3	-165	65	-710	747	-62
Q4	-117	12	-673	386	-392

Izvor podataka: CBBiH; Statistika platnog bilansa.

Napomena: Platni bilans BiH urađen je u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6)

Podaci za period 2015-2016 su revidirani i objavljeni zajedno sa podacima za 2017.

Najvažnije revizije za period 2015-2016 nastale su kao rezultat:

- korištenja novih objavljenih podataka domaćih i stranih institucija (statističke i druge vladine agencije i institucije, te BIS banka, OECD i druge strane institucije).

Detaljnija metodološka objašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

*Vrijednost pod stavkom Ukupno uključuje i vrijednosti finansijskih derivativa.

T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade
 - u hiljadama KM -

Kreditor	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.		
							Glavnica	Kamata	Ukupno
Javni kreditori	269.064	339.601	617.207	693.718	515.617	648.016	791.570	117.508	909.078
Međunarodne i regionalne organizacije	226.021	290.493	559.130	620.692	425.697	549.724	692.149	93.783	785.931
Evropska investicijska banka	30.871	38.236	40.804	51.583	59.051	79.346	68.992	20.003	88.995
Evropska banka za obnovu i razvoj	72.598	75.034	90.998	112.436	121.045	112.893	84.610	5.155	89.765
Svjetska banka - IDA	43.102	49.547	51.296	56.489	67.968	104.563	104.778	38.077	142.855
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	48.164	51.290	45.057	43.490	51.235	52.836	43.118	9.403	52.520
Razvojna banka Vijeća Evrope ¹⁾	651	991	1.818	3.086	4.112	4.740	4.252	1.054	5.306
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	1.932	2.341	6.412	2.902	3.784	4.113	3.659	582	4.241
MMF	15.463	64.134	318.723	338.799	106.677	179.498	374.917	15.606	390.523
EUROFIMA	8.398	0	0	0	0	0	0	0	0
Evropska komisija	4.844	8.919	4.022	11.907	11.824	11.735	7.823	3.903	11.726
Vlada i vladine agencije	43.043	49.108	58.077	73.026	89.919	98.293	99.422	23.725	123.147
Pariski klub ¹⁾	28.470	30.493	31.746	33.811	38.344	40.906	32.686	10.369	43.055
Saudijski fond za razvoj	2.607	3.050	4.808	4.505	6.698	7.818	7.766	1.914	9.680
Ostala bilateralna ²⁾	11.966	15.566	21.523	34.710	44.877	49.568	58.970	11.441	70.411
Privatni kreditori	70.927	73.682	67.604	67.177	65.706	75.090	73.046	1.109	74.155
Londonski klub ¹⁾	70.927	73.682	67.604	67.177	65.706	75.090	73.046	1.109	74.155
Ukupno	339.992	413.283	684.810	760.895	581.323	723.106	864.616	118.617	983.233

Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

1) Dug nastao prije 1992.

2) Ostala bilateralna sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KFW, Vlada Španije, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i privredu (BAWAG), Raiffaisen banka

T25: Vanjski dug opšte vlade BiH po kreditorima**
 - u hiljadama KM -

Kreditor	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015	31.12.2016.	31.12.2017.*
Javni kreditori									
Međunarodne i regionalne organizacije									
Evropska investicijska banka	368.263	537.870	704.579	973.305	1.197.893	1.461.725	1.549.248	1.762.048	1.801.241
Evropska banka za obnovu i razvoj	357.804	427.819	481.540	677.713	895.992	1.012.997	982.148	947.254	832.260
Svjetska banka - IDA	1.497.460	1.738.590	1.803.033	1.769.456	1.692.110	1.804.537	1.931.027	1.964.849	1.909.596
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	571.289	657.000	694.148	677.664	624.593	715.638	854.582	843.766	763.521
Evropska razvojna banka	31.834	35.843	37.180	36.776	35.180	63.239	74.890	80.361	95.558
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	56.108	64.100	68.235	70.302	69.067	74.676	78.478	78.609	75.926
Međunarodni monetarni fond	388.705	767.071	784.851	950.444	851.771	1.061.656	1.036.624	1.028.123	591.554
EUROFIMA ²⁾	13.146	7.839	0	0	0	0	0	0	0
Evropska komisija	78.233	74.322	70.410	62.587	250.346	242.523	234.700	226.876	219.053
Ostalo ³⁾	10.295	14.163	14.033	12.690	13.644	20.460	43.912	92.046	122.309
Vlada i vladine agencije									
Saudijski razvojni fond	24.605	24.519	33.780	49.628	68.419	86.457	101.893	103.034	137.404
Pariski klub ⁴⁾	828.455	834.959	825.224	781.672	755.540	815.779	771.129	747.450	668.172
Japan	57.642	69.858	73.248	62.324	48.251	47.081	51.160	68.319	93.351
Kuvajt ⁵⁾	29.381	30.829	28.997	27.971	24.212	23.485	15.541	24.854	36.578
Ostalo ^{2),6)}	198.101	316.369	395.378	446.030	468.033	498.354	511.800	534.955	522.650
Privatni kreditori									
Londonski klub ⁷⁾	651.298	599.205	541.875	479.306	416.737	354.168	291.599	218.554	145.508
Ostalo	73.717	90.687	106.621	133.936	151.182	159.511	162.516	149.563	131.365
Ukupno	5.236.336	6.291.044	6.663.132	7.211.804	7.562.971	8.442.288	8.691.248	8.870.661	8.146.046

Izvor: Izvještaj Ministarstva finansija i trezora BiH

Bilješka: Stanje duga na kraju perioda Q4 predstavlja stanje duga na kraju godine. Stanje duga je dobijeno preračunom valute u kojoj je kredit ugovoren u KM po kursnoj listi CB BiH važećoj za posmatrani datum

1) Dug nastao prije 1992.

2) Uključuje OPEC fond.

3) Uključuje i direktno zaduženje entitetskih vlada.

4) Ova kategorija uključuje: BAWAG, Izvozno-uvozu banku Koreje, KFW, Vlade Belgije i Španije

5) Uključuje stari i novi dug

* Preliminarni podaci

** Podaci revidirani u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva finansija i trezora BiH od 01.02.2018. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktan dug Brčko Distrikta.

T26: Devizne rezerve CBBiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Bruto devizne rezerve							Neto devizne rezerve	Monetarna pasiva	Neto strana aktiva CBBiH
		Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire				
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2006.	12.	0,0	0,6	55,2	5.002,7	0,0	393,3	5.451,7	5.450,7	5.182,6	268,1
2007.	12.	0,0	0,4	40,1	5.971,1	80,7	606,2	6.698,5	6.697,6	6.303,9	393,7
2008.	12.	0,0	0,4	212,2	4.727,9	49,9	1.305,3	6.295,7	6.294,8	5.727,5	567,3
2009.	12.	63,3	5,7	107,4	3.298,0	2,2	2.735,4	6.212,1	6.211,2	5.705,5	505,7
2010.	12.	66,9	0,0	102,2	3.000,8	2,7	3.285,1	6.457,7	6.456,3	5.969,6	486,8
2011.	12.	151,3	1,1	93,6	4.385,6	0,0	1.792,0	6.423,6	6.422,5	5.915,1	507,4
2012.	12.	159,0	4,5	133,2	2.334,5	0,0	3.877,4	6.508,6	6.507,4	5.987,0	520,4
2013.	12.	164,1	2,7	91,6	2.217,6	0,0	4.592,3	7.068,3	7.067,3	6.659,2	408,1
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2017.	01.	213,8	6,1	208,3	2.718,9	0,0	6.265,1	9.412,2	9.409,3	8.833,0	576,3
	02.	221,4	2,6	212,6	2.629,2	0,0	6.302,0	9.367,8	9.365,3	8.759,3	606,0
	03.	218,4	2,6	212,6	2.590,1	0,0	6.217,5	9.241,2	9.239,2	8.651,4	587,8
	04.	217,8	6,2	212,7	2.760,3	0,0	6.222,1	9.419,0	9.416,7	8.824,0	592,7
	05.	213,1	2,5	212,9	2.595,2	0,0	6.385,6	9.409,4	9.407,5	8.810,2	597,3
	06.	204,2	2,5	215,3	2.497,9	0,0	6.545,7	9.465,7	9.463,9	8.900,4	563,5
	07.	203,2	2,5	216,1	2.369,4	0,0	6.789,4	9.580,5	9.577,7	9.010,5	567,3
	08.	208,2	2,3	218,4	2.610,5	0,0	7.135,6	10.175,0	10.172,6	9.576,9	595,8
	09.	203,4	1,3	218,9	2.568,9	0,0	7.207,7	10.200,2	10.198,1	9.620,4	577,7
	10.	205,5	1,4	218,8	2.610,1	0,0	7.349,3	10.385,0	10.382,3	9.783,6	598,7
	11.	202,3	1,5	219,0	2.563,4	0,0	7.344,7	10.330,9	10.328,5	9.731,8	596,7
	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Bilješka: Bruto devizne rezerve čine stanja bilansnih pozicija kratkoročne strane aktive CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR, devize u trezoru CBBiH, prenosivi depoziti u stranoj valuti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i investiranja u vrijednosne papire od jula 2006. po odluci Investicionog komiteta CBBiH. Neto devizne rezerve predstavljaju razliku između bruto deviznih rezervi i obaveza prema nerezidentima. Monetarnu pasivu CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidenata kod monetarnih vlasti. Neto strana aktiva CBBiH predstavlja razliku između neto deviznih rezervi i monetarne pasive CBBiH.

T27: Vanjskotrgovinska razmjena BiH
- u milionima KM -

Godina	Mjesec	Izvoz robe	Uvoz robe	Saldo izvoza i uvoza robe	Pokrivenost uvoza izvozom u %
1	2	3	4	5=(3-4)	6=(3/4)x100
2006.		5.164	11.389	-6.224	45,3
2007.		5.937	13.898	-7.962	42,7
2008.		6.712	16.293	-9.581	41,2
2009.		5.530	12.348	-6.818	44,8
2010.		7.096	13.616	-6.521	52,1
2011.		8.222	15.525	-7.303	53,0
2012.		7.858	15.253	-7.395	51,5
2013.		8.380	15.170	-6.790	55,2
2014.		8.682	16.199	-7.518	53,6
2015.		8.987	15.852	-6.864	56,7
2016.		9.418	16.161	-6.743	58,3
2017.		11.054	18.134	-7.081	61,0
2017.	01.	723	1.011	-288	71,5
	02.	821	1.399	-578	58,7
	03.	946	1.569	-623	60,3
	04.	914	1.503	-588	60,9
	05.	905	1.517	-612	59,7
	06.	902	1.637	-735	55,1
	07.	972	1.539	-567	63,1
	08.	900	1.535	-635	58,6
	09.	1.015	1.633	-618	62,2
	10.	1.001	1.650	-649	60,7
	11.	1.033	1.646	-613	62,7
	12.	922	1.497	-575	61,6

Bilješka: Korišteni su najnoviji podaci Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine o vrijednosti uvoza robe po specijalnom sistemu trgovine i nisu uključena prilagođenja obuhvata i vrijednosti koja se rade u svrhu izvještavanja o platnom bilansu.

T28: BIH - izvoz po zemljama destinacije
- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Njemačka	Hrvatska	Srbija*	Italija	Slovenija	Austrija	Crna Gora*	Druge zemlje	Ukupno
2006.		668.733	965.258	681.764	713.413	629.633	313.807	-	1.191.688	5.164.296
2007.		762.169	1.090.120	770.717	779.102	645.369	369.608	155.707	1.363.793	5.936.584
2008.		913.488	1.156.836	942.277	843.065	614.875	415.224	231.444	1.594.482	6.711.690
2009.		814.110	944.144	741.441	702.356	463.129	325.370	229.506	1.311.143	5.531.199
2010.		1.085.936	1.070.626	894.775	862.022	611.744	470.584	310.180	1.789.638	7.095.505
2011.		1.215.957	1.204.440	1.001.879	963.546	706.818	619.042	300.430	2.210.001	8.222.112
2012.		1.210.103	1.165.019	710.002	939.241	653.304	654.764	249.230	2.276.299	7.857.962
2013.		1.310.844	1.194.637	766.745	1.003.294	686.503	687.565	270.745	2.459.942	8.380.275
2014.		1.317.490	955.047	800.690	1.195.438	697.785	755.827	293.818	2.665.647	8.681.742
2015.		1.412.906	925.166	770.695	1.214.930	748.870	743.062	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	822.846	1.131.096	807.200	730.590	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.282.862	1.093.685	1.209.035	973.397	899.235	352.364	3.647.322	11.053.606
2017.	01.	122.473	86.991	60.468	79.901	66.608	57.812	20.832	227.607	722.693
	02.	124.297	98.151	73.876	95.475	70.487	61.091	22.552	275.054	820.983
	03.	132.764	105.078	101.968	103.136	82.472	79.287	27.799	313.150	945.654
	04.	130.897	104.775	87.308	102.688	77.435	79.555	28.386	303.426	914.470
	05.	131.057	110.356	82.060	108.706	80.692	84.186	28.734	279.043	904.835
	06.	131.197	96.459	90.764	111.211	82.463	76.025	30.165	283.940	902.223
	07.	135.356	116.043	100.800	121.025	88.760	79.466	32.568	297.661	971.679
	08.	136.270	108.328	95.847	72.353	79.861	81.392	34.229	291.330	899.610
	09.	141.655	120.667	92.690	113.807	88.011	80.638	33.966	343.650	1.015.082
	10.	143.701	117.636	96.511	107.133	88.156	82.141	30.769	335.439	1.001.485
	11.	143.214	115.378	103.808	100.983	94.566	80.976	31.240	362.859	1.033.024
	12.	122.823	103.002	107.585	92.617	73.887	56.667	31.124	334.163	921.868

Bilješka: Kao kriterij za prikazivanje zemlje izvoza korišten je procenat učešća izvoza u tu zemlju u odnosu na ukupan bh. izvoz za 2010. U skladu s prethodno navedenim, sve zemlje u koje je izvoz veći od 4% ukupnog bh. izvoza u 2010. iskazane su posebno, dok su ostale zemlje prikazane u koloni "Druge zemlje".

*Do 12. 2. 2007. podaci o izvozu u Srbiju i Crnu Goru su prikazani kao izvoz u Srbiju, a od tog datuma se Srbija i Crna Gora prikazuju kao zasebne zemlje.

T29: BiH - uvoz po zemljama porijekla
- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Hrvatska	Srbija*	Njemačka	Italija	Ruska Federacija	Slovenija	Kina	Austrija	SAD	Mađarska	Druge zemlje	Ukupno
2006.		1.946.914	1.116.167	1.417.257	1.020.542	254.626	860.684	391.090	456.213	220.622	394.682	3.309.988	11.388.785
2007.		2.449.198	1.408.588	1.742.880	1.255.982	277.902	884.579	597.930	535.957	298.658	478.958	3.967.610	13.898.242
2008.		2.779.927	1.726.195	1.914.630	1.520.914	344.006	963.337	748.615	606.290	524.553	719.598	4.444.452	16.292.516
2009.		1.855.136	1.283.006	1.395.705	1.243.234	865.684	758.953	557.106	455.395	325.140	401.304	3.214.517	12.355.179
2010.		2.058.946	1.429.477	1.424.980	1.210.391	1.189.105	808.852	655.539	489.083	485.491	416.780	3.447.593	13.616.238
2011.		2.226.507	1.465.645	1.648.403	1.381.687	1.635.091	828.564	774.881	491.679	626.711	379.214	4.067.045	15.525.428
2012.		2.202.545	1.431.534	1.725.796	1.429.362	1.493.885	803.360	816.377	504.094	388.173	412.951	4.044.863	15.252.942
2013.		1.956.353	1.485.608	1.734.842	1.482.256	1.505.995	754.344	914.082	519.291	384.852	441.535	3.990.634	15.169.793
2014.		1.851.693	1.629.521	1.869.564	1.653.565	1.292.467	763.235	1.359.548	532.109	475.375	433.638	4.338.562	16.199.278
2015.		1.673.161	1.728.490	1.914.225	1.758.289	910.072	773.559	1.091.670	560.924	441.158	411.579	4.588.564	15.851.692
2016.		1.617.713	1.828.142	1.998.877	1.899.582	729.427	831.403	1.091.966	556.399	327.745	405.278	4.874.484	16.161.014
2017.		1.828.430	2.029.956	2.103.769	2.062.109	856.130	912.704	1.186.073	618.743	584.798	451.831	5.499.713	18.134.256
2017.	01.	146.571	161.984	181.655	175.470	34.754	72.441	93.762	48.621	21.583	36.192	461.579	1.434.613
	02.	140.987	158.075	158.501	163.292	77.253	68.837	93.793	47.785	33.753	37.013	431.791	1.411.079
	03.	151.310	163.536	172.982	177.909	105.678	74.167	93.384	50.828	38.149	37.324	438.159	1.503.427
	04.	101.697	99.895	119.660	110.260	32.172	57.094	74.626	42.127	28.960	29.302	314.720	1.010.512
	05.	142.683	154.965	163.378	147.330	80.817	70.480	96.962	44.484	59.664	32.428	405.492	1.398.684
	06.	155.306	181.222	188.457	184.969	22.283	84.689	103.259	61.687	50.313	43.026	493.541	1.568.753
	07.	141.209	164.592	166.764	175.037	112.876	75.581	85.055	49.265	45.315	37.759	449.321	1.502.775
	08.	140.469	167.418	179.193	186.689	56.438	74.651	98.583	50.051	59.314	39.600	464.134	1.516.540
	09.	148.109	170.750	187.543	190.133	120.415	78.106	107.749	54.047	61.124	39.251	479.941	1.637.167
	10.	152.411	165.120	183.330	193.627	80.642	81.430	97.313	54.959	42.283	33.466	454.589	1.539.170
	11.	168.398	182.236	175.894	142.123	55.671	85.493	98.293	51.534	48.161	34.320	492.430	1.534.552
	12.	164.115	197.309	182.916	181.567	67.517	79.975	107.786	54.194	52.469	38.809	506.513	1.633.170

Bilješka: Kao kriterij za prikazivanje zemlje uvoza korišten je procenat učešća uvoza iz te zemlje u odnosu na ukupan BiH uvoz za 2010. U skladu s navedenim, sve zemlje iz kojih je uvoz veći od 3% ukupnog bh. uvoza u 2010. iskazane su posebno, dok su ostale zemlje prikazane u stupcu "Druge zemlje".

* Do 12. 2. 2007. podaci o uvozu iz Srbije uključivali su i uvoz iz Crne Gore, a od tog datuma uvoz iz Crne Gore obuhvaćen je uvozom predstavljenim u koloni "Druge zemlje"

T 30: Struktura izvoza i uvoza robe po proizvodima
- u milionima KM -

Grupa proizvoda	Izvoz robe							Uvoz robe						
	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Ukupno	8.222,1	7.858,0	8.380,3	8.681,7	8.987,3	9.418,1	11.053,6	15.525,4	15.252,9	15.169,8	16.199,3	15.851,9	16.161,0	18.134,3
Životinje i proizvodi životinjskog porijekla	129,0	134,3	127,5	114,6	189,1	171,8	173,0	414,6	425,0	442,7	456,7	520,4	488,1	509,7
Proizvodi biljnog porijekla	101,7	91,1	128,8	158,9	202,1	264,7	302,4	681,8	705,8	663,6	710,3	756,8	765,6	816,0
Masti i ulja životinjskog porijekla i biljnog porijekla	58,2	75,9	92,6	93,3	118,6	142,5	170,2	146,4	171,9	162,3	150,7	167,3	206,5	262,5
Prehrambene preradevine	323,3	336,7	324,9	282,5	307,8	355,3	363,5	1.527,1	1.513,9	1.482,8	1.434,2	1.445,5	1.489,8	1.536,7
Proizvodi mineralnog porijekla	1.316,0	872,0	1.091,9	947,1	738,3	748,9	1.049,3	3.456,7	3.229,0	3.045,2	2.813,2	2.258,0	2.036,4	2.697,8
Proizvodi hemijske industrije ili srodnih industrija	570,6	533,2	531,6	604,5	705,0	772,3	958,3	1.475,3	1.522,5	1.475,4	1.565,5	1.571,9	1.594,0	1.680,9
Plastične mase, guma i kaučuk	166,0	202,7	229,0	249,2	284,1	319,1	359,1	800,4	846,8	858,8	949,6	1.007,3	1.075,0	1.179,0
Koža i krzno	178,9	179,8	170,8	147,2	161,8	155,6	197,8	382,1	397,8	426,1	482,3	462,8	465,8	488,8
Drvo i proizvodi od drveta	504,4	507,4	579,5	645,0	668,9	729,1	783,8	168,2	158,0	165,3	191,3	306,2	237,1	258,1
Celuloza, papir i karton i njihovi proizvodi	234,9	224,7	233,5	230,1	260,1	241,2	279,1	398,4	353,3	352,3	387,4	387,7	405,4	409,6
Tekstil i tekstilni proizvodi	353,1	332,2	371,4	425,2	494,7	507,4	565,8	754,9	734,7	827,3	986,2	1.023,5	1.103,2	1.192,6
Obuća, šeširi, kape i slični proizvodi	461,4	476,3	557,2	666,2	639,9	673,4	707,6	252,1	251,1	276,7	329,2	335,7	330,1	336,7
Proizvodi od kamena, gipsa, cementa i sličnih materijala, keramički proizvodi, staklo i stakleni proizvodi	49,3	49,0	52,3	62,7	52,9	65,6	81,4	296,9	284,3	280,8	302,9	313,8	340,3	352,5
Biseri, plemeniti metali i njihovi proizvodi, drago i poludrago kamenje	12,1	19,7	36,2	12,9	12,1	12,3	11,4	14,2	11,5	12,5	13,9	12,7	14,3	17,2
Bazni metali i proizvodi od baznih metala	1.934,6	1.908,8	1.753,9	1.749,1	1.652,0	1.571,1	1.975,8	1.384,0	1.330,1	1.399,8	1.500,3	1.536,0	1.574,4	1.955,0
Mašine, aparati, mehanički i električni uređaji	815,1	791,3	859,6	939,5	1.018,1	1.046,3	1.290,1	1.870,2	1.881,1	1.866,6	2.338,0	2.198,3	2.243,9	2.526,0
Transportna sredstva i njihovi dijelovi i pribor	189,0	203,0	260,4	299,9	317,2	319,7	334,6	1.053,7	909,9	936,7	1.037,8	1.070,5	1.160,6	1.258,6
Satovi, mjerni, muzički i medicinski instrumenti	19,0	19,5	17,1	17,2	20,6	25,1	29,9	191,7	211,7	181,2	192,8	218,8	220,8	222,9
Oružje i municija; njihovi dijelovi i pribor	44,5	79,0	63,5	92,1	136,1	171,2	193,9	3,7	4,5	7,9	6,3	7,0	10,4	14,1
Razni proizvodi	760,1	821,2	898,5	944,4	1.007,7	1.125,2	1.226,7	251,3	309,5	305,0	350,2	350,1	399,0	419,1
Umjetnička djela, kolekcionarski predmeti i antikviteti	0,8	0,0	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0	1,3	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3
Nerazvrstano	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Bilješka:

- Izvor ovih podataka je Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine.
- Podaci su klasifikovani prema Harmonizovanom sistemu kodova Svjetske trgovinske organizacije.

T31: Pregled prosječnih srednjih kurseva KM

Godina	Mjesec	EMU	Hrvatska	Češka R.	Mađarska	Japan	Švicarska	Turska	V. Britanija	SAD	Kina	Srbija
		EUR	HRK	CZK	HUF	JPY	CHF	TRY	GBP	USD	CNY	RSD
		1	100	1	100	100	1	1	1	1	1	100
2006.		1,955830	26,703006	0,069019	0,741214	1,340471	1,243337	1,090541	2,869188	1,559433	...	2,327066
2007.		1,955830	26,653716	0,070501	0,778418	1,213767	1,190857	1,095670	2,858739	1,429542	...	2,446287
2008.		1,955830	27,072193	0,078403	0,778567	1,299707	1,233196	1,030147	2,462700	1,336615	...	2,406718
2009.		1,955830	26,641714	0,074058	0,698858	1,504078	1,295257	0,904894	2,195821	1,406763	...	2,083674
2010.		1,955830	26,836049	0,077335	0,710646	1,684634	1,417637	0,979613	2,280434	1,476950	...	1,903300
2011.		1,955830	26,296474	0,079574	0,702511	1,765578	1,589068	0,840993	2,253721	1,406117	...	1,918824
2012.		1,955830	26,003868	0,077784	0,676389	1,909803	1,622699	0,845478	2,412276	1,522668	...	1,732491
2013.		1,955830	25,806786	0,075328	0,658705	1,512911	1,589326	0,775940	2,304432	1,473557	0,239647	1,729721
2014.		1,955830	25,619449	0,071033	0,633710	1,393940	1,610337	0,673375	2,426325	1,474019	0,239264	1,668863
2015.		1,955830	25,688577	0,071687	0,631327	1,456462	1,832914	0,650180	2,694477	1,762605	0,280568	1,619915
2016.		1,955830	25,960428	0,072346	0,627987	1,628845	1,794449	0,586378	2,396405	1,768011	0,266189	1,588875
2017.		1,955830	26,205454	0,074317	0,632480	1,546889	1,761597	0,476205	2,232882	1,735482	0,256628	1,611317
2017.	01.	1,955830	25,965345	0,072381	0,633032	1,598634	1,824732	0,492735	2,271273	1,842742	0,267069	1,580371
	02.	1,955830	26,263274	0,072382	0,633686	1,625609	1,834534	0,500235	2,292103	1,836119	0,267170	1,577916
	03.	1,955830	26,354475	0,072382	0,631274	1,619311	1,826965	0,498548	2,258384	1,831487	0,265534	1,578675
	04.	1,955830	26,261873	0,072925	0,628052	1,656720	1,825140	0,500004	2,305096	1,826978	0,265135	1,581230
	05.	1,955830	26,309204	0,073529	0,630926	1,579002	1,794605	0,495929	2,289553	1,771318	0,257130	1,589025
	06.	1,955830	26,395853	0,074436	0,634596	1,572438	1,798879	0,495268	2,231309	1,744646	0,256103	1,601371
	07.	1,955830	26,389119	0,074983	0,637316	1,511799	1,770128	0,477475	2,207575	1,700274	0,250942	1,623705
	08.	1,955830	26,411342	0,074934	0,642658	1,510030	1,717429	0,471660	2,149003	1,657459	0,248242	1,635309
	09.	1,955830	26,219009	0,075005	0,634848	1,483130	1,705005	0,473152	2,182054	1,639774	0,249910	1,639710
	10.	1,955830	26,053052	0,075872	0,631101	1,472939	1,694774	0,453470	2,195554		0,250980	1,639581
	11.	1,955830	25,904319	0,076560	0,627417	1,477434	1,680571	0,428852	2,201816	1,667079	0,251698	1,645159
	12.	1,955830	25,942861	0,076285	0,624817	1,463315	1,672273	0,429209	2,216234	1,652074	0,250522	1,641239

T32: Vladine finansije BiH - jedinice sektora vlade
- u milionima KM -

		Institucije BiH	FBiH	RS	Brčko	Konsolidovani prihodi	Institucije BiH	FBiH	RS	Brčko	Konsolidovani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/ deficit
2006.		801,8	5.177,2	2.525,6	201,0	8.586,4	713,3	4.590,0	2.187,5	174,3	7.546,0	489,6	550,9
2007.		885,0	5.901,0	2.919,1	241,5	9.832,7	753,9	5.532,4	2.458,9	197,5	8.828,8	745,8	258,1
2008.		980,7	6.537,5	3.264,5	236,6	10.903,1	876,4	6.651,2	3.003,7	184,5	10.599,6	842,8	-539,3
2009.		1.086,6	6.074,6	3.080,3	210,9	10.342,5	975,5	6.292,4	3.316,6	189,9	10.664,5	748,0	-1.070,0
2010.		1.009,8	6.474,1	3.234,6	235,7	10.862,6	996,5	6.324,5	3.410,6	200,4	10.840,3	634,2	-611,9
2011.		968,6	6.571,2	3.685,6	237,4	11.357,1	983,6	6.449,7	3.372,1	209,1	10.908,7	771,1	-322,7
2012.		1.045,6	6.642,8	3.652,6	246,1	11.459,5	952,9	6.595,9	3.534,1	215,5	11.170,8	815,7	-526,9
2013.		1.069,8	6.608,6	3.604,4	232,6	11.406,5	939,0	6.474,5	3.415,1	219,2	10.938,8	1.046,8	-579,2
2014.		1.109,8	6.972,1	3.769,8	223,7	11.961,7	940,3	6.652,2	3.652,3	219,0	11.350,1	1.166,8	-555,3
2015.		1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9
2016.		1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8
2012.	Q1	207,6	1.320,0	669,7	49,7	2.230,2	208,6	1.348,7	664,7	36,4	2.241,7	28,8	-40,3
	Q2	292,0	1.476,0	759,0	54,5	2.544,9	239,5	1.446,2	743,6	45,1	2.437,8	31,4	75,6
	Q3	254,6	1.555,1	760,7	76,0	2.605,9	244,4	1.483,1	723,5	63,7	2.474,3	42,9	88,7
	Q4	291,4	1.541,4	830,9	65,9	2.695,8	260,4	1.729,1	898,3	70,2	2.924,2	86,7	-315,2
2013.	Q1	223,3	1.308,9	636,9	47,1	2.200,2	211,7	1.349,8	659,6	40,8	2.245,9	20,5	-66,2
	Q2	288,1	1.533,2	764,2	64,3	2.620,6	233,4	1.448,7	701,4	57,8	2.412,0	32,8	175,7
	Q3	241,1	1.494,2	761,6	61,6	2.542,2	220,5	1.425,0	731,2	59,0	2.419,5	49,4	73,3
	Q4	317,2	1.538,8	854,9	59,7	2.726,9	273,3	1.702,3	854,2	61,6	2.847,9	94,6	-215,6
2014.	Q1	238,3	1.387,7	761,7	49,2	2.416,8	220,9	1.376,7	695,9	39,7	2.313,1	21,8	81,8
	Q2	274,5	1.577,2	744,0	54,4	2.620,4	222,9	1.464,7	746,7	50,5	2.455,0	32,4	133,0
	Q3	256,6	1.602,1	784,7	58,8	2.680,1	220,9	1.528,9	805,6	58,9	2.592,2	56,3	31,5
	Q4	340,1	1.635,5	883,3	61,3	2.878,6	277,6	1.693,7	917,6	69,9	2.917,3	252,2	-290,8
2015.	Q1	241,1	1.440,2	738,2	51,8	2.448,9	215,3	1.378,9	706,6	46,2	2.324,7	24,1	100,1
	Q2	293,0	1.532,0	818,4	57,6	2.670,8	226,1	1.446,6	757,9	47,2	2.447,5	26,5	196,8
	Q3	252,9	1.685,4	850,7	61,8	2.826,7	229,3	1.523,4	803,0	60,1	2.591,8	51,2	183,7
	Q4	301,4	1.642,6	829,5	60,9	2.798,6	265,3	1.793,5	914,3	66,6	3.003,9	137,2	-342,5
2016.	Q1	242,5	1.498,3	706,4	54,9	2.478,4	226,3	1.430,0	687,6	43,1	2.363,4	24,0	91,0
	Q2	288,3	1.622,2	813,1	57,9	2.745,9	230,2	1.521,8	747,5	43,6	2.507,4	51,7	186,7
	Q3	256,6	1.761,1	812,0	62,4	2.867,4	227,9	1.494,9	776,2	41,0	2.515,2	105,3	246,9
	Q4	275,6	1.791,9	897,5	65,6	2.990,8	265,0	1.818,6	882,6	67,9	2.994,2	166,0	-169,4
2017.	Q1	251,8	1.621,7	747,1	51,7	2.646,9	223,9	1.457,0	688,7	31,9	2.376,1	30,0	240,9
	Q2	273,3	1.792,9	827,2	61,1	2.920,7	231,1	1.556,0	747,9	44,0	2.545,1	70,1	305,4
	Q3	252,0	1.931,1	940,7	64,5	3.162,1	238,7	1.587,4	767,1	56,3	2.623,1	31,6	507,3

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T33: Vladine finansije BiH - struktura konsolidovanih prihoda i rashoda

- u milionima KM -

		Porez	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi	Konsolidovani prihodi	Kompenzacija zaposlenih	Korištenje robe i usluga	Kamate	Subvencije	Socijalna davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidovani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava
2006.		4.947,1	2.536,2	1.103,1	8.586,4	2.222,7	1.986,0	108,0	310,4	2.426,5	492,4	7.546,0	489,6
2007.		5.536,5	2.908,9	1.387,3	9.832,7	2.534,7	2.220,9	110,8	378,2	3.030,6	553,5	8.828,8	745,8
2008.		5.946,3	3.568,7	1.388,1	10.903,1	3.022,3	2.462,0	123,6	439,6	3.945,1	607,0	10.599,6	842,8
2009.		5.351,9	3.638,6	1.352,0	10.342,5	3.155,2	2.489,4	123,9	418,5	3.951,0	526,5	10.664,5	748,0
2010.		5.640,2	3.813,0	1.409,4	10.862,6	3.169,8	2.593,1	122,7	476,6	3.770,3	707,8	10.840,3	634,2
2011.		6.032,2	4.036,4	1.288,5	11.357,1	3.336,9	2.088,2	161,4	402,8	4.330,3	589,1	10.908,7	771,1
2012.		6.037,9	4.046,6	1.375,0	11.459,5	3.323,8	2.156,4	200,6	416,1	4.394,4	679,5	11.170,8	815,7
2013.		5.917,2	4.105,2	1.384,1	11.406,5	3.278,1	2.122,7	201,1	383,9	4.423,7	529,3	10.938,8	1.046,8
2014.		6.078,6	4.234,8	1.648,3	11.961,7	3.265,5	2.127,2	238,9	364,9	4.658,0	695,6	11.350,1	1.166,8
2015.		6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1
2016.		6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5
2012.	Q1	1.132,0	931,4	166,9	2.230,2	702,6	367,7	34,2	32,3	1.028,2	76,7	2.241,7	28,8
	Q2	1.279,5	1.021,9	243,4	2.544,9	704,3	429,3	52,4	52,0	1.048,0	151,8	2.437,8	31,4
	Q3	1.359,3	1.007,0	239,7	2.605,9	697,5	397,7	36,4	109,0	1.091,2	142,4	2.474,3	42,9
	Q4	1.438,7	1.086,4	170,8	2.695,8	731,7	521,0	51,8	175,4	1.138,8	305,5	2.924,2	86,7
2013.	Q1	1.110,3	930,9	159,1	2.200,2	685,5	381,5	30,1	25,5	1.035,8	87,6	2.245,9	20,5
	Q2	1.327,2	1.019,2	274,2	2.620,6	697,2	420,7	58,1	58,2	1.068,2	109,7	2.412,0	32,8
	Q3	1.320,1	1.035,1	187,0	2.542,2	690,2	407,4	33,3	86,0	1.059,5	143,1	2.419,5	49,4
	Q4	1.368,0	1.119,9	239,0	2.726,9	790,0	546,9	48,2	173,9	1.152,5	136,4	2.847,9	94,6
2014.	Q1	1.207,3	961,3	248,2	2.416,8	697,3	387,9	38,3	31,8	1.080,3	77,5	2.313,1	21,8
	Q2	1.262,3	1.050,0	308,1	2.620,4	710,0	417,4	50,5	62,7	1.091,1	123,3	2.455,0	32,4
	Q3	1.352,4	1.077,4	250,3	2.680,1	708,7	427,1	32,5	87,9	1.155,2	180,7	2.592,2	56,3
	Q4	1.433,2	1.146,1	299,4	2.878,6	735,3	495,4	79,7	138,2	1.202,0	266,6	2.917,3	252,2
2015.	Q1	1.255,6	981,8	211,5	2.448,9	712,6	393,8	41,3	28,7	1.079,3	69,0	2.324,7	24,1
	Q2	1.356,0	1.076,0	238,8	2.670,8	702,9	402,6	65,5	46,5	1.124,0	105,9	2.447,5	26,5
	Q3	1.426,4	1.099,4	300,9	2.826,7	718,1	410,2	42,9	111,9	1.143,3	165,3	2.591,8	51,2
	Q4	1.424,4	1.172,5	201,8	2.798,6	735,3	533,8	75,0	152,9	1.249,1	257,8	3.003,9	137,2
2016.	Q1	1.290,0	998,7	189,6	2.478,4	711,1	400,5	44,3	30,4	1.097,8	79,3	2.363,4	24,0
	Q2	1.412,5	1.095,5	237,8	2.745,9	706,1	418,8	71,8	66,5	1.135,6	108,6	2.507,4	51,7
	Q3	1.468,4	1.136,0	262,9	2.867,4	702,8	409,8	42,8	65,3	1.163,2	131,3	2.515,2	105,3
	Q4	1.612,0	1.243,2	135,5	2.990,8	732,8	552,0	56,9	160,9	1.220,8	270,8	2.994,2	166,0
2017.	Q1	1.349,6	1.076,7	220,7	2.646,9	707,8	403,5	45,6	35,4	1.114,3	69,5	2.376,1	30,0
	Q2	1.530,4	1.192,4	197,9	2.920,7	703,6	438,4	74,0	85,8	1.133,6	109,6	2.545,1	70,1
	Q3	1.692,0	1.196,0	274,0	3.162,1	720,4	440,3	46,8	109,6	1.134,6	171,4	2.623,1	31,6

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T34: Vladine finansije FBiH - Jedinice sektora vlade
- u milionima KM -

		Budžet Federacije BiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidovani prihodi	Budžet Federacije BiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidovani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/ deficit
2006.		1.157,1	1.843,9	1.722,9	5.177,2	846,3	1.816,2	1.566,9	4.590,0	198,4	388,9
2007.		1.319,8	2.265,9	1.895,9	5.901,0	1.254,3	2.216,5	1.815,0	5.532,4	248,1	120,5
2008.		1.296,9	2.764,6	2.032,6	6.537,5	1.574,1	2.729,4	2.027,8	6.651,2	397,4	-511,1
2009.		1.205,3	2.739,7	1.788,5	6.074,6	1.357,1	2.812,4	1.865,0	6.292,4	300,7	-518,5
2010.		1.398,7	2.875,2	1.854,8	6.474,1	1.325,5	2.859,8	1.894,5	6.324,5	281,3	-131,7
2011.		1.321,6	2.924,0	1.903,6	6.571,2	1.318,7	2.990,4	1.897,4	6.449,7	338,8	-217,3
2012.		1.416,5	2.986,2	1.830,7	6.642,8	1.378,5	3.031,6	1.936,2	6.595,9	442,5	-395,5
2013.		1.457,5	2.988,2	1.709,7	6.608,6	1.344,2	3.034,8	1.826,9	6.474,5	645,6	-511,5
2014.		1.581,3	3.117,2	1.812,1	6.972,1	1.361,0	3.164,5	1.846,5	6.652,2	685,7	-365,8
2015.		1.510,0	3.175,8	1.919,5	7.196,5	1.354,1	3.224,3	1.869,1	6.843,5	221,4	131,6
2016.		1.652,8	3.323,4	2.012,1	7.645,4	1.380,2	3.314,2	1.885,5	7.013,5	248,1	383,7
2012.	Q1	291,7	688,2	401,5	1.320,0	255,1	742,8	412,2	1.348,7	8,1	-36,8
	Q2	351,1	737,3	448,8	1.476,0	306,4	749,9	451,1	1.446,2	11,0	18,9
	Q3	382,8	768,6	489,4	1.555,1	353,2	757,1	458,6	1.483,1	12,3	59,7
	Q4	390,9	786,8	442,2	1.541,4	463,8	776,6	567,2	1.729,1	26,8	-214,5
2013.	Q1	276,9	706,4	386,8	1.308,9	267,4	746,0	397,6	1.349,8	3,3	-44,2
	Q2	436,3	735,9	426,3	1.533,2	300,6	762,6	450,7	1.448,7	6,2	78,4
	Q3	352,1	759,0	457,3	1.494,2	322,8	742,4	434,0	1.425,0	10,1	59,0
	Q4	392,2	779,2	439,2	1.538,8	453,4	776,2	427,4	1.702,3	28,2	-191,7
2014.	Q1	314,5	726,2	411,0	1.387,7	268,4	768,0	404,4	1.376,7	5,0	5,9
	Q2	484,4	772,6	393,7	1.577,2	308,8	788,7	440,6	1.464,7	10,3	102,2
	Q3	399,8	787,0	509,0	1.602,1	385,6	786,7	450,3	1.528,9	17,5	55,7
	Q4	382,6	821,5	498,4	1.635,5	398,1	811,3	516,9	1.693,7		-91,3
2015.	Q1	319,6	751,1	433,5	1.440,2	256,4	785,7	400,9	1.378,9	4,1	57,1
	Q2	360,7	762,8	471,7	1.532,0	289,8	798,5	421,4	1.446,6	10,0	75,4
	Q3	436,7	788,6	526,8	1.685,4	337,4	797,1	455,6	1.523,4	14,0	148,0
	Q4	393,1	864,1	487,6	1.642,6	470,4	833,9	591,3	1.793,5	26,5	-177,3
2016.	Q1	336,4	763,3	465,1	1.498,3	274,9	811,7	409,9	1.430,0	4,0	64,3
	Q2	392,2	809,2	493,1	1.622,2	337,3	821,0	435,8	1.521,8	10,1	90,3
	Q3	474,2	829,7	531,7	1.761,1	305,9	817,1	446,4	1.494,9	14,4	251,8
	Q4	450,1	907,2	522,2	1.791,9	462,1	850,6	593,5	1.818,6	44,3	-71,1
2017.	Q1	331,3	821,8	501,9	1.621,7	273,6	834,9	412,6	1.457,0	6,2	158,5
	Q2	407,4	891,5	541,7	1.792,9	345,2	841,5	445,9	1.556,0	12,6	224,4
	Q3	439,1	869,8	589,8	1.931,1	341,8	841,6	479,6	1.587,4	11,9	331,9

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstava finansija, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti u FBiH, JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH i JP Autoceste FBiH. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH i JP Autoceste FBiH, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T35: Vladine finansije RS - Jedinice sektora vlade
- u milionima KM -

		Budžet Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja	Konsolidovani prihodi	Budžet Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja	Konsolidovani Rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/ deficit
2006.		1.211,3	950,2	2.525,6	1.049,1	944,1	2.187,5	212,0	126,2
2007.		1.419,8	1.030,3	2.919,1	1.324,0	1.013,1	2.458,9	433,5	26,7
2008.		1.547,1	1.348,9	3.264,5	1.602,6	1.313,9	3.003,7	329,4	-68,5
2009.		1.349,4	1.377,9	3.080,3	1.676,0	1.517,4	3.316,6	310,0	-546,3
2010.		1.422,8	1.488,1	3.234,6	1.676,3	1.552,0	3.410,6	241,8	-417,7
2011.		1.656,4	1.573,7	3.685,6	1.628,8	1.497,8	3.372,1	372,6	-59,1
2012.		1.666,5	1.566,5	3.652,6	1.647,9	1.595,1	3.534,1	307,7	-189,2
2013.		1.638,4	1.616,9	3.604,4	1.546,7	1.637,1	3.415,1	310,3	-121,0
2014.		1.778,7	1.683,3	3.769,8	1.749,3	1.704,1	3.652,3	360,5	-243,1
2015.		1.804,1	1.713,5	3.931,3	1.707,5	1.754,9	3.700,6	235,3	-4,6
2016.		2.556,5	744,4	3.937,0	2.415,9	749,7	3.636,9	366,3	-66,3
2012.	Q1	360,1	359,6	669,7	338,7	376,0	664,7	15,9	-11,0
	Q2	415,7	393,9	759,0	391,4	402,8	743,6	13,5	1,8
	Q3	428,9	382,3	760,7	370,1	403,8	723,5	16,2	21,0
	Q4	461,8	427,1	830,9	547,7	408,6	898,3	20,6	-88,0
2013.	Q1	346,7	340,1	636,9	317,6	391,9	659,6	9,0	-31,7
	Q2	419,6	405,7	764,2	352,3	410,2	701,4	12,5	50,3
	Q3	419,6	397,5	761,6	390,4	396,3	731,2	15,8	14,6
	Q4	452,5	469,3	854,9	486,4	434,8	854,2	21,3	-20,7
2014.	Q1	454,2	352,3	761,7	336,5	404,1	695,9	10,7	55,1
	Q2	402,3	413,9	744,0	405,1	413,8	746,7	18,0	-20,7
	Q3	440,2	440,3	784,7	478,9	422,6	805,6	12,4	-33,3
	Q4	481,9	471,9	883,3	528,8	459,4	917,6	134,9	-169,3
2015.	Q1	435,4	359,7	738,2	352,3	411,2	706,6	6,0	25,6
	Q2	449,3	428,6	818,4	397,1	420,4	757,9	9,2	51,3
	Q3	484,2	443,5	850,7	446,7	433,3	803,0	17,4	30,3
	Q4	435,2	477,4	829,5	511,5	486,0	914,3	49,5	-134,3
2016.	Q1	574,5	138,4	706,4	537,3	156,8	687,6	13,3	5,4
	Q2	658,7	165,1	813,1	578,4	179,7	747,5	31,0	34,6
	Q3	633,4	207,3	812,0	604,3	200,5	776,2	70,5	-34,6
	Q4	690,0	228,8	897,5	695,9	208,0	882,6	49,3	-34,4
2017.	Q1	604,2	147,4	747,1	531,5	161,7	688,7	11,0	47,4
	Q2	656,9	183,1	827,2	584,8	175,8	747,9	26,4	52,9
	Q3	747,7	229,5	940,7	604,5	199,1	767,1	21,2	152,4

Bilješka: Administrativni podaci prikupljeni od: Ministarstva finansija, fondova socijalnog osiguranja u RS, JP Putevi RS i JP Autoputevi RS. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradovi), JP Putevi RS i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne strane, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T36: Tokovi direktnih stranih ulaganja u BiH klasifikovani prema zemlji stranog ulagača

- u milionima KM -

Godina	Austrija	Holandija	Hrvatska	Italija	Njemačka	Rusija	Slovenija	Srbija*	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
2006.	235,0	41,2	182,0	41,8	37,2	n/a	115,8	38,8	55,6	47,7	69,6	864,8
2007.	292,5	29,0	160,6	23,2	16,7	332,8	132,9	1.351,1	65,8	-0,6	195,9	2.599,8
2008.	242,9	36,0	103,0	47,7	28,8	339,4	210,3	213,3	40,6	5,8	69,6	1.337,5
2009.	79,6	-16,5	125,2	3,7	-9,1	129,2	58,9	3,4	-122,2	18,0	81,8	351,9
2010.	60,0	47,7	85,1	16,6	34,3	89,1	-22,8	40,5	83,6	46,4	119,2	599,7
2011.	137,6	14,5	32,7	4,7	38,3	140,3	64,5	110,0	-5,9	31,6	130,2	698,6
2012.	133,6	1,6	86,1	28,5	37,7	147,5	-81,1	81,8	8,7	-5,4	161,9	601,1
2013.	8,5	32,7	18,6	22,5	36,9	-82,8	-35,6	104,6	44,0	31,1	226,7	407,1
2014.	171,1	26,0	88,7	24,0	-6,1	195,8	-1,2	33,1	8,9	17,6	253,1	811,1
2015.	3,5	88,0	159,8	66,7	53,3	28,5	19,5	36,8	-33,5	56,1	136,7	615,3
2016.	73,9	51,0	119,0	25,5	5,3	-50,9	42,1	-8,4	-16,6	30,1	265,4	536,3
Jan - Sep 2017.	-11,9	1,2	-19,9	11,8	10,5	-5,0	35,5	30,3	67,1	-12,9	126,7	233,5

Bilješka:

Direktna strana ulaganja (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih ulaganja - četvrto izdanje. Razlike koje su posljedica primjene nove metodologije u odnosu na prethodno korištenu se ogledaju u sljedećem:

- tretiranje međukompanijskih zajmova i ostalih obaveza za finansijske posrednike (transakcije iz ove kategorije, ostali kapital - povlačenja i otplate ove vrste zajmova - su isključene iz direktnih investicija), dok se u platnom bilansu sada uključuju u kategoriju Ostalih investicija)
- evidentiranje dividendi (dividende se knjiže za period u kojem su isplaćene, a ne za period u kojem su zarađene kako je bilo po prethodnoj metodologiji)
- ulaganja sestrinskih preduzeća su uključena u direktna ulaganja u kategoriji ostalog kapitala, a dok se u platnom bilansu sada isključuju iz kategorije Ostalih investicija. (Sestrinska preduzeća su preduzeća iz različitih ekonomija s istim direktnim stranim ulagačem uglavnom iz treće ekonomije ili iz ekonomije sestrinskog preduzeća).

U skladu s ovim metodološkim izmjenama su revidirani podaci i za period 2004 - 2009.

*Od 2007. podaci se odnose na Srbiju, a do 2007. podaci su uključivali Srbiju i Crnu Goru.

"n/a" u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri preduzeća s direktnim ulaganjem, te u skladu sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T37: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti
- u milionima KM -

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja: proizvodnja predmeta od slame i pletarskih materijala	Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	Proizvodnja ostalih nemetala i mineralnih proizvoda	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	Telekomunikacije	Financijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i penzijskih fondova	Poslovanje nekretnostima	Ostale djelatnosti	Ukupno
2011.	32,2	12,5	43,6	12,2	-7,3	-24,0	-5,2	125,3	63,8	10,8	165,4	78,7	190,6	698,6
2012.	-5,9	-0,1	2,6	18,7	3,4	-26,0	7,0	144,8	40,2	6,4	130,2	12,1	267,7	601,1
2013.	-4,0	2,2	-101,1	26,5	13,9	4,0	5,0	-44,4	73,7	46,1	138,5	19,7	226,9	407,1
2014.	0,3	-5,7	180,6	3,0	-25,4	35,5	-59,4	64,1	37,3	6,8	138,4	187,1	248,5	811,1
2015.	44,5	5,2	24,0	58,4	-5,1	-52,9	6,7	62,2	-24,7	57,8	116,8	89,0	233,5	615,3
2016.	13,0	5,7	-58,1	49,3	-15,3	1,5	9,0	148,8	19,1	34,2	139,1	-21,5	211,5	536,3
Jan - Sep 2017.	-16,2	5,0	-5,0	-9,4	-1,5	43,6	12,7	35,4	18,4	9,4	15,0	37,3	88,7	233,5

Bilješka:

Tokove direktnih stranih investicija u BiH prema NACE 1. Rev 1. klasifikacije djelatnosti za period 2004-2012 možete naći na web stranici.

Direktne strane investicije (tokovi i stanja) kompilirane su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj. Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih ulaganja - četvrto izdanje. Razlike koje su posljedica primjene nove metodologije u odnosu na prethodno korištenu se ogledaju u sljedećem:

- tretiranje međukompanijskih zajmova i ostalih obaveza za finansijske posrednike (transakcije iz ove kategorije, ostali kapital - povlačenja i otplate ove vrste zajmova - su isključene iz direktnih investicija), dok se u platnom bilansu sada uključuju u kategoriju Ostalih investicija)
- evidentiranje dividendi (dividende se knjiže za period u kojem su isplaćene, a ne za period u kojem su zarađene kako je bilo po prethodnoj metodologiji)
- ulaganja sestrinskih preduzeća su uključena u direktna ulaganja u kategoriji ostalog kapitala, a dok se u platnom bilansu sada isključuju iz kategorije Ostalih investicija. (Sestrinska preduzeća su preduzeća iz različitih ekonomija s istim direktnim stranim ulagačem uglavnom iz treće ekonomije ili iz ekonomije sestrinskog preduzeća).

U skladu s ovim metodološkim izmjenama su revidirani podaci i za period 2004 - 2009.

T38: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)
- u milionima KM -

Godina	Aktiva												
	Neto MIP	Ukupno aktiva	Ukupno	Direktne investicije				Ostala ulaganja					
				Vlasnički kapital i dionice investicijskih fondova	Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	Portfolio investicije	Finansijski derivativi	Ukupno	Valuta i depoziti	Zajmovi	Trgovinski krediti i avansi	Ostala aktiva	Rezervna aktiva
1	2=3-15	3=4+7+8+9+14	4=5+6	5	6	7	8	9=10+11+12+13	10	11	12	13	14
2006.	-5.336,1	9.635,3	245,5	79,3	166,2	28,8	0,0	3.881,4	3.225,8	130,2	461,9	63,4	5.479,5
2007.	-6.096,6	12.465,2	340,6	110,5	230,1	16,3	0,0	5.382,0	4.374,1	194,3	749,8	63,8	6.726,3
2008.	-9.834,4	12.377,4	398,8	126,0	272,9	40,7	0,0	5.614,3	4.219,4	171,2	1.164,9	58,7	6.323,5
2009.	-12.118,5	12.071,9	266,1	124,0	142,1	315,2	0,0	5.250,7	3.755,0	163,1	1.277,0	55,6	6.239,9
2010.	-12.950,1	11.821,4	428,5	233,6	194,9	451,0	0,0	4.456,4	3.145,1	173,3	1.076,4	61,7	6.485,5
2011.	-13.886,3	11.565,1	417,1	250,6	166,5	440,5	0,0	4.256,1	2.968,1	69,5	1.154,1	64,4	6.451,4
2012.	-14.651,6	11.658,0	560,1	297,3	262,8	469,2	0,0	4.092,3	2.760,0	74,2	1.177,3	80,9	6.536,4
2013.	-15.157,8	13.023,8	695,1	290,9	404,2	532,2	0,0	4.700,3	3.022,8	333,9	1.181,3	162,3	7.096,1
2014.	-15.521,2	13.578,3	709,1	299,5	409,6	568,5	0,0	4.447,2	2.778,4	311,4	1.200,6	156,9	7.853,4
2015.	-15.687,2	14.195,6	879,0	362,7	516,3	620,7	0,1	4.061,6	2.653,2	231,8	1.025,8	150,8	8.634,1
2016.	-15.427,5	15.382,3	893,1	374,4	518,7	713,9	1,6	4.214,7	2.873,1	157,7	1.043,6	140,4	9.559,0

Bilješka: Međunarodna investicijska pozicija za BiH kompilirana je u skladu sa najnovijom metodologijom Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platnog bilansa i međunarodne investicione pozicije, šesto izdanje (BPM6). Pored redovne revizije podatka, koja podrazumjeva reviziju dvije prethodne godine, revidirani su i podaci za ostale periode. Revizija je urađena u skladu sa najnovijim revizijama podataka Monetrane statistike, Statistike direktnih investicija, kao i u skladu sa najnovijim

T38: Međunarodna Investicijska pozicija (MIP)
- u milionima KM -

Ukupno pasiva	Pasiva									
	Direktne investicije					Ostala ulaganja				
	Ukupno	Vlasnički kapital i dionice investicijskih fondova	Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	Portfolio investicije	Finansijski derivativi	Ukupno	Valuta i depoziti	Zajmovi	Trgovinski krediti i avansi	Ostala pasiva
15=16+19+20+21	16=17+18	17	18	19	20	21=22+23+24+25	22	23	24	25
14.971,4	4.911,2	4.217,5	693,7	251,5	0,0	9.808,7	2.136,1	6.669,7	769,2	233,7
18.561,8	7.380,4	6.484,5	895,9	310,0	0,0	10.871,5	2.673,5	7.176,0	823,0	198,9
22.211,7	8.817,2	7.289,8	1.527,4	408,9	0,0	12.985,6	3.387,1	8.304,8	1.101,0	192,8
24.190,4	9.512,6	7.467,5	2.045,2	835,5	0,0	13.842,2	3.226,8	8.509,7	1.564,9	540,7
24.771,5	9.963,1	7.473,3	2.489,8	787,1	0,0	14.021,2	2.618,6	8.944,4	1.968,6	489,7
25.451,3	10.883,7	7.885,6	2.998,1	726,8	0,0	13.840,9	2.135,8	9.126,2	2.093,1	485,8
26.309,6	11.323,7	8.006,0	3.317,6	702,9	0,0	14.283,0	2.052,9	9.574,6	2.178,8	476,8
28.181,6	11.845,4	8.468,1	3.377,4	543,7	0,0	15.792,5	1.934,3	11.113,0	2.230,4	514,8
29.099,5	11.867,2	8.043,3	3.823,9	467,4	0,0	16.764,9	1.653,5	12.309,9	2.283,5	518,0
29.882,7	12.668,2	9.131,4	3.536,8	345,5	0,0	16.869,0	1.595,3	12.631,8	2.118,1	523,8
30.809,8	13.109,0	9.471,7	3.637,3	280,9	1,5	17.418,3	1.489,3	13.175,3	2.229,8	523,9

Bilješka: Međunarodna investicijska pozicija za BiH kompilirana je u skladu sa najnovijom metodologijom Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platnog bilansa i međunarodne investicione pozicije, šesto izdanje (BPM6).

Pored redovne revizije podataka, koja podrazumjeva reviziju dvije prethodne godine, revidirani su i podaci za ostale periode. Revizija je urađena u skladu sa najnovijim revizijama podataka Monetrane statistike, Statistike direktnih investicija, kao i u skladu sa najnovijim

T39: Realni i nominalni efektivni kurs KM

Godina	Mjesec	NEER	REER
2006.		99,28	98,25
2007.		98,70	97,07
2008.		98,84	99,07
2009.		101,95	99,80
2010.		101,41	99,01
2011.		102,05	99,54
2012.		102,65	98,75
2013.		103,55	97,02
2014.		104,99	96,32
2015.		103,92	93,71
2016.		105,22	93,15
2017.		106,04	93,05
2017.	01.	105,73	94,05
	02.	105,44	93,61
	03.	105,51	93,42
	04.	105,43	92,63
	05.	105,74	93,81
	06.	105,71	92,34
	07.	106,09	92,58
	08.	106,31	92,44
	09.	106,33	92,56
	10.	106,53	93,08
	11.	106,76	93,15
	12.	106,84	92,96

Napomena:

Metodologija za izračun NEER-a i REER-a je promijenjena i usklađena s metodologijom ECB-a. S tim u vezi revidirani su svi podaci. Detaljna metodološka objašnjenja za kompilaciju i izračun NEER i REER indeksa su dostupna na web stranici CBBiH <http://www.cbbh.ba/content/read/1109>

T40: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka

	Gotovina izvan banaka	Povećanje opticaja u odnosu na prethodnu godinu	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Novac u komercijalnim bankama
1998	162.495.839	-	167.458.839	4.963.000
1999	515.275.238	217,1%	538.356.238	23.081.000
2000	651.725.615	26,5%	695.887.615	44.162.000
2001	1.673.877.219	156,8%	1.805.962.219	132.085.000
2002	1.736.502.940	3,7%	1.870.782.940	134.280.000
2003	1.601.303.246	-7,8%	1.721.858.246	120.555.000
2004	1.670.551.255	4,3%	1.817.427.255	146.876.000
2005	1.729.125.940	3,5%	1.907.182.940	178.057.000
2006	1.978.348.296	14,4%	2.154.234.164	175.885.868
2007	2.185.269.011	10,5%	2.439.709.153	254.440.142
2008	2.302.419.302	5,4%	2.552.431.902	250.012.600
2009	2.009.480.115	-12,7%	2.267.734.115	258.254.000
2010	2.210.776.535	10,0%	2.497.501.445	286.724.910
2011	2.366.423.508	7,0%	2.645.055.508	278.632.000
2012	2.414.305.841	2,0%	2.747.511.841	333.206.000
2013	2.542.280.088	5,3%	2.909.858.088	367.578.000
2014	2.813.991.379	10,7%	3.210.508.379	396.517.000
2015	3.053.556.129	8,5%	3.499.468.129	445.912.000
2016	3.401.352.492	11,4%	4.066.804.492	665.452.000
2017	3.595.523.766	5,7%	4.319.359.766	723.836.000

Izvor: CBBiH.

NAPOMENA

Revidirani podaci za period januar 2006. – novembar 2015. godine su bazirani na aktivnom podbilansu banaka s većinskim državnim kapitalom iz Federacije BiH, pri čemu je isključen pasivni podbilans. Kroz ovu dopunu statistike korisnicima se pruža veća analitička korisnost podataka i objektivni pokazatelji o trenutnom poslovanju banaka u BiH. Pasivni podbilans sadrži obaveze po inostranim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. godine, i ne odslikava aktuelno poslovanje banke, te će ovaj podbilans u procesu privatizacije preuzeti Ministarstvo finansija FBiH u skladu sa Zakonom o početnom bilansu banaka i Zakonom o privatizaciji, kao što je urađeno za prethodno privatizirane banke. Izvršena revizija je u najvećoj mjeri uticala na smanjenje kredita javnim preduzećima u stranoj valuti, smanjenje strane pasive, na smanjenje ostalih stavki aktive i pasive po osnovu stare devizne štednje, a u znatno manjim iznosima na stavke kredita vladi entiteta, fiksnu aktivu, depozite nerezidenata, dionice i kapital.

Podaci o „punom“ bilansu, s uključenim pasivnim podbilansom, korisnicima su još uvijek dostupni na: http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

U novembru 2014. godine, dvije banke su izvršile prodaju i prenos dijela kreditnog portfolija što je za efekat imalo povećanje rezervi kod monetarnih vlasti u ukupnom iznosu od 64 miliona KM i smanjenja slijedećih stavki: potraživanja od privatnih preduzeća za 260 miliona KM, strane pasive za 101 milion KM i ostalih stavki (neto) za 95 miliona KM.

Zbog primjene Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda u finansijskim izvještajima banaka Federacije BiH i prenosa novčanih tokova u decembarskim podacima za 2011. došlo je do slijedećih promjena, na strani aktive: smanjenja kredita za 155 miliona KM, povećanja ostale aktive za 10 miliona KM, na strani pasive: smanjenja obaveza prema nerezidentima u iznosu od 624 miliona KM, povećanja rezervisanja za kreditne gubitke za 472 miliona KM i povećanja ostale pasive za sedam miliona KM.

Po nalogu Agencije za bankarstvo FBiH u junu 2010. jedna banka je izvršila preknjižavanje oko 300 miliona KM potraživanja po osnovu vrijednosnih papira od domaćih institucionalnih sektora na potraživanja od nerezidenata. U decembru 2010. ista banka je izvršila retroaktivno ovu ispravku u odgovarajućim iznosima za period od augusta 2009, kada je greška nastala, do maja 2010. Navedena ispravka se odrazila na porast strane aktive i pad ostalih stavki neto.

Jedna banka iz Federacije BiH izvršila je reklasifikaciju finansijskih instrumenata u okviru strane aktive za period januar - august 2010. u iznosu od oko 40 miliona KM. Potraživanja od nerezidenata po osnovu kredita reklasifikovana su u potraživanja od nerezidenata po osnovu vrijednosnih papira, što se odrazilo na promjene unutar kratkoročne i dugoročne strane aktive.

Po nalogu Agencije za bankarstvo Republike Srpske, jedna banka je izvršila reklasifikaciju finansijskih instrumenata na strani pasive za period septembar 2008. - novembar 2010. tj. smanjenje oročenih i štednih depozita nebankarskih finansijskih institucija i sektora vlade, a povećanje kredita od navedenih sektora, respektivno u odgovarajućim iznosima, po mjesecima, u rasponu 50 - 150 miliona KM.

U skladu s novom regulativom Agencije za bankarstvo RS-a, objavljenoj u Sl. glasniku RS br. 136/10, kojom je propisan novi način knjigovodstvenog evidentiranja potraživanja klasifikovanih u kategoriju E, obračuna i knjigovodstvenog evidentiranja kamate po nekvalitetnoj aktivu, te obračuna opštih i posebnih rezervisanja, banke iz RS-a su u podacima za decembar 2010. izvršile primjenu navedene regulative prenosom navedenih pozicija iz vanbilansne evidencije u bilans. Ispravka se odrazila na strani aktive, na porast kredita u iznosu od 144 miliona KM, porast dospjelih kamata u iznosu od 36 miliona KM, a na strani pasive na porast rezervisanja za kreditne gubitke u iznosu od 180 miliona KM u okviru računa kapitala.

